THOMAE A KEMPIS
DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATUOR.

THOMAE A KEMPIS
DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATUOR.

TEXTUM EDIDIT,

CONSIDERATIONES

AD CUIUSQUE LIBRI SINGULA CAPITA EX CETERIS EIUSDEM THOMAE A KEMPIS OPUSCULIS COLLEGIT ET ADIECIT

HERMANNUS GERLACH.

EDITIO TERTIA AUCTA ET EMENDATA.

CUM APPROBATIONE REV. ARCHIEP. FRIBURGENSIS.

FRIBURGI BRISGOVIAE.
SUMPTIBUS HERDER,
TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII.
ARGENTORATI, BEROLINI, CAROLSRUHAE, MONACHII, VINDOBONAE, S. LUDOVICI AMERICAE.

Imprimatur.

Friburgi Brisgoviae, die 22 Iulii 1909.

e. m.

Dr **Rudolf**, Canonicus.

Typis Herderianis, Friburgi Brisgoviae. 1909.

Ex praefatione ad editionem secundam.

Thomas Hemerken, aurei libelli «De imitatione Christi» praeclarus auctor, circa annum 1380 in Kempen, oppido Rheni inferioris, natus ac propterea a Kempis cognominatus, Canonicus regularis Ordinis Sancti Augustini in monte Sanctae Agnetis prope Zwolle effectus, praeter laudatum istum librum, sicut declarat Chronicon dicti monasterii, «varios tractatulos in plano et simplici stilo composuit, sed praegrandes in sententia et operis efficacia».

Brevi post eius obitum, qui die 25. Iulii anni salutis 1471, aetatis vero suae nonagesimo primo accidit, anonymus quidam auctor ex confratrum memoria, quae notatu digna erant de ipsius vita, diligenter collegit atque saltem anno 1480 in libello, cui titulus «*Aliqua notabilia de conversatione Fr. Thomae a Kempis*», descripsit.

Hoc in libello tituli triginta et octo tractatuum fratris Thomae, certe ex ipsius manu-

scriptis in monasterio montis Sanctae Agnetis conservatis desumpti, nominantur, qui sic se habent:

1. Liber de tribus tabernaculis.
2. De vera compunctione.
3. De renuntiatione saeculi (= Sermones novem ad fratres).
4. Epistola de Maria et Martha (= De fideli dispensatore) cum aliis epistolis.
5. De imitatione Christi (= lib. 1).
6. Secundus tractatus (= De imit. lib. 2).
7. Tertius tractatus de sacramento (= De imit. lib. 4).
8. Quartus de interna Christi locutione (= De imit. lib. 3).
9. De disciplina claustralium.
10. Epistola devota ad quendam regularem.
11. Libellus spiritualis exercitii.
12. De recognitione propriae fragilitatis.
13. De recommendatione humilitatis (= De humilitate).
14. De mortificata vita.
15. De bona et pacifica vita.
16. De elevatione mentis.
17. Brevis admonitio monachi [1].
18. Dialogus noviciorum in quatuor partes distinctus (= a) Dialogus noviciorum; b) Vita

[1] In editione Pohl: Brevis admonitio spiritualis exercitii.

Gerardi Magni; c) Vita Florentii; d) Vita discipulorum Florentii.

19. Soliloquium animae.

20. Sermones de incarnatione Domini (Meditatio de incarnatione Christi).

21. Sermones de vita et passione Domini.

22. Orationes de passione Domini et beata virgine et aliis sanctis (= Aliquot orationes piae ac devotae, et Orationes admodum piae).

23. Sermones ad novicios.

24. Vita Lidewigis.

25. Hortulus rosarum.

26. Vallis liliorum.

27. Alphabetum monachi.

28. Consolatio pauperum.

29. Epitaphium monachorum (= Enchiridion monachorum).

30. Vita boni monachi.

31. Manuale parvulorum.

32. Doctrinale iuvenum.

33. Hospitale pauperum.

34. Liber orationum de vita Domini.

35. De resurrectione orationes.

36. Chronica monasterii montis S. Agnetis.

37. Liber cantualis maior.

38. Liber cantualis minor [1].

---

[1] Haec omnia desumpta ex articulo, quem praeclare scripsit Ios. Pohl in tomo XI, pag. 1673 sqq

Saeculis insequentibus complures editiones omnium operum beati Thomae a variis paratae sunt; attamen nulla completior, nulla accuratior, quam quae Antwerpiae anno 1607 secunda vice ab Henrico Sommalio Societatis Iesu publicata est. «Quantum operae quantosque labores impenderim — ita ipse in praefatione dictae collectionis —, solus is novit, quem cupio in caelis habere mercedem locupletissimam . . . tam saepe autographa vidi, legi, revolvi, adeo ut sperem me ad eam perfectionem omnino castigationem adduxisse, ut merito animo conquiescere debeam.» Qua in editione Sommalii omnia supranominata opuscula invenies praeter Chronicam monasterii montis Sanctae Agnetis (n. 36); tituli vero aliquorum libellorum in eadem nonnihil immutati exhibentur.

Hanc porro editionem Sommalii saepe manibus volvit *Hermannus Gerlach,* utriusque iuris doctor, atque ecclesiae cathedralis Limburgensis canonicus, cum dira adversus ecclesiam lucta viginti quinque ab hinc annis exorta otium ipsi involuntarium paraverat. Quo in studio similitudinem animadvertens, quae intercedit inter praeclara dicta libri

---

libri «Kirchenlexikon» editionis secundae. Confer etiam conspectum operum omnium apud Ios. Pohl Vol. II, p. VIII.

de Imitatione Christi aliaque opuscula beati Thomae, locis parallelis ex iisdem excerpendis atque in diversos fasciculos colligendis animum manumque admovit.

Iam in eo erat, ut novam editionem libri admirabilis «De imitatione Christi» simul cum istis fasciculis sententiarum, quas sub nomine «Considerationum» singulis capitulis subnexuerat, typis excudendam pararet, cum inopinate die 31 Iulii anni 1886 in Ischl, urbe Austriae superioris, e vivis eriperetur.

Quos moerentes reliquerat fratres opus inceptum mihi perficiendum commiserunt. Quamvis minime in operibus Fr. Thomae versatus tamen eorum desiderio ea ratione obsecutus sum, ne labor solius Dei amore et animarum zelo susceptus ac tot annis sine taedio continuatus incassus remaneret.

Proinde anno 1889 editionem primam huius collectionis in lucem emisi.

Permultis arrisit liber Imitationis hoc modo novis divitiis ex ipsius Thomae thesauro locupletatus.

Quapropter prima editione exhausta iterata vice ipsum typis mandare placuit. Attamen praeter externam formam nihil fere immutatum a me est, nisi forte citationum methodus, quae ad formam usitatam redacta in nonnullis etiam locis accuratior reddita fuit.

Nullus propterea labor nihilque meriti ex hoc opere complendo mihi succrevit, attamen haud exiguus fructus ex perlegendis istis sententiis mira suavitate et unctione plenis mihi effloruit. Quem fructum etiam benevolo lectori ex gustando hoc opere toto corde exopto.

Praefatio ad editionem tertiam.

Cum hisce ultimis annis Iosephus Pohl, vir sapientissimus, novam pararet editionem operum omnium Thomae a Kempis, cui titulus est: Thomae Hemerken a Kempis Canonici Regularis ordinis S. Augustini opera omnia [Friburgi Brisigavorum 1904, Sumptibus Herder], necesse erat hanc praesentem editionem et praesertim loca, quae habentur in considerationibus e ceteris eiusdem Thomae a Kempis opusculis collecta, secundum illam novam editionem corrigere multisque in locis etiam complere. — Constat enim inter omnes, qui versati sunt in operibus Thomae a Kempis, editorem illum doctissimum exhibere textum optimum et accuratissimum. — Haec igitur tertia editio revera aucta et emendata dici potest.

Sed quoniam huius novae editionis operum omnium a Ios. Pohl typis mandatae adhuc solum modo quatuor volumina in lucem edita sunt, id est volumen II, III, V, VI, invenies in hac tertia editione «Imitationis Christi»

tum loca desumpta ex editione Pohl, necnon et alia loca, quae legi possunt in vetere illa editione Sommalii, quae sic inscribitur: Thomae Malleoli a Kempis opera omnia ad autographa eiusdem denuo emendata opera et studio Henrici Sommalii e Societate Iesu, Antwerpiae 1607. Porro locorum illorum citationis modus, quae desumpta sunt ex editione Pohl is est, ut primo loco indicetur titulus operis, deinde pars vel volumen, in quo invenitur, demum tertio loco pagina et linea.

Notare demum velis vim notarum distinguendi eam esse, ut longissime, ubi punctum ante grandem litteram, paulo brevius, ubi flexa, etiam brevius, ubi colon, brevissime, ubi punctum ante minutam litteram positum sit, inter legendum subsistendum auctor iudicasse existimandus sit [1].

Sit Tibi, benevole lector, haec nova editio libelli aurei «De Imitatione Christi» novum amoris Dei incitamentum afferatque Tibi fructum uberrimum.

Friburgi Brisgoviae, festo S. Aloysii 1909.

LAURENTIUS WERTHMANN,
Consiliarius ecclesiasticus et S. S. cubicularius.

---

[1] Pohl: Pars (Volumen) 2, p. 447.

Index librorum et capitum.

LIBER I.

Admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

LIBER II.

Admonitiones ad interna trahentes.

LIBER III.

De interna consolatione.

LIBER IV.

De sacramento.

LIBER I.

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES.

CAPUT I.

De Imitatione Christi et contemptu omnium vanitatum mundi.

1. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, dicit Dominus. Haec sunt verba Christi, quibus admonemur, quatenus vitam eius et mores imitemur, si velimus veraciter illuminari et ab omni caecitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit, in vita Iesu Christi meditari.

2. Doctrina Christi omnes doctrinas Sanctorum praecellit; et qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inveniret.

Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Evangelii parvum desiderium sentiunt, quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plene et sapide Christi verba intellegere, oportet, ut totam vitam suam illi studeat conformare.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displiceas Trinitati? Vere, alta verba non faciunt sanctum et iustum, sed virtuosa vita efficit Deo carum. Opto magis sentire compunctionem, quam scire eius definitionem. Si scires totam Bibliam exterius, et omnium philosophorum dicta: quid totum prodesset sine caritate Dei et gratia? Vanitas vanitatum, et omnia vanitas, praeter amare Deum et illi soli servire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna caelestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras quaerere et in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, et in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi, et illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, et de

bona vita parum curare. Vanitas est, praesentem vitam solum attendere, et quae futura sunt, non praevidere. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit, et illic non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter proverbii: Quia non satiatur oculus visu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibilium abstrahere et ad invisibilia te transferre. Nam sequentes suam sensualitatem maculant conscientiam et perdunt Dei gratiam.

Consideratio.

Ego, inquit Dominus, sum via; per me si introieris, salvaberis. Ego lux mundi: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris*, sed habebit lumen vitae [1].

Disce *formam vitamque Iesu,* in omni humilitate et simplicitate cordis *imitari* [2]. Firmissima et tutissima via ad perfectionem et mentis *illuminationem* atque aeternae vitae introductionem: est *conformari* Filio Dei in

[1] De tribus tabernaculis c. 2, n. 4. — [2] Libellus spiritualis exercitii c. 7, Pars 2, p. 345, linea 1.

omnibus virtutibus et moribus suis [1]. Veni et disce in schola Dei viam humilitatis, mansuetudinis et patientiae: per quam possis Christo docente ad aeternae beatitudinis gloriam secure pervenire [2]. Sequere Christum passibus amoris in vita tua per fidem caritate ferventem, ut dignus fias, videre eum facie ad faciem angelos beatificantem [3].

Mihi Christus vivere est: et mori lucrum. Igitur ad Dominum meum Iesum Christum oculi mei semper: quoniam ipse est regula mea et sapientia mea. Nam perfectio omnium virtutum relucet in eo tamquam in speculo mundo; nec potest aliquid melius et perfectius in omni libro et scientia inveniri et sciri et contemplari: quam in hoc libro vitae, et lumine vero omnem hominem illuminante, et praecipue pauperem spiritu in amorem sui transferente [4].

Mihi vivere Christus est et mori lucrum. O dulce et salutare verbum, numquam oblivioni tradendum. . . . Vere vivit et beate vivit: cui Christus est omnia in omnibus et

---

[1] De disciplina claustralium c. 13, P. 2, p. 309 sq, l. 26. — [2] Parvum alphabetum monachi in schola Dei lect. 23, P. 3, p. 321, l. 27. — [3] Hortulus rosarum c. 17, n. 4. — [4] Sermones de vita et passione Domini 11, P. 3, p. 136, l. 3. Cf. Phil 1, 21.

super omnia singulariter dilectus. . . . Sic vivere est Christo vivere: et hoc est sibi ipsi mori et a se ipso deficere et maxime lucrari: quia hoc est mortem perdere et vitam aeternam invenire: in Christo Iesu Domino nostro [1].

Heu quantum delirat: qui ab hoc sanctissimo exemplari in mundo accenso, vel ad momentum breve, cordis oculum deflectit [2]. *Quid prodest,* hic *carnem delicate nutrire* et *postea* in inferno *gravissime torqueri?* Et *quid iuvat,* hic laudari et *honorari* ab hominibus et in futuro confundi et condemnari cum impiis et daemonibus? Et *quid proderunt* tunc omnes *divitiae?* [3]

Omnia vanitas: honor, divitiae et *potestas* [4]. Quid stultius, quam vana diligere et vera respuere? Quid perversius, quam Deum neglegere et hominem attendere? Quid amentius, quam mundum aspicere et caelum despicere? [5] O *vanitas vanitatum,* mundum diligere, et quae Dei sunt, minus curare [6]. *Totum vanum,* lubricum et dolosum, *praeter*

---

[1] De disciplina claustralium c. 13, P. 2, p. 311 sq, l. 15. — [2] Sermones de vita et passione Domini 11, P. 3, p. 135, l. 25. — [3] Vallis liliorum c. 14, n. 3; c. 25, n. 3. — [4] Hortulus rosarum c. 2, n. 2. — [5] Enchiridion monachorum c. 8, n. 2. — [6] Epistula quarta, n. 1.

amare Deum et facere semper bonum[1]. Beatius ergo, contemnere fallacem mundum et sequi veritatem[2].

CAPUT II.

De humili sentire sui ipsius.

1. Omnis homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat? Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit, quam superbus philosophus, qui se neglecto cursum caeli considerat. Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia, quae in mundo sunt, et non essem in caritate: quid me iuvaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2. Quiesce a nimio sciendi desiderio, quia magna ibi invenitur distractio et deceptio. Scientes libenter volunt videri et dici sapientes. Multa sunt, quae scire parum vel nihil animae prosunt. Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit quam his, quae saluti suae deserviunt. Multa

---

[1] Hortulus rosarum c. 2, n. 2. — [2] Epistula quarta, n. 5.

verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem, et pura conscientia magnam ad Deum praestat confidentiam.

3. Quanto plus et melius scis, tanto gravius inde iudicaberis, nisi sanctius vixeris. Noli ergo extolli de ulla arte vel scientia, sed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa scis et satis bene intellegis: scito tamen, quia sunt multo plura, quae nescis. Noli altum sapere, sed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui praeferre, cum plures doctiores te inveniantur, et magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid scire et discere: ama nesciri et pro nihilo reputari.

4. Haec est altissima et utilissima lectio: sui ipsius vera cognitio et despectio. De se ipso nihil tenere, et de aliis semper bene et alte sentire, magna sapientia est et perfectio. Si videres alium aperte peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem aestimare; quia nescis, quam diu possis in bono stare. Omnes fragiles sumus, sed tu neminem fragiliorem te ipso tenebis.

Consideratio.

Si quaeris salvari, si optas beari et exaltari: sequere humilem Christum, et despice te ipsum. Non enim aliter poteris ascendere in caelum: nisi te humiliaveris ex toto corde propter Deum. Non desideres esse in ore hominum: qui vanis laudibus decipiunt fatuum temporalis gloriae amatorem. Inspice in veritate cor tuum, quam multis passionibus sit obnoxium; et non gloriaberis in te ipso: nec proximum tuum despicies quantumlibet pauper sit et infirmus. Memoriter retine notabile verbum Christi; et cum te temptaverit vana gloria mundi: responde tibi ipsi quod Christus Iudaeis dixit. Si ego glorifico me ipsum: gloria mea nihil est. Recedat ergo vana gloria et laus humana *de scientia* et *arte* acquisita; cesset stulta iactantia de opere bono et sermone perito: evellatur saecularis astutia de corde religioso; pereat falsa imaginatio de sanctitate foris ostensa [1].

Tanto humiliores in omnibus simus: quanto longius a vera perfectione distamus [2]. *Quanto plus homo scit, se distare a perfectione, tam prope est perfectioni. Initium vanae gloriae*

---

[1] Sermones ad novicios c. 17, P. 6, p. 137 sq, l. 30. — [2] Sermones de vita et passione Domini 35, P. 3, p. 310, l. 32.

est sibi ipsi placere[1]. *Ama nesciri: et pro nihilo reputari.* Hoc tibi salubrius est et utilius: quam laudari ab hominibus[2]. *Ama nesciri,* disce mori, luge praeterita, sperne praesentia, meditare futura. Haec brevis regula remaneat in memoria tua, et docebit te vincere omnia terrena[3].

Perversum namque gerit iudicium, qui magna de se sentit: et de aliis peiora confingit[4]. Magna humilitas cordis: *sentire de se ipso vilia et de aliis semper meliora*[5]. Verus humilis non se reputat nec elevat de bonis, quae facit: sed *omnibus viliorem se aestimat,* et *cunctis inferiorem* veraciter confitetur. Hic propria mala sua inspicit et plangit, et aliorum bona videns congaudet, pro quibus Deum laudat et benedicit: orans, ut sui misereatur et se a malis liberet[6].

CAPUT III.

De doctrina veritatis.

1. Felix, quem veritas per se docet, non per figuras et voces transeuntes, sed

---

[1] Vita Gerardi c. 18, n. 20. — [2] Parvum alphabetum monachi in schola Dei lect. 1, P. 3, p. 317, l. 10. — [3] Dialogus novitiorum c. 4, n. 3. — [4] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 379, l. 24. — [5] Vallis liliorum c. 18, n. 4. — [6] Manuale parvulorum c. 5.

sicuti se habet. Nostra opinio et noster sensus saepe nos fallit et modicum videt. Quid prodest magna cavillatio de occultis et obscuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignoravimus? Grandis insipientia, quod neglectis utilibus et necessariis ultro intendimus curiosis et damnosis. Oculos habentes non videmus.

2. Et quid curae nobis de generibus et speciebus? Cui aeternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur. Ex uno verbo omnia, et unum loquuntur omnia: et hoc est principium, quod et loquitur nobis. Nemo sine illo intellegit aut recte iudicat. Cui omnia unum sunt, et omnia ad unum trahit, et omnia in uno videt, potest stabilis corde esse et in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum tecum in caritate perpetua. Taedet me saepe, multa legere et audire: in te est totum, quod volo et desidero. Taceant omnes doctores, sileant universae creaturae in conspectu tuo: tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus et interius simplificatus fuerit, tanto plura et altiora sine labore intellegit, quia de-

super lumen intellegentiae accipit. Purus, simplex et stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit et molestat quam tua immortificata affectio cordis? Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum? Et hoc deberet esse negotium nostrum: vincere videlicet se ipsum, et cotidie se ipso fortiorem fieri atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem sibi habet annexam; et omnis speculatio nostra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quam profunda scientiae inquisitio. Non est culpanda scientia aut quaelibet simplex rei notitia, quae bona est in se considerata et a Deo ordinata; sed praeferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita.

Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere: ideo saepe errant et paene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad exstirpanda vitia et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobiis. Certe adveniente die iudicii non quaeretur a nobis, quid legimus, sed quid fecimus; nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus. Dic mihi: Ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, et studiis florerent? Iam eorum praebendas alii possident; et nescio, utrum de iis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, et modo de illis tacetur.

6. O quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiae ipsorum concordasset! Tunc bene studuissent et legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in saeculo, qui parum curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescunt in cogitationibus suis. Vere magnus est, qui magnam habet caritatem.

Vere magnus est: qui in se parvus est et pro nihilo omne culmen honoris ducit. Vere prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat. Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

Consideratio.

Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum. Melior est auditio et eruditio doctrinae tuae negotiatione auri et argenti et cunctis opibus [1]. O Doctor Veritas, quam cito et perfecte imbuitur, cui te ipsum manifestas [2]. *Sileat ante te omnis creatura* tua, Deus meus; *tu solus mihi loquaris,* assis et illumines [3]. Verbum tuum, Domine, lux mea et gaudium animae meae; sine quo in tenebris sum et in maerore, cum quo gaudio perfungor et lumine [4]. Doce me *facere voluntatem tuam et relinquere meam* [1].

Fortis, qui contemnit saeculum; fortior, qui vincit se ipsum [5]. Magna virtus, magna gratia, vincere se ipsum et mori omni hora.

---

[1] Doctrinale iuvenum c. 7, n. 1. Cf. Ps 93, 12. — [2] Sermones de vita et passione Domini 3, P. 3, p. 78, l. 30. — [3] Vallis liliorum c. 29, n. 2. — [4] De elevatione mentis P. 2, p. 403, l. 21. — [5] Libellus spiritualis exercitii c. 4, P. 2, p. 337, l. 3.

Dura pugna; sed gloriosa et aeterna praemia reddentur pro victoria consummata [1]. Ille fortis est viribus, qui fortiter resistit vitiis. *Magnus* est dominus, qui dominatur pravis desideriis suis [2].

Magnus coram Deo est, qui se in vera humilitate spernit et substernit et omnibus bonis et beneficiis indignum se iudicat [3]. Si vis *magnus* esse in caelo, esto parvulus in mundo [2]. Esto vilis in oculis tuis, ut fias *magnus* coram oculis Dei, qui humiles respicit et altos a longe cognoscit et subito prosternit [3].

Prudens est, qui scit se ipsum facere bonum et commendabilem in virtutibus [4]. Haec est via prudentiae: amare iustitiam et odire iniquitatem, benefacere et malum pro veritate sustinere, exteriora agere et interiora non oblivisci, curas ad tempus habere, alienum tamen esse ab omnium rerum blandimento, non sequi trahentem concupiscentiam, sed reluctari per virtutem magnam. *Non tu eas sequere, sed illae te sequantur* [5].

Fatuus et insanus, qui amat sibi nociva et dimittit animae salubria. Lege et per-

---

[1] Consolatio pauperum et infirmorum n. 9. — [2] Hortulus rosarum c. 9, n. 2 3. — [3] Vallis liliorum c. 5, n. 2; c. 31, n. 4. — [4] Hortulus rosarum c. 9, n. 3 4. — [5] De fideli dispensatore c. 1, § 9.

curre omnia, non est salus animae nisi in Deo et in bona vita [1]. Dilectio Dei et mandatorum eius honorabilis est sapientia. Haec est sapientia divina: quaerere bona sempiterna et despicere omnia transitoria [2]. Cito igitur *doctus* erit et beatus, quisquis Christum fuerit humiliter imitatus [3].

CAPUT IV.

De providentia in agendis.

1. Non est credendum omni verbo nec instinctui; sed caute et longanimiter res est secundum Deum ponderanda. Pro dolor, saepe malum facilius quam bonum de alio creditur et dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivam et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse praecipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis

---

[1] Vallis liliorum c. 17, n. 1. — [2] Hortulus rosarum c. 9, n. 3 4. — [3] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 378, l. 6.

credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe; et quaere potius a meliore instrui, quam tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum et expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit et Deo subiectior, tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

Consideratio.

Quia saepe diversa percipis et nova tibi plerumque dicuntur, *non facile credas*, difficilius ea consequenter *aliis dicas*, et multo sit melius, si omnino sileas. Quid ad te? Iesum sequere et sine mortuos sepelire mortuos suos [1].

Ad eruditionem tuam habe praemeditationem aliquam prudentem circa agenda. Aliqui sunt tardiores, aliqui quodammodo *praecipites* in factis suis. Tardi saepe bona omittunt aut partem operis inchoantes non perficiunt. Vivaciores vero, dum inconsiderate currunt, leviter impingunt. Unde in medio semper virtus consistit [2].

Si non vis decipi, noli laudibus stultis delectari. Novit Deus cor tuum: quam im-

[1] De fideli dispensatore c. 1, § 15. — [2] Ib. § 7.

purum sit et vanum. Ne credas adulanti; sed potius increpantem ausculta: qui bene consulit, dum tua corripit errata [1].

Eris prudens, si evitas videri prudens [2]. Qui nimis sibi confidit, periculo se exponit. Consultius agit, qui experto et doctiori acquiescit. Consilium quaerere humilitatis est indicium. Saepe Deus per alium loquitur: quod homini per se non revelat [3].

CAPUT V.

De lectione Sanctarum Scripturarum.

1. Veritas est in Scripturis Sanctis quaerenda, non eloquentia. Omnis Scriptura Sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quaerere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis. Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvae vel magnae litteraturae fuerit; sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non quaeras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 2, P. 2, p. 334, l. 17. — [2] De fideli dispensatore c. 1, § 8. — [3] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 381, l. 16.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in aeternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra saepe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intellegere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter; nec umquam velis habere nomen scientiae. Interroga libenter et audi tacens verba sanctorum; nec displiceant tibi parabolae seniorum: sine causa enim non proferuntur.

Consideratio.

Quaecumque in lege vetere et nova scripta sunt, ad doctrinam animae nostrae scripta sunt, ut Deo fideliter serviamus, odiendo malum et adhaerendo Deo, summo bono, corde puro, integro et perfecto, hic et in futuro [1]. Verbum Dei et doctrina Christi lumen vitae, salus mundi, porta caeli, cibus animae, iucunditas cordis Deum super omnia amantis [2]. Quanto saepius quis evangelica verba audierit et legerit: atque attentius

---

[1] Vallis liliorum c. 21, n. 1. — [2] Doctrinale iuvenum c. 1, n. 1.

cogitaverit et ruminaverit; tanto in virtutibus plus proficiet: et domus animae suae firmius stabit pulchriusque fulgebit[1]. Nam hominis verbum transit; verbum autem Dei aeternum et immutabile manet[2].

Veritas non est aspernanda, a quocumque simplici proferatur. Stude primo humiliter discere et parva implere, et Deus dabit tibi maiora, si utile fuerit, citius intellegere. Qui multa scit et legit: si non facit, quae novit et didicit, vacuus et famelicus de bona mensa recedit[3].

Pauper quaedam muliercula diligens quae Dei sunt, frequenter ecclesiam visitabat: et verbum Dei libenter praedicare audiebat. Quadam ergo vice de ecclesia veniens interrogata est: quid boni de sermone retinuisset. Quae breviter respondens ait. Nescio vobis multa dicere: sed hoc bene audivi et retinui, quod de cetero nolo peccare. Bene et prudenter respondit: quae fructum boni sermonis secum portavit, ne amplius peccaret. Unde Salvator noster in evangelio devotae mulieri ait. Beati qui audiunt verbum Dei: et custodiunt illud[4].

---

[1] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 300, l. 24. — [2] De evelatione mentis P. 2, p. 405, l. 7. — [3] Hortulus rosarum c. 6, n. 1; c. 12, n. 5. — [4] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 314, l. 11.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. Quandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus et avarus numquam quiescunt; pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur. Homo qui necdum perfecte in se mortuus est, cito temptatur et vincitur in parvis et vilibus rebus. Infirmus in spiritu et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo saepe habet tristitiam, cum se subtrahit; leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur: quia secutus est passionem suam, quae nihil iuvat ad pacem, quam quaesivit. Resistendo igitur passionibus invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spirituali.

Consideratio.

Continua et domestica lis nostra haec est: quia caro nostra non est subiecta spiritui secundum rectam rationem bene vivendi; nec spiritus perfecte subditus est Deo: secundum omnem voluntatem suam sibi soli intime placendi hic et in aeternum [1].

Virtutes semper laetificant: passiones maestitiam generant [2]. Omnis passionatus onus sibi ipsi est et turbatio cordis: ubicumque fuerit sive solus sive cum aliis multis [3].

Multas turbationum materias amputat: multos laqueos temptationum evadit et superat: qui propter Christum ab omnibus terrenis desideriis perfecte se denudat et elongat. Hic ad caelestia nullo terrenorum pondere gravatus libere evolare potest; quotiens dilecti amatoris sui qui in caelis est recordatus fuerit: aut eius verba audierit vel legerit [4].

Pax cum virtutibus bona est: cum vitiis vero numquam, sed semper mala. Ibi est bonus status et pax in domo: ubi defectus emendantur et vitia cito resecantur [5]. Pax

---

[1] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 174, l. 8. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 427, l. 10. — [3] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 174, l. 5. — [4] Ib. 13, P. 6, p. 94, l. 7. — [5] De disciplina claustralium c. 11, P. 2, p. 307, l. 25.

in terra erit hominibus bonae voluntatis, quia non est pax impiis, dicit Dominus[1].

CAPUT VII.

De vana spe et elatione fugienda.

1. Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis. Non te pudeat aliis servire amore Iesu Christi, et pauperem in hoc saeculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, et Deus aderit bonae voluntati tuae. Non confidas in tua scientia vel astutia cuiuscumque viventis, sed magis in Dei gratia, qui adiuvat humiles, et de se praesumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, si adsunt, nec in amicis, quia potentes sunt, sed in Deo, qui omnia praestat et se ipsum super omnia dare desiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quae modica infirmitate corrumpitur et defoedatur. Non placeas tibi ipsi de habilitate aut ingenio tuo,

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 13.

ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui scit, quid est in homine. Non superbias de operibus bonis, quia aliter sunt iudicia Dei, quam hominum, cui saepe displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conserves. Non nocet, si omnibus te supponas; nocet autem plurimum, si vel uni te praeponas. Iugis pax cum humili; in corde autem superbi zelus et indignatio frequens.

Consideratio.

Spera in Domino semper, quantumcumque fueris tribulatus et desolatus vehementer [1]. Bene et firmiter stat, qui non in se, nec in homine, *sed in Deo spem suam ponit* [2]. *Vanus est* et instabilis, *qui in creaturis spem ponit* et Deum neglegit [3]. Sine Deo omnia vana, et cum Deo omnia bona [4].

Nemo de bonitate sua nimis confidat; neque de fortitudine sua inaniter praesumat:

---

[1] Hortulus rosarum c. 14, n. 2. — [2] Ib. c. 5, n. 2. — [3] Hospitale pauperum c. 4, n. 2. — [4] Vallis liliorum c. 22, n. 2.

nec etiam de nobilitate generis se extollat. Nemo de facultate scientiae infletur; nemo de dignitate praelationis super alios glorietur: nemo de abundantia pecuniarum et redituum confidens divitem ac felicem se reputet, nec pauperes despiciat; quia nescit, quamdiu vivet et ista tenebit: nescit quid molestiae sibi inde provenire possit, cum Deus hoc permiserit [1]: Quid superbis, terra et cinis? Terra es et in terram ibis [2].

Qui de bono superbit, non est gratus et fidelis Deo. Noli superbire, ne perdas donum, quod accepisti de caelo sine merito tuo [3]. Quidquid boni consideras et intellegis in te et in omnibus creaturis, totum Deo pure et integre offer et adscribe [4]. Sint omnia bona tua aliis communia; sed mala tibi soli imputa et ad ferventiorem emendationem converte [5]. Curam habe de bono nomine; sed noli meliorem te fingere, nec sanctiorem aliis credere [3].

Ubi levis suspicio, ibi *frequens indignatio* [6]. Contra omnes malas suspiciones et indignationes tuas de aliis cogita omnes culpas

---

[1] Sermones ad novicios 17, P. 6, p. 139 sq, l. 25. — [2] De tribus tabernaculis c. 2, n. 6. — [3] Enchiridion monachorum c. 6, n. 2. — [4] Vallis liliorum c. 30, n. 4. — [5] Manuale parvulorum c. 6, n. 1. — [6] Hortulus rosarum c. 16, n. 2.

tuas, quas fecisti ab initio nativitatis tuae usque modo, et desiste indignari [1].

Vilescere possent forte opera pietatis apud non intellegentes virtutum merita, nisi forent a beatissimis hominibus magna cum devotione continuata. Magnus quoque honor est et *nullius erubescentiae locus*, quando pro caelesti regno sponte quis se humiliat et *servum facit*, exemplo Iesu Christi et sanctorum eius incitatus [2].

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. Non omni homini reveles cor tuum, sed cum sapiente et timente Deum age causam tuam. Cum iuvenibus et extraneis rarus esto. Cum divitibus noli blandiri, et coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus et simplicibus, cum devotis et morigeratis sociare, et quae aedificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri; sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo et angelis eius opta familiaris esse, et hominum notitiam devita.

---

[1] Manuale parvulorum c. 6, n. 1. — [2] De fideli dispensatore c. 3, n. 1.

2. Caritas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut persona ignota ex bona fama lucescat; cuius tamen praesentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere ex coniunctione nostra, et incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis considerata.

Consideratio.

Cum sancto sanctus eris et cum perverso perverteris. Exempla sunt plurima, tam nova quam vetera, quia prodest saluti animae societas bona et nocet conventio prava [1]. *Cave familiaritatem* eorum, qui imitandi non sunt, quamvis in Christo diligendi. Non potest quis melius tollere fabulationes levium hominum, quam ut ipse levis in verbis et moribus suis non videatur [2].

Attende tibi, ut, quantum vales, omnibus sis causa boni exempli, ut in te clarificetur nomen et vita Iesu Christi [2]. Qui bene vivit, bene docet. Si quis appetit a te doceri, viam humilitatis ei ostende et exemplo praecede [3].

---

[1] Hortulus rosarum c. 1, n. 1 2. Cf. Ps 17, 26 27. — [2] De fideli dispensatore c. 1, § 13. — Hortulus rosarum c. 6, n. 1; c. 9, n. 4.

Humilis et mansuetus amabilem se facit omnibus [1].

Commenda omnes amicos tuos *Deo,* orans, ut se emendent et caveant a peccatis, ne Deum offendant et pro terrenis caelestia perdant [2]. Sic placeas hominibus, ut non displiceas Deo et sanctis angelis eius [3]. Stude cum sanctis et amicis Dei tempore incolatus tui amicitiam facere; et ad eos specialem *familiaritatem* habere: *et hominum notitiam* et allocutiones inutiles *declinare* [4]. Per contemptum mundanorum disce scandere ad societatem civium supernorum [5].

CAPUT IX.

De oboedientia et subiectione.

1. Valde magnum est, in oboedientia stare, sub praelato vivere, et sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quam in praelatura. Multi sunt sub oboedientia magis ex necessitate, quam ex caritate; et illi poenam habent et leviter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, nisi ex toto corde

---

[1] Ib. c. 9, n. 2. — [2] Ib. c. 2, n. 1. — [3] Vallis liliorum c. 10, n. 3. — [4] De disciplina claustralium c. 15, p. 314, l. 23. — [5] Dialogus novitiorum c. 4, n. 4.

propter Deum se subiciant. Curre hic vel ibi: non invenies quietem, nisi in humili subiectione sub regimine praelati. Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit.

2. Verum est, quod unusquisque libenter agit pro sensu suo, et inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquamus etiam quandoque nostrum sentire propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plene scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, et hoc ipsum propter Deum dimittis et alium sequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim saepe, securius esse audire et accipere consilium, quam dare. Potest etiam contingere, ut bonum sit uniuscuiusque sentire; sed nolle aliis acquiescere, cum id ratio aut causa postulat, signum est superbiae et pertinaciae.

Consideratio.

Non grave alicui sit, nec indignum videatur propter Deum oboedire homini in

licitis et honestis: quando Christus factus est oboediens usque ad ignominiam crucis [1]. Deus sufficiens est causa et ratio: ad oboediendum *praelatis* nostris [2]. Homo oboediens homini propter Deum maximum honorem Deo facit et ei placet. Opera bona in oboedientia simpliciter facta Deo sunt gratissima et maxime meritoria. Cum humili et prompta oboedientia etiam complacent Deo valde parva et vilia servitia ex caritate pro utilitate communi facta [3].

Nemo tam quiete vivit, nemo tam secure moritur: sicut verus oboediens, et in omnibus Deo et hominibus subiectus [4].

Magna et egregia virtus simplex et pura oboedientia nesciens tarda molimina nec parans argumenta: sed implens iussa sine querela. Ideoque magna ei debetur corona: et cum martyribus percipiet palmam; quia certavit fortiter et subegit naturam, oboediendo usque ad mortem. Quoniam quidem fortissimum vincendi genus est, semet ipsum perfecte vincere et abnegare propter oboedientiam [5].

---

[1] Sermones ad novicios 7, P. 6, p. 55, l. 8. — [2] Libellus spiritualis exercitii c. 12, P. 2, p. 354, l. 13. — [3] Hospitale pauperum c. 5, n. 1. — [4] Libellus spiritualis exercitii c. 12, P. 2, p. 353, l. 9. — [5] De disciplina claustralium c. 4, P. 2, p. 284, l. 12.

Quicunque non concordant cum spiritu tuo, illis cede propter pacem tuam et ipsorum [1]. Hoc pro magna sapientia tene; si de propria sapientia nihil habes [2]. Ubi prompta oboedientia, ibi laeta conscientia. Ubi humilitas, ibi sapientia. Ubi pax et concordia, ibi Deus et omnia bona. Ubi lis et dissensio, ibi diabolus et omnia mala [3].

CAPUT X.

De cavenda superfluitate verborum.

1. Caveas tumultum hominum, quantum potes; multum enim impedit tractatus saecularium gestorum, etiam si simplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate et captivamur. Vellem me pluries tacuisse et inter homines non fuisse. Sed quare tam libenter loquimur et invicem fabulamur, cum tamen raro sine laesione conscientiae ad silentium redimus? Ideo tam libenter loquimur: quia per mutuas locutiones ab invicem consolari quaerimus; et cor diversis cogitationibus fatigatum optamus relevare.

---

[1] De fideli dispensatore c. 1, § 18. — [2] De disciplina claustralium c. 4, P. 2, p. 283 sq, l. 31. — [3] Hortulus rosarum c. 16, n. 2.

Et multum libenter de his, quae multum diligimus vel cupimus, vel quae nobis contraria sentimus, libet loqui et cogitare.

2. Sed pro dolor, saepe inaniter et frustra. Nam haec exterior consolatio interioris et divinae consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est et orandum, ne tempus otiose transeat. Si loqui licet et expedit, quae aedificabilia sunt, loquere. Malus usus et neglegentia profectus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuvat tamen non parum ad profectum spiritualem devota spiritualium rerum collatio; maxime ubi pares animo et spiritu in Deo sibi sociantur.

Consideratio.

Communiter omnes plus indigemus silere quam loqui[1]. Tempus ad bene operandum datum est non ad otiandum: neque ad fabulandum neque ad iocandum[2]. Saepe dicitur, quod statim (ut dictum est) poenitere incipit et numquam (si posset illaesum revocare) diceretur. Et utinam semel cadendo

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 28. — [2] Sermones ad novicios 7, P. 6, p. 53, l. 1.

doceretur homo damno suo, ne iterum caderet![1] O utinam tot bona verba dicas et ores, quot otiosa dixisti, et bona recogites et rumines, quot mala et noxia cogitasti![2]

Cum humilibus et simplicibus Deum diligentibus libenter loquere et consiste[3]. *Confert* etiam *non modicam* scientiae utilitatem studiosa et unanimis duorum sibi bene consentientium *divina collatio.* Unde Salvator noster ait: «Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.»[4]

Parvam habemus *interiorem consolationem,* quia tam facile et frequenter quaerimus *exteriorem.* Et ideo non meremur divinam accipere, quia libenter admittimus humanam et caducam. Si haberes Iesum crucifixum in corde tuo fixum, non exiret cito de ore tuo verbum vanum et otiosum. Sed quia non habes Iesum firmiter in corde tuo clausum, ideo saepe quaeris solacium forinsecum, debile et frivolum, parum iuvans intus a doloribus prementibus cor tuum. Solus enim Iesus praestat verum animae solacium et sanat omnes languores vitiorum. Cur audis

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 20. — [2] Manuale parvulorum c. 6, n. 2. — [3] Hospitale pauperum c. 3, n. 2. — [4] De fideli dispensatore c. 1, § 21. Cf. Mt 18, 20.

vanos rumores saeculi, qui saepe te conturbant et distrahunt in corde? Quare negligis dulces sermones Christi, qui te consolari possunt et confortare in omni tribulatione tua die ac nocte?[1]

CAPUT XI.

De pace acquirenda et zelo proficiendi.

1. Multam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis et factis, et quae ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus quaerit? qui parum vel raro se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam sanctorum tam perfecti et contemplativi fuerunt? Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt: et ideo totis medullis cordis Deo inhaerere atque libere sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus,

[1] Vallis liliorum c. 18, n. 5.

et de transitoriis nimis sollicitamur. Raro etiam unum vitium perfecte vincimus, et ad cotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi et tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfecte mortui, et interius minime implicati: tunc possemus etiam divina sapere, et de caelesti contemplatione aliquid experiri. Totum et maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus et concupiscentiis liberi, nec perfectam sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito deicimur, et ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in proelio: profecto auxilium Domini super nos videremus de caelo. Ipse enim certantes et de sua gratia sperantes paratus est adiuvare: qui nobis certandi occasiones procurat, ut vincamus. Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, ut purgati a passionibus pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium exstirparemus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modo e contrario saepe sentimus, ut meliores et puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus, quam post multos annos professionis. Fervor et profectus cotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuae, et malam dedisce consuetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem et aliis laetitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

Consideratio.

Quaecumque ad te non pertinent, de his non iudices, *nec te intromittas:* ut *pacem*

semper habeas[1]. Potes te ipsum inquietare talibus et proficies nihil. Qui unum, quod super omnia est, solummodo quaerit, in *pace multiplici* erit conscientia eius[2].

Qui *proficere* vult, omni die incipere debet, nec ullum laborem abhorrere, nec aliquod tempus otiose praeterire[3]. Multorum est incipere, paucorum proficere, paucissimorum ad perfectionem pervenire[4]. Hodie aliquid inchoare, et cras modicum addere et sic diebus singulis virtutem virtuti, propositum proposito iungere, perficit hominem virtuosum, devotum, purum, sanctum et religiosum, Deo carum et hominibus gratiosum[5]. Qui propter Deum sibi aliquam violentiam facit, Deus ipsi maiorem gratiam dabit: et cito in *virum perfectum* mutabitur[6].

Heu raro hic invenitur, qui Deum pure quaerat et se ipsum perfecte vincat et funditus relinquat. Utinam vel *unum vitium perfecte superes* aut aliquam *malam consuetudinem dediscas!* Consuetudo mala per bonam consuetudinem vincitur; et bona consuetudo

---

[1] Parvum alphabetum monachi in schola Dei lect. 16, P. 3, p. 319, l. 29. — [2] De fideli dispensatore c. 1, § 27. — [3] Dialogus novitiorum c. 3, n. 2. — [4] Hortulus rosarum c. 4, n. 1. — [5] Epistula 1, n. 10. — [6] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 423, l. 3.

tandem in naturam vertitur; ut quod *primo* fuit *difficile, postea* videatur *leve* ac facile [1].

Disce in omnibus te vincere: tunc pacem intus habebis [2].

Nec prius vera interna pax invenitur; nisi homo sibi ipsi sit mortuus et mundo: atque cotidie de novo mori se disponat. Quoniam omni die oportet me proponere, velle mori propter Christum et de novo incipere vitam meam emendare; et ad patiendum et moriendum disponere: et me ipsum vincere. Immo omni hora et tempore oportet me niti exire a me ipso et ad fundum me relinquere propter Christum: atque in eius amore mei ipsius amorem abnegare et nihilare. Nam tantum lucror: quantum pro Christo dimitto; et tantum proficio: quantum a me exeo [3].

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

1. Bonum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrarietates; quia saepe hominem ad cor re-

[1] Ib. l. 6. — [2] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 8. — [3] De mortificata vita P. 2, p. 386, l. 16.

vocant, quatinus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus. Ista saepe iuvant ad humilitatem et a vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quaerimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse multas humanas consolationes quaerere. Quando homo bonae voluntatis tribulatur vel temptatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intellegit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, et orat pro miseriis, quas patitur. Tunc taedet eum diutius vivere, et mortem optat venire: ut possit dissolvi et cum Christo esse. Tunc etiam bene advertit, perfectam securitatem et plenam pacem in mundo non posse constare.

Consideratio.

Patiens esto et adversa libenter suscipe[1]. Omnes electi adversis multis probati sunt, et cotidie probantur; ut in veritate humiliati, et probati in praesenti: in futuro gloriosius exaltentur. Quando in aliquo excedis non concidat cor tuum: nec desperes consuetudine prava vel subita commotione devictus; sed agnosce reatum tuum, confitereque delictum: proponens firmiter emendare et cavere de cetero prout oportet[2]. Istis spinis et turbinibus retrahitur animus a delectationibus terrenis; excitatur cor ad amorem caelestium: exercetur homo per patientiam; discit compati afflictis, humiliatur in doloribus: conformatur Christi passionibus; fit magis compunctus, minus dissolutus: *orat* ferventius, *gemit* frequentius; *taedet vivere, cupit dissolvi et esse cum Christo:* quia *non est pax in hoc mundo*[3].

CAPUT XIII.

De temptationibus resistendis.

1. Quamdiu in mundo vivimus, sine tribulatione et temptatione esse non pos-

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 4. — [2] Libellus spiritualis exercitii c. 8, P. 2, p. 345 sq, l. 25. — [3] Sermones de vita et passione Domini 35, P. 3, p. 311, l. 6.

sumus. Unde in Iob scriptum est: Temptatio est vita humana super terram. Ideo unusquisque sollicitus esse deberet circa temptationes suas et vigilare in orationibus, ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui numquam dormitat, sed circuit quaerens, quem devoret. Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habeat aliquando temptationes; et plene eis carere non possumus.

2. Sunt tamen temptationes homini saepe valde utiles, licet molestae sint et graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, et eruditur. Omnes sancti per multas tribulationes et temptationes transierunt et profecerunt. Et qui temptationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt et defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, ubi non sint temptationes vel adversitates.

3. Non est homo securus a temptationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis est, unde temptamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Una temptatione seu tribulatione recedente, alia supervenit, et semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis

nostrae perdidimus. Multi quaerunt temptationes fugere, et gravius incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere; sed per patientiam et veram humilitatem omnibus hostibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat nec radicem evellit, parum proficiet; immo citius ad eum temptationes redient et peius sentiet. Paulatim, et per patientiam cum longanimitate Deo iuvante melius superabis, quam cum duritia et importunitate propria. Saepius accipe consilium in temptatione, et cum temptato noli duriter agere, sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum temptationum inconstantia animi et parva ad Deum confidentia. Quia sicut navis sine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur: ita homo remissus et suum propositum deserens varie temptatur. Ignis probat ferrum, et temptatio hominem iustum. Nescimus saepe quid possumus; sed temptatio aperit quid sumus. Vigilandum est tamen praecipue circa initium temptationis; quia tunc facilius hostis vincitur, si ostium

mentis nullatenus intrare sinitur; sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit:

Principiis obsta, sero medicina paratur.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio et motus pravus, et assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se cotidie debilior fit, et hostis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conversionis suae graviores temptationes patiuntur, quidam autem in fine. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnulli satis leniter temptantur, secundum divinae ordinationis sapientiam et aequitatem, quae statum et merita hominum pensat, et cuncta ad electorum suorum salutem praeordinat.

7. Ideo non debemus desperare, cum temptamur, sed eo ferventius Deum exorare, quatinus nos in omni tribulatione dignetur adiuvare; qui utique, secundum

dictum Pauli, talem faciet cum temptatione proventum, ut possimus sustinere. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei in omni temptatione et tribulatione, quia humiles spiritu salvabit et exaltabit.

8. In temptationibus et tribulationibus probatur homo, quantum profecit; et ibi maius meritum consistit, et virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit et fervidus, cum gravitatem non sentit; sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam a magnis temptationibus custodiuntur, et in parvis cotidianis saepe vincuntur, ut humiliati numquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

Consideratio.

Heu heu fratres multa pericula circumdant nos undique: scilicet caro diabolus, et mundus totus in maligno positus [1]. Intestinum litigium ortum est inter carnem et spiritum; carne concupiscente contra spiritum ex poena peccati: et spiritu repugnante per rationem contra sensualitatem.

---

[1] Sermones ad novicios 15, P. 6, p. 116, l. 21.

Hanc rebellionem primus homo in statu innocentiae non senserat: quia spiritus Deo subiectus corporis vires rationis freno quiete regebat. Istud autem bellum intestinum durissimum est: et molestissimum omnibus nobis *in carne corruptibili et peccatrice* generatis et *natis*. Quid namque durius et molestius unicuique pacem desideranti; quam cotidie bellare contra se ipsum, niti contra naturam, restringere fomitem, vincere concupiscentiam intus prurientem? [1] Quid quaeris, quid cupis videre in mundo, ubi nihil est mundum? [2] Nullibi securitas ab adversario maligno, qui *non dormit* nec quiescit a temptando, *sed circuit* et *quaerens, quem* decipiat et molestet et a bonis exercitiis impediat et ab oratione cessare faciat [3].

Oportet hominem *in initio* niti praecavere malum: ne serpens lubricus foramen parvum inveniat, et tandem totum caput cum cauda violenter infigat [4]. Si te sentis aliquo vitio moveri adhibe tempestive remedium: ne diutius differendo passio *crescat* et deterior fiat [5]. Cogita de fine sine fine, et cessabit temptatio [6].

---

[1] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 163 sq, l. 30. — [2] Hortulus rosarum c. 2, n. 2. — [3] Vallis liliorum c. 10, n. 1. — [4] Sermones ad novicios 8, P. 6, p. 60, l. 1. — [5] De disciplina claustralium c. 5, P. 2, p. 289, l. 21. — [6] Hortulus rosarum c. 2, n. 1.

Non invenitur hic aliquod remedium, quo plene omnes vitiorum morbi sanentur, ita quod nullus motus concupiscentiae sentiatur; quia hoc futurae beatitudinis est donum sanctis promissum. Sed tamen gratia Dei iuvante possunt mali motus refrenari et occasiones peccandi vitari atque maculae contractae per singulos dies paenitendo lavari [1]. Non est vitium tam grave, quin curari possit, si vulnus aperiatur et spiritualis medici consilium requiratur. Sed aliud est scire remedium, aliud adhibere remedium. Multi sciunt, quid agendum sit quidve cavendum, sed non adhibent diligentiam ad cordis orisque custodiam, ideo ex levi occasione trahuntur ad consueta vitia. In hac *vita*, quae tota *temptatio* dicitur, oportet cotidie certare et firmiter proponere et gratiam divinam implorare, donec status huius lubricae vitae et intestini certaminis fuerit finitus.

Esto benignus in fratrem temptatum, et ora pro tribulato sicut pro temet ipso [2]. Quare vides de lapsu alterius? Qui stas, vide ne cadas [3]. Cave superbiam, si non vis pati ruinam [4].

---

[1] De disciplina claustralium c. 5, P. 2, p. 289, l. 21. — [2] Hortulus rosarum c. 15, n. 3. — [3] Ib. c. 11, n. 3. — [4] De disciplina claustralium c. 2, P. 2, p. 277, l. 1.

Oportet omnino quod *humilitas* gloriam praecedat: *et patientia* victoribus coronam cum multis ictibus praeparet [1].

Saepe valde *parva* res, unde homo valde graviter temptatur in se ipso. Hoc Deus iuste permittit contingere, ut veraciter cognoscas, quod, *si non potes parva vincere,* non poteris graviora superare [2]. Quid igitur restat facere? Ad Dominum confugere, ad Iesum clamare, gemere et plorare; ut ipse te semper adiuvet, confortet et custodiat, et post multa pericula ad se, ubi vera et aeterna pax est, benigne cum gratia perducat [3].

CAPUT XIV.

De temerario iudicio vitando.

1. Ad te ipsum oculos reflecte, et aliorum facta caveas iudicare. In iudicando alios homo frustra laborat, saepius errat, et leviter peccat; se ipsum vero iudicando et discutiendo semper fructuose laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea frequenter iudicamus; nam verum iudicium propter privatum amorem faciliter perdimus. Si Deus semper esset

---

[1] Sermones ad novicios 10, P. 6, p. 71 sq, l. 30. — [2] Hortulus rosarum c. 15, n. 2. — [3] Hospitale pauperum c. 9, n. 1.

pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentia sensus nostri.

2. Sed saepe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occulte se ipsos quaerunt in rebus quas agunt, et nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt et sentire; si autem aliter fit quam cupiunt, cito moventur et tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum et opinionum satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et cives, inter religiosos et devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur, et ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuae magis inniteris vel industriae, quam virtuti subiectivae Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfecte subici, et omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

Consideratio.

Si videris geri non recta: *ne temere iudices* tamen facta tibi ignota [1]. Quidam de alio-

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 4, P. 2, p. 337, l. 9.

rum malis loquuntur: et suos defectus emendare neglegunt[1]. Si recte iudicas et proximum emendare intendis, a te ipso incipe[2]. Si proprios defectus caute consideres, aliorum facta parum ponderabis[3].

Amor sui intestinum malum: qui raro vincitur nisi Deus perfecte diligatur[4]. Beatus, qui propter Deum et beneplacitum eius totum opus suum facit ex caritate cum *pura intentione*[5]. Qui Deum pure quaerit: facile contentus erit. Qui *se ipsum quaerit:* se ipsum inveniet[6]. Totum nihil est, nisi desistas *te ipsum* in aliquo *quaerere.*

Nullus hostis peior tibi, quam tu ipse tibi graviter commotus[8]. Desine concupiscere, et desines indignari. Exterminat seminarium litis, qui obicit vitium cupiditatis. Non est magna ars et virtus, velle alios docere et corripere; sed se ipsum bene regere et correptiones pie suscipere et ferventer se in istis emendare, haec est magna sapientia apud Deum et homines[7].

---

[1] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 172, l. 27. — [2] Hortulus rosarum c. 15, n. 3. — [3] Ib. c. 10, n. 3. — [4] Sermones de vita et passione Domini 14, P. 3, p. 157, l. 9. — [5] Vallis liliorum c. 4, n. 2. — [6] Libellus de recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 366, l. 20. — [7] Vallis liliorum c. 24, n. 2.

CAPUT XV.

De operibus ex caritate factis.

1. Pro nulla re mundi et pro nullius hominis dilectione aliquod malum est faciendum; sed pro utilitate tamen indigentis opus bonum libere aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Sine caritate opus externum nihil prodest; quidquid autem ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, totum fructuosum efficitur. Magis siquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitati magis quam suae voluntati servit. Saepe videtur esse caritas, et est magis carnalitas; quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis raro abesse volunt.

3. Qui veram et perfectam caritatem habet, in nulla re se ipsum quaerit, sed

Dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat; nec in se ipso vult gaudere, sed in Deo, super omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, sed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes sancti fruibiliter requiescunt. O qui scintillam haberet verae caritatis, profecto omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

Consideratio.

Extra caritatem Dei et proximi *nulla prosunt opera* ab hominibus laudata; sed sunt sicut vasa vacua oleum non habentia: et sicut lucernae in tenebris non lucentes [1]. Superbus et ambitiosus gloriae temporalis laborem *sine fructu* habet. Omne opus bonum, propter Deum factum, laetificat conscientiam, illuminat mentem et ampliorem meretur gratiam [2]. Revera fratres si quis oboedierit aut servierit fratri propter Deum, hic exhibet Deo maximum in sua subiectione honorem: et habebit in fine Christum sui laboris praemium ac sanctae servitutis re-

---

[1] Sermones ad novicios 8, p. 6, p. 57, l. 20. —
[2] Vallis liliorum c. 31, n. 3.

muneratorem ita dicentem. Quod uni de his fratribus meis minimis fecistis: mihi fecistis.[1] Qui *bene facit,* bene habebit[2].

Caritas est bona voluntas in anima, quae non desinit recta operari, quamvis debilitas vel necessitas quandoque non permittat agere bonum, quod praetendit[3]. Bona voluntas tua perfecte potest implere in paucis, quod optaveris facere in omnibus divitiis. Qui paratus est dare exiguum, cum habuerit parum, non utique tardabit dare maiora, cum Domino largiente ditior fuerit. In modico disce, quod in magno aestimas te facturum[4].

Sicut aqua et ignis contrariantur: sic caritas Dei et amor mundi non sociantur[5]. Ille *veram* probatur habere *caritatem;* qui funditus odit *mundi vanitatem:* et carnalem fugit familiaritatem. Sancta quippe caritas non quaerit in hominibus solacium terrenum: sed spiritualem profectum. Nam animam potius pensat ad Dei imaginem factam: carnem vero ad malum proclivam refugit ut sibi nocivam[6].

---

[1] Sermones ad novicios 7, P. 6, p. 55, l. 13. Cf. Mt 25, 40. — [2] Hortulus rosarum c. 6, n. 2. — [3] Ib. c. 13, n. 2. — [4] De fideli dispensatore c. 1, § 6. — [5] De disciplina claustralium c. 11, P. 2, p. 306, l. 16. — [6] Ib. p. 307, l. 13.

Benevolus esto omnibus bonis et malis: et nulli onerosus. Neminem spernas, nulli noceas; afflicto condoleas, egeno subvenias: et numquam te extollas [1]. Congaude bonis, sustine malos, ignosce delinquentibus, ora pro omnibus [2].

CAPUT XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

1. Quae homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia sic forte melius est pro tua probatione et patientia, sine qua non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus tibi dignetur subvenire, et possis benigne portare.

2. Si quis semel aut bis admonitus non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas eius et honor in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere. Stude patiens esse in tolerando

---

[1] Alphabetum monachi lect. 2 et 13, P. 3, p. 317 319. — [2] Hortulus rosarum c. 8, n. 1.

aliorum defectus, et qualescumque infirmitates; quia et tu multa habes, quae ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, et tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alii stricte corrigantur, et ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, et tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, et ipsi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quam raro proximum sicut nos ipsos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit, ut discamus alter alterius onera portare; quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens; sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adiuvare, instruere et admonere. Quantae autem virtutis quisque fuerit, melius patet occasione adversitatis. Occasiones namque

hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

Consideratio.

Unus Deus nos omnes creavit, unus pascit et gubernat, unus ad unius beatitudinis finem nos vocavit. Si ergo a Deo unanimiter vocati sumus, uno pretio redempti, uno spiritu potati, studeamus mutuo diligere [1]. Quia in Christo fratres sumus, oremus pro invicem sicut fraterna caritas exigit; serviamus invicem, *supportemus invicem*, admoneamus invicem, *consolemur invicem:* gaudeamus invicem, tristemur invicem [2].

Sustine patienter et longanimiter aliorum defectus: quos Deus omnia videns sustinet.... Siquidem et tu in multis deficis: nec semper facis, quod proponis aut dicis [3]. *Cogita,* quod Deus in multis te portavit et adhuc cotidie portat. Porta ergo fratrem tuum in paucis, sicut te Deus portat in multis [4]. Pudeat te nondum didicisse parvos *fratris defectus tolerare,* qui cotidie infirmitatem propriam *ab aliis* desideras *portari.* Cur ergo eandem misericordiam non exhibes alteri, quam optes

---

[1] Hortulus rosarum c. 15, n. 1. — [2] Sermones de vita et passione Domini 35, P. 3, p. 312, l. 24. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 365 sq, l. 26. — [4] Vallis liliorum c. 24, n. 2.

fieri tibi?[1] Quae emendare non vales, fer bono animo tacendo et converte te ad Deum magis orando. Qui pro alio sicut pro se ipso orat, duplex bonum facit[2]. Qui in Deo confidit: sustinet omnia patienter[3].

Porta, et portaberis; excusa, et excusaberis. Compatere peccanti, et compatietur tibi. Sicut feceris alteri, sic fiet etiam tibi, Deo iuste iudicante et vindicante. Quidquid imperfectionis et ineptitudinis videmus vel audimus, hoc pie in bonum interpretari debemus, sicut de nobis fieri optamus[4]. Ille bene et prudenter docet, qui a se ipso incipit et primo emendat, quod in aliis notat et reprehendit[5].

CAPUT XVII.

De monastica vita.

1. Oportet quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem et concordiam cum aliis tenere. Non est parvum in monasteriis vel in congregatione habitare, et inibi sine querela conversari, et usque ad mortem fidelis perseverare.

[1] Epistula 1, n. 9. — [2] Hortulus rosarum c. 15, n. 3. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 366, l. 19. — [4] Hortulus rosarum c. 15, n. 2, 1. — [5] Vallis liliorum c. 21, n. 5.

Beatus, qui ibidem bene vixerit et feliciter consummaverit. Si vis debite stare et proficere, teneas te tamquam exulem peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus et tonsura modicum confert; sed mutatio morum, et integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliud quaerit, quam pure Deum et animae suae salutem, non inveniet nisi tribulationem et dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus et omnibus subiectus.

3. Ad serviendum venisti, non ad regendum; ad patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se voluerit propter Deum humiliare.

Consideratio.

Non vestis pulchra, nec gradus excellentia, perfectum *facit religiosum; sed* perfecta saeculi abrenuntiatio, et vitiorum cotidiana

mortificatio: et praecipue puritas cordis et amor virtutum tendens directe in Deum [1]. Ille vere religiosus est, qui saeculo sponte renuntiat, et corde ad saeculum non regyrat; qui perpetuo se Deo obligat: et omnes voluntates suas propter Deum *frangere* studet [2].

Monache, *ad quid venisti?* Quare mundum reliquisti, cur cappam istam induisti et pompam mundi despexisti? Nonne, ut Deo *servires* et cor tuum custodires? [3] Maneas ergo in medio sanctae congregationis: et manebit tecum Dominus. Ipse enim ait. Ego in medio vestrum: sicut qui ministrat. Et ad discipulos inquit. Vos estis qui permansitis mecum in temptationibus meis. Si bonus es: mane et aedifica alios. Si peccator es et infirmus: mane, ut aedificeris ab aliis [4]. In cella, aut legens aut orans, aut operans inveniaris [5]. Sit tibi cella paradisus, chorus caelum, lectio sacra cibus. Sit tibi silentium amicus, labor socius, oratio auxiliarius [6]. Quamdiu ergo spiritus tuos rexerit artus; sit cella, requietionis tuae domus ac

---

[1] Sermones ad novicios 14, P. 6, p. 109, l. 26. — [2] Ib. p. 110, l. 7. — [3] Vita boni monachi c. 1. — [4] Sermones ad novicios 2, P. 6, p. 17, l. 7. — [5] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p 431, l. 1. — [6] Ib. p. 430, l. 24.

tumulus: donec tibi aperiatur paradisus caelestis. Est enim via brevis de cella ad caelum: si in ea caelicam duxeris vitam [1].

CAPUT XVIII.

De exemplis sanctorum patrum.

1. Intuere sanctorum patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit et religio, et videbis, quam modicum sit, et paene nihil, quod nos agimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti et amici Christi Domino servierunt in fame et siti, in frigore et nuditate, in labore et fatigatione, in vigiliis et ieiuniis, in orationibus et meditationibus sanctis, in persecutionibus et opprobriis multis.

2. O quam multas et graves tribulationes passi sunt apostoli, martyres, confessores, virgines, et reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi. Nam animas suas in hoc mundo oderunt, ut in aeternam vitam eas possiderent. O quam strictam et abdicatam vitam sancti patres in eremo duxerunt! quam longas

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 4, P. 2, p. 338, l. 22.

et graves temptationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati sunt! quam crebras et fervidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abstinentias peregerunt! quam magnum zelum et fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quam forte bellum adversus edomationem vitiorum gesserunt! quam puram et rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, et noctibus orationi diutinae vacabant; quamquam laborando ab oratione mentali minime cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur; et prae magna dulcedine contemplationis etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis et cognatis renuntiabant; nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitae sumebant; corpori servire, etiam in necessitate, dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratia et virtutibus. Foris egebant, sed intus gratia et consolatione divina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipsis vide-

bantur tamquam nihili, et huic mundo despecti; sed erant in oculis Dei pretiosi et dilecti. In vera humilitate stabant, in simplici oboedientia vivebant, in caritate et patientia ambulabant: et ideo cotidie in spiritu proficiebant, et magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis, et plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium religiosorum in principio suae sanctae institutionis fuit! O quanta devotiò orationis! quanta aemulatio virtutis! quam magna disciplina viguit! quanta reverentia et oboedientia sub regula magistri in omnibus effloruit! Testantur adhuc vestigia derelicta, quod vere viri sancti et perfecti fuerunt, qui tam strenue militantes mundum suppeditaverunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit, si quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Oh teporis et neglegentiae status nostri, quod tam cito declinamus a pristino fervore, et iam taedet vivere prae

lassitudine et tepore! Utinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa saepius exempla vidisti devotorum!

Consideratio.

Inspice vitam sanctorum, lege doctrinam eorum; ut cum sanctis sanctus fias a sanctis erudiaris, per sanctos adiuveris a sanctis exaudiaris [1].

Nemo coronabitur in caelo: nisi qui legitime certaverit contra passiones suas et vitia in hoc mundo [2]. Bellare ergo oportet cum adiutorio Dei instanter orando; a delicatis abstinendo, patienter adversa tolerando: sicut fecerunt omnes *sancti,* et praecipue *martyres* Christi; qui fortissime certando vicerunt adversarios suos benigne patiendo: atque post multa improperia et tormenta, innocenter moriendo. Non attenderunt ad amicos et parentes carnales: non ad divitias et honores temporales; sed ad aeterna praemia, ad caelestes thesauros, ad coronas triumphales et immarcescibiles glorias promerendas [3].

Certaverunt etiam sancti *confessores,* sobrie iuste et pie vivendo; saepe ieiunando, vigi-

---

[1] De disciplina claustralium c. 15, P. 2, p. 315, l. 26. — [2] Sermones ad novicios 18, P. 6, p. 144, l. 3. — [3] Ib. p. 145 sq, l. 24.

lando, orando, meditando, studendo: gemendo, plorando, pro suis et aliorum peccatis supplicando; oblocutiones detractiones, derisiones, murmurationes, minas, exactiones, damna et iniurias sustinendo: in fide recta, spe firma, et caritate perfecta usque ad mortem perseverando [1].

Certaverunt etiam *sancti eremitae* et monachi, et diversorum ordinum professores, saeculo renuntiantes: vanitates mundi et delicias carnis spernentes, gloriam et honorem temporalem conculcantes; tumultus hominum fugientes, solitudinem diligentes; propria relinquentes, crucem suam tollentes; corpus suum per abstinentiam castigantes, linguam silentio refrenantes: evagationes et discursus devitantes, violentiam sibi per singulos dies inferentes; iugo sanctae oboedientiae se sponte subicientes, in claustris sub regularibus disciplinis stricte viventes: apostolicam perfectionem imitantes et propter Christum cotidianae crucifixioni se tradentes [2].

Certaverunt etiam fortiter contra hostes suos sacrae *virgines* et viduae continentes: quae saeculi vanitates et carnis voluptates ac diabolicas temptationes in aetate puellari et sexu fragili vicerunt amore Iesu Christi;

---

[1] Sermones ad novicios 18, P. 6, p. 146, l. 11. — [2] Ib. p. 147, l. 5.

orationibus vigiliis et ieiuniis insistentes, mundana consortia et colloquia inutilia vitantes, corpora sua castigantes, ab omni ornatu superfluo abstinentes: soli Deo sincera mente et casto corpore placere cupientes et ad caelestis et invisibilis sponsi praesentiam incessanter cum gemitu et ardenti amore anhelantes [1].

Studium humilis circa humilia *exempla sanctorum.* Legit in scripturis sanctis et considerat, quam longe sit a sanctorum virtutibus. Miratur eorum exercitia, labores, temptationes, abstinentias; intuetur summam humilitatem, fortissimam patientiam, perfectam oboedientiam et plenam omnium rerum saecularium mortificationem. Deflet ideo acriter et contristatur vehementer, quia non est in eo talis virtutum fervor neque pro acquirendis virtutibus consimilis labor. Ah pulvis, inquit, quid nos sumus? Caro et sanguis, in quibus nos involuti iacemus. Terra patria nostra, terrena cogitatio nostra, animalis conversatio nostra, lignum et lapides occupatio nostra. Esca et potus, somnus et otium in finibus nostris. O quantum in imo sumus, qui vix vestigium pedis de virtutibus sanctorum habemus? [2]

---

[1] Ib. p. 150 sq, l. 30. — [2] De tribus tabernaculis c. 2, n. 12 13.

CAPUT XIX.

De exercitiis boni religiosi.

1. Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet: ut sit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et merito, multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris, quia inspector noster est Deus, quem summopere revereri debemus, ubicumque fuerimus, et tamquam angeli in conspectu eius mundi incedere. Omni die renovare debemus propositum nostrum et ad fervorem nos excitare, quasi hodie primum ad conversionem venissemus, atque dicere: Adiuva me, Domine Deus, in bono proposito et sancto servitio tuo, et da mihi nunc hodie perfecte incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2. Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri; et multa diligentia opus est bene proficere volenti. Quod si fortiter proponens saepe deficit; quid ille, qui raro aut minus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri; et levis omissio exercitiorum vix sine aliquo dispendio

transit. Iustorum propositum in gratia Dei potius, quam in propria sapientia pendet: in quo et semper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius.

3. Si pietatis causa aut fraternae utilitatis proposito quandoque consuetum omittitur exercitium, facile postea poterit recuperari. Si autem taedio animi aut neglegentia faciliter relinquitur, satis culpabile est et nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, et contra illa praecipue, quae amplius nos impediunt. Exteriora nostra et interiora pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continue te vales colligere, saltem interdum, et ad minus semel in die, mane videlicet, aut vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere et cogitatione; quia in his saepius forsitan Deum offendisti et proximum. Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias;

frena gulam, et omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Numquam sis ex toto otiosus, sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia discrete sunt agenda, nec omnibus aequaliter assumenda.

5. Quae communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secreto tutius exercentur privata. Cavendum tamen, ne piger sis ad communia et ad singularia promptior; sed expletis integre et fideliter debitis et iniunctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium, sed aliud isti, aliud illi magis deservit. Etiam pro temporis congruentia diversa placent exercitia, quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore temptationis, et aliis tempore pacis et quietis. Alia, cum tristamur, libet cogitare, et alia, cum laeti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia et sanctorum suffragia ferventius imploranda. De festo in festum

proponere debemus, quasi tunc de hoc saeculo migraturi et ad aeternum festum perventuri. Ideoque sollicite nos praeparare debemus in devotis temporibus et devotius conversari, atque omnem observantiam strictius custodire, tamquam in brevi praemium laboris nostri a Deo percepturi.

7. Et si dilatum fuerit, credamus nos minus bene praeparatos atque indignos tantae adhuc gloriae, quae revelabitur in nobis tempore praefinito: et studeamus nos melius ad exitum praeparare. Beatus servus, ait evangelista Lucas, quem, cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua constituet eum.

Consideratio.

Ab exterioribus pervenitur ad interiora; ab inferioribus ad superiora: a corporalibus ad spiritualia. Paulatim proficit homo: et hoc per cotidiana exercitia. Et licet primo multa sint gravia: tamen in consuetudinem ducta, fiunt levia et sapida[1]. Omnia exercitia

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 421, l. 3.

ad hoc dirigenda sunt: ut passiones vincantur, ut propria voluntas mortificetur; ut mundus contemnatur et Deus diligatur: ut *caro refrenetur,* et spiritus ad caelestia elevetur; ut omnibus affectionibus mitigatis: puritas cordis et tranquilla mens possideatur [1].

Cum fuerit hora surgendi ne tardes in lecto; sed assuesce surgere cito: et signa te sanctae crucis signaculo trino [2]. Ante opus externum: prius eleva cor ad Deum [3]. Orto iam die benedic Creatorem caeli et terrae; qui tibi adhuc spatium bene vivendi concessit: et solem suum pro variis usibus super te fecit oriri [4].

Omni mane proponendum est: qualiter praesens dies utilius expendatur [5]. In speciali *proponendum est contra illa vitia fortius, quae magis* molestant et frequentius adveniunt [6]. Habeas firmum propositum te emendandi; et si centum annis posses adhuc vivere, cogita, quod propter nihil aliud velis vivere, nisi ut Deo possis perfectius servire [7]. Nec propositi tui hodierni obliviscaris: quod heu

---

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 427, l. 17. — [2] Libellus spiritualis exercitii c. 5, P. 2, p. 340, l. 12. — [3] Ib. c. 3, P. 2, p. 334, l. 28. — [4] Ib. c. 2, P. 2, p. 334, l. 9. — [5] Ib. p. 333, l. 15. — [6] Epistula 2, n. 3. — [7] Ib. 6, n. 2; 2, n. 3.

nimis cito per incuriam perit[1]. Custodi propositum, tempus neglegere noli: non redit hora transacta[2].

Ille veraciter quasi hodie natus vivere incipit, qui in spiritu ambulare proponit et omnia nociva vitat et spernit[3]. Et quandoquidem sic oret vel consimiliter:

O bone Iesu, succurre mihi modo. Eia *Domine Deus, adiuva me.* Quid ego miser agam sine te?[4] *Adiuva me* Iesu bone: et salva erit anima mea. Servus tuus sum ego; da mihi auxilium gratiae tuae: et bene mihi cito erit[5].

Non pigeat te orare: si vis a vitiis liberari[6]. Ora pro gratia: et dabitur tibi de caelo victoria sancta[7]. Tepidus de mane raro fervescit in vespere[8].

Melius est orare quam legere: et in tempore suo utrumque est agendum[9]. Lectio sacra ignorantiam nostram erudit: dubia solvit, errores corrigit, bonos mores instruit;

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 3, P. 2, p. 336, l. 7. — [2] Ib. c. 2, P. 2, p. 333, l. 23. — [3] Enchiridion monachorum c. 6, n. 2. — [4] Epistula 6, n. 2; 2, n. 3. — [5] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 428, l. 12. — [6] Ib. p. 422, l. 2. — [7] Libellus spiritualis exercitii c. 2, P. 2, p. 333, l. 25. — [8] Hortulus rosarum c. 12, n. 7. — [9] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 422, l. 7.

facit cognoscere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad fervorem, incutit timorem: recolligit mentem, recreat fastidiosum animum. Et quia non potes continuo orare vel legere: debes aliquid utile exterius operari. In qua operatione oratio praeeat, oratio intercurrat: oratio totum finiat [1].

Vade ad opus tuum, et labora in vinea Dei pro denario aeternae vitae; ne tibi improperet pater familias, quid hic stas tota die otiosus? Laudat scriptura bene operantem; remunerat Christus servum fidelem: arguit pigrum et neglegentem; iubet ab eo tolli gratiam concessam: et dari eam ferventius operanti. Veniet namque tempus quando non poteris amplius operari: nec unum quidem verbum loqui prae infirmitate. Hoc modo debes praecogitare; et semper de extrema hora pavere: ne vacuum te inveniat [2].

Multi computant pecunias et expensas rerum: pauci conscientiam et neglegentias temporum *discutiunt*. Ideoque magis deficiunt, quam proficiunt. Loquuntur bona et non faciunt; detestantur mala in aliis: se ipsos autem neglegunt in multis. Tu vero

---

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 422, l. 11. — [2] De disciplina claustralium c. 6, P. 2, p. 292 sq, l. 20.

aliter institutus es. Et si vere proficere velis: omni *vespere te discutere* non omittas. Quod si feceris, renovaberis spiritu mentis: et pacem habebit tabernaculum tuum. Secure dormies: et non erit qui exterreat quiescentem in Christo. Mirum valde et tremendum nimis; quod quis audeat ire dormitum, aliquo gravi delicto occupatus: non compunctus neque confessus. Pro dolor, plures percepi in sua malitia et peccatorum faecibus subita morte exstinctos: et omnium amicorum solacio destitutos [1].

Sed ne propriis miseriis deiciamur et gravemur, et divinorum beneficiorum immemores efficiamur: providit Dei sapientia, et sancta mater instituit ecclesia; quatenus in desiderio animae singulis annis Christi et sanctorum eius agantur solemnia: ut devotio excitetur, fides incalescat, et caritas augeatur. Nam tanto devotius quis festa celebrat, digniusque in sanctis suis Deum honorat: quanto in spiritu plus proficit, et ad amorem aeternitatis se latius extendit [2]. Ad illud igitur sollemne et *aeternum festum*, quod pro sui magnitudine nec concipi potest nec dici; totus affectus nostrae devotionis vehementer aspi-

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 10, P. 2, p. 349, l. 6. — [2] Sermones de vita et passione Domini 3, P. 3, p. 82, l. 13.

rari debet et incitari: quotienscumque in terris festa solemniter celebrantur. Unde omnia festa nostra potius sunt illius aeternae festivitatis quaedam praeambula: quam vera festa dicenda. Hic tamen in lumine fidei inchoantur: sed illic in luce gloriae cuncta perficientur. Ibi est enim angelica laus et animarum sanctarum concentus suavissimus: ibi in praesentia Conditoris cuncti laetantur unanimes[1].

CAPUT XX.

De amore solitudinis et silentii.

1. Quaere aptum tempus vacandi tibi, et de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quae compunctionem magis praestant, quam occupationem. Si te subtraxeris a superfluis locutionibus et otiosis circuitionibus, nec non a novitatibus et rumoribus audiendis: invenies tempus sufficiens et aptum pro bonis meditationibus insistendis. Maximi sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, et Deo in secreto servire eligebant.

[1] Sermones de vita et passione Domini 3, P. 3, p. 80 sq, l. 22.

2. Dixit quidam: Quotiens inter homines fui, minor homo redii. Hoc saepius experimur, quando diu confabulamur. Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere. Facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora et spiritualia pervenire, oportet eum cum Iesu a turba declinare. Nemo secure apparet, nisi qui libenter latet. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo secure praeest, nisi qui libenter subest. Nemo secure praecipit, nisi qui bene oboedire didicit.

3. Nemo secure gaudet, nisi bonae conscientiae in se testimonium habeat. Semper tamen sanctorum securitas plena timoris Dei exstitit. Nec eo minus sollicitì et humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus et gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas ex superbia et praesumptione oritur, et in fine in deceptionem sui ipsius vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris coenobita aut devotus eremita.

4. Saepe meliores in aestimatione hominum gravius periclitati sunt propter

suam nimiam confidentiam. Unde multis utilius est, ut non penitus temptationibus careant, sed saepius impugnentur, ne nimium securi sint, ne forte in superbiam eleventur, ne etiam ad exteriores consolationes licentius declinent. O, qui numquam transitoriam laetitiam quaereret, qui numquam cum mundo se occuparet, quam bonam conscientiam servaret! O, qui omnem vanam sollicitudinem amputaret, et dumtaxat salutaria ac divina cogitaret, et totam spem suam in Deo constitueret, quam magnam pacem et quietem possideret!

5. Nemo dignus est caelesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit in sancta compunctione. Si vis cordetenus compungi, intra cubile tuum, et exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungimini. In cella invenies, quod deforis saepius amittes. Cella continuata dulcescit, et male custodita taedium generat. Si in principio conversionis tuae bene eam incolueris et custodieris, erit tibi postea dilecta amica et gratissimum solacium.

6. In silentio et quiete proficit anima devota et discit abscondita scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrimarum, quibus singulis noctibus se lavet et mundet, ut Conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni saeculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit a notis et amicis, approximabit illi Deus cum angelis sanctis. Melius est latere et sui curam agere, quam se neglecto signa facere. Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus et concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed cum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiae et cordis dispersionem reportas? Laetus exitus tristem saepe reditum parit, et laeta vigilia serotina triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat, sed in fine mordet et perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce caelum et terra et omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te

forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres praesentia, quid esset nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, et ora pro peccatis tuis et neglegentiis. Dimitte vana vanis; tu autem intende illis, quae tibi praecepit Deus. Claude super te ostium tuum, et voca ad te Iesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem. Si non exisses nec quicquam de rumoribus audisses, melius in bona pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Consideratio.

Vere in solitudine aliquid magni latere videtur, quae a plerisque sanctis tam ardenter est amplexata [1]. Hanc Christus verbo et exemplo docuit, quando in nocte solus in oratione pernoctavit et orantibus cubiculum intrare iussit [1]. Solitudo, devotionis est mater: turba vero conturbat [2]. Qui appetit caelestia secreta cognoscere: oportet eum ab hominibus elongari [3]. Quando te subtrahis a tumul-

[1] Sermo 7 ad fratres, n. 2. — [2] Libellus exercitii spiritualis c. 4, P. 2, p. 336, l. 24. — [3] De disciplina claustralium c. 7, P. 2, p. 396, l. 21.

tibus hominum orando, studendo, tunc *appropinquas caelestibus choris angelorum*[1]. Erit nobis *tanto* Christus *familiarior* cordibusque nostris ipsius amor suavior, *quanto* huius *saeculi* aspectus atque affectus fuerit rarior[2]. Qui hanc intrat solitudinem, quamvis foris laboret, eius tamen mens intus orare non cessat. Et si ad horam inde videtur distrahi, mox in id ipsum redire festinat, quia intus habet, qui cotidie clamat: En, sto ante ostium et pulso. Beata anima, quae ad hanc vocem semper vigilat! Idcirco enim vox dilecti hanc invitat ascendere, ne infimis rebus possit indebito amore retineri[3].

Silentium amica solitudinis est[4]. Prius disce tacere quam loqui: potiusque velis instrui quam docere: tutius est enim velle *latere*, quam *apparere*[5]. Tutius tacere, quam insipienter loqui[6]. Melius est tacere: quam imprudenter loqui[7]. Pondera verba tua, antequam loquaris[8]. Multi multa loquuntur, sed non sine periculo linguae pronae ad malum[9].

---

[1] Consolatio pauperum n. 9. — [2] Sermo 7 ad fratres, n. 4. — [3] Sermo 9 ad fratres, n. 2 3. — [4] Sermo 8 ad fratres, n. 1. — [5] Parvum alphabetum monachi in schola Dei lect. 15, P. 3, p. 319. — [6] Vallis liliorum c. 24, n. 2. — [7] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 426, l. 15. — [8] Hortulus rosarum c. 16, n. 2. — [9] Vallis liliorum c. 18, n. 3.

Dominus noster Iesus Christus nos instruit, ut necessaria tantum et utilia loqui curemus, superflua vero et inutilia declinemus. Non enim servus Dei silentium ita reputare debet, quasi loquendum numquam sit; sed suo tempore et loco verba sua, sicut dispensator bonus, distribuere sciat[1]. Qui cum multis vivit, non solum satis sibi, sed etiam aliis socialis esse debet. Quidam magnum aestimant, silentium continuum servare, sicuti est; sed silere et loqui, prout oportet, maius est[2].

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

1. Si vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei, et noli esse nimis liber; sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptae te tradas laetitiae. Da te ad cordis compunctionem, et invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quae dissolutio cito perdere consuevit. Mirum est, quod homo potest umquam perfecte in hac vita laetari, qui suum exilium et tam multa pericula animae suae considerat et pensat.

---

[1] Sermo 8 ad fratres, n. 1. — [2] De solitudine et silentio c. 2, n. 9.

2. Propter levitatem cordis et neglegentiam defectuum nostrorum non sentimus animae nostrae dolores; sed saepe vane ridemus, quando merito flere deberemus. Non est vera libertas nec bona laetitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix, qui abicere potest omne impedimentum distractionis, et ad unionem se recolligere sanctae compunctionis. Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel gravare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorum. Habeas semper oculum super te primum, et admoneas te ipsum specialiter prae omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc tristari; sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspecte, sicut deceret Dei servum et devotum religiosum conversari. Utilius est saepe et securius, quod homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundum carnem praecipue. Tamen quod divinas non habemus, aut rarius sentimus,

nos in culpa sumus, quia compunctionem cordis non quaerimus, nec vanas et externas omnino abicimus.

4. Cognosce te indignum divina consolatione, sed magis dignum multa tribulatione. Quando homo est perfecte compunctus, tunc gravis et amarus est ei totus mundus. Bonus homo sufficientem invenit materiam dolendi et flendi. Sive enim se considerat, sive de proximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatione hic vivit. Et quanto strictius sese considerat, tanto amplius dolet. Materiae iusti doloris et internae compunctionis sunt peccata et vitia nostra, quibus ita involuti iacemus, ut raro caelestia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitae cogitares, non dubium, quin ferventius te emendares. Si etiam futuras inferni sive purgatorii poenas cordialiter perpenderes, credo, quod libenter laborem et dolorem sustineres, et nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, et blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi et valde pigri remanemus.

6. Saepe est inopia spiritus, unde tam leviter conqueritur miserum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis spiritum, et dic cum propheta: Ciba me, Domine, pane lacrimarum, et potum da mihi in lacrimis in mensura.

Consideratio.

Pius Dominus, quamvis offensus sit et contemptus, fletibus et precibus confitentium cito placatur, sicut David sanctus paenitendo testatur: Cor contritum et humiliatum Deus non despicies[1].

Dole, quod tam longe es adhuc a veris virtutibus; a profunda humilitate, a sancta paupertate, a perfecta oboedientia, a purissima castitate, a devotissima oratione, a ferventissima caritate[2]. Contristare satis de praeteritis neglegentiis tuis, et de defectibus nondum victis: quibus Deum et creaturas omnes offendisti. Nequiter egisti in saeculo: tepide conversatus es in Christi servitio; ideoque tibi lugendum primo super *te ipso:* dehinc ex caritate pro *proximo.* Compatere itaque periculis male viventium: quibus aeternus instat cruciatus, nisi resipiscant a malis. Multi

[1] Dialogus novitiorum c. 3, n. 1. — [2] De disciplina claustralium c. 14, P. 2, p. 313, l. 15.

male agunt et nesciunt; plures pravitates suas cognoscunt: nec tamen emendant. Pro his dolendum et orandum: ut det illis Deus compunctionis spiritum ad salutem [1].

Totiens Deum oras, quotiens pro peccatis tuis gemis et doles; et quia cotidie peccas, ideo cotidie etiam orare et gemere debes ac veniam petere pro offensis. Multum oras, si multum doles; parum oras, si parum doles [2].

Quia futura mala et infernalia tormenta raro aut parum perpendis; ideo torpescis et dormitas: et tamquam mortuus in sepulcro iaces et taces. Non est labor tam gravis, nec dolor tam acerbus: quin levior fiat comparatione ignis infernalis [3]. Melius est nunc parum et salubriter pungi, quam postea tam acerba luere tormenta *purgatorii* [4].

Sicut peccando et in creaturis delectando homo captivatur et a Deo separatur: sic paenitendo ad eum revertitur et sanatur [5]. Felix hora, quando nascitur mihi pro peccatis dolor. Beata lacrima, quae fluit ex contritionis vehementia, circumspecta omni cordis macula [4].

---

[1] Sermones ad novicios 24, P. 6, p. 227, l. 18. — [2] Manuale parvulorum c. 14, n. 1 2. — [3] Sermones ad novicios 6, P. 6, p. 47 sq, l. 26. — [4] Soliloquium animae c. 3, n. 2 3. — [5] De disciplina claustralium c. 3, P. 2, p. 281, l. 9.

Sed haec bona quis mihi tribuet: orare et flere, sicut expedit? Unde mihi humilitas et tanta lacrimarum copia? Utique *apud te, Domine,* apud quem misericordia et copiosa redemptio. O Domine Deus, dator omnis gratiae, concede mihi digne flere etiam quantumcumque minima, et quae latent, et quae patent, omnia simul sine excusatione castigare [1].

CAPUT XXII.

De consideratione humanae miseriae.

1. Miser es, ubicumque fueris et quocumque te verteris, nisi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis et desideras? Quis est, qui habet omnia secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis rex sit vel papa. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles et infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens

[1] Soliloquium animae c. 3, n. 2 3.

et excelsus! Sed attende ad caelestia bona, et videbis, quod omnia ista temporalia nulla sunt, sed valde incerta et magis gravantia, quia numquam sine sollicitudine et timore possidentur. Non est hominis felicitas, habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Vere miseria est vivere super terram. Quanto homo voluerit esse spiritualior, tanto praesens vita fit ei amarior, quia sentit melius et videt clarius humanae corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quiescere, laborare et ceteris necessitatibus naturae subiacere, vere magna miseria est et afflictio homini devoto, qui libenter esset absolutus et liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo necessitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde propheta devote rogat, quatenus liber ab istis esse valeat, dicens: De necessitatibus meis erue me, Domine. Sed vae non cognoscentibus suam miseriam; et amplius vae illis, qui diligunt hanc miseram et corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licet etiam vix necessaria la-

borando aut mendicando habeant, ut, si possent hic semper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O insani et infideles corde, qui tam profunde in terrenis iacent, ut nihil nisi carnalia sapiant. Sed miseri adhuc in fine graviter sentient, quam vile et nihilum erat, quod amaverunt. Sancti autem Dei et omnes devoti amici Christi non attenderunt, quae carni placuerunt, nec quae in hoc tempore floruerunt; sed tota spes eorum et intentio ad aeterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium eorum sursum ad mansura et invisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia; adhuc habes tempus et horam.

5. Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge et in instanti incipe et dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando male habes et tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem et aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis.

Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine taedio et dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miseria quietem; sed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amisimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam et Dei expectare misericordiam; donec transeat iniquitas haec et mortalitas absorbeatur a vita.

6. O quanta fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, et cras iterum perpetras confessa. Nunc proponis cavere, et post horam agis quasi nihil proposuisses. Merito ergo nos ipsos humiliare possumus nec umquam aliquid magni de nobis sentire; quia tam fragiles et instabiles sumus. Cito etiam potest perdi per neglegentiam, quod multo labore vix tandem acquisitum est per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepescimus tam mane? Vae nobis, si sic volumus declinare ad quietem, quasi iam pax sit et securitas, cum necdum appareat vestigium verae sanctitatis in conversatione nostra. Bene opus esset,

quod adhuc iterum instrueremur, tamquam boni novicii, ad mores optimos; si forte spes esset de aliqua futura emendatione et maiori spirituali profectu.

Consideratio.

Quocumque te vertere disponis (anima mea), *dolores semper invenies* et taedia multa, *nisi fueris* iterum *ad Creatorem conversa;* quia ipse est pax tua et requies secura.

Nullus sine labore et dolore sub caelo, unusquisque sibi ipsi onus est et passio [1]. Homo bene a Deo conditus, et in optimo paradisi loco positus; per transgressionem sacri mandati, *perdidit innocentiae* statum et maximae quietis locum: ob unius vilissimi pomi morsellum. Ideoque graviter Deum offendens, mortis incidit sententiam, et multam corporis et animae meruit miseriam [2]. Sed quis potest omnia pericula huius vitae cognoscere et praedicere; quae possunt homini sub sole in loco temptationis contingere? Nam iusto et impio: multa aeque similia eveniunt. Saepe etiam adversa plus contristant: quam bona adepta laetificant. Si aliquis pauper est: *sollicitudo* urget eum de bonis acquirendis.

[1] Hospitale pauperum c. 10, n. 4. — [2] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 159, l. 13.

Si dives fuerit: *timorem* habet de perdendis [1]. *Nec* dives *nec* pauper, *nec* sanus, *nec* aeger: sine onere est. Quilibet satis habet ad portandum; et qui dorsum suum ad hoc praeparat et incurvat: sapienter agit et levius portabit [2]. Quis est in bona pace? Ecce, qui melius scit se humiliare et *pati propter Deum*, hic *melius* est in pace. Huic omne opus fit leve propter Deum, quem habet in corde [3].

Raro virtus perfecta: raro conscientia ab omni macula pura. Et nisi adsit gratia divina et diligens cordis custodia: cito neglegens cadit in vitia et solita mala. Et unde hoc accidit? Quia cum peccato nati sumus, et a iuventute ad delicias carnis inclinamur; tepide ad virtutes nos damus, invite a propriis conceptibus retrahimur: vanis implicamur, aliena scrutamur; ideo proniores sunt sensus nostri etiam post conversionem et confessionem peccatorum, ad terrena et visibilia bona sibi nota redire; quam ad caelestia et invisibilia desideranda assurgere. Gravis dolor est vago homini abstrahere mentem ab infimis bonis naturae suae assuetis: grandis labor attolere animam ad superna et aeterna bona abscondita ab oculis humanis [4].

---

[1] Sermones ad novicios 15, P. 6, p. 120, l. 5. — [2] Ib. 10, P. 6, p. 70 sq, l. 29. — [3] Vallis liliorum c. 8, n. 1. — [4] Sermones ad novicios 15, P. 6, p. 119, l. 6.

Est ergo *amaritudo* animae meae, *in hoc mundo degere,* sub peccati sarcina incedere. Ideoque ad te cum gemitu clamare compellor et dico: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Non sentio gravius onus, quam diutius peregrinari a te in saeculo [1]. Felix, qui iam deposito corpore transit ex hoc mundo ad patrem, de exilio ad regnum, de carcere ad palatium, de tenebris ad lucem, de morte ad vitam, de periculis ad securitatem, de labore ad requiem et de cunctis miseriis ad perpetuam beatitudinem [2].

O Rex caeli! Quando adimplebis me laetitia cum vultu tuo? Quando satiabis omne desiderium meum fonte perenni? Quamdiu in terris vivo et te nondum video, triste est mihi omne, quod cerno. Quando veniam et apparebo ante faciem Dei mei? [3]

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

1. Valde cito erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, et cras non comparet. Cum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam

---

[1] Soliloquium animae c. 20, n. 2. — [2] Ib. c. 7, n. 1. — [3] Ib. c. 20, n. 3.

cito transit a mente. O hebetudo et duritia cordis humani, quod solum praesentia meditatur, et futura non magis praevidet! Sic te in omni facto et cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius esset peccata cavere, quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, et quid scis, si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah, longa vita non semper emendat, sed saepe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo! Multi annos computant conversionis, sed saepe parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutius vivere. Beatus, qui horam mortis suae semper ante oculos habet, et ad moriendum cotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia et tu per eandem viam transibis.

3. Cum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum. Vespere autem

facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, et taliter vive, ut numquam te imparatum mors inveniat. Multi subito et improvise moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies de tota vita tua praeterita; et valde dolebis, quia tam neglegens et remissus fuisti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nititur esse in vita, qualis optat inveniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtutibus proficiendi, amor disciplinae, labor paenitentiae, promptitudo oboedientiae, abnegatio sui et supportatio cuiuslibet adversitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es; sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur; sic et qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos et proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliviscentur tui homines, quam aestimas. Melius est nunc

tempestive providere et aliquid boni praemittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis: nunc tempus acceptabile. Sed pro dolor, quod hoc utilius non expendis, in quo promereri vales, unde aeternaliter vivas! Veniet, quando unam diem seu horam pro emendatione desiderabis, et nescio, an impetrabis.

6. Eia carissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, si modo semper timoratus fueris et suspectus de morte? Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis valeas potius gaudere, quam timere. Disce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum Christo. Disce nunc omnia contemnere, ut tunc possis libere ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per paenitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas securum? Quam multi decepti sunt, et

insperate de corpore extracti? Quotiens audisti a dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: et sic omnium finis mors est, et vita hominum tamquam umbra subito pertransit.

8. Quis memorabitur tui post mortem? et quis orabit pro te? Age, age nunc, carissime, quidquid agere potes: quia nescis, quando morieris, nescis etiam, quid tibi post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega divitias immortales. Praeter salutem tuam, nihil cogites; solum quae Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei sanctos, et eorum actus imitando, ut, cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in aeterna tabernacula.

9. Serva te tamquam peregrinum et hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serva cor liberum et ad Deum sursum erectum, quia non habes hic manentem civitatem. Illuc preces et gemitus cotidianos cum

lacrimis dirige, ut spiritus tuus mereatur ad Dominum post mortem feliciter transire. Amen.

Consideratio.

Hodie homo est, et cras non invenitur. Perit dives, perit pauper, perit iuvenis, perit senex. Perit dominus, perit servus, perit praelatus, perit subditus [1]. Numera omnes ab origine mundi usque nunc; dic, quaeso, ubi sunt? Et quos adhuc vides vel audis, quamdiu putas durabunt? [2]

Transiens per ecclesiam vel coemeterium: recordare obitus tui diem tibi ignotum. Intuere quoque sepulcra mortuorum; quos sequeris in brevi humo simili operiendus: et oblivioni tamquam mortuus a corde tradendus. Terra es, et in terram ibis: hominum pedibus mox conculcandus [3].

Quid habet homo amplius de omnibus bonis suis et divitiis terrenis, nisi victum et vestitum? Et cum obierit, omnia hic dimittet et nihil secum sumet nisi modicum operculum ad tegendum corpusculum suum sepeliendum, postea a vermibus corrodendum.

---

[1] Manuale parvulorum c. 7, n. 1. — [2] Soliloquium animae c. 5, n. 1. — [3] Libellus spiritualis exercitii c. 5, P. 2, p. 342, l. 20.

Qui de omnibus praeteritis reddet rationem Deo, quibus usus est sive paucis sive multis[1].

Ex quo *audisti* et legisti multos exstinctos subito casu et languore; cur non metuis similia tibi posse accidere?[2] Multi iam in sepulcris foetent, qui diu se vivere existimabant[3]. Nemo quippe unius diei certitudinem vivendi habet. Decipitur valde et errat tamquam insipiens corde, qui hic diu vivere appetit et multa agere proponit, et *nescit, an crastinum habebit*[4]. Forte ultima dies ista; forte novissima hora: forte cras te non inveniet[5]. Qui Deo vult placere et proximum aedificare; debet omnia verba sua et mores foris et intus taliter ordinare: *quasi statim coram Deo* et angelis eius *deberet praesentari*[6]. Sic se homo deberet tenere: *quasi cotidie iturus in sepulcrum*[7].

Diu vivere et vitam *non emendare,* poenam est accumulare[8]. Melius tibi mori est quam mundo vivere[9]. *Mori* mala *conscientia timet,* quia quid Deo respondeat, unum pro mille

---

[1] Hospitale pauperum c. 1, n. 1. — [2] Sermones ad novicios 6, P. 6, p. 48, l. 19. — [3] Epistula 4, n. 5. — [4] Vallis liliorum c. 25, n. 3 2. — [5] Libellus spiritualis exercitii c. 2, P. 2, p. 333, l. 21. — [6] Sermones ad novicios 14, P. 6, p. 107, l. 18. — [7] De disciplina claustralium c. 7, P. 2, p. 294, l. 22. — [8] Soliloquium animae c. 6, n. 2. — [9] Sermo 1 ad fratres, n. 6.

non habet[1]. Antequam dies extrema et mortis horror veniat, lacrimis et precibus studeas faciem pii conditoris reconciliare, et tuam vitam deinceps ex toto in melius mutare proponas[2].

Modo est tempus gratiae; modo debemus quaerere, petere, et pulsare: et omni conatu ad recipiendam Dei gratiam nos aptare. *Modo* possumus omni die et in omni loco aeternum regnum promereri, et aeternas evadere poenas: si per Dei gratiam veram agimus paenitentiam. Nondum clausa est porta caeli; ianua patet: qui parati sunt intrent. Qui non sunt parati adhuc melius se studeant praeparare, et vitam perfectius emendare: ut Christo veniente et vocante digni sint cum iustis laetanter intrare[3].

In omni igitur opere, quod agis, et in quocumque loco fueris, quocumque pergis et quocumque transis, memor esto finis vitae tuae et ultimae horae, quam nescis[4]. Illa hora tibi saepe pensanda est: quando non poteris amplius unum verbum loqui, nec membrum movere[5].

---

[1] Soliloquium animae c. 5, n. 2 — [2] De elevatione mentis P. 2, p. 414, l. 1. — [3] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 308, l. 27. — [4] Vallis liliorum c. 25, n. 5. — [5] Sermones ad novicios 13, P. 6, p. 93, l. 15.

Si Iesum in mente semper geris et vere diligis et ad eum cotidie oras, tunc utique fiduciam habebis de regno eius, qui ait: Volo, Pater, ut, ubi ego sum, illic sit et minister meus [1]. Quanto ardentius Deum quis diligit, tanto minus mortem timet, et eo amplius dissolvi concupiscit, ut cum Christo feliciter vivat et in perpetuum cum angelis gaudeat [2].

Ubi sunt socii tui, cum quibus lusisti et risisti? Nescio. Abierunt et me reliquerunt. Ecce, mortui sunt omnes. Non ultra revertentur ad me; ego magis sequar eos, Deo vocante. Hospites fuerunt super terram; et ego. Omnia hic reliquerunt; et ego. Tamquam umbra subito transierunt; et ego [3].

Da Domine felicem mortis horam: et beatam tecum invenire requiem [4]. Memento mei Deus in hora extremae necessitatis; et fac misericorditer cum servo tuo: qui non in meritis meis, sed in tua miseratione et pietate confido [5]. Fac mecum signum in bono, ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in caelo. Ad pedes tuos humiliter me prosterno, deprecans obnixe tuam clementiam

---

[1] Vallis liliorum c. 25, n. 5. Cf. Io 12, 26. — [2] Hortulus rosarum c. 7, n. 3. — [3] Ib. c. 2, n. 3. — [4] Sermones de vita et passione Domini 21, P. 3, p. 187, l. 25. — [5] De disciplina claustralium c. 10, P. 2, p. 305, l. 25.

cum lacrimis, quatenus mihi misericors esse digneris. Scribe nomen meum in libro vitae, nec umquam illud deleatur, quod sancta manus tua conscripsit[1].

CAPUT XXIV.

De iudicio et poenis peccatorum.

1. In omnibus rebus respice finem, et qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur nec excusationes recipit; sed, quod iustum est, iudicabit. O miserrime et insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Utquid non praevides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius et purgativus.

2. Habet magnum et salubre purgatorium patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quam

[1] Soliloquium animae c 22, n. 4.

de sua iniuria; qui pro contrariantibus sibi libenter orat et ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat; qui facilius miseretur, quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, et carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est, modo purgare peccata et vitia resecare, quam in futuro purganda reservare. Vere nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua? Quanto amplius tibi ipsi nunc parcis et carnem sequeris, tanto durius postea lues et maiorem materiam comburendi reservas. In quibus homo peccavit, in illis gravius punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgentur, et gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi et voluptatum amatores ardenti pice et foetido sulphure perfundentur, et sicut furiosi canes prae dolore invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi omni confusione replebuntur, et avari miserrima egestate arctabuntur. Ibi erit

una hora gravior in poena, quam hic centum anni in gravissima paenitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis; hic tamen interdum cessatur a laboribus, atque amicorum fruitur solaciis. Esto modo sollicitus et dolens pro peccatis tuis, ut in die iudicii securus sis cum beatis. Tunc enim iusti stabunt in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt et depresserunt. Tunc stabit ad iudicandum, qui modo se subicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper et humilis, et pavebit undique superbus.

5. Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus et despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, et omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis devotus, et maerebit omnis irreligiosus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quam si in deliciis fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis, et obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium. Tunc iuvabit plus constans patientia, quam omnis

mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex oboedientia, quam omnis saecularis astutia.

6. Tunc plus laetificabit pura et bona conscientia, quam docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super devota oratione, quam super delicata comestione. Tunc potius gaudebis de servato silentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita et ardua paenitentia, quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati, ut tunc a gravioribus valeas liberari. Hic primo proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo aeterna tormenta poteris sufferre? Si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce, vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, et postea regnare cum Christo.

7. Si usque in hodiernam diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si iam mori

in instanti contingeret? Omnia ergo vanitas, praeter amare Deum et illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem et iudicium timeat. Bonum tamen est, ut, si necdum amor a malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citius incurret.

Consideratio.

Omnes *stabimus ante* tribunal Christi, de singulis malis praeteritis rationem reddituri: accusantibus nos omnibus creaturis, circumstantibus angelis et daemonibus avide paratis ad recipiendum secum in ignem damnatos[1]. *Quid* tunc *dicet* superbus, inflatus scientia ac tumens potentia? *Quid respondebit,* cum tuba novissima insonuerit, quando tu, Domine Deus noster, cum angelis et archangelis in maiestate apparueris? *Tunc* certe obmutescent omnes iniqui illusores verbi tui;

---

[1] Sermones ad novicios 16, P. 6, p. 135, l. 5.

et conturbabuntur undique, qui non timuerunt devotos tuos insectari. *Tunc* solvent poenas, qui carni laxarunt habenas [1]. *Tunc* prae nimia confusione contremiscent a facie iudicis caeli et terrae ab auditione illa severissima: «Ite, maledicti, in ignem aeternum, qui paratus est diabolo et angelis eius.» [2] *Tunc* ululabunt et clamabunt: Vae, vae, quid umquam egimus? utquid nos ipsos in tam brevi momento perdidimus? Ah, ah, damnati sumus. Heu, quod umquam nati fuimus. Tarde, tarde iam paenitemus; frustra est clamor et dolor noster; quia sine mutatione manebit sententia, quam accepimus. Nulla suffragia sanctorum, nulla nos valebunt *adiuvare beneficia amicorum.* Ecce, aeternae nocti et perpetuae oblivioni traditi sumus [3].

Transit cito tamquam fumus omnis delectatio carnis, omnis honor et gloria temporalis; sed non cito transibit poena infernalis: immo in aeternum durabit ignis ille sulphureus impiis praeparatus [4]. *Ibi* nulla est redemptio, sed sempiternus horror inhabitat; *ibi* animae quaerunt mortem et non inveniunt: ibi cruciantur die ad nocte in igne et sulphure; quia hic modicam agere paeni-

---

[1] Soliloquium animae c. 2, n. 3. — [2] Mt 25, 41. — [3] Sermo 6 ad fratres, n. 3. — [4] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 298, l. 23.

tentiam noluerunt: et tempus suum tam vane et infructuose expenderunt [1].

O stulti et miseri, o vesani et caeci amatores saeculi, quid agitis et praetenditis? Cur ad aeternos cruciatus festinatis pro modica voluptate, quam amatis? Cur gehennam non horretis, qui parvam paenitentiam sic timetis? Et qui mortem carnis fugitis, quare aeternam animae mortem non praecavetis? Nisi ergo conversi fueritis et paenitentiam egeritis, haec horrenda mala igneaque tormenta, Deo vindicante, non evadetis [2].

Si Deus pro nobis, ait Paulus (Rom 8, 31), quis contra nos? Vis non timere hostem? Ama Christum. Quanto enim plus in te crescit amor Dei, tanto plus vilescit amor mundi et perit timor mali. *Amor Dei non timet,* nec diabolum, *nec infernum.*

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitae nostrae.

1. Esto vigilans et diligens in Dei servitio, et cogita frequenter: Ad quid venisti, et cur saeculum reliquisti? Nonne ut Deo viveres, et spiritualis homo fieres?

---

[1] Sermones ad novicios 5, P. 6, p. 37, l. 15. — [2] Soliloquium animae c. 2, n. 4.

Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies; nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, et magnam requiem, immo perpetuam laetitiam invenies. Si tu permanseris fidelis et fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis et locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam pervenies; sed securitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius inter metum et spem frequenter fluctuaret, et quadam vice maerore confectus, in ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostravisset, haec intra se revolvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveraturus essem! statimque audivit divinum intus responsum: Quodsi hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, et bene securus eris. Moxque consolatus et confortatus, divinae se commisit voluntati, et cessavit anxia fluctuatio. Noluitque curiose investigare, ut sciret, quae sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quae esset voluntas Dei

beneplacens et perfecta, ad omne opus bonum inchoandum et perficiendum.

3. Spera in Domino, et fac bonitatem ait propheta, et inhabita terram, et pasceris in divitiis eius. Unum est, quod multos a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis. Enimvero illi maxime prae ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quae sibi magis gravia et contraria sunt, virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit et gratiam meretur ampliorem, ubi magis se ipsum vincit et in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent aeque multum ad vincendum et moriendum. Diligens tamen aemulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuvant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiose inclinatur, et ferventer instare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cavere et vincere, quae tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique profectum tuum capias, ut, si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quam iucundum et dulce est, videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos! Quam triste est et grave, videre inordinate ambulantes, qui ea, ad quae vocati sunt, non exercent! Quam nocivum est, neglegere vocationis suae propositum, et ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, et imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes inspecta vita Iesu Christi, quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec opus est, ut extra Iesum aliquid melius quaerat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veniret, quam cito et sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene portat et capit, quae illi iubentur. Religiosus neglegens et tepidus habet tribulationem super tribulationem, et ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, et exteriorem quaerere prohibetur. Religiosus extra disciplinam vivens gravi patet ruinae. Qui laxiora quaerit et remissiora, semper in angustiis erit: quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Raro exeunt, abstracte vivunt, pauperrime comedunt, grosse vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt et se in omni disciplina custodiunt. Attende Carthusienses, Cistercienses et diversae religionis monachos ac moniales: qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt. Et ideo turpe esset, ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religiosorum incipit Deo iubilare.

9. O si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto

corde et ore laudare! O si numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, sed semper posses Deum laudare, et solummodo spiritualibus studiis vacare: tunc multo felicior esses quam modo, cum carni ex qualicumque necessitate servis. Utinam non essent istae necessitates, sed solum spirituales animae refectiones, quas heu! satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit, quod de nulla creatura consolationem suam quaerit, tunc ei Deus primo perfecte sapere incipit; tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno laetabitur, nec pro modico contristabitur; sed ponit se integre et fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt et ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, et quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine et diligentia numquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies male habere. Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem et

senties leviorem laborem, propter Dei gratiam et virtutis amorem. Homo fervidus et diligens ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis et passionibus, quam corporalibus insudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuose. Vigila super te ipsum, excita te ipsum, admone te ipsum; et quidquid de aliis sit, non neglegas te ipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris. Amen.

Consideratio.

Sine labore et certamine *virtus non acquiritur,* nec sine cautione custoditur[1]. O quantos labores faciunt homines pro terrenis lucrandis! Nauta petit mare, mercator circuit regiones, miles fert arma bellica, rusticus vomere scindit arva: et sine labore non queunt divitias et honores obtinere. Utquid ergo nos virtutes sine magna sollicitudine adipisci credimus? [2]

Contra irruentia vitia viriliter te oppone; quia tanto quisque in virtutibus proficit:

---

[1] Hortulus rosarum c. 11, n. 2. — [2] Epistula 1, n. 10.

quanto acrius sua vitia odit ac vincit [1]. Magnus profecto labor est certare cotidie contra passiones et vitia: sed praemia maxima vincentibus sunt promissa [2].

Non sufficit tantum bene velle, si deest manus et opera. Oportet, quod laboretis, quod vim naturae faciatis, sicut dicit Dominus: «Regnum caelorum vim patitur et violenti rapiunt illud.» Violentia opus est, et scitis, quod sancti non otio et somno promeruerunt regnum Dei. Usquequo tardatis et quare non armamini contra passiones; ut obtineatis virtutes et diversas consolationes suscipere digni inveniamini? Quanto amplius tardaveritis, tanto peius semper fiet, et sine labore et dolore optatam requiem non percipietis. Pigritia et neglegentia vos tenent, sed contra has primo accingimini, et bellate proelia Domini. Quid neglegitis proprium profectum? Certe pro vobis est, et pro pace vestra erit labor vester [3].

Sed forte respondebitis: Adversus vitia et passiones certare, quis semper potest? Multae sunt, et paene insuperabiles, ut nobis videtur. Quis tantam sustinere potest vexationem? Laborem attenditis, pugnam con-

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 20, P. 3, p. 173, l. 20. — [2] Sermones ad novicios 11, P. 6, p. 77, l. 9. — [3] Epistula 1, n. 5.

sideratis; sed de praemio et victoria, cur non cogitatis: Et quid est omnis labor ad aeternam requiem? Et quid brevis exercitatio ad bonae conscientiae consolationem? O si inciperetis, et fortiter ac integre proponeretis, ut aut vincere aut mori eligeretis, profecto leve (Domino auxiliante) sentiretis, quod modo insuperabile putatis. Vix aliquando ita vitiosus quis repertus est, cui diligentia cum perseverantia boni virtutes negavit. Non ergo te conturbet, homo Dei, non te deiciat multitudo vitiorum. Crede Deo, et spera in eo, et eris melior victor, quam fuisti [1].

Oportet, quod sibi ipsi moriatur, qui Christo vivere desiderat. Oportet, quod omnia caduca relinquat, cui Christus sapere et dulcescere debet. Labor est in relinquendo, dolor in moriendo, sed aeterna salus et vita cum Christo feliciter regnando [2].

---

[1] Epistula 1, n. 5—7. — [2] Hortulus rosarum c. 17, n. 4.

LIBER II.

ADMONITIONES AD INTERNA TRAHENTES.

CAPUT I.

De interna conversatione.

1. Regnum Dei intra vos est, dicit Dominus. Converte te ex toto corde ad Dominum et relinque hunc miserum mundum, et inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere et ad interiora te dare, et videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei pax et gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam, si dignam illi ab intus paraveris mansionem. Omnis gloria eius et decor ab intra est, et ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermo-

cinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2. Eia, anima fidelis, praepara huic sponso cor tuum, quatenus ad te venire et in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Da ergo Christo locum, et ceteris omnibus nega introitum. Cum Christum habueris, dives es, et sufficit tibi. Ipse erit provisor tuus et fidelis procurator in omnibus, ut non sit opus in hominibus sperare. Homines enim cito mutantur et deficiunt velociter; Christus autem manet in aeternum et astat usque in finem firmiter.

3. Non est magna fiducia ponenda in homine fragili et mortali, etiam si utilis sit et dilectus; neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum adversetur et contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; et e converso saepe ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondebit et faciet bene, sicut melius fuerit. Non habes hic manentem civitatem; et ubicumque

fueris, extraneus es et peregrinus; nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intime fueris unitus.

4. Quid hic circumspicis, cum iste non sit locus tuae requietionis? In caelestibus debet esse habitatio tua, et sicut in transitu cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia et tu cum eis pariter. Vide, ut non inhaereas, ne capiaris et pereas. Apud Altissimum sit cogitatio tua, et deprecatio tua ad Christum sine intermissione dirigatur. Si nescis speculari alta et caelestia, requiesce in passione Christi, et in sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Iesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties; nec multum curabis hominum despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus, et in maxima necessitate a notis et amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit et despici, et tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit adversarios et oblocutores, et tu vis omnes habere amicos et bene-

factores? Unde coronabitur patientia tua, si nihil adversitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine te cum Christo et pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6. Si semel perfecte introisses in interiora Iesu, et modicum de ardenti amore eius sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes; quia amor Iesu facit hominem se ipsum contemnere. Amator Iesu et veritatis, et verus internus et liber ab affectionibus inordinatis potest se ad Deum libere convertere et elevare supra se ipsum in spiritu ac fruitive quiescere.

7. Cui sapiunt omnia, prout sunt, non ut dicuntur aut aestimantur: hic vere sapiens est et doctus magis a Deo, quam ab hominibus. Qui ab intra scit ambulare et modicum ab extra res ponderare, non requirit loca nec expectat tempora ad habenda devota exercitia. Homo internus cito se recolligit, quia numquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior aut occupatio ad tempus necessaria, sed sicut res eve-

niunt, sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est et ordinatus, non curat mirabiles et perversos hominum gestus. Tantum homo impeditur et distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8. Si recte tibi esset, et bene purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent et profectum. Ideo multa tibi displicent et saepe conturbant, quia adhuc non es perfecte tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat et implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exterius, poteris speculari caelestia et frequenter iubilare interius.

Consideratio.

Requiem non *invenies,* nisi ad cor tuum redeas et Deum super omnia bona quaeras et intime diligas. Ipse enim est requies tua et pax tua; ipse vita, salus et beatitudo tua [1]. Aperi cameram cordis tui Iesu Christo consolatori amantissimo ac tutori vitae tuae fidelissimo; *ut* benedictus *Iesus* ante omnia et prae omnibus in caelo et in terra tibi dilectus diu desideratus et expectatus: *ad*

[1] Vallis liliorum c. 7, n. 2; c. 29, n. 1.

te venire dignetur, et mansionem facere. Obsecra obnixe ut *saepius* te *visitet* et illuminet: doceat ignorantiam tuam, confortet pusillanimitatem; erigat spem, repellat diffidentiam: confirmet fidem, infundat amorem, augeatque fervorem [1].

Disce ad eius amorem et honorem cuncta exercitia tua trahere et ordinare: et tamquam praesentem Iesum in omni loco et tempore attendere: hoc est Christum per fidem et dilectionem habitare in corde tuo, oculos mentis ab eius imaginatione numquam avertere: ad eius beneplacitum semper tendere, et nihil eius amori praeponere; sed quidquid boni audieris vel legeris aut feceris in ipsum totaliter reducere et finaliter referre: quia ipse fons vitae et sapientiae et disciplinae; apud quem non perit nec minima cogitatio de eius memoria habita: nec vacua erit oratio ad eum cum gemitu fusa [2].

Consolari te debet *in* omni pressura et *tribulatione* tua pauper et humilis Iesus: qui a Deo et hominibus fuit in maxima necessitate derelictus. Non es maior Domino tuo serve piger et inutilis: nec innocentior Christo christiane. Si ille tanta pro te pertulit; quid

---

[1] Sermones ad novicios 13, P. 6, p. 91 sq, l. 31. — [2] De disciplina claustralium c. 13, P. 2, p. 310, l. 2.

pro te ipso facies, et quid illi digne referes? Si sic etiam *derelictus est* et *contemptui traditus* qui filius erat carissimus; *quid gravaris* si aliquando derelinqueris et *despiceris,* qui tam indignus es servus? Aspice exemplar tuum caeleste, memoriale perpetuum [1].

Amor mundanus cito deficit: et in necessitate vacuum relinquit. Time Deum: et iungetur tibi amicus fidelis. Serva nomen bonum: et invenies socium bonum. Et cum inveneris, utere sapienter: et dilige sicut te ipsum. Multi amici in prosperis: in adversitate vix unus adhaerebit. Non eris tamen desolatus: si Deum semper habes prae oculis. Si Deo non places: non proderunt amici mortales [2].

Tu illius bonitate eges, ille nullius. Ideo tu beatior ex ipso fieri potes; ille ex tuo profectu non potest. Solus est, qui sibi sufficit; solus, cui nihil addi minuive potest. Eius gratia sunt, quaecumque vivunt, sentiunt et intellegunt [3]. Semper miser est et eget, quidquid habet, qui Deum amicum non habet. Ille Deum habet, qui eum amat et sermonem eius servat [4].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 21, P. 3, p. 184, l. 17. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 3, P. 2, p. 364, l. 22. — [3] Soliloquium animae c. 19, n. 4. — [4] Vallis liliorum c. 7, n. 1.

Rumina saepe dulce verbum Christi quod dixit discipulis suis ante passionem, quia vado parare vobis locum: et recordare quia *non habes hic manentem civitatem.* Suspira ex intimo cordis, propter multa obstacula retrahentia a caelestibus; et pete a malis praesentibus liberari: et ad Christum celerius pervenire [1]. Felix peregrinus, qui habet hospitium in caelis [2].

CAPUT II.

De humili submissione.

1. Non magni pendas, quis pro te vel contra te sit; sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Habeas conscientiam bonam, et Deus bene te defensabit. Quem enim Deus adiuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit. Si tu scis tacere et pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipse novit tempus et modum liberandi te, et ideo te debes illi resignare. Dei est adiuvare et ab omni confusione liberare. Saepe valde prodest ad maiorem

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 32, P. 3, p. 292, l. 17. Cf. Io 14, 2. — [2] Hortulus rosarum c. 4, n. 3.

humilitatem servandam, quod defectus nostros alii sciunt et redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat et leviter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit et liberat, humilem diligit et consolatur; humili homini se inclinat, humili largitur gratiam magnam, et post suam depressionem levat ad gloriam. Humili sua secreta revelat et ad se dulciter trahit et invitat. Humilis accepta confusione satis bene est in pace: quia stat in Deo et non in mundo. Non reputes, te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

Consideratio.

Quis mihi persuadere poterit, quod humilitas est via regni caelestis, si ille non valet, qui de caelo venit? Quis sic veram humilitatem ostendere et docere potuit, quemadmodum Deus homo factus? Et si aliud exemplum verae humilitatis non haberem, quam te, Dominum meum Iesum, nec aliam humiliandi causam, omnino ipse solus sufficeres[1].

---

[1] De tribus tabernaculis c 2, n. 1.

Cum humilitate ad summum scanditur bonum: sine ea de summo ruitur in infernum. Testes sunt humilis publicanus: et pharisaeus elatus. Horre Luciferum de caelo cadentem; intuere Lazarum humiliter iacentem: et ab angelis in sinum Abrahae laetanter elevatum. Unde humilis mater Iesu dixit in cantico suo. Deposuit potentes de sede: et exaltavit humiles [1]. Deus, licet dives sit in gratia, nemini tamen nisi humili confert gratiam. Et quia haec virtus prae omnibus in Maria abundavit, ideo et ipsa gratia plena fuit [2].

Iam claret, quod humilitas est omnium sanctorum et fuit semper virtus maxima. Ipsa meretur, quod meritis non debetur; ipsa percipit, quod litera non docetur. Haec casum nescit, quia numquam de se magna praesumit [2]. Radix virtutum humilitas; pretiosum ex se producit oboedientiae fructum: et maturescit in caritate [3].

Beneveniat domina mea humilitas. Ingredere ad me, o virtus Christi, inventrix gratiae, singularis gloriatio virginis Mariae. Per te caeli aperti sunt et per te claustra inferni confracta. Per te erecti sumus et

---

[1] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 378 sq, l. 27. Cf. Lc 1, 52. — [2] De tribus tabernaculis c. 2, n. 14. — [3] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 380, l. 1.

per te ad patriam reducti. Tu de peccatoribus facis iustos et iustos angelis associas. Tu Christum de caelo vocasti et Mariam super choros angelorum exaltasti [1].

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

1. Tene te primo in pace, et tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest, quam bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit et faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur. Qui autem male contentus est et commotus, variis suspicionibus agitatur, nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit saepe, quod dicere non deberet, et omittit, quod sibi magis facere expediret. Considerat, quid alii facere tenentur, et neglegit, quid ipse tenetur. Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc iuste zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusare et colorare, et aliorum excusationes non vis

[1] De tribus tabernaculis c. 2, n. 14.

recipere. Iustius esset, ut te accusares, et fratrem tuum excusares. Si portari vis, porta et alium. Vide, quam longe es adhuc a vera caritate et humilitate, quae nulli novit irasci vel indignari, nisi tantum sibi. Non est magnum, cum bonis et mansuetis conversari: hoc enim omnibus naturaliter placet; et unusquisque libenter pacem habet et secum sentientes magis diligit. Sed cum duris et perversis aut indisciplinatis aut nobis contrariantibus pacifice posse vivere, magna gratia est et laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt, qui se ipsos in pace tenent et cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt; aliis sunt graves, sed sibi semper graviores. Et sunt, qui se ipsos in pace retinent et ad pacem alios reducere student. Est tamen tota pax nostra in hac misera vita potius in humili sufferentia ponenda, quam in non sentiendo contraria. Qui melius scit pati, maiorem tenebit pacem. Iste est victor sui et dominus mundi, amicus Christi et heres caeli.

Consideratio.

«Beati pacifici» (Mt 5, 9). In pace habitat Christus, super humilem et mitem requiescit Spiritus Sanctus. Cave offendere Deum, caveas scandalizare proximum ad imaginem Dei factum [1]. Quidquid mali proximo ingeritur, Iesus sibi factum conqueritur. *De nullo magis conqueri et indignari habes, quam de te ipso* [2].

Non est aptus ad concordiam, nisi qui relinquit suos perversos mores: quibus offendere potest Deum et secum habitantes. Si vis habere caritatem Dei, et servare pacem inter fratres; frange propriam voluntatem, et nihil age per elationem: sed in omnibus humilia temet ipsum. Via ad caritatem: est descendere per humilitatem. Nam qui elate de se sentit: longe a caritate recedit [3].

Pone cor tuum ad quod esse debet: tunc pacem habes ubique [4]. *Qui scit melius pati* pro Deo ac potius semper minus desiderat quam amplius: ille *maiorem pacem obtinebit,* et altiorem laetitiam apud Deum [5]. Qui regnum

---

[1] Manuale monachorum c. 10. — [2] Doctrinale iuvenum c. 2, n. 2. — [3] De disciplina claustralium c. 11, P. 2, p. 306 sq, l. 24. — [4] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 4. — [5] De mortificata vita P. 2, p. 391, l. 26.

mundi et omnem ornatum saeculi contemnit, hic est *amicus Dei, civis caeli:* et *dominus mundi*[1].

CAPUT IV.

De pura mente et simplici intentione.

1. Duabus alis homo sublevatur a terrenis, simplicitate scilicet et puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit et gustat. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum et proximi utilitatem intendis et quaeris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitae et liber sanctae doctrinae esset. Non est creatura tam parva et vilis, quae Dei bonitatem non repraesentet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc omnia sine impedimento videres et bene caperes. Cor purum penetrat caelum et infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter iudicat exterius. Si est

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 31, P. 3, p. 288, l 10.

gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo. Et si est alicubi tribulatio et angustia, hoc melius novit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem et totum candens efficitur: sic homo integre ad Deum se convertens a torpore exuitur, et in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem et libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfecte incipit se vincere et viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quae sibi prius gravia esse sentiebat.

Consideratio.

Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. Altum verbum: quia ab Altissimo prolatum. Magna promissio: sed a summa veritate firmata. Beati mundo corde. O dulce dictum: quod merito invitat animum ad beatitudinis promissum; nam Deus est praemium: et nihil hic sonat terrenum. Si placet beatitudo promissa; placeat et cordis munditia[1].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 15, P. 3, p. 153, 1 8 Cf. Mt 5, 8.

Munda itaque speculum cordis: si Deum intueri concupiscis [1]. Si vis Iesum videre: tunc oportet te *puros* et claros oculos habere [2]. Non possunt simili lance pensari caelum et terra: nec potest pariter frui Deus cum creatura. Qui creatis rebus innititur, Deo vacare impeditur. Mundus a mundanis, et liber a passionibus: caelesti visione fit dignus. Quanto enim quis mundior: tanto Deo gratior. Deus lux est: et lucidos amat. Deus puritas est: et impuros reprobat [3]. Dumque foris nil transitorium appetis: splendor lucis aeternae clarius infulget [4].

Debemus igitur quantum possibilitas admittit cor nostrum ab omnibus materialibus et visibilibus rebus avertere et ad invisibilem conditoris nostri faciem contemplandam elevare et anhelare semper ad caelestia [5]. Ad cor mundandum tota vigilet *intentio:* et crebra fervescat oratio [6].

O pulcherrime Iesu, auctor omnis puritatis qui mundis corde aeterna promisisti gaudia; da mihi hanc electam et pretiosam virtutem

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 15, P. 3, p. 154, l. 20. — [2] Ib. 9, P. 3, p. 116, l. 16. — [3] Ib. 15, P. 3, p. 153 sq, l. 24. — [4] Ib. p. 154, l. 8. — [5] De disciplina claustralium c. 3, P. 2, p. 279, l. 12. — [6] Sermones de vita et passione Domini 15, P. 3, p. 153, l. 17.

gemmis et auro clariorem perpetuo possidere: ut omni peccati contagione remota, libera mente in fragili carne tibi grate deserviam; et quidquid puritatem impedire potest funditus abiciam: totisque desideriis tibi nitar adhaerere, quamdiu inter mundi turbines vivo misellus; donec me iubeas aspectibus tuis assisti: tuncque secundum magnam misericordiam tuam propitius mihi esse digneris[1].

CAPUT V.

De propria consideratione.

1. Non possumus nobis ipsis nimis credere, quia saepe gratia nobis deest et sensus. Modicum lumen est in nobis, et hoc cito per neglegentiam amittimus. Saepe etiam non advertimus, quod tam caeci intus sumus. Saepe male agimus, et peius excusamus. Passione interdum movemur, et zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, et nostra maiora pertransimus. Satis cito sentimus et ponderamus, quid ab aliis sustinemus; sed quantum alii de nobis sustinent, non advertimus. Qui bene et recte sua pon-

---

[1] Ib. p. 156, l. 10.

deraret, non esset, quod de alio graviter iudicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit; et qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Numquam eris internus et devotus, nisi de alienis silueris et ad te ipsum specialiter respexeris. Si tibi et Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi praesens non es? Et quando omnia percurristi, quid te neglecto profecisti? Si debes habere pacem et unionem veram: oportet, quod totum adhuc postponas et te solum prae oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserves. Valde deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrerit de aliqua creatura. Amans Deu manima sub Deo despicit universa. Solus Deus aeternus et immensus, implens omnia, solacium animae et vera cordis laetitia.

Consideratio.

Considera te ipsum, quid quaeris in operibus tuis, quid diligis et quid non diligis. Secundum desideria sua fit homo stabilis aut vagus. Qui multum concupiscit et multum habere vult, quomodo in se manebit? Dispergitur in omnem ventum caeli et capitur laqueo desiderii terreni [1].

Cognitio vitiorum multum prodest ad superandum vitia [1]. Humilis confessio meretur veniam; *frivola excusatio aggravat culpam* [2]. Qui conservos suos despicit et se meliorem reputat, Deum et omnes sanctos offendit. Hic error maxime in nobis oritur, quia humiles non sumus nec proprios defectus attendimus, quos semper attendere et deflere debemus [2].

Nemo alios inspiciendo se neglegat: sed *ante omnia curam sui gerens, de reliquis taceat:* qui ad eius commissionem non spectant [3]. Tanto minus potest unusquisque providere sibi, quanto pronior est ad considerandum alios [1]. Noli ergo de statu aliorum curiose quaerere, nisi quantum caritas Dei et fraterna compassio exigit [4]. Si ordinate pro-

---

[1] Epistula 2, n. 4, 2. — [2] Hortulus rosarum c. 8, n. 2; c. 11, n. 3. — [3] Sermones ad novicios 3, P. 6, p. 21, l. 20. — [4] Vallis liliorum c. 17, n. 1.

cedis: a te ipso inchoabis. Propriae saluti nil anteferendum est: ne tibi obiciatur, medice cura te ipsum. In te praedisce: quid alteri dicas [1].

Nihil utilius et salubrius cupienti ad vitam aeternam pervenire, quam semper cogitare de animae suae salute [2].

Noli evagari, anima mea, post vanitates et insanias falsas, sed convertere ad Dominum Deum tuum, quia ipse fons totius consolationis. Quidquid in hominibus quaesieris aut in *creaturis,* perdes et perditum senties, quia potest aliquid *solacii* in eis apparere, nihil autem permanere. Cur frustra decipieris? Stultum est mendicare a paupere, cum dives sufficienter voluerit dare. Omnis *creatura* pauper est ad *consolandum,* Deus autem dives est in gratia [3].

Utinam unam saltem diem vel mediam fere horam: cum Deo integre expendas. Heu nimis instabilis es et impurgatus: etiam ubi devotior esse deberes [4]. *Cogita Deum et te solum esse in mundo: et habebis magnam requiem in corde tuo* [5].

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 3, P. 2, p. 364, l. 10. — [2] Vallis liliorum c. 17, n. 1. — [3] Soliloquium animae c. 10, n. 1. — [4] Libellus spiritualis exercitii c. 3, P. 2, p. 335, l. 3. — [5] De disciplina claustralium c. 7, P. 2, p. 296, l. 17.

CAPUT VI.

De laetitia bonae conscientiae.

1. Gloria boni hominis testimonium bonae conscientiae. Habe bonam conscientiam et habebis semper laetitiam. Bona conscientia valde multa potest portare et valde laeta est inter adversa. Mala conscientia semper timida est et inquieta. Suaviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit. Noli laetari, nisi cum benefeceris. Mali numquam habent veram laetitiam, nec internam sentiunt pacem: quia non est pax impiis, dicit Dominus. Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala: et quis nobis nocere audebit? ne credas eis; quoniam repente exurget ira Dei, et in nihilum redigenter actus eorum, et cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione non est grave amanti; sic enim gloriari est gloriari in cruce Domini. Brevis gloria, quae ab hominibus datur et accipitur. Mundi gloriam semper comitatur tristitia. Bonorum gloria in conscientiis eorum et non in ore hominum. Iustorum laetitia

de Deo et in Deo est, et gaudium eorum de veritate. Qui veram et aeternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare convincitur caelestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Facile erit contentus et pacatus, cuius conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris; nec vilior, si vituperaris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quam Deo teste sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo considerat actus, Deus vero pensat intentiones. Bene semper agere et modicum de se tenere, humilis animae indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnae puritatis et internae fiduciae signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quaerit, liquet, quod totaliter se Deo commisit. Non enim, qui se ipsum commendat, ille probatus est ait beatus Paulus: sed quem Deus commendat.

Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

Consideratio.

Bona conscientia parit *gaudium: mala conscientia* generat sibi *tormentum* [1]. Orietur tibi gaudium intrinsecus: si fortiter vitiis reluctaris [2]. Bona conversatio hominis fert laetitiam cordis secum et famam bonae laudis [1]. *Studeas semper bene agere, et eris in bona pace* [1]. *In Deo* vera *laetitia* cordis: extra Deum non est pax nec requies [3]. Quidquid Deo placet, fac cum alacritate [4].

Primo semper quaere in opere tuo, an Deo placeat vel displiceat: nec timore nec amore age contra conscientiam tuam [5]. Stulte agit, qui contra conscientiam facit: et Dei offensam propter homines incurrit [6]. Attende conscientiae tuae foeditatem magis, quam aestimationem humanam; quia non sunt omnia ita sana coram Deo et clara: sicut apparent hominibus esse pulchra. *Homo videt in facie,*

---

[1] Hortulus rosarum c. 8, n. 1. — [2] Sermones de vita et passione Domini 15, P. 3, p. 154, l. 6. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 366, l. 25. — [4] De disciplina claustralium c. 1, P. 2, p. 270, l. 3. — [5] Parvum alphabetum monachi lect. 15, P. 3, p. 319, l. 20. — [6] De disciplina claustralium c. 1, P. 2, p. 270, l. 6.

Deus autem in corde; qui etiam minutissima considerat: quae tu non cognoscis, aut modicum ponderas [1]. Saepe lavas manus et faciem, ne displiceas hominibus; multo magis lava conscientiam tuam a vitiis, ut placeas Deo et angelis eius, qui vident abscondita cordis [2].

Noli longam optare vitam, sed bonam; quia melior est bona conscientia quam omnes thesauri mundi [3]. Melior est pauper latens in vili domuncula comedens olera et legumina cum bona conscientia; quam dives habitans in aula pulchra, bibens vina et edens pinguia cum laetitia et superbia: repletus mala conscientia [4].

Si cupis *honorem perennem,* despice *gloriam temporalem* [5]. *Qui caelestem gloriam attendit: omnem temporalem honorem faciliter contemnit.* Qui autem propriam gloriam quaerit, in veritate non stat: nec Deum perfecte super omnia amat [6]. Ditabitur autem bonis aeternis in caelis: qui respuit delectari in laudibus humanis [7].

---

[1] Sermones ad novicios 14, P. 6, p. 108, l. 2. — [2] Enchiridion monachorum c. 9, n. 2. — [3] Vallis liliorum c. 14, n. 1. — [4] Sermones ad novicios 17, P. 6, p. 139, l. 14. — [5] Hortulus rosarum c. 9, n. 2. — [6] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 380, l. 20. — [7] Sermones ad novicios 9, P. 6, p. 67, l. 3.

Proice a te malignam tristitiam, quae importat acediam et rancorem. Assume dulcem et sanctam meditationem de vita et passione Christi, et invenies veram consolationem contra omnem tristitiam et temptationem[1]. Tristitiam facile vincit: qui nil terrenum novit amare. Fluctuat semper animus: quamdiu consolari quaerit in terrenis[2].

CAPUT VII.

De amore Iesu super omnia.

1. Beatus, qui intellegit, quid sit amare Iesum, et contemnere se ipsum propter Iesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Iesus vult solus super omnia amari. Dilectio creaturae fallax et instabilis; dilectio Iesu fidelis et perseverabilis. Qui adhaeret creaturae, cadet cum labili; qui amplectitur Iesum, firmabitur in aevum. Illum dilige et amicum tibi retine, qui omnibus recedentibus te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

---

[1] Hortulus rosarum c. 8, n. 1. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 366, l. 8 24.

2. Teneas te apud Iesum vivens ac moriens, et illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus solus te potest iuvare. Dilectus tuus talis est naturae, ut alienum non velit admittere, sed solus vult cor tuum habere et tamquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creatura evacuare, Iesus deberet libenter tecum habitare. Paene totum perditum invenies, quidquid extra Iesum in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum; quia omnis caro faenum, et omnis gloria eius ut flos faeni cadet.

3. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris. Si enim tuum in aliis quaeris solacium et lucrum, senties saepius detrimentum. Si quaeris in omnibus Iesum, invenies utique Iesum. Si autem quaeris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior sibi, si Iesum non quaerit, quam totus mundus et omnes sui adversarii.

Consideratio.

Amor Christi et amor mundi contrarii sunt et nihil commune habent, nec simul com-

morari possunt [1]. Si vis plene purgari et in spiritu clarificari: *contemne te ipsum* et omnia *propter Iesum.* Omne magnum in mundo, nihilum tibi sit, omne iucundum amarescat: ut solus Deus et dulcis Iesus super omnia tibi dulcescat. Quid est in veritate *amor Iesu,* nisi *contemptus tui ipsius et omnium propter amorem suum?* [2] Quo purius et ardentius eum amaveris, eo viliora terrena omnia censebis [3].

Iesus ergo semper invocandus est, semper quaerendus; semper desiderandus, semper memorandus, semper laudandus: semper venerandus, semper amandus, nec in aliquo offendendus; sed in omni sanctitate et puritate colendus et adorandus: qui est super omnia Deus benedictus in saecula [4]. *Quaere illum* et *invenies:* clama ne cesses; si moram fecerit, expecta eum: et non morabitur (Hab 2, 3). Dic ad eum. Veni Domine et noli tardare: Domine ad adiuvandum me festina [5]. Multum quoque *in fine gaudebit* qui Iesum intime diligit: et specialem gratiam ab eo ob eius memoriam obtinebit [6].

---

[1] Hortulus rosarum c. 16, n. 1. — [2] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 19. — [3] Epistula 4, n. 2. — [4] Sermones de vita et passione Domini 10, P. 3, p. 130, l. 13. — [5] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 428, l. 8. — [6] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 300, l. 29.

Spes hominum frustra; ipse autem est stabilimentum pacis [1]. Sive tristeris, sive gaudeas, ad ipsum habeas semper recursum. Ipse speculum vitae, ipse norma iustitiae. Ipse lux indeficiens animae, amor pudicitiae et gaudium conscientiae. Propter ipsum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipsum omnia amara et contraria tolerabilia erunt et placebunt tolerata eius amore. Denique ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia. Ad ipsum principaliter omnis intentio, omnis actio, sermo, lectio, oratio, meditatio et speculatio respicere debent. Per ipsum tibi salus datur et praeparatur vita aeterna. Propter ipsum non timebis mori, nec recusabis vivere; quia *eius fidelitati debes te credere,* nec eius honori vel amori quicquam praeponere [1].

Domine Iesu, esto tu refugium meum: et unicum solacium meum. Esto tu specialis amicus meus: quia omnes amici mei me reliquerunt. Esto tu spes mea: quia vana spes in hominibus. Esto tu gaudium meum et laetitia cordis mei: quia omne gaudium mundi totum inane. Esto tu dux meus et notus meus et socius meus in via qua ambulo: quia *homines cito deficient et auferentur* a me. In te cantatio mea in te consolatio

[1] Soliloquium animae c. 22, n. 1 2.

mea: in te tota fiducia mea. Sis tu salus mea et honor meus: amor meus et dulcedo mea. Da mihi amare crucem tuam: et imitari vestigia passionis tuae. Scribe vulnera tua in corde meo; et da mihi ex desiderio sustinere improperia et iniurias undecumque illatas: et tibi configurari in vita et in morte. Tu mihi vivere sis: et mori pro te lucrum magnum videatur [1]. Dilectus meus es tu a quo nolo separari in aeternum [2].

CAPUT VIII.

De familiari amicitia Iesu.

1. Quando Iesus adest, totum bonum est, nec quicquam difficile videtur; quando vero Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non loquitur, consolatio vilis est; si autem Iesus unum tantum verbum loquitur, magna consolatio sentitur. Nonne Maria Magdalena statim surrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magister adest et vocat te? Felix hora, quando Iesus vocat de lacrimis ad gaudium spiritus! Quam

---

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 429, l. 2. — [2] Sermones de vita et passione Domini 7, P. 3, p. 104, l. 5.

aridus et durus es sine Iesu! Quam insipiens et vanus, si cupis aliquid extra Iesum! Nonne hoc est maius damnum, quam si totum perderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conferre sine Iesu? Esse sine Iesu, gravis est infernus, et esse cum Iesu, dulcis paradisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit Iesum, invenit thesaurum bonum, immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum et plus quam totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu, et ditissimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est, scire cum Iesu conversari, et scire Iesum tenere, magna prudentia. Esto humilis et pacificus, et erit tecum Iesus. Sis devotus et quietus, et manebit tecum Iesus. Potes cito fugare Iesum et gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaveris et perdideris, ad quem fugies, et quem tunc quaeres amicum? Sine amico non potes bene vivere, et si Iesus non fuerit tibi prae omnibus amicus, eris nimis tristis et desolatus. Fatue igitur agis,

si in aliquo altero confidis aut laetaris. Eligendum est magis, totum mundum habere contrarium quam Iesum offensum. Ex omnibus ergo caris sit Iesus solus dilectus specialis.

4. Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter se ipsum. Solus Iesus Christus singulariter est amandus, qui solus bonus et fidelis prae omnibus invenitur amicis. Propter ipsum et in ipso tam amici quam inimici sint tibi cari; et pro omnibus his exorandus est, ut omnes ipsum cognoscant et diligant. Numquam cupias singulariter laudari vel amari, quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet. Nec velis, quod aliquis tecum in corde suo occupetur, neque tu cum alicuius occuperis amore; sed sit Iesus in te et in omni bono homine.

5. Esto purus et liber ab intus sine alicuius creaturae implicamento. Oportet te esse nudum, et purum cor ad Deum gerere, si vis vacare et videre, quam suavis sit Dominus. Et revera ad hoc non pervenies, nisi gratia eius fueris praeventus et intractus, ut omnibus eva-

cuatis et licentiatis solus cum solo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia, et quando recedit, tunc pauper et infirmus erit, et quasi tantum ad flagella relictus. In his non debet deici nec desperare, sed ad voluntatem Dei aequanimiter stare, et cuncta supervenientia sibi ad laudem Iesu Christi perpeti; quia post hiemem sequitur aestas, post noctem redit dies, et post tempestatem magna serenitas.

Consideratio.

Sit Iesus in corde tuo in omni loco et tempore, in labore et quiete [1]. Christus sit vita tua, lectio tua: meditatio tua, locutio tua. Ipse desiderium tuum, lucrum tuum: tota spes tua et merces tua [2]. Quis te *consolabitur*, si non ipse fuerit *consolator?* Et tuam infirmitatem quis clementius feret, nisi qui cuncta sine onere portat? Cui etiam tutius revelabis, si quid triste habueris, nisi omnia plene scienti? Aut cui magis fidem dabis, nisi non fallenti veritati? [3]

---

[1] Hospitale pauperum c. 14, n. 1. — [2] Parvum alphabetum monachi lect. 21, P. 3, p. 321, l. 4. — [3] Soliloquium animae c. 13, n. 7.

Libenter esto solus cum solo, habendo Iesum tantum pro solacio; quia melior est tibi solus Iesus pro socio: quam totus angelorum chorus in caelo. Revera numquam est solus, nec totus derelictus: cum quo dulcissimus est Iesus [1]. *Ipso praesente, quid iam deesse poterit?* Nullus locus tam solitarius sit, in quo Iesus priorem locum non habeat. Sine illo omne secretum tumultus; cum illo omnis locus quietus et delectabilis. *Dulcius est, esse cum illo in cruce, quam sine illo in paradiso* [2].

Gratiam eius et praesentiam summe caveas violare, quia *illo offenso* quid pacis habebis? [3] Si perditus est Iesus, quae tunc laetitia poterit esse in corde hominis? *Qui enim perdidit Iesum: perdidit plus quam universum mundum.* Nonne melius fuisset domi remansisse; quam Iesum in via perdidisse? Heu, qualis est haec festivitas: quam obscurat tanta calamitas. Nam nulla maior gravitas: quam ut perdita dicatur maerentium iucunditas. *Sine Iesu: totus mundus taedium est et onus* [4].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 12, P. 3, p. 142, l. 28. — [2] De solitudine et silentio c. 1, n. 18. — [3] Ib. n. 21. — [4] Sermones de vita et passione Domini 10, P. 3, p. 122, l. 13; 12, p. 143, l. 2.

O dulcissime et amantissime puer Iesu: dignare mecum hodie parumper solaciari [1]. *Tua praesentia gaudium mihi facit: tua absentia luctum saepe parit* [2]. O quam longa mora, et *molesta hora* mihi videtur, carere consolatione divina! [3] O *felix hora* quando pietatis tuae oculis me intueris: et gratiam desideratam mihi ostendis [4].

Oro te, Domine, mane apud me libere, ne deficiam relictus a te tamquam exul in carcere et peregrinus in itinere. Adiuva me, et salvus ero, et meditabor in omnibus viis, verbis et factis tuis die ac nocte. *Diligam te, Domine,* virtus mea, pure et perfecte *propter te* et *omnia* a te facta *propter te.* Omnia autem infra te et te solum super omnia bona in caelo et in terra [5]. Tu *solus* unicus et *singularis dilectus* meus, in omnibus et *prae omnibus fidelissimus* [6]. Non timebo mala, quaecumque mihi illata fuerint; nec quaecumque de me dici vel sentiri despective potuerint, dummodo tu mecum sis mecumque permanseris. Ego ero fidens in te: et in latere tuo die ac nocte morabor. Tu fidelior

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 8, P. 3, p. 108, l. 12. — [2] Ib. 7, P. 3, p. 101, l. 6. — [3] Ib. 10, P. 3, p. 126, l. 4. — [4] Ib. 8, P. 3, p. 109 l. 12. — [5] Doctrinale iuvenum c. 11, n. 3. — [6] Soliloquium animae c. 17, n. 7.

es amicus, quam totus hic mundus: tu fortior ad muniendum murus, quam omnis angelorum exercitus[1].

CAPUT IX.

De carentia omnis solacii.

1. Non est grave, humanum contemnere solacium, cum adest divinum. Magnum est et valde magnum, tam humano quam divino posse carere solacio, et pro honore Dei libenter exilium cordis velle sustinere, et in nullo se ipsum quaerere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni est, si hilaris sis et devotus adveniente gratia? optabilis cunctis haec hora. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portatur ab omnipotente et ducitur a summo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro solacio, et difficulter homo exuitur a se ipso. Vicit sanctus martyr Laurentius saeculum cum suo sacerdote; quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, despexit

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 25, P. 3, p. 215, l. 5.

et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maxime diligebat, pro amore Christi etiam a se tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris amorem hominis superavit, et pro humano solacio divinum beneplacitum magis elegit. Ita et tu aliquem necessarium et dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere. Nec graviter feras, cum ab amico derelictus fueris, sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum et diu oportet hominem in se ipso certare, antequam discat se ipsum plene superare et totum affectum suum in Deum trahere. Quando homo stat super se ipsum, facile labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi et studiosus sectator virtutum non cadit super consolationes, nec quaerit tales sensibiles dulcedines, sed magis fortes exercitationes, et pro Christo duros sustinere labores.

4. Cum igitur spiritualis a Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam; sed Dei munus intellege esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter praesumere;

sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque et timoratior in cunctis actibus tuis; quoniam transibit hora illa, et sequetur temptatio. Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate et patientia expecta caelestem visitationem, quoniam potens est Deus, ampliorem tibi redonare consolationem. Istud non est novum nec alienum viam Dei expertis, quia in magnis sanctis et in antiquis prophetis fuit saepe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, praesente iam gratia, dicebat: Ego dixi in abundantia mea: Non movebor in aeternum. Absente vero gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens: Avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus. Inter haec tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat et dicit: Ad te, Domine, clamabo et ad Deum meum deprecabor. Denique orationis suae fructum reportat et se exauditum testatur dicens: Audivit Dominus et misertus est mei; Dominus factus est adiutor meus. Sed in quo? Convertisti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, et

circumdedisti me laetitia. Si sic actum est cum magnis sanctis, non est desperandum nobis infirmis et pauperibus, si interdum in fervore et interdum in frigiditate sumus: quoniam spiritus venit et recedit secundum suae beneplacitum voluntatis. Unde beatus Iob ait: Visitas eum diluculo, et subito probas illum.

6. Super quid igitur sperare possum, aut in quo confidere debeo, nisi in sola magna misericordia Dei et in sola spe gratiae caelestis? Sive enim assint homines boni, sive devoti fratres, vel amici fideles, sive libri sancti, vel tractatus pulchri, sive dulcis cantus et hymni: omnia haec modicum iuvant, modicum sapiunt, quando desertus sum a gratia et in propria paupertate relictus. Tunc non est melius remedium, quam patientia et abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Numquam inveni aliquem tam religiosum et devotum, qui non habuerit interdum gratiae subtractionem, aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminatus, qui prius vel postea non fuerit temptatus.

Non enim dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim sequentis consolationis temptatio praecedens esse signum. Nam temptationibus probatis caelestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitae.

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam temptatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non cesses te praeparare ad certamen, quia a dextris et a sinistris hostes sunt, qui numquam quiescunt.

Consideratio.

Quando sentis te aridum, frigidum et tristem in orando, meditando bona de Deo, non debes propterea desperare, nec desistere Iesum humiliter invocare, sed in paupertate spiritus tui Deum lauda et gratias age et istum versiculum libenter lege: «Pauper et inops laudabunt nomen tuum, Domine» (Ps 73, 21). Multi enim *sancti* et devoti *fuerunt quandoque aridi* et per longum tempus a Deo derelicti, ut discerent patientiam et aliis compati per doloris et inopiae experientiam et

non praesumerent nimis de se ipsis in tempore devotionis et iubilationis [1].

Adducam prophetas. Primus dicit: «Tribulationem et dolorem inveni et nomen Domini invocabo» (Ps 114, 4). «Multae tribulationes iustorum, et de his omnibus liberabit eos Dominus» (Ps 33, 20). Propheta in se ipso semper invenit laborem et dolorem, sed consilium evadendi habuit, cum ad Deum in omni pressura cordis sui clamavit. Hic iterum dixit: «Ad Dominum, cum tribularer, clamavi, et exaudivit me» (Ps 119, 1). Secundus dicit: «Ego plorans ploravi et oculus meus deducens aquam, quia longe factus est a me consolator, convertens animam meam.» Sed consolationem suam etiam invenit, cum iterum subdit: «Pars mea Dominus, dixit anima mea; propterea expectabo eum. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animae quaerenti illum, quia non in sempiternum repellit Dominus» (Thren 1, 16; 3, 24 25). Tertius dicit: «Vae mihi, quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemiae; non est botrus ad comedendum, immaturas ficus desideravit anima mea.» Consolatur autem se ipsum dicens: «Ego autem ad Dominum aspiciam et expectabo Deum,

---

[1] Vallis liliorum c. 2, n. 1.

salvatorem meum. Audiat me Deus meus. Cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei. Educet me in lucem, videbo iustitiam eius» (Mich 7, 1 7—9). Ecce testimonia prophetarum, quomodo sunt compuncta corda eorum et qualiter in Deo sunt consolati spiritus eorum [1].

Novit Dominus: quid tibi sit utilius. Saepe obest saluti: quod tu vehementer affectas. Est etiam saepe pro te: quod tu aestimas tibi adversari. Placita sibi cupit infirmus: sed medicus dat quod novit salubrius esse. Sanius iaces humi prostratus: quam stabas intus elatus. Liberior est pauper in modicis: quam dives in opibus multis. Nulla res prodest exterius: si interior gratia desit et virtus [2].

Noli ergo *praesumere,* cum laetus fueris, nec te deicere tristitia gravatus; sed sicut Domino placuerit in oculis suis, sic esto contentus in omnibus [3]. Cum senseris te caelesti rore perfusum: totum Deo humiliter refunde. Si aridum inveneris cor tuum et obtenebratum; non cesses ad Dominum clamare pro lumine gratiae et oleo misericordiae: ne

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 12. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 5, P. 2, p. 367, l. 10. — [3] Vallis liliorum c. 2, n. 2.

deficias in via recta prae labore. Dabit enim Pater caelestis spiritum bonum animae quaerenti se[1].

CAPUT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1. Cur quaeris quietem, cum natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis, quam ad consolationes, et ad crucem portandam magis, quam ad laetitiam. Quis enim saecularium non libenter consolationem et laetitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias et carnis voluptates. Nam omnes deliciae mundanae aut vanae sunt aut turpes. Spirituales vero deliciae solae iucundae et honestae, ex virtutibus progenitae et a Deo puris mentibus infusae. Sed istis divinis consolationibus nemo semper pro suo affectu frui valet, quia tempus temptationis non diu cessat.

2. Multum autem contrariatur supernae visitationi falsa libertas animi et magna confidentia sui. Deus bene facit con-

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 5, P. 2, p. 367 sq, l. 28.

solationis gratiam dando, sed homo male agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non possunt in nobis dona gratiae fluere, quia ingrati sumus auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia digne gratias referenti, et auferetur ab elato, quod dari solet humili.

3. Nolo consolationem, quae mihi aufert compunctionem; nec affecto contemplationem, quae ducit in elationem. Non enim omne altum sanctum, nec omne dulce bonum, nec omne desiderium purum, nec omne carum Deo gratum. Libenter accepto gratiam, unde semper humilior et timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiae et eruditus subtractionis verbere non sibi audebit quicquam boni attribuere, sed potius se pauperem et nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei est, et tibi ascribe, quod tuum est; hoc est: Deo gratias pro gratia tribue, tibi autem soli culpam et dignam poenam pro culpa deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, et dabitur tibi summum; nam summum non

stat sine infimo. Summi sancti apud Deum minimi sunt apud se, et quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate et gloria caelesti non sunt vanae gloriae cupidi. In Deo fundati et confirmati nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo ascribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quaerunt, sed gloriam, quae a solo Deo est, volunt, et Deum in se et in omnibus sanctis laudari super omnia cupiunt et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, et eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo, et magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum aut nimis vile videbitur. Non enim parvum est, quod a summo Deo donatur. Etiam si poenas et verbera dederit, gratum esse debet, quia semper pro salute nostra facit, quidquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro sublata. Oret, ut redeat; cautus sit et humilis, ne amittat.

Consideratio.

Quidquid boni homo facit, cogitare debet, quia donum Dei, et non se reputet inde. Tunc male uteris bono, si inde extolleris et vane gloriaris. Tunc bene uteris malo, si inde humiliaris et contristaris et per paenitentiam emendas, nec te superbe excusas [1].

Magnum vitium est ingratitudo: et apud Deum et homines vituperabile nimis. *Indignus est* enim *beneficio divino: qui gratias non agit Deo* corde devoto. *Nec ampliora meretur accipere, qui se extollit* in aliquo: aut neglegenter operatur, uno tantum sibi talento concesso. *Magnum* utique est: quod Deus dignatur homini aliquid dare. *Nec parvum* debet reputari, quod *tam magnus Dominus et excelsus super omnes* dat homini pauperi et peccatori: qui nil dignum habet ad retribuendum [2]. Ille magnifice Deum laudat, qui de *minimis etiam beneficiis gratias maximas agit,* quia ille dat, qui *super omnia maximus* est. *Nihil* tibi *parvum* nec vile esse debet, quod *altissimus* tibi ex gratia libere praestat [3]. *Minima* dona *pro magno reputa: et eris dignus maiora accipere* [4].

---

[1] Epistula 6, n. 5. — [2] Sermones de vita et passione Domini 24, P. 3, p. 208, l. 7. — [3] Vallis liliorum c. 5, n. 1. — [4] Parvum alphabetum monachi lect. 12, P. 3, p. 319, l. 6.

Cum fueris in horto vel in pomario, videns diversas species et arbores, flores et rosas, pyra, poma, herbarum virores et lilia odorifera, lauda et gratias age; quia ostendit tibi Deus multa mirabilia opera sua, in terra germinantia, quae omni anno renovat mira potentia ac sapientia sua, pro magna sua bonitate et hominum utilitate. In omni ergo loco et tempore lauda Deum et gratias age, quia plena est omnis terra maiestate eius et super caelos gloria eius [1].

Laus mea, Deus meus, tu es; in te cantatio mea semper [2]. O si haberem aliquid in toto mundo, quod tibi darem et gratum foret oculis tuis! Quid vis habere, dilecte Domine? Bonorum meorum utique non eges. Cur ergo exigis a me datum? Nemo ditior te, et adhuc aliquid postulas a me?

Volo, inquis, totum habere. Nam tibi hoc expedit, si vis gratiam meam mereri. Ego *dabo gratiam,* et tu *reddes gratiam,* et sic tenebimus pariter iugem caritatem. Da te mihi et totum dedisti.

O Iesu, fons omnis boni, fons vitae, fons gratiae, fons dulcedinis, fons aeternae sapientiae, infunde nunc (piissime) donum caelestis gratiae et doce me tibi semper gratias agere

---

[1] Hortulus rosarum c. 18, n. 4. — [2] Soliloquium animae c. 25, n. 1.

et me ipsum ante omnia tibi dare; quia hoc est carissimum, quod possum tribuere. Accipe me; ecce, tuus sum totus, et omnia mea tua sunt. Unum est, quod non possum retribuere tibi. Quid hoc? Peccatum meum, quod mihi proprium est et tibi imputandum non est. Meum est peccatum et omnis defectus in me reperibilis mihi soli retribuendus; tibi autem gloria et gratiarum actio pro omnibus beneficiis tuis [1].

CAPUT XI.

De paucitate amatorum crucis Iesu.

1. Habet Iesus nunc multos amatores regni sui caelestis, sed paucos baiulatores suae crucis. Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures invenit socios mensae, sed paucos abstinentiae. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere. Multi Iesum sequuntur usque ad fractionem panis, sed pauci usque ad bibendum calicem passionis. Multi miracula eius venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt, quamdiu adversa non contingunt. Multi

---

[1] Soliloquium animae c. 25, n. 5.

illum laudant et benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se absconderit et modicum eos reliquerit, aut in querimoniam vel in deiectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum et non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione et angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt. Et si numquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent et semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quaerunt? Nonne amatores sui magis quam Christi probantur, qui sua commoda et lucra semper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus. Nam verum pauperem spiritu et ab omni creatura nudum, quis inveniet? Procul et de ultimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est. Et

si fecerit paenitentiam magnam, adhuc exiguum est. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longe est. Et si habuerit virtutem magnam et devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest: scilicet unum, quod summe sibi necessarium est. Quid illud? Ut omnibus relictis se relinquat et a se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quae facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande aestimari possit, sed in veritate servum inutilem se pronuntiet, sicut veritas ait: Cum feceritis omnia, quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus. Tunc vere pauper et nudus spiritu esse poterit, et cum propheta dicere: Quia unicus et pauper sum ego. Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior, qui se et omnia relinquere scit et ad infimum se ponere.

Consideratio.

Christus multos habet amatores et sodales mensae, sed paucos sectatores abstinentiae [1].

---

[1] Hortulus rosarum c. 7, n. 2.

In hoc Christus cognoscit quis ad eum pertinet, et quis eum amplius diligit: si non sola cogitatione, sed cotidiana mortificatione passioni eius se nititur conformare.

Et ad haec quis idoneus? Putas *invenietur aliquis* crucem tollere paratus? Magnum et profundum mysterium verbum crucis, quod non capiunt omnes; immo quamplures abhorrent et fugiunt crucem: ipsa tamen ducit in vitam aeternam [1].

Quam laudabilis hic, cui Iesus placet non minus in adversis, quam in prosperis. Qui cum illo manducat et bibit, et iterum libenter esurit et sitit. Qui sequitur eum usque *in montem visionis et gloriae*, et constanter non formidat sequi eum *in patibulo*, confiteturque in singulis istis, quoniam bonus, quoniam dulcis et amabilis atque laudabilis valde. Hinc ipse dicit: Beatus, qui non fuerit scandalizatus in me; quando videlicet adversa contingunt [2].

Dilige ergo eum, quando bona tribuit; dilige eum, quando eadem tollit; insuper et quando tribulationem mittens affligit. Nulla adversitas, nulla prosperitas cor penitus ab eo separet [2]. *Nemo ditior nemo liberior* eo,

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 23, P. 3, p. 197, l. 3. — [2] De solitudine et silentio c. 1, n. 20.

qui se et omnia Deo dedit: et Christum amando emit, qui mundum cruce redemit[1].

Dominus (inquit): Potes calicem bibere, quem ego gustavi?[2] Quam plurimos servos ego videor habere, sed *parum* possunt *sustinere.* Modica tribulatione franguntur, pauca contumelia irritantur, levi occasione scandalizantur, cito de illata iniuria conqueruntur, multa argumenta cogitant, quando arguuntur. Non est ista via bona, sed mihi et omnibus sanctis dissimilis valde[2]. Ostendi paenitentiae viam: per quam itur ad aeternam gloriam. Sequere me per laborem et tribulationem: si vis habere requiem et consolationem[3]. Crux etenim mea salutis via[4].

CAPUT XII.

De regia via sanctae crucis.

1. Durus multis videtur hic sermo: Abnega temet ipsum, tolle crucem tuam et sequere Iesum. Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: Discedite a me, maledicti, in ignem

---

[1] Parvum alphabetum monachi lect. 20, P. 3, p. 320 sq, l. 31. — [2] De tribus tabernaculis c. 3, n. 9 13. — [3] Sermones de vita et passione Domini 12, P. 3, p. 144, l. 5. — [4] Hospitale pauperum c. 6, n. 1.

aeternum. Qui enim modo libenter audiunt et sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione aeternae damnationis. Hoc signum crucis erit in caelo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus; in cruce infusio supernae suavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus; in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animae nec spes aeternae vitae, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et sequere Iesum, et ibis in vitam aeternam. Praecessit ille baiulans sibi crucem et mortuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem, et mori affectes in cruce. Quia, si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris poenae, eris et gloriae.

3. Ecce, in cruce totum constat, et in moriendo totum iacet; et non est alia via ad vitam et ad veram internam pacem,

nisi via sanctae crucis et cotidianae mortificationis. Ambula, ubi vis; quaere, quodcumque volueris: et non invenies altiorem viam supra nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis. Dispone et ordina omnia secundum tuum velle et videre: et non invenies, nisi semper aliquid pati debere aut sponte aut invite, et ita crucem semper invenies. Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis, et quod amplius est, saepe tibimet ipsi gravis eris; nec tamen aliquo remedio vel solacio liberari seu alleviari poteris, sed, donec Deus voluerit, oportet, ut sustineas. Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, et ut illi totaliter te subicias et humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Crux ergo semper parata est et ubique te exspectat. Non potes effugere, ubicumque cucurreris: quia, ubicumque veneris, te ipsum tecum portas, et semper te ipsum invenies. Converte te supra, converte

te infra: converte te extra, converte te intra: et in his omnibus invenies crucem, et necesse est, te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem et perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te et ducet ad desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invite portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen oportet, ut sustineas. Si abicis unam crucem, aliam procul dubio invenies et forsitan graviorem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit praeterire? Quis sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit? Nec enim Iesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat, ait, Christum pati, et resurgere a mortuis, et ita intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam quaeris, quam hanc regiam viam, quae est via sanctae crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martyrium; et tu tibi quaeris requiem et gaudium? Erras, erras, si aliud quaeris, quam pati tribulationes; quia tota ista

vita mortalis plena est miseriis et circumsignata crucibus. Et quanto altius quis in spiritu profecerit, tanto graviores saepe cruces invenerit: quia exilii sui poena magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus non est sine levamine consolationis, quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suae crucis. Nam dum sponte se illi subicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinae consolationis convertitur. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis et adversitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore et tribulatione esse non vellet; quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et graviora pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quae tanta potest et agit in carne fragili, ut, quod naturaliter semper abhorret et fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur et diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare

et servituti subicere, honores fugere, contumelias libenter sustinere, se ipsum despicere et despici optare, adversa quaeque cum damnis perpeti et nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad te ipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de caelo, et subicientur ditioni tuae mundus et caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus et cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo, sicut bonus et fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Praepara te ad toleranda multa adversa et varia incommoda in hac misera vita; quia sic tecum erit, ubicumque fueris; et sic revera invenies, ubicumque latueris. Oportet ita esse; et non est remedium evadendi a tribulatione malorum et dolore, quam ut te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse et partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe; faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu vero, pone te ad sus-

tinendum tribulationes, et reputa eas maximas consolationes, quia non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est et sapit pro Christo: tunc bene tecum esse aestima, quia invenisti paradisum in terra. Quamdiu pati grave tibi est et fugere quaeris: tam diu male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet cito melius, et pacem invenies. Etiam si raptus fueris usque ad tertium caelum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. Ego, inquit Iesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere et perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Iesu pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque aedificatio esset proximi! Nam patientiam omnes

recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolationibus recreari; quia Christo similior esses et omnibus sanctis magis conformior. Non enim stat meritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolationibus, sed potius in magnis gravitatibus et tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius et utilius saluti hominum, quam pati, fuisset, Christus utique verbo et exemplo ostendisset. Nam et sequentes se discipulos omnesque eum sequi cupientes manifeste ad crucem portandam hortatur, et dicit:

Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. Omnibus ergo perlectis et scrutatis, sit haec conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Consideratio.

Videtur infirmis mentibus via crucis amara esse et gravis: sed finis eius laetus est et fructuosus, atque amantibus dulcis et salutaris [1]. *Durus videtur* carnalibus et saecularibus *sermo abnegationis,* et perditionis vitae praesentis; sed amantibus Christum super mel et favum sapit dulcius: quia aeternum praeparat regnum, verax abnegatio sui propter Deum [2]. Beatus, qui Iesum in vita sua per passionem et crucem sequitur, quia in extremis bene ipsi cum Iesu erit et *ab auditione* mala *non timebit* [3].

Quando aliqua tribulatio tibi advenit, tunc Christus cum cruce tibi obviat: et iter ad caeleste regnum quo pergere debeas ostendit [4]. Cum fueris in tribulatione et cordis

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 22, P. 3, p. 193, l. 25. — [2] Ib. 16, P. 3, p. 157 sq, l. 31. — [3] Vallis liliorum c. 33, n. 1. — [4] Sermones ad novicios 20, P. 6, p. 191, l. 16.

maerore, tunc es cum Iesu in cruce. Cum audieris aliquem indigna et dura verba tibi dicentem, tunc datur tibi *de calice Domini bibere,* pro medicina animae tuae. Tace et *bibe salutis pocula sine murmure, et Dominus respondebit pro te in vita et in morte.* Non obliviscetur tui Deus [1].

Nemo est in mundo, cui non occurrit aliquid contrarium *in corpore vel in animo* [2]. Quocumque vadis et venis, non omnia prospera invenies: quia ubique occurrit aliquid ad patiendum. Et si inde nescis gaudere; oportet te tamen sustinere, et tandem ad pacem te ponere: sicque in patientia omnia superare [3].

Tota vita Christi crux fuit; sic et tua erit. Ipse enim dicit: Qui vult venire post me, tollat crucem meam, et sequatur me in regnum meum [2]. *Putas quod tu sine cruce et dolore* ad regnum caelorum intrabis *prae omnibus sanctis;* quod Christus non potuit nec voluit, nec aliquis ex carissimis amicis et sanctis eius impetravit? Nam ipse dixit. *Oportebat pati Christum: et ita intrare in gloriam suam. Erras plane* in existimatione tua; nec attendis vestigia Christi tibi ostensa: qui per

---

[1] Hortulus rosarum c. 7, n. 1 2. — [2] Hospitale pauperum c. 10, n. 4. — [3] De bona pacifica vita P. 2, p. 396, l. 8.

crucem ex hoc mundo transivit ad Patrem suum caelestem. Interroga quemlibet de victoribus et caelestis regni civibus: quomodo venerit ad hanc gloriam Dei perpetue possidendam. Nonne per crucem et poenam?[1]

Haec est via et non alia; via recta, via sancta, via perfecta: via Christi, via iustorum, via electorum salvandorum[2]. Et tanto magis animus inardescat ad caelestia: quanto durius affligitur in hac vita; quia hoc est evidens signum in electis pro adeptione perpetuae salutis: si sustineant patienter tribulationes et labores pro nomine Christi. Nam oportebat pati Christum: et ita intrare in gloriam suam. Ideoque per patientiam et laborem itur ad requiem: quia Pater nullum recipit in caelum, nisi per passionem et crucem secutus fuerit Filium suum dilectissimum: quem tradidit pro peccatis nostris crucifigendum[3]. Nam *salus*, ubi *crux*[4]. Extra *crucem* non est *salus*; praeter crucem non venitur ad regnum Christi[5].

Esto ergo mitis, humilis et patiens in omni eventu et infirmitate, irruente super te, propter

---

[1] Sermones ad novicios 20, P. 6, p. 185 sq, l. 22. — [2] Ib. p. 186, l. 11. — [3] Sermones de vita et passione Domini 32, P. 3, p. 293, l. 9. — [4] De recognitione propriae fragilitatis c. 7, P. 2, p. 370, l. 12. — [5] Epistula 3, n. 4.

Deum, et porta crucem tuam patienter cum Iesu, moriendo cotidie in cruce pro aeterna salute tua; quia omnis afflictio carnis patienter tolerata medicina est animae et satisfactio pro peccatis et spes futurae beatitudinis et gloriae [1].

Qui pati fugit, ipsum sequetur: quia ista vita plena est defectibus et pressuris. Quamvis libenter esses liber a passionibus cunctis: tamen non esset semper profectus tuus. Patienter ergo sustine: si vis Deo placere et multum promereri. Nam totum tibi cedet in bonum: si de manu Dei accipis omne infortunium tamquam animae lucrum. Recta via ad caelum: est pati propter Deum. *In humili sufferentia:* cognoscitur *virtuosa vita* et caelestis sapientia [2].

Dico tibi, quoniam maioris meriti est, adversa pati, quam bona operari [3]. Non ergo aestimes Deum tibi adversari: si in hoc mundo molestaris et deprimeris. Gaude potius quia hic humiliaris et flagellaris: ut postea cum Christo in aeternum glorificeris. Saepe enim plus nocent prospera quam adversa: et citius decipiunt blandimenta quam amara vituperia [4].

---

[1] Vallis liliorum c. 6, n. 2. — [2] De bona pacifica vita P. 2, p. 396, l. 19. — [3] De tribus tabernaculis c. 3, n. 13. — [4] Sermones de vita et passione Domini 26, P. 3, p. 232 sq, l. 28.

Quidam frater interrogavit quendam peregrinum de longe venientem dicens. Dic mihi bone amice; quid boni in via audisti et vidisti? Respondit. *Patientiam* pauperum *audivi a multis satis laudari:* sed *a paucis vidi imitari*[1]. Sapiens est: qui bene patiens est[2].

Sustine tu pro Christo aliqua tibi gravia, quando tam multi saeculares *sustinent pro mundo graviora* sine numero. Noli perdere meritum tuum per impatientiam, qui omni die et hora potes promereri per piam sufferentiam regnum Dei et aeternam gloriam. In tribulatione et dolore statue ante te passionem Iesu Christi, et feres levius omne grave, quod te premit[3].

Suscipe pro Christi amore onus sanctae crucis, quae aperiet tibi portam regni caelestis. Quid amplius cupis? *Via regia* veniendi ad Christum est vincere propriam voluntatem, sustinere defectum, non quaerere carnis commodum[4]. Per *crucem* itur ad *salutem:* per poenam pervenitur ad coronam[5].

[1] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 176, l. 10. — [2] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 12. — [3] Hospitale pauperum c. 10, n. 3. — [4] Hortulus rosarum c. 18, n. 2. — [5] Sermones de vita et passione Domini 22, P. 3, p. 191, l. 20.

LIBER III.

DE INTERNA CONSOLATIONE.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

1. Audiam, quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quae Dominum in se loquentem audit, et de ore eius consolationis verbum accipit. Beatae aures, quae venas divini susurri suscipiunt, et de mundi huius susurrationibus nihil advertunt. Beatae plane aures, quae non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, et ad capienda arcana caelestia magis ac magis per cotidiana exercitia

se student praeparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, et ab omni impedimento saeculi se excutiunt. Animadverte haec, anima mea, et claude sensualitatis tuae ostia, ut possis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus.

2. Haec dicit dilectus tuus: Salus tua ego sum, pax tua et vita tua. Serva te apud me, et pacem invenies. Dimitte omnia transitoria, quaere aeterna. Quid sunt omnia temporalia, nisi seductoria? Et quid iuvant omnes creaturae, si fueris a creatore deserta? Omnibus ergo abdicatis creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

Consideratio.

Ego sum Iesus quem quaeris. Si ergo me quaeris: sine omnia alia abire [1]. Nam in me absconditi sunt omnes thesauri sapientiae Dei; et praeter me non est salus cuiquam viventi: nec spes aeternae vitae morienti. Sint ergo oculi tui semper ad me, et cor tuum maneat apud me: et super omnia de-

[1] Sermones de vita et passione Domini 9, P. 3, p. 118, l. 9.

siderabilia requiescas in me. Ego enim sum Dominus Deus tuus qui feci te: et naturam tuam assumpsi, ut traherem te ad me. Veni secure ad me: frater tuus sum, mori etiam paratus pro te. Quid moraris? Accede festina; et *dimitte omnia aliena* abire: quae te possunt impedire. Si sic feceris, invenies *dilectum tuum,* in quo felicissime exultabis: et omnia onerosa facilius portabis [1].

En «deliciae meae, esse cum filiis hominum» (Prv 8, 31). Qui sapientiam concupiscit, veniat ad doctrinam meam. Qui divitias quaerit, veniat, ut accipiat aeternas et incorruptibiles. Qui honores ambit, veniat, ut haereditet nomen aeternum in caelo. Qui felicitatem desiderat, veniat, ut eam sine timore et periculo possideat. Qui omnium bonorum abundantiam concupiscit, veniat ad me, ut summum aeternum ac immensum bonum percipiat. Ego sum, qui omnia temporalia bona praesto, et super temporalia, aeterna bona in caelestibus tribuo. Nec promissioni meae deero, cum adimpleta fuerit mandatorum meorum salutaris observantia. Coronabitur autem gloriose in caelo, qui legitime certaverit in hoc mundo [2].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 9, P. 3, p. 120 sq, l. 20. — [2] Soliloquium animae c. 18, n. 5.

CAPUT II.

Quod veritas intus loquitur sine strepitu verborum.

1. Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego; da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui: fluat ut ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Israel ad Moysen: Loquere tu nobis, et audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. Non sic, Domine, non sic oro, sed magis cum Samuele propheta humiliter ac desideranter obsecro: Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex prophetis: sed tu potius loquere, Domine Deus, inspirator et illuminator omnium prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfecte imbuere; illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt. Pulchriter dicunt, sed te tacente cor non accendunt. Litteras tradunt, sed tu sensum aperis. Mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum. Mandata edicunt,

sed tu iuvas ad perficiendum. Viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis et illuminas. Illi exterius rigant, sed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, sed tu auditui intellegentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu, Domine Deus meus, aeterna veritas, ne forte moriar et sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus et intus non accensus; ne sit mihi ad iudicium verbum auditum et non factum, cognitum nec amatum, creditum et non servatum. Loquere igitur, Domine, quia audit servus tuus; verba enim vitae aeternae habes. Loquere mihi ad qualemcumque animae meae consolationem et ad totius vitae meae emendationem, tibi autem ad laudem et gloriam et perpetuum honorem.

Consideratio.

O dulcissime Domine Iesu!... Revela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Tu etenim conditor legis, *tu inspirator et instructor prophetarum:* quorum oraculis miris

et multiplicibus modis praenuntiatus es et praefiguratus; nunc aperte, nunc obscure [1]. Te agnus ille paschalis: qui singulis annis in memoriam priscae liberationis ex Aegypto, iussus est immolari, praesignavit.... Te etiam petra dulces aquas sitienti populo manans: te manna, pastum mirabilem esurientibus praebens; te serpens aeneus exaltatus infectos a morsu sanans: te virga Aaron sacerdotis florens, nucesque producens, pulchriter praemonstravit [2]. Nec mirum si illi populo multa per Moysen servum tuum obscure, et nobis per te ipsum plura manifestius sis locutus: quia sic congruebat ordini iustitiae, sic legi denique et gratiae.... Ille eduxit filios Israel de terra Aegypti: tu electos tuos de vita veteri, de captivitate diaboli, de claustris inferni exemisti. Ille per mare rubrum submerso Pharaone, eos fecit terram ingredi promissionis: tu fideles tuos per aquam baptismi extincto originali peccato, regnum facis intrare supernae mansionis. Ille in monte Sinai legem decalogi in tabulis lapideis exaratam suscepit, ac populo custodiendam tradidit; tu Novi Testamenti mediator effectus, legem gratiae discipulis in monte praedicasti:

---

[1] Meditatio de incarnatione Christi P. 3, p. 5 sq, 5. — [2] Ib. p. 13 sq, l. 14.

quam et eorum mentibus per amoris spiritum arctius impressisti [1].

Servus tuus ego sum, da mihi intellectum, Domine (Ps 118, 125). Quomodo possum intellegere, nisi aliquis docuerit me? Et quis melius docebit, quam tu, Domine, in omnibus? Tu doctor meus, tu liber meus, quia sine te indoctus sum et ad omnia inutilis [2].

CAPUT III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, et quod multi ea non ponderant.

1. Audi, fili, verba mea, verba suavissima, omnem philosophorum et sapientium huius mundi scientiam excedentia. Verba mea spiritus et vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam trahenda, sed in silentio audienda, et cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

2. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum, ut mitiges ei a diebus malis, et non desoletur in terra.

---

[1] Meditatio de incarnatione Christi P. 3, p. 10 sq, l. 22. — [2] Doctrinale iuvenum c. 7, n. 1.

3. Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, et usque nunc non cesso omnibus loqui; sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri. Plures mundum libentius audiunt, quam Deum; facilius sequuntur carnis suae appetitum, quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia et parva, et servitur ei aviditate magna: ego promitto summa et aeterna, et torpescunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus servit et oboedit, sicut mundo et dominis eius servitur? Erubesce, Sidon, ait mare, et si causam quaeris, audi, quare. Pro modica praebenda longa via curritur; pro aeterna vita a multis vix pes semel a terra levatur. Vile pretium quaeritur; pro uno numismate interdum turpiter litigatur; pro vana re et parva promissione die noctuque fatigari non timetur.

4. Sed, pro pudor! pro bono incommutabili, pro praemio inaestimabili, pro summo honore et gloria interminabili vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubesce ergo, serve piger et querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent

illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem a spe sua nonnumquam frustrantur, sed promissio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen usque in finem fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum, et fortis probator omnium devotorum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertracta diligenter; erunt enim in tempore temptationis valde necessaria. Quod non intellegis, cum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, temptatione scilicet et consolatione. Et duas lectiones eis cotidie lego: unam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea et spernit ea, habet, qui iudicet eum in novissimo die.

Oratio ad implorandam devotionis gratiam.

6. Domine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut audeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus ser-

vulus tuus, et abiectus vermiculus, multo pauperior et contemptibilior, quam scio et dicere audeo. Memento, tamen, Domine, quia nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu solus bonus, iustus et sanctus; tu omnia potes, omnia praestas, omnia imples, solum peccatorem inanem relinquens. Reminiscere miserationum tuarum, et imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

7. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaveris misericordia et gratia tua? Noli avertere faciem tuam a me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam abstrahere, ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te digne et humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti, antequam fieret mundus, et antequam natus essem in mundo.

Consideratio.

Cum sacra lectio legitur, Deus tibi loquitur; ideo *cum humilitate verbum Dei audi gra-*

tanter [1]. Audi *verbum* aeternae sapientiae, *super omnes sapientes mundi* tibi magis utile [2]. Audi, Israel, praecepta Domini et *ea in corde tuo* quasi in libro *scribe.* O dulce verbum et utile consilium, cordi firmiter inserendum et piae memoriae iugiter commendandum! [3] Angelorum esca nutriendus es: verbum Dei animarum est cibus. Iste est panis vitae quem dabit tibi Dominus Iesus: ne in deserto deficias [4].

Si sacra Iesu verba capere desideras, ad interiora te converte: et disce in spiritu ambulare [5]. Sed heu pie Deus quod filii huius saeculi prudentiores sunt et *ferventiores* in terrenis acquirendis, augmentandis et conservandis: *quam* filii lucis et servi sanctae crucis pro virtutibus colligendis et vitiis exstirpandis. O utinam omnes saperent et intellegerent quam delectabile est devotis exercitiis intendere, scripturarum arcana perscrutari: verba Christi et opera meditari, saepe legere, saepe orare, lecta et audita masticare; beneficia Dei cotidie recolere: pro omnibus bonis datis et creatis etiam pro minimis Deo regratiari; ad meliora semper

---

[1] Hortulus rosarum c. 6, n. 1. — [2] Ib. c. 2, n. 1. — [3] Doctrinale iuvenum c. 4, n. 1. — [4] Sermones de vita et passione Domini 17, P. 3, p. 162, l. 9. — [5] Ib. 15, P. 3, p. 152, l. 29.

tendere, ad caelestia suspirare: et omnia terrena ex corde elongare [1].

Oves meae vocem meam audiunt, ait Dominus. Ille vocem Iesu audit, qui mundum spernit, carnem domat, diabolo resistit et vitia sua vincit et Iesum ex toto corde suo diligit et pro posse sequitur [2].

Verbum Dei scutum animae fidelis ad protegendum et iaculum acutum contra inimicum. Igitur si repentinus timor irruit super te, ora et lege: «Esto nobis, Domine, turris fortitudinis a facie inimici» (Ps 60, 4). Si caro putrida stimulat, ora et lege: «Confige timore tuo carnes meas; a iudiciis enim tuis timui» (Ps 118, 120). Si vana gloria inflat, ora et lege: «Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam» (Ps 113, 9). Si desperatio molestat, ora et lege: «Spes mea, Domine, a iuventute mea; de ventre matris meae tu es protector meus» (Ps 70, 5 6). Si iracundia conturbat, ora et lege: Da patientiam, Domine, et pacem servo tuo, ne perdam coronam animae meae in caelo. Tu enim dixisti: «In patientia vestra possidebitis animas vestras» (Lc 21, 19) [3].

---

[1] Sermones ad novicios 20, P. 6, p. 184, l. 5. — [2] Doctrinale iuvenum c. 2, n. 1. — [3] Hospitale pauperum c. 18.

Oratio ad implorandam devotionis gratiam.

Recordare mei *pauperis* mendici, Pater bone, per viscera misericordiae tuae et mitte panem de caelo verum, verbum bonum, consolatione et gratia plenum [1]. O consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium, qui imples omne animal benedictione, aperi manum tuam et effunde benedictionem de caelo super arentem terram meam. Expando ad te manus meas, qui sum *terra sine aqua tibi.* Velociter exaudi me, Domine, defecit enim spiritus meus. Et ego sine te quo ibo? Et ad quem confugiam? Tu es, Domine, Deus meus et ideo suscipe propitius preces meas. Levavi ad te animam meam, tu noli me despicere. Dixisti enim per temet ipsum nos consolari cupiens: «Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.» Et iterum: «Si quis sitit, veniat ad me et bibat.» Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. In terra deserta, invia et inaquosa habitatio mea, Domine. Terram arentem dedisti mihi, Domine, da et irriguam superius [2].

---

[1] Soliloquium animae c. 10, n. 8. — [2] De tribus tabernaculis c. 3, n. 3.

CAPUT IV.

Quod in veritate et humilitate coram Deo conversandum est.

1. Fili, ambula coram me in veritate, et in simplicitate cordis tui quaere me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et veritas liberabit eum a seductoribus et detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, vere liber eris, et non curabis de vanis hominum verbis.

Domine, verum est, sicut dicis; ita, quaeso, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipsa me custodiat et usque ad salutarem finem conservet. Ipsa me liberet ab omni affectione mala et inordinata dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo, ait veritas, quae recta sunt et placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna et maerore; et numquam reputes, te aliquid esse propter opera bona. Revera peccator es et multis passionibus obnoxius et implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; cito laberis, cito vinceris, cito

turbaris, cito dissolveris. Non habes quicquam, unde possis gloriari, sed multa, unde te debeas vilificare; quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

3. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quae agis. Nil grande, nil pretiosum et admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nil vere laudabile et desiderabile, nisi quod aeternum est. Placeat tibi super omnia aeterna veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes et fugias, sicut vitia et peccata tua, quae magis displicere debent, quam quaelibet rerum damna. Quidam non sincere coram me ambulant, sed quadam curiositate et arrogantia ducti volunt secreta mea scire et alta Dei intellegere, se et suam salutem neglegentes. Hi saepe in magnas temptationes et peccata propter suam superbiam et curiositatem, me eis adversante, labuntur.

4. Time iudicia Dei, expavesce iram omnipotentis. Noli autem discutere opera altissimi, sed tuas iniquitates perscrutare, in quantis deliquisti, et quam multa bona neglexisti. Quidam solum portant suam

devotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus et figuris. Quidam habent me in ore, sed modicum est in corde. Sunt alii, qui intellectu illuminati et affectu purgati ad aeterna semper anhelant, de terrenis graviter audiunt, necessitatibus naturae dolenter inserviunt; et hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena despicere et amare caelestia, mundum neglegere et caelum tota die ac nocte desiderare.

Consideratio.

Christus veritas est, et qui sequitur Christum, amator est veritatis et omnis virtutis. Qui loquitur veritatem et odit iniquitatem, hic magnus erit in regno caelorum. Qui operatur iniquitatem et odit veritatem, in aeternis poenis cruciabitur.

Sta in veritate, et *veritas liberabit* te de omni *mendacio et iniquitate,* de tua persona fabulata. Mane in veritate et caritate, et eris acceptus Deo et angelis et hominibus. Nec timeas. Malus potest auferre aliqua transitoria, sed Deus reddet patienti multo maiora et aeterna [1].

[1] Hortulus rosarum c. 10, n. 2 3.

Simpliciter credens et humiliter oboediens gratiam invenit, et sibi confidens perdit, quod habet [1]. Frequens lapsus et facilis error tuus docebunt te humiliter et viliter de te ipso sentire [2]. Reduc ad memoriam mala praeterita: vitia praesentia, pericula futura; et nequaquam elate senties: sed magis timebis, et vilem atque inutilem te pronuntiabis. Non indiget Deus servitio tuo, etiam si recte egeris; nec ei digne placebis: nisi te indignum et inutilem servum cognoveris. Cum feceritis inquit omnia quae praecepta sunt vobis: dicite servi inutiles sumus. Si hoc dicere debes omnibus mandatis expletis, nec ius habes in aliquo gloriandi; quam viliter et indigne sentiendum est tibi, cum in tam multis cotidie deficis et delinquis: et paene nihil ad perfectum ducis. Quando potuisti per unam diem vel horam, ita probe, et custodite coram Deo et hominibus conversari; ut nihil eorum neglegeres quae te facere oportuit et sicut decuit? Tanta est infirmitas humana: ut contagione non careant, etiam quae humano iudicio tamquam iusta laudantur. Depone ergo omnem vanam complacentiam, et arrogantiam: atque propriae inutilitatis attende multitudinem. Discute cogitationum tuarum pravitatem et instabilitatem; et in-

---

[1] Vallis liliorum c. 21, n. 3. — [2] Ib. c. 31, n. 3.

venies te non solum inutilem ad bona: sed multis malis obnoxium, dignumque contumeliis et poenis [1].

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

1. Benedico te, Pater caelestis, Pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, gratias tibi, qui me indignum omni consolatione quandoque tua recreas consolatione. Benedico te semper et glorifico, cum unigenito Filio tuo et Spiritu Sancto paraclito in saecula saeculorum. Eia, Domine Deus, amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea et exultatio cordis mei. Tu spes mea et refugium meum in die tribulationis meae.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore et imperfectus in virtute, ideo necesse habeo a te confortari et consolari; propterea visita me saepius et instrue

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 20, P. 3, p. 172 sq, l. 14.

disciplinis sanctis. Libera me a passionibus malis, et sana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus sanatus et bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseverandum.

3. Magna res est amor, magnum omnino bonum, quod solum leve facit omne onerosum et fert aequaliter omne inaequale. Nam onus sine onere portat et omne amarum dulce ac sapidum efficit. Amor Iesu nobilis ad magna operanda impellit et ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber et ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus; ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in caelo et in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4. Amans volat, currit et laetatur; liber est et non tenetur. Dat omnia pro

omnibus, et habet omnia in omnibus; quia in uno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit et procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se convertit super omnia bona. Amor modum saepe nescit, sed super omnem modum fervescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet; de impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse et licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, et multa implet et effectui mancipat, ubi non amans deficit et iacet.

5. Amor vigilat et dormiens non dormitat. Fatigatus non lassatur, arctatus non arctatur, territus non conturbatur; sed sicut vivax flamma et ardens facula sursum erumpit secureque pertransit. Si quis amat, novit, quid haec vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est ipse ardens affectus animae, quae dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, et ego totus tuus.

6. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare et in amore liquefieri et natare. Tenear amore, vadens supra me, prae

nimio fervore et stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincerus, pius, iucundus et amoenus; fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis et se ipsum numquam quaerens. Ubi enim se ipsum aliquis quaerit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, humilis et rectus, non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis quietus et in cunctis sensibus custoditus. Est amor subiectus et oboediens praelatis, sibi vilis et despectus, Deo devotus et gratificus, fidens et sperans semper in eo, etiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, et ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura et amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

Consideratio.

Per caritatem venit Deus in mundum. Per caritatem reduxit hominem ad caelum. Per caritatem Christus descendit ad hominem peccatorem. Per caritatem et crucis ignominiam ascendit ad Patris dexteram et dedit homini maximum honorem [1].

Nobilis virtus est caritas, quae omnibus virtutibus supereminet et scientiis et donis. Haec Deum amplectitur et angelos sociat hominibus et de filiis hominum efficit filios Dei et amicos sanctorum. Haec de peccatoribus facit iustos, de servis liberos, de hostibus amicos, de peregrinis cives, de ignotis familiares, de superbis humiles, de perversis mites, de tepidis fervidos, de tristibus laetos, de tenacibus largos, de terrenis caelestes et de indoctis sapientes. Haec omnia operatur caritas, diffusa in credentium cordibus per Spiritum Sanctum datum eis de caelis [2].

Caritas *omnia,* quae videt et audit in creaturis, *ad laudem* et gloriam *refert creatoris.* Non enim est aliquid tam parvum et vile in rerum naturis, in quibus non luceat bonitas entis, opus artificis, potentia creantis, sapientia disponentis et providentia omnia rectissime gubernantis [2]. Nullum studium elegantius,

---

[1] Hortulus rosarum c. 13, n. 2. — [2] Ib. n. 1.

nullum opus eminentius, quam amare et laudare Deum, creatorem et redemptorem tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua et ex omnibus viribus tuis. Hoc age, quamdiu vivis, sentis et intellegis; hoc perfice opere et sermone, die ac nocte, mane, meridie, vespere, omni hora omnique momento. Ama, et amaberis. Lauda Deum, et laudaberis; glorifica Deum, et glorificaberis ab eo in corpore et in anima [1].

Caritas numquam est otiosa; operatur enim magna et sublimia, inclinat se etiam libenter ad humilia et abiecta. Non abhorret tangere infirmorum vulnera, lavare pedes, sternere lectulos, purgare vestes, tergere sordes. Ipsa patienter fert aspera, laetatur inter opprobria [2]. Iugum Christi amantibus est suave. Dulcis Iesus omnia dulcia et levia facit [3].

Sicut ignis consumit ligna, sic caritas vitia extinguit. Cor mundat per contritionem, lavat per confessionem, abstergit per orationem, illuminat per sacram lectionem, accendit per devotam meditationem, coniungit animam Deo per ferventem amorem [4]. Vis etenim amoris quiescere nescit; sed de suo amato incessanter quaerit, nuntios emittit, preces

---

[1] Vallis liliorum c. 26, n. 1 2. — [2] Hortulus rosarum c. 13, n. 3. — [3] Ib. c. 8, n. 2. — [4] Ib. c. 13, n. 4.

geminat, sed nec sic dimittit, quia amor omnino possidere vult, quod concupiscit [1]. Cito et libere ad Deum anima pura pergit et super omnia mundi condita evolat, quae in terris nil commodi vel honoris concupiscit [2]. *Nescit modum* tenere, sed super omnia caeli luminaria volitat, ut unicum dilectum suum et omnium rerum conditorem, omnibus praesidentem, inveniat, quatenus in eo felicissime gaudeat et secure quiescat [3].

Amor Iesu aeternus et immensus faciet hoc, ut te ipsum relinquas: et Iesum super omnia diligas [4]. Amor Iesu dat totum quod est et habet: nec quaerit nisi quod novit Deo placere [5]. Da huic cor tuum: et pete ut in eo scribat dulcissimum nomen suum. Da ei totum quod habes: et esto eius totus, amodo et usque in sempiternum [6].

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

1. Fili, non es adhuc fortis et prudens amator.

Quare, Domine?

---

[1] Soliloquium animae c. 12, n. 7. — [2] Hortulus rosarum c. 13, n. 5. — [3] Ib. n. 1. — [4] Sermones de vita et passione Domini 6, P. 3, p. 92 sq, l. 30. — [5] Ib. 16, P. 3, p. 157, l. 17. — [6] Ib. 6, P. 3, p. 92, l. 27.

Quia propter modicam contrarietatem deficis a coeptis, et nimis avide consolationem quaeris. Fortis amator stat in temptationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

2. Prudens amator non tam donum amantis considerat, quam dantis amorem. Affectum potius attendit, quam censum, et infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideo totum perditum, si quandoque minus bene de me, vel de sanctis meis sentis, quam velles. Affectus ille bonus et dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiae praesentis est, et quidam praegustus patriae caelestis, super quo non nimium innitendum, quia vadit et venit. Certare autem adversus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis et magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienae phantasiae de quacumque materia ingestae. Forte serva propositum et intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis et

statim ad solitas ineptias cordis reverteris. Illas enim invite magis pateris, quam agis; et quamdiu displicent et reniteris, meritum est et non perditio.

4. Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono et ab omni devoto exercitio evacuare: a sanctorum scilicet cultu, a pia passionis meae memoria, a peccatorum utili recordatione, a proprii cordis custodia et a firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut taedium tibi faciat et horrorem: ut ab oratione revocet et sacra lectione. Displicet sibi humilis confessio, et, si posset, a communione cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet saepius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala inserit et immunda. Dicito illi: Vade, immunde spiritus, erubesce, miser, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Discede a me, seductor pessime, non habebis in me partem ullam; sed Iesus mecum erit, tamquam bellator fortis, et tu stabis confusus. Malo mori et omnem poenam subire, quam tibi consentire. Tace et obmutesce, non

audiam te amplius, licet plures mihi moliaris molestias. Dominus illuminatio mea et salus mea, quem timebo? Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus et redemptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus; et si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea, et multum praecave a vana complacentia et superbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, et in caecitatem paene incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam et perpetuam humilitatem ruina haec superborum de se stulte praesumentium.

Consideratio.

In caelo semper est gaudium, in inferno semper est luctus; in mundo utrumque ad tempus ad *probandum* homines bonos et malos. In aestate sunt dies clariores et in hieme obscuriores: sic est etiam cum anima devota. Quando gratia Dei venit et eam illuminat, tunc multa abscondita cognoscit et intellegit, cantat et iubilat cum magna devotione, quam sentit. Sed in tempore temptationis, cum subtrahitur gratia devotionis, tunc est in hieme

et frigore, in obscuritate intellectus et in pavore mentis. Tunc patientia est necessaria et Deo magis accepta, et crescunt virtutes per adversa, et augentur per patientiam aeterna praemia [1].

Verus amator Dei amat pure Deum, scilicet Deum propter Deum et propter eum solum fruendum, et non propter lucrum ab ipso habendum, nec propter aliquod proprium commodum nec solacium aut praemium inde promerendum, sed totaliter et finaliter propter suam infinitam bonitatem et superexcellentem dignitatem [2]. Qui Deum diligit, amara sicut dulcia aequaliter a Deo accipit et gratias agit [3].

Quomodo cognoscetur dilectio tua, nisi cum mansuete portaveris gravamina? [4] O felix munda anima, cui Deus est omnia, quae praeter Deum nil sentit iucundum nec pretiosum, sed cuncta amara ei videntur et onerosa! Talem Deus requirit, talem diligit, qui se et omnia propter eius amorem spernit et relinquit, fortiter certat et cor suum in puritate custodit [5].

Quamdiu in corpore peccati manes, non securitatem a temptationibus, non requiem a

---

[1] Vallis liliorum c. 3, n. 1. — [2] Ib. c. 4, n. 1. — [3] Hortulus rosarum c. 5, n. 2. — [4] Soliloquium animae c. 17, n. 9. — [5] Hortulus rosarum c. 13, n. 5.

laboribus tibi audeas polliceri, sed *sicut strenuus miles certa* contra vitia. Indue ergo armaturam Dei et sta in praeparatione pugnae, quoniam multi bellantes adversum te, caro, mundus et diabolus, qui non cessant impugnare die ac nocte innocentes et Christo servire volentes. Sed ne timeas eos, *nec audias, neque credas eis,* nec consentias suggestionibus eorum pulchris et fictis, quoniam in dolo tecum loquuntur, ut capiant et decipiant atque a Deo elongent et ad omne malum finaliter perducant [1]. Vix est aliquid *tam bonum,* quod proponis facere, quin *diabolus nitatur impedire* et ad malum semper trahere et maculare. Noli ea attendere, noli reputare, sed omnia tamquam stercora respue [2]. *Vade retro, Satana.* O miles Christi, loquere haec verba contra omnia mala phantasmata diaboli! [3]

Magna ergo ars, magna virtus est, bene uti bonis et malis. Benedic ergo, anima mea, Domino in omni tempore; lauda Deum tuum, Sion, die ac nocte, et erit merces tua magna utrobique coram Deo in caelo et in terra, et omnia servient tibi prospera et ad-

---

[1] Dialogus noviciorum c. 3, n. 3 4. — [2] Hospitale pauperum c. 6, n. 2. — [3] Manuale parvulorum c. 6, n. 1.

versa, bona et mala, laeta et tristia. Unde apostolus ait (Rom 8, 28): »Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.» [1]

CAPUT VII.

De occultanda gratia sub humilitatis custodia.

1. Fili, utilius est tibi et securius, devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, nec multum ponderare; sed magis temet ipsum despicere et tamquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenacius inhaerendum, quae citius potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quam miser et inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantum spiritualis vitae profectus, cum consolationis habueris gratiam; sed cum humiliter et abnegate patienterque tuleris eius subtractionem: ita, quod tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda omnino dilabi permittas, sed sicut melius potueris et intellexeris, libenter quod in te est, facias, nec propter ariditatem seu

[1] Vallis liliorum c. 3, n. 2.

anxietatem mentis, quam sentis, te totaliter neglegas.

2. Multi enim sunt, qui, cum non bene eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides. Non enim semper est in potestate hominis via eius, sed Dei est dare et consolari, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placuerit, et non amplius. Quidam incauti propter devotionis gratiam se ipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt, quam potuerunt, non pensantes suae parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes, quam rationis iudicium. Et quia maiora praesumpserunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt. Facti sunt inopes et viles relicti, qui in caelum posuerunt nidum sibi, ut humiliati et depauperati discant non in alis suis volare, sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc novi sunt et imperiti in via Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt et elidi.

3. Quodsi suum sentire magis sequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi a proprio conceptu noluerint. Raro sibi

ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est, sapere modicum cum humilitate et parva intellegentia, quam magni scientiarum thesauri cum vana complacentia. Melius est tibi minus habere, quam multum, unde posses superbire. Non satis discrete agit, qui se totum laetitiae tradit, obliviscens pristinae inopiae suae et casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam satis virtuose sapit, qui tempore adversitatis et cuiusque gravitatis nimis desperate se gerit, et minus fidenter de me, quam oportet, recogitat ac sentit.

4. Qui tempore pacis nimis securus esse voluerit, saepe tempore belli nimis deiectus et formidolosus reperietur. Si scires semper humilis et modicus in te permanere, nec non spiritum tuum bene moderare et regere, non incideres tam cito in periculum et offensam. Consilium bonum est, ut fervoris spiritu concepto mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recogita et denuo lucem posse reverti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi.

5. Utilior est saepe talis probatio, quam si semper prospera pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si peritus sit in scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus et divina caritate repletus; si Dei honorem pure et integre semper quaerat; si se ipsum nihil reputet et in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici et humiliari magis gaudeat, quam honorari.

Consideratio.

Devotis mentibus omnis locus secretus aptus et placidus et omne tempus breve ad exercitia spiritualia. Forte aliter interdum experiuntur, et eis quaelibet dulcia et levia in amaritudinem et taedium vertuntur. Cum ergo talia superveniunt, *non idcirco priora bona postponere debent,* nec putare, quod Deo displiceat propositum sanctum, sed *cogitare,* quam utile sit, ut quandoque parum tribulentur et probentur a spiritibus malignis et sic per patientiam fructus bonos afferant. Admonentur per haec quoque de cetero fieri sollicitiores ad tolerantiam adversitatum; quia non tantum in quiete, *sed etiam in tribulationibus* et temptationibus Deum diligere et

laudare, *gloriosior profecto via perfectionis est* ad aeternam vitam [1].

Quod si speciali gratia fueris a Deo visitatus et inebriatus; hominem te noveris esse non angelum, carnis sarcinam adhuc gerere non animae stolam: datam gratiam recole non innatam. Cave igitur *ne velis sapere plus* quam oportet sapere: sed gaudium tempera timore; nec velis *altiora praesumere:* ne postea humiliatus desperatione frangaris [2]. *Cum gratia devotionis datur,* sol de caelo lucet et anima illuminatur et quasi in divitiis exultat. Sed miser *deciperis,* si praesumis et inflaris. Cum vero occulte *subtrahitur gratia* et ab ingrato tollitur, tunc vere *pauper* es et infirmus et parum potes sustinere et taedet orare. Sed hoc pro beneficio accipe, quod Deus te pauperem facit et humiliat cum electis suis et percutit dorsum tuum filiorum virga pro excessibus tuis occultis et neglegentiis multis cotidianis, ut tibi ipsi vilescas et numquam alte de te sapias, sicut consulit sanctus Paulus ad Romanos: «Noli», inquit, «altum sapere, sed time.» Magnum lucrum animae, de se viliter sentire et Deo omne bonum funditus ascribere [3].

---

[1] De solitudine et silentio c. 1, n. 14 15. — [2] De disciplina claustralium c. 9, P. 2, p. 302 sq, l. 30. — [3] Vallis liliorum c. 2, n. 2.

CAPUT VIII.

De vili aestimatione sui ipsius in oculis Dei.

1. Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis. Si me amplius reputavero, ecce, tu stas contra me, et dicunt testimonium verum iniquitates meae, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero et ad nihilum redegero, et ab omni propria reputatione defecero, atque, sicut sum, pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua et vicina cordi meo lux tua; et omnis aestimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meae submergetur et peribit in aeternum. Ibi ostendis me mihi, quid sum, quid fui, et quo deveni: quia nihil sum, et nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil et tota infirmitas; si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, et novo repleor gaudio. Et mirum valde, quod sic repente sublevor et tam benigne a te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis praeveniens me, et in tam multis subveniens

necessitatibus, a gravibus quoque custodiens me periculis, et ab innumeris, ut vere dicam, eripiens malis. Me siquidem male amando me perdidi; et te solum quaerendo et pure amando me et te pariter inveni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne, et supra id, quam audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis, Deus meus, quia, licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas et infinita bonitas numquam cessat benefacere etiam ingratis et longe a te aversis. Converte nos ad te, ut simus grati, humiles et devoti, quia salus nostra tu es, virtus et fortitudo nostra.

Consideratio.

Heu quomodo potest hoc esse: quod utique volumus aliquid esse. *Nil* tamen in veritate *sumus*: quamvis nobis ipsis aliquid esse videmur [1]. «Discite a me», ait Iesus, «quia mitis sum et humilis corde.» O humilitas, virtus Christi, quantum confundis

[1] De bona pacifica vita P. 2, p. 396, l. 3.

superbiam vanitatis nostrae, qui de parvis bonis cupimus laudari et de multis malis nolumus vituperari. O bone Iesu, tu pro nobis multa mala pertulisti, quae non fecisti, et innumera nobis bona contulisti, quae non meruimus nec digni sumus habere. Gratias semper tibi, pie Deus; sed vae nobis ingratis, tepidis et superbis pro innumeris beneficiis tuis et promissis [1]. *Converte nos ad te:* quia valde cito avertimur a te. Cito obliviscimur magnae caritatis tuae: quam nobis in benedicta passione tua exhibuisti [2].

Non vane glorieris, terra vilis et cinis, in te ipso, cum bene tibi fuerit; nescis enim, quid futura pariet dies, si stabis an corrues [3]. Propria fragilitate, qua tantum ad haec ima premitur, fidelis anima deprehendit, quod sine Christi gratia nequaquam stare, sed neque se elevare ad caelestia potest. Ideoque indiget, ut a Christo Iesu per visitationem spiritualem et consolationem internam sustentetur frequentius, ne absorbeatur aliqua delectatione temporalium, aut fallaci suggestione diaboli avertatur a sancto proposito. Cum ergo per gratiam Christi visitatur, mox *nova laetitia* in ea nascitur ac aeternorum

---

[1] Manuale parvulorum c. 2. — [2] Sermones de vita et passione Domini 21, P. 3, p. 181, l. 3. — [3] Hospitale pauperum c. 12, n. 1.

spe erigitur; exultat quoque in desiderio cordis sui omnique affectu virium internarum ad hanc gustandam vertitur dulcedinem. Et ut crassius per verbum internum reficiatur, in quo tanta dulcedo exuberat, aperit os suum et attrahit spiritum dicens: Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde. Deus meus, Deus meus, dulcedo non fallax, dulcedo sola reficiens, virtus et decor animae meae, quam bene mihi in hoc visitationis tempore. Non meis meritis, non meis votis, sed tuae bonitati ascribo hanc horam, Domine, qui es verus et unicus omnium maerentium et te diligentium consolator animarum [1].

CAPUT IX.

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

1. Fili, ego debeo esse finis tuus supremus et ultimatus, si vere desideras esse beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, saepius ad se ipsum et ad creaturas male incurvatus. Nam si te ipsum in aliquo quaeris, statim in te deficis et arescis. Omnia ergo ad me prin-

---

[1] Sermo 3 ad fratres, n. 3 4.

cipaliter referas, quia ego sum, qui omnia dedi. Sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; et ideo ad me, tamquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus et magnus, pauper et dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt; et qui mihi sponte et libere deserviunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non stabilietur in vero gaudio neque in corde suo dilatabitur, sed multipliciter impedietur et angustiabitur. Nihil ergo tibi de bono ascribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, et cum magna districtione gratiarum actiones requiro.

3. Haec est veritas, qua fugatur gloriae vanitas. Et si intraverit caelestis gratia et vera caritas, non erit aliqua invidia nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit. Vincit enim omnia divina caritas et dilatat omnes animae vires. Si recte sapis, in me solo gaudebis, in

me solo sperabis; quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super omnia laudandus et in omnibus benedicendus.

Consideratio.

Solus Deus purus, *sanctus,* aeternus, immensus et *super omnia laudabilis* in saecula. Sit ergo *tota spes* et *laetitia tua in Deo*[1]. In omni cogitatione, locutione et operatione tua habeas semper rectam et puram *intentionem ad Deum,* ut omnia facias ad laudem et gloriam et honorem Dei et proximi aedificationem. Ipse est causa omnium bonorum meritorum atque largitor aeternorum praemiorum. Ipse principium et *finis* omnium operum tuorum esse debet, ne perdas fructum laborum tuorum[2]. Totum vanum, lubricum et noxium, nisi *omnia trahas ad Deum,* a quo omne bonum et in quo omnia vivunt et consistunt[3]. Omnia temporalia defectuosa et indurabilia sunt et praeter Deum nil est perfectum nec pro summo gaudio et optimo bono habendum[4]. Quiescere non vales nisi summo adepto bono et *ultimo* invento *fine.* Quo cognito et invento cessat motus tuus[5].

---

[1] Hospitale pauperum c. 4, n. 1. — [2] Vallis liliorum c. 31, n. 1. — [3] Ib. c. 30, n. 4. — [4] Ib. n. 3. — [5] Soliloquium animae c. 12, n. 1.

«Quaerite Deum, et vivet anima vestra» (Ps 68, 33). Nihil melius, nil animae felicius. Qui aliud quaerit, nihil in fine obtinebit [1]. *Si aliud quaeris quam pure Deum, damnum patieris:* laborabis et requiem non invenies [2].

Serviat tibi, Domine Deus, quidquid ago, lego, scribo, omne quod cogito, dico et intellego. A te incipiat et per te et in te omne opus meum finiatur [3]. O *bonum super omne bonum,* o finis sine fine, quando fruar te sine modo et sine fine? Multa hic invenio bona, sed quae alterant, non quae satiant. Porro unum est necessarium. Hoc unum quaero, hoc unum desidero. Propter unum omnia et *ex uno omnia.* Hoc si habuero, contentus ero; et nisi potitus fuero, semper fluctuo [4].

CAPUT X.

Quod spreto mundo dulce est servire Deo.

1. Nunc iterum loquar, Domine, et non silebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei et Regis mei, qui est in excelso. O quam magna multitudo dul-

---

[1] Vallis liliorum c. 33, n. 1. — [2] Parvum alphabetum monachi lect. 21, P. 3, p. 321, l. 7. — [3] Soliloquium animae c. 25, n. 1. — [4] Ib. c. 12, n. 1.

cedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi servientibus? Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuae, quam largiris amantibus te. In hoc maxime ostendisti mihi dulcedinem caritatis tuae, quia, cum non essem, fecisti me, et cum errarem longe a te, reduxisti me, ut servirem tibi, et praecepisti, ut diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui et perii? Fecisti ultra omnem spem misericordiam cum servo tuo, et ultra omne meritum gratiam et amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, ut omnibus abdicatis saeculo renuntient et monasticam vitam assumant. Numquid magnum est, ut tibi serviam, cui omnis creatura servire tenetur? Non magnum mihi videri debet servire tibi; sed hoc potius magnum mihi et mirandum apparet, quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere et dilectis servis tuis adunare.

3. Ecce, omnia tua sunt, quae habeo, et unde tibi servio. Verumtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi. Ecce, caelum et terra, quae in ministerium hominis creasti, praesto sunt et faciunt cotidie, quaecumque mandasti. Et hoc parum est, quin etiam angelos in ministerium hominis ordinasti. Transscendit autem haec omnia, quia tu ipse homini servire dignatus es, et te ipsum daturum ei promisisti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus istis milibus bonis? Utinam possem tibi servire cunctis diebus vitae meae! Utinam vel uno die dignum servitium exhibere sufficerem! Vere tu es dignus omni servitio, omni honore et laude aeterna. Vere Dominus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis viribus teneor tibi servire, nec umquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero; et quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi servire et omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui sponte se subiecerint tuae sanctissimae servituti. Invenient suavissimam Spiritus

Sancti consolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam et omnem mundanam neglexerint curam.

6. O grata et iucunda Dei servitus, qua homo veraciter efficitur liber et sanctus! O sacer status religiosi famulatus, qui hominem angelis reddit aequalem, Deo placabilem, daemonibus terribilem et cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum et semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum et gaudium acquiritur sine fine mansurum!

Consideratio.

O quanta caritas summi Patris; quanta dilectio unigeniti Filii Dei: quanta benignitas Spiritus Sancti superabundavit in omne genus humanum. Quid dicis ad haec anima mea? Numquid ingrata *eris;* aut *immemor* esse poteris tantae caritatis? *Quomodo* poteris neglegere eum; a quo tam diligenter quaesita es? *Quomodo* non reamares eum; qui te tam ardenter amavit? Ama amantem et tam valide te amantem; ut potius eligeret

mortem subire: quam te *perire.* Haec fuit caritas qua nemo maiorem habuit [1].

Magnam misericordiam, Domine, cum servo tuo fecisti, sed ego, pro dolor, non retribuo grates, sicut digne meruisti. Ideoque me tenent poenae et dolores cordis, quia non possum respondere beneficiis tuis, tam multis et tam magnis. *Utinam vel semel digne et integre* pro omnibus his *queam tibi regratiari!* [2] Obsecro autem, ut pro gratiarum actione acceptes meum pauperculum servitium, quo tibi servire cupio et ex caritate debeo, et ut debitum servitutis meae radicaliter procedat ac finaliter tendat ad tuum beneplacitum et honorem, nec umquam cor meum a tua dilectione avertatur; sed anima et corpus meum pariter vigeant et perseverent in sanctissimo servitio tuo, quamdiu spiritus est in visceribus meis et compos mei ipsius sum et tui recordari possum [3]. *Nihil est servitium meum,* etiam si fecero omne, quod iussisti [4].

O *quam pius,* quam dulcis es *diligentibus te,* quam bene places *gustantibus te!* Qui experti sunt suavitatem tuam, norunt inde melius cogitare et loqui. Vincit enim tua dulcedo omnem dulcedinem et dulcorat

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 21, P. 3, p. 174 sq, l. 21. — [2] Soliloquium animae c. 25, n. 4. — [3] Ib. n. 11. — [4] Ib. n. 1.

omnem amaritudinem [1]. Ex amore tibi servire, iucundissimum est et laborum solamen [2].

O quam dulcis res est amor tuus, Christe; quam bene sonat, quam suaviter intrat, quam fortiter tenet et stringit! Utinam me *servituti tuae* perpetuae obliget, totaliter capiat, totaliter sibi subiciat et proprium tuum me tibi faciat. *Tunc enim maxime liber sum, cum ab amore tuo captus sum* et omni proprietate privatus et alienatus. Tu tene amoris vinculum, et stabit meum pauperculum servitium [3].

Nec ignoro, quia nihil tibi confert meum servitium, sed mihi tamen proficit, si ago, quod tibi gratum esse novi [4]. Qui Deo servit, omni bono non deficiet [5]. Servire Deo beatitudo animae, sanitas corporis: prudentia spiritus, vita caelestis [6]. Infelix est et miser, qui Deo non servit [7].

CAPUT XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt et moderanda.

1. Fili, oportet te adhuc multa addiscere, quae necdum bene didicisti.

---

[1] Ib. c. 11, n. 3. — [2] Ib. c. 25, n. 2. — [3] Ib. n. 3. — [4] Ib. n. 4. — [5] Hortulus rosarum c. 2, n. 1. — [6] Parvum alphabetum monachi lect. 22, P. 3, p. 321, l. 19. — [7] Hospitale pauperum c. 4, n. 2.

Quae sunt haec, Domine?

Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum, et tui ipsius amator non sis, sed meae voluntatis cupidus aemulator. Desideria te saepe accendunt et vehementer impellunt; sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis movearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero; si autem de proprio quaesitu aliquid latet, ecce, hoc est, quod te impedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nimium innitaris super desiderio praeconcepto, me non consulto: ne forte postea paeniteat aut displiceat, quod primo placuit, et quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio, quae videtur bona, statim est sequenda; sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis studiis et desideriis, ne per importunitatem mentis distractionem incurras, ne aliis per indisciplinationem scandalum generes, vel etiam per resistentiam aliorum subito turberis et corruas.

3. Interdum vero oportet violentia uti et viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere, quid velit caro et quid non velit; sed hoc magis satagere, ut subiecta sit etiam nolens spiritui. Et tam diu castigari debet, et cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat et simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

Consideratio.

Scrutare abdita cordis: si ira, si invidia, si concupiscentia, si avaritia, si impatientia, aut tristitia: te movit et superavit . . .; si denique honorem Dei simpliciter et pure quaesivisti: si humanam laudem strenue vitasti, si propriam voluntatem prompte abnegasti; si te nulli praetulisti: si patienter correctiones accepisti [1]. In omni igitur re facienda intus vel foris, *beneplacitum Dei* perquire: et eius honorem maiorem omnibus *utilitatibus tuis praepone* [2]. Qui honores non desiderat, nec propria commoda quaerit: securus et gaudens pergit ubique. Angustias patietur: quisquis terrena sectatur [3]. *Oportet*

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 10, P. 2, p. 351, l. 4. — [2] Ib. c. 8, P. 2, p. 345, l. 16. — [3] Ib. p. 346, l. 9.

carnem castigare, ne intumescat et concupiscat contra spiritum et ne decipiat et *praevaleat contra animam,* trahendo ipsam in gehennam [1].

Omnium exercitiorum primum et utile magis ad purgationem mentis est, passiones vitiorum agnoscere: et remedia eorum a Deo cum gemitu et lacrimis postulare. Nam pauperes aegroti et vulneribus corporis afflicti: luctuosis precibus opem curationis a transeuntibus sedulo petunt. Misericors autem et pius Dominus non despiciet orationem contriti spiritus: pro aeterna salute gementis [2].

Qui parva non cavet, ad peiora corruet [3]. Qui abstinet a licitis, securior est ab illicitis [4]. Cupidi multi, pauci paucis contenti. Nemo perfecte contentatur, nisi summo bono plene fruatur [5].

CAPUT XII.

De informatione patientiae et luctamine adversus concupiscentias.

1. Domine Deus, ut video, patientia est mihi valde necessaria; multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualiter-

---

[1] Vallis liliorum c. 14, n. 3. — [2] Libellus spiritualis exercitii c. 1, P. 2, p. 332, l. 2. — [3] Hortulus rosarum c. 12, n. 6. — [4] Ib. c. 4, n. 1. — [5] Enchiridion monachorum c. 4, n. 2.

cumque ordinavero de pace mea, non potest esse sine bello et dolore vita mea.

2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quaerere pacem, quae temptationibus careat aut contraria non sentiat, sed tunc etiam aestimare te pacem invenisse, cum fueris variis tribulationibus exercitatus et in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris te non posse multa pati, quomodo tunc sustinebis ignem purgatorii? De duobus malis minus est semper eligendum. Ut ergo aeterna futura supplicia possis evadere, mala praesentia studeas pro Deo aequanimiter tolerare. An putas, quod homines saeculi huius nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiam si delicatissimos quaesieris.

3. Sed habent, inquis, multas delectationes et proprias sequuntur voluntates; ideoque parum ponderant suas tribulationes.

4. Esto, ita sit, ut habeant, quidquid voluerint; sed quamdiu, putas, durabit? Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in saeculo, et nulla erit recordatio praeteritorum gaudiorum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amari-

tudine et taedio ac timore in eis quiescunt. Ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt. Iuste illis fit, ut, quia inordinate delectationes quaerunt et sequuntur, non sine confusione et amaritudine eas expleant. O quam breves, quam falsae, quam inordinatae et turpes omnes sunt! Verumtamen prae ebrietate et caecitate non intellegunt, sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitae delectamentum mortem animae incurrunt. Tu ergo, fili, post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere. Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Etenim si veraciter vis delectari et abundantius a me consolari, ecce, in contemptu omnium mundanorum et in abscissione omnium infimarum delectationum erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto te plus ab omni creaturarum solacio subtraxeris, tanto in me suaviores et potentiores consolationes invenies. Sed primo non sine quadam tristitia et labore certaminis ad has pertinges. Obsistet inolita

consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur. Remurmurabit caro, sed fervore spiritus frenabitur. Instigabit et exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur; insuper et labore utili aditus ei magnus obstruetur.

Consideratio.

Fateor, *valde mihi opus esse* multa *patientia*. Qualis est enim *vita* mea, nisi quaedam *longa miseria* a die nativitatis usque in diem sepulturae meae?[1] Vide, Domine, paupertatem et infirmitatem meam, attende, quae dico; tibi enim revelavi causam meam. En, desidero requiem, et tu iniungis mihi laborem. Anhelo ad sublimia, tu autem proponis humilia. Quaero deliciarum copiam, sed tu suades paupertatis inopiam. Estne, Domine Deus meus, istud consilium et verbum tuum?

Utique.

Et quomodo coarctor, ut perficiatur in me?

Dilige (inquit Dominus) me, et non angustiaberis in te. Leve est omne onus, quod caritas tolerare iubet. Nec erit cuique labor durus, qui caritatis pane fuerit confortatus [2].

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 1. — [2] Ib. c. 1, n. 1 2.

Et si *remurmurat* caro infirma: *spiritus tamen* debet esse promptus ad omnia ferenda [1].

Bene locutus es, Domine; fiat, quaeso, sicut dixisti. Qui dedisti consilium, fer et auxilium. Efficiatur totum suave, quidquid videtur carni grave, et onus leve, quod iam ante videbatur importabile [2].

Qui nihil amat in mundo, levius adversa tolerat. Decipiuntur omnes amatores eius, in nihilo confidentes [3]. Omnis *delectatio carnis poenam sibi habet annexam* [4]. Attende de damnatione malorum, quanta erunt cruciamenta eorum. *Si tam parum modo vales sustinere, quid fiet de* inextinguibili *poena infernali?* Infer digitum tuum in flammam ignis et forsitan vix tolerare sufficis. Quid ergo erit, si totum corpus mittatur in gehennam ignis? Noli proinde timere eum, qui occidit carnem, nec indigneris ei, qui flagellat miserum corpus; sed time eum, qui, postquam occiderit, potestatem habet, et corpus et animam perdere in gehennam. Istud, dico, time, istud pondera, istud frequenter cogita, et videbis, quod nihil est omnis tribulatio tua. Memento in tribulatione tua, quia omnis

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 7, P. 2, p. 370, l. 19. — [2] De tribus tabernaculis c. 1, n. 2. — [3] Ib. c. 3, n 14 15. — [4] Hospitale pauperum c. 4, n. 1.

labor et dolor finietur brevi tempore, sed merces erit aeterna et copiosa apud me in caelis [1].

Quid dignius; quam esse amicum Dei? Quid felicius; quam computari inter filios Dei? Quid ditius; quam habere partem in regno Christi? Quid iucundius; quam interesse gaudiis angelorum? Quid nobilius; quam perpetuo coronari in praesentia Dei et aspectu omnium sanctorum? [2]

CAPUT XIII.

De oboedientia humilis subditi ad exemplum Iesu Christi.

1. Fili, qui se subtrahere nititur ab oboedientia, ipse se subtrahit a gratia; et qui quaerit habere privata, amittit communia. Qui non libenter et sponte suo superiori se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfecte sibi oboedit, sed saepe recalcitrat et remurmurat. Disce ergo celeriter superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subiugare. Citius namque exterior vincitur

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 14. — [2] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 168 sq, l. 30.

inimicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior et peior animae hostis, quam tu ipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis praevalere adversus carnem et sanguinem. Quia adhuc nimis inordinate te diligis, ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego, omnipotens et altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subieci? Factus sum omnium humillimus et infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare, pulvis. Disce te humiliare, terra et limus, et sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere et ad omnem subiectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere, sed ita subiectum et parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint et sicut lutum platearum conculcare. Quid habes, homo inanis, conqueri? Quid, sordide peccator,

potes contradicere exprobrantibus tibi, qui totiens Deum offendisti et infernum multotiens meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam et gratus semper beneficiis meis existeres, et ut ad veram subiectionem et humilitatem te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

Consideratio.

Tam diu erit lis in homine: quam diu manserit in propria voluntate [1]. Qui vult summae perfectioni cito propinquare: studeat ante omnia oboedientiam servare [2]. Securissima via ad caelum est stare in oboedientia; et vivere sub disciplina: nec propria uti libertate. Qui *perfecte se subicit* homini propter Deum; dabit ei Dominus *gratiam* specialem in praesenti: et exaltabit eum in gloria sanctorum [3].

Quod tibi semel inhibetur: sic studeas dimittere, ut non sit opus secundo. Quod

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 12, P. 2, p. 354, l. 12. — [2] De disciplina claustralium c. 4, P. 2, p. 284, l. 10. — [3] Libellus spiritualis exercitii c. 12, P. 2, p. 354, l. 6.

tibi pro bono dicitur, pro bono accipe: et eris semper inde melior [1]. Qui tempestive facit quod debet: laetior postea erit [2]. Qui *communia* sectatur, et *singularia* vitat, magis diligetur et citius ad bonum finem perveniet [3].

Sine oboedientia et fraterna caritate: aut parva, aut nulla sunt opera nostra. Cum humili vero oboedientia: placent Deo etiam vilia et parva obsequia fratribus impensa [4].

O quam stupendum signum fecit Iesus: cum se ipsum praebuit omnibus exemplum verae humilitatis! O mirum super omne mirum; quod *omnium sanctorum sanctissimus et omnium dominorum altissimus* fit omnium servorum suorum *servus infimus:* quod *summa maiestas inclinavit se* sponte *infra homines* simplices et pauperes suos commensales dicens. Ego in medio vestri sicut qui ministrat (Lc 22, 27); non enim veni ministrari: sed ministrare (Mt 20, 28). Si ego dominus et magister vester vestros lavi pedes: et vos debetis alter alterius lavare pedes (Io 13, 14) [5]. Deus, ecce, hominum servus factus est et

---

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 427, l. 3. — [2] Parvum alphabetum monachi lect. 16, P. 3, p. 320, l. 3. — [3] Ib. p. 319 sq, l. 31. — [4] Sermones ad novicios 7, P. 6, p. 55, l. 20. — [5] Ib. 27, P. 6, p. 265 sq, l. 27.

homo adhuc *homini*, aut potius Deo, *subiectus* non est [1].

Adiuva me, Iesu bone: et salva erit anima mea. Servus tuus sum ego [2]. Carnis desideria despicio, omnes actus et nefaria consilia maligni spiritus abicio, tuo servitio me despondeo, tibi adhaerere cunctis diebus vitae meae concupisco, iam iamque devote id agere instituo. Adhuc vero ut plenius perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus sum per veram oboedientiam, quam tibi in praelato meo teneor exhibere. Eius enim voci cum oboedio, tibi veraciter oboedio [3].

Si secundum iustitiam mecum agere voluisses, *iam deputatus essem cum eis, qui in inferno sunt. Sed pepercit mihi pietas tua,* Domine, atque locum tribuisti indulgentiae, ne similis fierem filio perditionis aeternae [4]. Servus tuus ego sum, Domine, tuus, inquam, quia emisti me. Libenter sum tuus, et non pudet me proprium tuum esse. Nolo mei ipsius esse; tu iuva, ut possim ab omni proprietate liberari [5].

---

[1] De tribus tabernaculis c. 2, n. 2. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 428, l. 12. — [3] Orationes de passione Domini 1, P. 3, p. 338 sq, l. 25. — [4] Soliloquium animae c. 25, n. 11. — [5] Ib. n. 3.

CAPUT XIV.

De occultis Dei iudiciis considerandis, ne extollamur in bonis.

1. Intonas super me iudicia tua, Domine, et timore ac tremore concutis omnia ossa mea, et expavescit anima mea valde. Sto attonitus et considero, quia caeli non sunt mundi in conspectu tuo. Si in angelis repperisti pravitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellae de caelo, et ego pulvis, quid praesumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima, et qui comedebant panem angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2. Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam, Domine, subtrahas. Nulla prodest sapientia, si gubernare desistas. Nulla iuvat fortitudo, si conservare desinas. Nulla secura castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non assit tua sacra vigilantia. Nam relicti mergimur et perimus, visitati vero erigimur et vivimus. Instabiles quippe sumus, sed per te confirmamur; tepescimus, sed a te accendimur.

3. O quam humiliter et abiecte mihi de me ipso sentiendum est! quam nihili pendendum, si quid boni videar habere! O quam profunde submittere me debeo sub abyssalibus iudiciis tuis, Domine, ubi nihil aliud me esse invenio, quam nihil et nihil! O pondus immensum! o pelagus intransnatabile, ubi nihil de me reperio, quam in toto nihil! Ubi est ergo latebra gloriae? ubi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4. Quid est omnis caro in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam et ipsi, qui loquuntur, ecce, omnes nihil; deficient enim cum sonitu verborum. Veritas autem Domini manet in aeternum.

Consideratio.

Multi fortes ceciderunt, quia nimis de se ipsis praesumpserunt. Multi infirmi con-

valuerunt, quia in Deo speraverunt et eum invocaverunt [1]. Quis ergo gloriabitur *castum* se habere cor inter homines, ut vivat ab omni malitia purus? Vere *nullus* [2]. Fragiles *sumus* et *instabiles*. Et nisi Deus sua gratia nos semper adiuvet, stare et perseverare non valemus, nec hostibus nec vitiis resistere [3].

O Deus, tu *solus sanctus*, tu solus Dominus, tu solus altissimus, Iesu Christe; tu ante omnes et inter omnes, tu super omnes angelos et sanctos, benedictus es in saecula. Oro itaque, Domine Deus, sana animam meam, quia peccavi tibi. Cor mundum crea in me et omnes iniquitates meas dele, ut sim totus purus, totus tuus, tibi placitus et acceptus, mihi autem vilis et abiectus in oculis meis, ut inveniam gratiam et misericordiam coram te et omnibus sanctis tuis nunc et semper, pie Iesu Christe [4].

Tremens factus sum ego et *timeo*, quia Deus *nec* angelis nec hominibus superbientibus *pepercit*. Vae mihi, si sic ascendero; et vae iterum mihi, si non descendero [5]. *Tremens factus sum ego*, dum extremum penso diem et horam; quoniam tunc Deus non flectetur precibus, sed erit iustus iudex omnibus.

---

[1] Hortulus rosarum c. 9, n. 2. — [2] Hospitale pauperum c. 12, n. 2. — [3] Ib. c. 8, n. 2. — [4] Ib. c. 12, n. 2. — [5] De tribus tabernaculis c. 2, n. 3.

Sancte Deus, sancte fortis, sancte et misericors salvator, amarae morti ne tradas me; sed da locum paenitentiae, ut digne queam peccata mea deflere, priusquam defungar hac luce [1].

CAPUT XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.

1. Fili, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi videris expedire, et utile esse probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum. Sed si mihi nocivum fore cognoveris, nec animae meae saluti prodesse, aufer a me tale desiderium. Non enim omne desiderium est a Spiritu Sancto, etiam si homini videatur rectum et bonum. Difficile est pro vero iudicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio movearis spiritu. Multi in

---

[1] Soliloquium animae c. 2, n. 4.

fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei et cordis humilitate desiderandum est et petendum, quidquid desiderabile menti occurrit, maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis, qualiter melius est; fiat hoc vel illud, sicut volueris. Da, quod vis et quantum vis et quando vis. Fac mecum, sicut scis et sicut tibi magis placuerit et maior honor tuus fuerit. Pone me, ubi vis, et libere age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra et reversa me per circuitum. En, servus tuus ego, paratus ad omnia, quoniam non desidero mihi vivere, sed tibi: utinam digne et perfecte.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3. Concede mihi, benignissime Iesu, gratiam tuam, ut mecum sit et mecum laboret, mecumque usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper desiderare et velle, quod tibi magis acceptum est et carius placet. Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam semper sequatur

et optime ei concordet. Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis et nolis.

4. Da mihi omnibus mori, quae in mundo sunt, et propter te amare contemni et nesciri in hoc saeculo. Da mihi super omnia desiderata in te requiescere et cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu sola requies: extra te dura sunt omnia et inquieta. In hac pace in id ipsum, hoc est, in te uno summo aeterno bono, dormiam et requiescam. Amen.

Consideratio.

Si vis esse bonus et perfectus servus Dei, non tuam, sed Dei opta in omnibus voluntatem. Eius sequere animo humili ordinationem, et omnia tibi parebunt. Noli in isto vel illo tuam velle impleri voluntatem vel electionem, quae saepe proprietaria est et iniusta, sed dic: *Sicut Dominus voluerit, ita fiat;* nam ita fieri melius est [1]. Pater, non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Pater, fiat voluntas tua bona, et non mea mala [2].

---

[1] De fideli dispensatore c. 1, § 27. — [2] Hospitale pauperum c. 20, n. 1.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

O Domine, doce me semper sequi et *facere voluntatem tuam et relinquere meam,* quia hoc *beneplacitum est tibi* et utile mihi pro salute animae meae. Domine, numquam mihi contingat, aliquid cogitare vel desiderare aut operari, *quod displicet tibi* aut alteri noceat [1].

Domine, tu omnia nosti; tu scis, quid expediat mihi. *Ecce, servus tuus ego* sum; *fiat mihi secundum verbum tuum* [2]. Utinam inveniam gratiam in oculis tuis et tibi placeat pauperculum servitium meum. Nil quippe sic carum esse poterit servulo tuo, sicut habere gratiam in conspectu tuo, et agnosci inter filios tuos, qui nec dignus sum vocari servus tuus. Domine, quidquid dico, quidquid aliud desidero, ecce, totus *in manibus tuis sum, fac mihi* secundum verbum tuum, secundum beneplacitum tuum; secundum ordinationem tuam et *secundum omnem voluntatem tuam* [3].

CAPUT XVI.

Quod verum solacium in solo Deo est quaerendum.

1. Quidquid desiderare possum vel cogitare ad solacium meum, non hic

---

[1] Vallis liliorum c. 9, n. 2. — [2] De tribus tabernaculis c. 3, n. 15. — [3] De fideli dispensatore c. 3, § 7.

expecto, sed in posterum. Quodsi omnia solacia mundi solus haberem, et omnibus deliciis frui possem, certum est, quod diu durare non possent. Unde non poteris, anima mea, plene consolari nec perfecte recreari, nisi in Deo, consolatore pauperum ac susceptore humilium. Expecta modicum, anima mea, expecta divinum promissum, et habebis abundantiam omnium bonorum in caelo. Si nimis inordinate ista appetis praesentia, perdes aeterna et caelestia. Sint temporalia in usu, aeterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad haec fruenda non es creata.

2. Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix et beata; sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua et felicitas consistit, non qualis videtur et laudatur a stultis mundi amatoribus, sed qualem expectant boni Christi fideles, et praegustant interdum spirituales ac mundicordes, quorum conversatio est in caelis. Vanum est et breve omne humanum solacium. Beatum et verum solacium, quod intus a veritate percipitur. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum Iesum, et dicit

ad eum: Adesto mihi, Domine Iesu, in omni loco et tempore. Haec mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solacio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas et iusta probatio pro summo solacio. Non enim in perpetuum irasceris, neque in aeternum comminaberis.

Consideratio.

Quid potest boni conferre homini *breve et inane foris solacium?* Aut quid, postposito creatore, capietur de creatura iucunditatis? Nisi per creaturam quaerat ascendere ad conditorem, laborabit nec satiabitur anima eius [1]. *Nil* quippe *animae famem satiat, nisi* solus *Deus,* qui eam creavit. Extra Deum omnis delectatio prava, omnis laetitia vana, omnis copia rerum inopia est [2].

Qui nihil terreni solacii foris quaerit: nihil in creaturis inordinate diligit; cito internam quietem et Christi amorem sentiet: et cunctas gravitates undecumque venientes, Christo *intus* confortante et iuvante, facillime tolerabit [3]. Gloria et divitiae servorum Dei Christus, rex caelorum [2].

---

[1] De solitudine et silentio c. 1, n. 16. — [2] Hortulus rosarum c. 8, n. 3. — [3] Sermones ad novicios 13, P. 6, p. 94, l. 1

Domine Deus salutis meae, da finem bonum vitae meae. Quamdiu hic sum, pauper peregrinus sum. Non possum dicere: Satis est mihi, quia satietas *nullius boni* est *in praesenti, sed bonum meum, quod expecto,* tu es, in quem credo. Cum ergo apparuerit gloria tua et me impleverit, tunc confitebor tibi, quia omnino mihi iam sufficit [1]. Quando replebis os meum laude perpetua, et exultabit cor meum et *anima mea* cum sanctis tuis in gloria tua?

Sustine tempus ad modicum, et videbis mirabilia magna, cum sonuerit tuba novissima. Tunc dabo sanctis meis pro omni labore et dolore requiem et vitam aeternam. Quid vis amplius?

Prorsus nihil. Tu solus sufficis mihi, Deus meus, qui das vitam aeternam amatoribus et laudatoribus tuis, pro parvis immensa, pro infimis summa, pro perituris aeterna [2].

CAPUT XVII.

Quod omnis sollicitudo in Deo statuenda sit.

1. Fili, sine me tecum agere, quod volo; ego scio, quid expedit tibi. Tu

---

[1] Soliloquium animae c. 5, n. 3. — [2] Vallis liliorum c. 26, n. 3.

cogitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humanus suadet affectus.

2. Domine, verum est, quod dicis. Maior est sollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere possum pro me. Nimis enim casualiter stat, qui non proicit omnem sollicitudinem suam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta et firma ad te permaneat, fac de me, quidquid tibi placuerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus, et si me vis esse in luce, sis iterum benedictus. Si me dignaris consolari, sis benedictus, et si me vis tribulari, sis aeque semper benedictus.

3. Fili, sic oportet te stare, si mecum desideras ambulare. Ita promptus esse debes ad patiendum, sicut ad gaudendum. Ita libenter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.

4. Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amarum, laetum et triste suscipere, et pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Custodi me ab omni peccato, et

non timebo mortem nec infernum. Dummodo in aeternum me non proicias, nec deleas de libro vitae, non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

Consideratio.

Depone omnem inutilem *sollicitudinem* rerum temporalium, de futuris proventibus penitus te exoccupando: *iacta* autem *cogitatum tuum in Domino* caelestia meditando. Nec pro necessariis vitae avare labores: ut abundes in posterum. Potius labora pro anima tua, et pro gratia acquirenda: quam ut caro bene pascatur, vermibus corrodenda. Vide ne nimium pro temporalibus desudes: et in spiritualibus exercitiis te neglegas. Bonum est quaerere commune bonum: sed spiritale magis quam terrenum. Bonum est in sudore vultus edere panem: sed noli oblivisci panis caelestis [1].

Totum te Deo committe; et quod tibi est grave: fiet cito portabile [2]. Gratias age Deo semper corde et ore: qualitercumque tibi succedit in gravamine et dolore. Nam Deus omnia provide dispensat in mundo: vero et recto iudicio ab aeterno [3].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 17, P. 3, p. 161, l. 5. — [2] Parvum alphabetum monachi lect. 19, P. 3, p. 320, l. 25. — [3] Ib. lect. 7, P. 3, p. 318, l. 7.

Pater, fiat voluntas tua. Pater, non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Omnia iudicia tua vera sunt et recta; hunc humilias et hunc exaltas. Iustus es, Domine, et rectum iudicium tuum; fidelis et sanctus in omnibus operibus tuis. In voluntate tua cuncta sunt posita, et non est, qui possit resistere tibi. Tu enim fecisti caelum et terram, maria et omnia, quae caeli ambitu continentur. Dominus universorum tu es; propterea in manus tuas commendo spiritum meum, quia redemptor meus es tu. Cum *pauper* fuero, *laudabo te;* cum *tristis* fuero, *laudabo te.* Cum *laetus* fuero, *laudabo te;* ubicumque fuero, semper laudabo te[1].

CAPUT XVIII.

Quod temporales miseriae exemplo Christi aequanimiter sunt ferendae.

1. Fili, ego descendi de caelo pro tua salute; suscepi tuas miserias, non necessitate, sed caritate trahente, ut patientiam disceres et temporales miserias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad exitum in cruce non defuit mihi

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 15.

tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui, multas querimonias de me frequenter audivi, confusiones et obprobria benigne sustinui, pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2. Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maxime implendo praeceptum Patris tui: dignum est, ut ego, misellus peccator, secundum voluntatem tuam patienter me sustineam; et donec ipse volueris, onus corruptibilis vitae pro salute mea portem. Nam et si onerosa sentitur praesens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritoria, atque exemplo tuo et sanctorum tuorum vestigiis infirmis tolerabilior et clarior. Sed et multo magis consolatoria, quam olim in lege veteri fuerat, cum porta caeli clausa persisteret, et obscurior etiam via ad caelum videbatur, quando tam pauci regnum caelorum quaerere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant et salvandi, ante passionem tuam et sacrae mortis debitum caeleste regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam et bonam dignatus es mihi et cunctis fidelibus ad aeternum regnum tuum ostendere? Nam vita tua via nostra: et per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos praecessisses et docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longe retroque manerent, nisi tua praeclara exempla inspicerent! Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis et doctrinis: quid fieret, si tantum lumen ad sequendum te non haberemus?

Consideratio.

Videte manus meas et pedes meos, quia crucifixus sum pro vobis. Mittite manus vestras, et cognoscite loca clavorum meorum. Palpate vulnera mea et videte, quia fluunt sanguis et aqua de latere meo. Aperui ianuam cordis mei; intrate in illud. Latus lancea perforari feci; abscondite vos in illo [1]. Libenter *sufferte aliquid* pro me; *ego sustinui tam multa* pro vobis. Feci leve et *portabile exemplo meo,* ne formidetis crucem, quam cernitis [2].

---

[1] De tribus tabernaculis c. 3, n. 9. — [2] Ib. n. 10.

Domine Iesu Christe, qui pro nostra salute pati, crucifigi ac mori venisti, da mihi passionem tuam doloroso corde saepius percogitare et eam constanter posse imitari [1]. Te ipsum mihi proposuisti in *exemplum* vivendi, ut si quempiam sanctorum imitari taederet, saltem te Deum mecum sequi non pigeat. Et ne hoc impossibile iudicarem, multa mihi milia exempla sanctorum reliquisti, qui tua vestigia ardenter sunt secuti [2]. Da mihi patienter *praesentis vitae sarcinam* quoadusque iusseris et meae vocationis terminus venerit *perferre:* corpus quoque et animam tibi creatori meo fideliter commendare [3].

Esto fidelis usque ad mortem, et dabitur tibi corona vitae [4]. Quid melius et dignius pro nostra imaginatione per hanc *coronam* intellegere possumus; quam ipsum Dominum nostrum *Iesum Christum* aeternae gloriae donatorem? Ipse est enim essentiale praemium et corona omnium sanctorum: principium et finis omnium bonorum. Ipse summa felicitas, summa iucunditas: summa pulchri-

---

[1] Orationes de passione Domini 2, P. 3, p. 339, l. 25. — [2] Meditatio de incarnatione Christi P. 3, p. 56, l. 2. — [3] De disciplina claustralium c. 10, P. 2, p. 305, l. 20. — [4] Dialogus noviciorum c. 4, n. 9.

tudo, summa suavitas. Ipse aeterna veritas, aeterna sapientia: aeterna bonitas, aeterna maiestas. Ipse fons vitae amoenissimus; qui omnes caeli cives sua praesentia laetificat et inebriat: in misericordia salvat et coronat; per gratiam iustificat et illuminat; per gloriam beatificat et satiat. Ipse omnia ad se trahit, omnia per se implet, super omnia exaltat, et supereffluenter remunerat; tribuens singulis aureum denarium pro laboribus paucis: et pro brevi certamine auream coronam in vita aeterna cum angelis potissime possidendam. Pro hac corona habenda omnes laborare debemus et certare ut vincamus; sicut omnes sancti ante nos fecerunt et vicerunt; qui modo cum Christo regnant [1].

CAPUT XIX.

De tolerantia iniuriarum, et quis verus patiens probetur.

1. Quid est, quod loqueris, fili? Cessa conqueri, considerata mea et aliorum sanctorum passione. Nondum usque ad sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui

---

[1] Sermones ad novicios 27, P. 6, p. 249 sq, l. 21.

tam multa passi sunt, tam fortiter temptati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati et exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut levius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide, ne et hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te disponis, tanto sapientius agis et amplius promereris; feres quoque levius animo et usu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo haec ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt; grave enim intulit damnum, et improperat mihi, quae numquam cogitaveram; sed ab alio libenter patiar, et sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quae virtutem patientiae non considerat, nec a quo coronanda erit, sed magis personas et offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, et a quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit, a quo homine, utrum a

praelato suo an ab aliquo aequali aut inferiori, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque et quotienscumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit et ingens lucrum reputat, quia nil apud Deum, quamlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes venire ad patientiae coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec sine pugna pervenitur ad victoriam.

5. Fiat, Domine, mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati, et quod cito deicior, levi exurgente adversitate. Efficiatur mihi quaelibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis et optabilis: nam pati et vexari pro te valde salubre est animae meae.

Consideratio.

Optima doctrina: patientia in angustia [1]. Displiceat semper malum: placeat tolerantia mali [2]. Quamdiu hic vixeris: contra te ipsum certare habes: et adversarium sustinere. In hoc crescit meritum tuum si propter Deum sustines quod tibi est molestum [3]. *Sustine patienter* tibi molestum propter Christum pro te crucifixum [4].

Quid nunc *conquereris*, anima mea? Dic, ubi sit patientia tua? Tu rea es, et Iesus pro te in poena est. Tu peccasti, et ille flagellatur. Quid retribues illi pro omnibus, quae tribuit tibi! [5] O frater paupercule, infime et despecte, noli deficere in tribulatione et dolore, quia probaris cum Christo in cruce et cum martyribus in clausura et carcere. Sustine ergo modicum patienter et libenter, qui non potes multa ferre gaudenter, *sicut multi sancti fecerunt* [6]. Nihil est, quod tu facis et pateris pro Christo in servitio Dei, *comparatione sanctorum* et aliorum devotorum [7].

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 4, P. 2, p. 365, l. 21. — [2] Ib. p. 366, l. 7. — [3] De bona pacifica vita P. 2, p. 396, l. 15. — [4] Vallis liliorum c. 18, n. 2. — [5] De tribus tabernaculis c. 3, n. 8. — [6] Hospitale pauperum c. 10, n. 3. — [7] Vallis liliorum c. 33, n. 8.

Praepone graviora portare: tunc *minora facilius supportabis* [1].

Noli laudes hominum appetere, quae vanae sunt, nec vituperia expavescere, quae non obsunt, sed animam purgant et humiliant [2]. Carissimos reputa amicos et patronos: qui te premunt et vituperant. Si enim recte sapis et consideras: *lucrum* inde acquires [3].

Quis tibi nocere poterit, si bonus aemulator virtutis fueris? Ecce, omnes gemitus tui numerati sunt, et tam parvum nihil *pateris,* pro quo non *coronaberis.* In tribulatione positus memento, quod haec est via sanctorum, per quam transitur ad regnum caelorum [4].

Nonne, si bene perpenditis, nemo dignus erit *coronari,* qui non legitime videtur *certare.* Etenim in certamine probatur bonus miles. *Deponite certamina* temptationum et conflictus tribulationum, *et nulla erit victoria.* Et si nulla *victoria,* recte nulli debetur mercedis *corona* [4].

Nemo dignus est a Deo sublimari, nisi qui scit pro Deo vituperia pati. Sicut enim tu, Domine Deus, passus es pro me, ita et ego debeo pati pro te et te sequi pro posse.

---

[1] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 6. — [2] Vallis liliorum c. 17, n. 2. — [3] Parvum alphabetum monachi lect. 10, P. 3, p. 318, l. 22. — [4] De tribus tabernaculis c. 3, n. 12.

Tu enim sancto Petro dixisti: Sequere me. Sed heu mihi, Domine, *quia tam parum possum pati* pro te. Saepe propono et de decem vix unum perficio. Multa sunt verba, sed opera pauca. Totum est culpa mea et excusatio nulla. Quid ergo restat ad ista dicere et cogitare, nisi veniam petere et orare: Peccavi, Domine, miserere mei! Omnes sancti et amici Dei, orate pro me, quia infirmus sum [1].

CAPUT XX.

De confessione propriae infirmitatis et huius vitae miseriis.

1. Confitebor adversum me iniustitiam meam, confitebor tibi, Domine, infirmitatem meam. Saepe parva res est, quae me deicit et contristat. Propono me fortiter acturum; sed cum modica temptatio venerit, magna mihi angustia fit. Valde vilis quandoque res est, unde gravis temptatio provenit. Et dum puto me aliquantulum tutum, cum non sentio, invenio me nonnumquam paene devictum ex levi flatu.

---

[1] Vallis liliorum c. 17, n. 2.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam et fragilitatem tibi undique notam. Miserere et eripe me de luto, ut non infigar, ne permaneam deiectus usquequaque. Hoc est, quod me frequenter reverberat, et coram te confundit, quod tam labilis sum, et infirmus ad resistendum passionibus. Et si non omnino ad consensionem, tamen mihi etiam molesta et gravis est earum insectatio, et taedet valde sic cotidie vivere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo facilius irruunt abominandae semper phantasiae, quam discedunt.

3. Utinam, fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias servi tui laborem et dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quaecumque perrexerit. Robora me caelesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plene subacta, praevaleat dominari, adversus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima. Heu, qualis est haec vita, ubi non desunt tribulationes et miseriae, ubi plena laqueis et hostibus sunt omnia! Nam una tribulatione seu temptatione recedente, alia accedit; sed et

priore adhuc durante conflictu, alii plures superveniunt, et insperate.

4. Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus et miseriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes et pestes? Et tamen amatur, et delectari in ea a multis quaeritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit et vanus, nec tamen facile relinquitur, quia concupiscentiae carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi desiderium carnis, desiderium oculorum et superbia vitae; sed poenae ac miseriae iuste sequentes ea odium mundi pariunt et taedium.

5. Sed vincit, pro dolor, delectatio prava mentem mundo deditam, et esse sub sentibus delicias reputat, quia Dei suavitatem et internam virtutis amoenitatem nec vidit, nec gustavit. Qui autem mundum perfecte contemnunt, et Deo vivere sub sancta disciplina student, isti divinam dulcedinem, veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant; et quam graviter mundus errat et varie fallitur, clarius vident.

Consideratio.

Parva res est saepe, propter quam adipiscendam generatur homini perplexitas magna [1]. Magna *infirmitas mea,* ut stare sit difficile, proclivum autem vitiis et mentis calamitatibus succumbere [2].

Illa, quae supra me sunt, peto, ut veniant, et non semper praesto sunt; haec, quae infra Deus posuit, opto, ut *discedant,* et ipsa manere iuxta me non vocata volunt. Veniunt catervatim ad me et cum iis cogitationes diversae, quaedam ex saeculo, aliquae ex carne, plures ex diabolo, et circumdantes me undique dicunt: Os tuum et caro tua sumus. Maneamus paululum apud te. Consenti nobiscum. Amicus esto noster et sede hic etiam apud nos. Blandimentis suis et promissionibus magnis astute mihi insidiantur. Ego autem, quoniam mortalis sum homo et *imbecillis ad resistendum,* horum persuasionibus et importunitatibus, ut oportet, non satis contradico. Et tamen si ita, ut suadent, fecero, actum est, quod fallor, quoniam in dolo mecum loquuntur et non ex Deo ista passio, sed ex maligno. Qui in Deo sapientes sunt, non credunt omni spiritui, sed probant

---

[1] Epistula 2, n. 4. — [2] De vera compunctione n. 10.

omnia, utrum ex Deo sit spiritus an ex mundo. Audiunt quidem, sed non consentiunt, dicentes: Nescimus, unde sitis. Discedite, quoniam ex patre diabolo estis et veritas in vobis non est [1].

Talis est conflictus piorum; et quis sit *labor* temptationum omnium, *novit Dominus*, qui universa respicit. Vita ista doloribus et pressuris plena est, sicut optime norunt, qui de *amaritudinis* eius calice biberunt [1]. *Taedet animam meam vitae meae*, et dolor meus renovatur cotidie [2]. O lutum, lutum, usquequo adhaerebis mihi? O tenebrae et lubricum, quamdiu involvar a vobis? [3]

Certe *erratis* et vos ipsos decipitis, quibus mundus adhuc dulcis est et iucunda vita praesens. Nihil enim est in hac vita ita iucundum, quin habeat aliquid amaritudinis annexum; nil in creaturis tam pretiosum et bonum et delectabile, quod possit animam hominis satiare et beatificare, ab omni malo eripere et omni bono replere et semper laetificare [4].

Quando ad *contemptum praesentium* Christi servus non nititur, parum de *divina consolatione* percipere meretur. Ergo ibi solacium quaerat, ubi solius veritatis et aeternitatis

---

[1] Ib. n. 11 12. — [2] Ib. n. 16. — [3] Ib. n. 10. — [4] Vallis liliorum c. 34, n. 2.

plenitudo est. Et ex indeficiente fonte ad refrigerandum seu consolandum animam suam haustum aquae vivae petat, quia nobilior est guttula una *divinae dulcedinis,* quam puteus plenus voluptatibus terrenis [1].

CAPUT XXI.

Quod in Deo super omnia bona et dona requiescendum est.

1. Super omnia et in omnibus requiesces, anima mea, in Domino semper, quia ipse sanctorum aeterna requies. Da mihi, dulcissime et amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere: super omnem salutem et pulchritudinem, super omnem gloriam et honorem, super omnem potentiam et dignitatem, super omnem scientiam et subtilitatem, super omnes divitias et artes, super omnem laetitiam et exultationem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitatem et consolationem, super omnem spem et promissionem, super omne meritum et desiderium, super omnia dona et munera, quae potes dare et infundere,

[1] Sermo 1 ad fratres n. 2.

super omne gaudium et iubilationem, quam potest mens capere et sentire, denique super angelos et archangelos, et super omnem exercitum caeli, super omnia visibilia et invisibilia, et super omne, quod tu, Deus meus, non es.

2. Quia tu, Domine Deus meus, super omnia optimus es, tu solus altissimus, tu solus potentissimus, tu solus sufficientissimus et plenissimus, tu solus suavissimus et solaciosissimus, tu solus pulcherrimus et amantissimus, tu solus nobilissimus et gloriosissimus super omnia, in quo cuncta bona simul et perfecte sunt, et semper fuerunt, et erunt: atque ideo minus est et insufficiens, quidquid praeter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revelas, vel promittis, te non viso, nec plene adepto: quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, et omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3. O mi dilectissime sponse, Iesu Christe, amator purissime, dominator universae creaturae, quis mihi det pennas verae libertatis, ad volandum et pausandum in

te? O quando ad plenum dabitur mih vacare et videre, quam suavis es, Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, ut prae amore tuo non sentiam me, sed te solum, supra omnem sensum et modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, et infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quae me saepius conturbant, contristant et obnubilant; saepius impediunt et distrahunt, alliciunt et implicant, ne liberum habeam accessum ad te, et ne iucundis fruar amplexibus, praesto semper beatis spiritibus. Moveat te suspirium meum et desolatio multiplex in terra.

4. O Iesu, splendor aeternae gloriae, solamen peregrinantis animae, apud te est os meum sine voce, et silentium meum loquitur tibi. Usquequo tardat venire dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, et laetum faciat. Mittat manum suam, et miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te nulla erit laeta dies aut hora, quia tu laetitia mea, et sine te vacua est mensa mea.

Miser sum et quodammodo incarceratus et compedibus gravatus, donec luce praesentiae tuae me reficias ac libertati dones, vultumque amicabilem demonstres.

5. Quaerant alii pro te aliud, quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet nec placebit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus aeterna. Non reticebo, nec deprecari cessabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris.

6. Ecce, assum, ecce, ego ad te, quia invocasti me. Lacrimae tuae et desiderium animae tuae, humiliatio tua et contritio cordis inclinaverunt me et adduxerunt ad te.

7. Et dixi: Domine, vocavi te et desideravi frui te, paratus omnia respuere propter te. Tu enim prior excitasti me, ut quaererem te. Sis ergo benedictus, Domine, qui fecisti hanc bonitatem cum servo tuo, secundum multitudinem misericordiae tuae. Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriae iniquitatis et vilitatis? Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus caeli et terrae. Sunt opera tua bona valde,

iudicia vera, et providentia tua reguntur universa. Laus ergo tibi et gloria, o Patris sapientia: te laudet et benedicat os meum, anima mea et cuncta creata simul.

Consideratio.

Inest animae Deum amanti incessabilis aestus ad eius visionem perfruendam, quia visio Dei beatitudo summa et felicitas perfecta est. Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus eius appetitus, suo coniunctus fini, satietur et quietetur, quoniam *nullo praesenti bono poterit umquam contentari.* Nam et crebra experientia didicit, quod, quanto longius a caelesti beatitudine erraverit, tanto infelicior est et inquietior, cum nihil in creaturis stabile appareat aut durabile, quo eius affectus possit mitigari. Quoniam qui creavit animam, ipse est, qui satiat in bonis desiderium eius. Nam talem affectum ei indidit, ut *eo dempto nullum* sit *bonum, quo contentetur,* nullum gaudium, quo secure fruatur. Noli ergo hic stare, anima mea, quia non est iste locus *requietionis* tuae, sed *perge sursum, ascende* ad eum, qui te fecit [1].

Dilectus iste talis ac tantus est, ut sermone non possit explicari, cum sit ineffabilis. *Tam*

---

[1] Soliloquium animae c. 19, n. 1 2.

altus et superexaltatus est omnibus creaturis, ut sit semper incomprehensibilis. Virtus eius et magnificentia eius interminabilis.

Interrogemus: Domine, si tu es ipse, de quo cecinere viri et cui omnia deserviunt per tempora?

Utique ego sum, qui sum, et praeter me non est alter. Ego primus et novissimus, omnia creans et gubernans [1]. Talem *animam* quaero quae *me* videre *desiderat:* et de me frequenter cogitat. . . . Qui mundo deditus est: me desiderare non potest. Qui vero omne mundi salacium spernit, ac distractiones cordis fugiens, se in intimis recolligit, aeterna desiderans, praesentia fastidiens: ipse diem visitationis meae et horam adventus Sancti sanctorum, caelestis quoque Regis gloriosam praesentiam accelerare deprecatur dicens: *Veni Domine* visitare me in pace: ut *laeter* coram te corde perfecto. *Veni* desiderium cordis mei: lumen oculorum meorum et pax. Tu spes mea, expectatio Israel. In te speravi, ne confundas me ab expectatione mea: quia ad te animam meam cum desiderio levavi. Tali *animae* sic *desideranti,* et me de die in diem quaerenti cito apparebo: et me ipsum manifestabo. Ego enim sum Dominus Deus eius: qui locutus sum in prophetis. Et usque

---

[1] Ib. c. 1, n. 10 11.

nunc loquor omnibus: sed specialius tamen amicis meis fidelibus; singulariter autem ei, qui prae ceteris me magis affectat: atque reverentius suscipere et ad se introducere concupiscit. Et nunc prope sum dicit Dominus; iam tempus meum impletum est: ultra non morabor. Implebo verbum meum quod dixi; satisfaciam promissioni meae: non differam *desiderium animae;* erit quod petivit: fiet quod optavit: quia ego ipse qui loquebar *ecce assum* [1].

«Mihi autem adhaerere Deo bonum est» (Ps 72, 28). O breve et dulce verbum, Deum amplectens et mundum excludens universum. O Deus meus, tu unicum bonum meum, solus bonus et dulcis. De te loqui dulce est amanti, de te cogitare suave est devoto, cuius cor non est in mundo, sed tecum absconditum in caelo, ut tu sis ei sola vera *requies* [2].

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. Aperi, Domine, cor meum in lege tua, et in praeceptis tuis doce me am-

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 2, P. 3, p. 67 sqq, l. 18. — [2] Soliloquium animae c. 1, n. 1.

bulare. Da mihi intellegere voluntatem tuam, et cum magna reverentia ac diligenti consideratione beneficia tua tam in generali quam in speciali memorari, ut digne tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum scio et confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum omnibus bonis mihi praestitis; et cum tuam nobilitatem attendo, deficit prae magnitudine spiritus meus.

2. Omnia, quae in anima habemus et corpore, et quaecumque exterius vel interius, naturaliter et supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia et te beneficum, pium ac bonum commendant, a quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua sunt, et sine te nec minimum potest haberi. Ille, qui maiora accepit, non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare; quia ille maior et melior, qui sibi minus ascribit et in regratiando humilior est atque devotior. Et qui omnibus viliorem se existimat et indigniorem se iudicat, aptior est ad percipienda maiora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere, sed te potius attendere et tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis et libenter, sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, et ideo in omnibus es laudandus. Tu scis, quid unicuique donari expediat; et cur iste minus, et ille amplius habeat, non nostrum, sed tuum est hoc discernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, unde exterius et secundum homines laus et gloria apparet: ita ut considerata quis paupertate et vilitate personae suae, non modo gravitatem aut tristitiam vel deiectionem inde concipiat, sed potius consolationem et hilaritatem magnam; quia tu, Deus, pauperes et humiles atque huic mundo despectos tibi elegisti in familiares et domesticos. Testes sunt ipsi apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti. Fuerunt tamen sine querela conversati in mundo, tam humiles et sim-

plices, sine omni malitia et dolo, ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo; et quae mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum et cognitorem beneficiorum tuorum ita laetificare debet, sicut voluntas tua in eo, et beneplacitum aeternae dispositionis tuae: de qua tantum contentari debet et consolari, ut ita libenter velit esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus, et ita pacificus et contentus in novissimo, sicut in loco primo, atque ita libenter despicabilis et abiectus, nullius quoque nominis et famae, sicut ceteris honorabilior et maior in mundo. Nam voluntas tua et amor honoris tui omnia excedere debet, et plus eum consolari magisque placere, quam omnia beneficia sibi data vel danda.

Consideratio.

Tanta sunt *beneficia* Dei in caelo et in terra, ut nemo explicare vel numerare ea sufficiat. Ideo omnia Deo retribuenda sunt et ab omnibus *laus* semper *solvenda*[1].

---

[1] Hospitale pauperum c. 20, n. 3.

Sicut lutum in manu figuli, ita nos in manibus eius. Sive fecerit nos parvos et contemptibiles et extremos inter fratres nostros, non multum hoc curemus, dummodo aeque illi mereamur placere. Ideo *de inaequalitate meritorum et distributione officiorum nulli expedit iniuste cogitare adversus aliquem* quantumlibet despectum et inferiorem ceteris hominibus in hoc mundo [1]. Magnum *donum Dei* est pauperem esse in hoc mundo propter Christum: et *infimum tenere locum* [2].

Ecce, iste dulcissimus sponsus et dilectissimus amicus meus, Dominus meus Iesus Christus, amator animarum sanctarum, ex amore cessare non valens, attraxit me miseram ad se. Et *cum non essem,* dedit mihi esse, vivere, sapere et communi hac frui luce. Contulit et nasci et renasci per gratiam baptismi et summorum me vestivit gloria meritorum. Dehinc, cum multis peccatis me deformassem et inepta ad redamandum essem, non aspexit ad meam foeditatem, sed ad sinum miserationum suarum. Etenim adhuc longius me vagante, vocavit per gratiam suam, non sinens me perire in hoc saeculo [3].

---

[1] De solitudine et silentio c. 1, n. 3. — [2] Parvum alphabetum monachi lect. 12, P. 3, p. 318 sq, l. 30. — [3] Soliloquium animae c. 15, n. 3.

Et dixit mihi: Si volueris et audieris me, videbis omne bonum. Si feceris, quae dico, eris amica mea. Si me elegeris et super omnia amaveris, fiet tibi a Patre meo, quodcumque petieris. Si autem me dimiseris, erit tibi hoc in offendiculum. Et cum quaesieris alterum, non tibi diu placebit, sed in taedium et amaritudinem convertetur, quia ego salus et vita sum animae [1].

Et quomodo, putas, portavit me in humeris? Fecit hoc, quotienscumque infirmitatem meam aspexit, nec tamen abiecit neque despexit, sed patienter et longanimiter me sustinuit. Portavit etiam me in humeris suis, quando aliis inspiravit et virtutem dedit patiendi infirmitates meas et quidquid in me reprehensibile erat. Portavit adhuc multo carius me in humeris suis, quando baiulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariae, locum, ubi et crucifixus est. Ego enim ibi portabar ab ipso magis, quam crux ipsa. Et erant onera graviora humeris eius peccata mea, quam hoc lignum crucis [2]. O quantum mihi super omnia amandus est et venerandus, cuius merito et gratia sic quaesita sum et redempta! [3] Benedictus ergo semper Deus meus [4].

---

[1] Ib. n. 4. — [2] Ib. n. 7. — [3] Ib. n. 8. — [4] Vallis liliorum c. 27, n. 4.

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. Fili, nunc docebo te viam pacis et verae libertatis.

2. Fac, Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum est audire.

3. Stude, fili, alterius potius facere voluntatem, quam tuam. Elige, semper minus, quam plus habere. Quaere semper inferiorem locum et omnibus subesse. Opta semper et ora, ut voluntas Dei integre in te fiat. Ecce, talis homo ingreditur fines pacis et quietis.

4. Domine, sermo tuus iste brevis multum in se continet perfectionis. Parvus est dictu, sed plenus sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quotiens me impacatum sentio et gravatum, ab hac doctrina me recessisse invenio. Sed tu, qui omnia potes et animae profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam, ut possim tuum complere sermonem et meam perficere salutem.

Oratio contra cogitationes malas.

5. Domine Deus meus, ne elongeris a me; Deus meus, in auxilium meum respice: quoniam insurrexerunt in me variae cogitationes et timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertransibo illaesus? quomodo perfringam eas?

6. Ego, inquit, ante te ibo, et gloriosos terrae humiliabo. Aperiam ianuas carceris, et arcana secretorum revelabo tibi.

7. Fac, Domine, ut loqueris, et fugiant a facie tua omnes iniquae cogitationes. Haec spes et unica consolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, ex intimo invocare et patienter consolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

8. Clarifica me, Iesu bone, claritate interni luminis, et educ de habitaculo cordis mei tenebras universas. Cohibe evagationes multas, et vim facientes elide temptationes. Pugna fortiter pro me, et expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: ut fiat pax in virtute tua, et abundantia laudis tuae resonet in aula sancta, hoc est in conscientia

pura. Impera ventis et tempestatibus; dic mari: Quiesce; et aquiloni: Ne flaveris; et erit tranquillitas magna.

9. Emitte lucem tuam et veritatem, ut luceant super terram; quia terra sum inanis et vacua, donec illumines me. Effunde gratiam desuper; perfunde cor meum rore caelesti; ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terrae, ad producendum fructum bonum et optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum, et ad caelestia totum desiderium meum suspende, ut gustata suavitate supernae felicitatis pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me et eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare et consolari. Iunge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, et absque te frivola sunt universa.

Consideratio.

Qui multa habet, multam curam ex iis patietur. *Qui modicis scit contentari, pacatior erit*[1]. Cave turbationes: atque turbationum

---

[1] Hospitale pauperum c. 4, n. 1.

reseca materias. *Nil altum*, nil delicatum, nil curiosum, nil transitorium *concupiscas:* et maximas inquietudines amputasti [1]. Depone ex corde placet et displicet: et nihil te urgebit [2]. Claude ostium domus tuae, et eris in pace [3].

Non est pax bona, nisi in Deo et cum virtuoso, qui omnia bene agit propter Deum, quem diligit. Munda cor tuum ab omni malitia, et eris in bona pace [4]. Pax magna bene agenti, bona loquenti, nemini nocenti, ab omni via mala et iniqua cogitatione se custodienti [3].

Oratio contra cogitationes malas.

Deus, tu scis cogitationes hominum, quoniam vanae sunt (Ps 93, 11). Ecce, firmiter mihi propono in corde meo, tamquam signum foederis inter me et te faciendo, quod nullam creaturam amare volo propter amorem tuum nobilem ac pretiosum, sed omnia contemnere et me et omnia mea pariter relinquere. Post haec autem ascendunt cogitationes huius mundi, carnis peccatricis cognatae et vicinae, tam suaviter ad cor meum, quasi in ipsis esset aliqua felicitas et quasi amissurus essem

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 15, p. 154 sq, l. 31. — [2] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 17. — [3] Hortulus rosarum c. 11, n. 1. — [4] Vallis liliorum c. 8, n. 2.

quid magni boni, si eas contemnerem; sicque abducunt me saepe a proposito meo et tandem omnino seducunt. O quantum in hoc deliqui, quod non omnibus postpositis tibi soli adhaesi! [1]

Confide fili et noli timere: quia tecum sum dicit Dominus, ut eruam te. Confortare et esto robustus: quia plures nobiscum sunt quam contra nos. *Ego* inquit Dominus *ante te ibo* et pugnabo pro te: eroque tecum ad quaecumque perrexeris [2].

Oratio pro illuminatione mentis.

Domine Iesu Christe, lumen verum, aeternum et incommutabile, qui ad *illuminandas* humanae ignorantiae *tenebras* in huius mundi carcerem descendere dignatus es, ut viam nobis ostenderes ad patriam claritatis aeternae, ubi sanctis angelis semper praesens sine defectu luces, exaudi preces humilitatis meae et deificum illud *lumen,* quod mundo praedicasti et cunctis per orbem gentibus praedicari iussisti, *cordi meo* gratiosa largitate *infunde,* ut cognoscam in terra peregrinationis meae viam tuam, quatenus saeculi vanitate relicta et curis carnis abiectis te creatorem meum ac redemptorem passibus sequar amoris

---

[1] Soliloquium animae c. 6, n. 1 2 3. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 430, l. 14.

usque ad exitum vitae meae, in omni paupertate et humilitate, in patientia et longanimitate, in fide, spe et caritate, in sobrietate, in castitate et oboedientia perfecta [1].

Deus meus, lumen verum, tu potes omnes cordis mei *tenebras* illustrare, et omnes maculas eius in spiritu ardoris et iudicii concremare [2]. Longos annos diesque paupertatis uno simplici illapsu abunde consolaris. O veri solis ardor immensus, quot in amante parturis aestus [3]. En aestuat cor meum ad *desiderium aeternitatis;* atque memorando aeterna et *desiderando caelestia* grave est pondus propriae actionis: *taediosum* fit nimis quidquid video *in terrenis.* Displicet omne humanum solacium; nec invenio doloris mei remedium: nisi *cor meum* fuerit *tecum perfecte unitum* [4].

CAPUT XXIV.

De evitatione curiosae inquisitionis super alterius vita.

1. Fili, noli esse curiosus nec vacuas gerere sollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? Tu me sequere. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste

[1] De elevatione mentis c. 11, n. 1. — [2] Soliloquium animae c. 3, n. 3. — [3] Ib. c. 19, n. 3. — [4] De evelatione mentis P. 2, p. 408, l. 15.

sic et sic agit vel loquitur? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognosco, et cuncta, quae sub sole fiunt, video; et scio, qualiter cum unoquoque sit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu vero serva te in bona pace, et dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curae de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones et magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum et abscondita revelarem, si adventum meum diligenter observares et ostium cordis mihi aperires. Esto providus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus.

Consideratio.

Unusquisque sufficiens onus sibi ipsi est. Quid ergo prodest, quod alienis factis te ingeris et plus tollis, quam portare

vales?[1] Quanto quis latius foris extenditur: tanto intus minoratur[2]. Si non vis distrahi et laedi: noli alienis rebus *implicari*. Quod tibi non est commissum: taceat super hoc os tuum[3]. Nimis insipiens est qui propria neglegit: et alienis rebus *se implicat*[4].

Quapropter magnopere satagendum et ad interiora tempestive revertendum; quatenus Christo veniente et *ostium* pulsante statim *sibi aperiatur*[5]. Eris frequenter cum Iesu, si amaveris secretum. Inibi gaudebis in Domino et confabulaberis ei, et ille *respondebit tibi*. Appropinquabit cordi tuo lux eius, et veritas *manifestabitur tibi amplius*. Christo veniente illustrabitur interior domus tua. Emundaberis lumine novo, et in fulgore eius persultabunt omnia interiora tua[6].

CAPUT XXV.

In quibus firma pax cordis et verus profectus consistit.

1. Fili, ego locutus sum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non

---

[1] Hortulus rosarum c. 11, n. 3. — [2] Sermones ad novicios 3, P. 6, p. 21, l. 18. — [3] Libellus spiritualis exercitii c. 4, P. 2, p. 337, l. 6. — [4] De disciplina claustralium c. 1, P. 2, p. 269, l. 30. — [5] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 303, l. 14. — [6] De solitudine et silentio c. 1, n. 5.

quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desiderant: sed quae ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus et mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris et vocem meam secutus fueris, poteris multa pace frui.

2. Quid igitur faciam?

3. In omni re attende tibi, quid facias et quid dicas, et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas et extra me nihil cupias vel quaeras. Sed et de aliorum dictis vel factis nil temere iudices, nec cum rebus tibi non commissis te implices; et poterit fieri, ut parum vel raro turberis. Numquam autem sentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis molestiam, non est praesentis temporis, sed status aeternae quietis. Non ergo aestimes, te veram pacem invenisse, si nullam senseris gravitatem, nec tunc totum esse bonum, si neminem pateris adversarium; nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione

atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

4. In quo ergo, Domine?

5. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinae, non quaerendo, quae tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore nec in aeternitate; ita ut una aequali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera et contraria, omnia aequa lance pensando. Si fueris tam fortis et longanimus in spe, ut subtracta interiori consolatione etiam ad ampliora sustinenda cor tuum praeparaveris, nec te iustificaveris, quasi haec tantaque pati non deberes, sed me in omnibus dispositionibus iustificaveris et sanctum laudaveris; tunc in vera et recta via pacis ambulas, et spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quodsi ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito, quod tunc abundantia pacis perfrueris, secundum possibilitatem tui incolatus.

Consideratio.

Si vis habere pacem et bonam conscientiam, serva *humilitatem*, *patientiam* et ob-

oedientiam [1]. *Pax mea in patientia multa,* in malorum tolerantia, in contemptu saecularium gaudiorum. Quanto quis patientior fuerit, tanto maiore pace perfruetur [2]. Semper in gaudio et pace est, qui se ipsum vincit, abnegat, spoliat et vilificat et ad oboediendum propter Deum Deo et eius vicario, corde et animo, omni hora, sponte se resignat [3].

Pax animae fidelis in hac vita, ferre multa adversa pro amore Dei et nomine Christi. Decipitur et errat, qui aliter sentit et cogitat [4]. Stude ergo viam sanctae crucis tenere; et dolorosam imaginem crucifixi Iesu in corde portare: atque in fragili corpore pro posse viriliter imitari. Libenter temet ipsum resigna, atque *divinae voluntati omnia tua* fidenter committe [5]. Omnibus rebus mundi et cunctis gaudiis caeli: praeponenda est *voluntas Dei* [6].

In omnibus temporalibus variationibus, sive per nos sive per alios contingunt, supernam ordinationem considerare debemus et tali *ordinationi* nos humiliter *Deo prosternere,* atque petere, ut ipse nobis donet,

---

[1] Hortulus rosarum c. 10, n. 3. — [2] De tribus tabernaculis c. 3, n. 13. — [3] Hospitale pauperum c. 5, n. 2. — [4] Vallis liliorum c. 30, n. 1. — [5] Sermones de vita et passione Domini 22, P. 3, p. 194, l. 14. — [6] De mortificata vita P. 2, p. 392, l. 5.

quod saluti nostrae plus viderit prodesse [1]. Inde lucet servus Dei bonus, quoniam omnia in bonum accipit, sciens, quia *consummatio perfectionis est alienatio omnis propriae voluntatis* [2].

CAPUT XXVI.

De eminentia liberae mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio.

1. Domine, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione caelestium animum relaxare, et inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed praerogativa quadam liberae mentis, nulli creaturae inordinata affectione adhaerendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, praeserva me a curis huius vitae, ne nimis implicer; a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animae obstaculis, ne molestiis fractus deiciar. Non dico: ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana, sed ab his miseriis, quae animam servi tui communi

---

[1] De solitudine et silentio c. 1, n. 3. — [2] De fideli dispensatore c. 1, § 27.

maledicto mortalitatis poenaliter gravant et retardant, ne in libertatem spiritus, quotiens libuerit, valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab aeternorum amore me abstrahentem et ad se intuitu cuiusdam boni delectabilis praesentis male allicientem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro et sanguis, non me decipiat mundus et brevis gloria eius, non me supplantet diabolus et astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseverandi. Da pro omnibus mundi consolationibus suavissimam spiritus tui unctionem, et pro carnali amore tui nominis infunde amorem.

4. Ecce, cibus, potus, vestis ac cetera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue, talibus fomentis temperate uti, non desiderio nimio implicari. Abicere omnia non licet, quia natura sustentanda est; requirere autem superflua et quae magis delectant, lex sancta prohibet: nam alias caro adversus spiritum insolesceret.

Inter haec, quaeso, manus tua me regat et doceat, ne quid nimium fiat.

Consideratio.

Stude viam regiam tenere; ut *neque nimis laxus ad carnem: nec nimis rigidus per fervorem,* corruas ante finem. Si vis stabilem bene vivendi ordinem servare: *inter duo extrema* per medium iter incede; *ut* nihil per arrogantiam ultra vires attemptes: et quae commode agere praevales per inertiam non omittas [1].

Cum exterius laboraveris et necessaria negotia tractaveris; non totus in visibilibus defluas: sed frequenti meditatione te sursum ad Deum erigas. Pensa ad quid exteriora ista fiunt et exercentur; quia servum Dei iuvare debent, non impedire: quatenus terrenis bene moderatis ad aeterna et invisibilia facilius tendatur. Ut autem virtutem discretionis in operando et donum sapientiae possideas in vacando; *melius* hoc *impetrabis* devote *orando* et humiliter a Deo petendo: quam propriae industriae vel labori confidendo [2].

Oro te Domine Pater sanctissime, qui omnia in numero et pondere et mensura

---

[1] De disciplina claustralium c. 9, P. 2,. p. 301, l. 8. — [2] Ib. p. 303, l. 8.

fecisti; qui famulatum tibi debitum ab omni creatura rationali vis exhiberi: et praecipue in servis tuis spontaneum servitium diligis et exquiris; dirige actus meos spontaneos in beneplacito tuo, et ad imperium aeternae dispositionis tuae rebelles motus carnis meae reflecte: propriasque voluntates ex integro frangere mihi concede. Sic ordina cunctas affectiones meas ut malas statim ab initio respuam; bonas fortiter teneam, puros diligam: teque sine corporea imaginatione contemplari discam. Sic tempera vires meas et operationes exterius, ut non totus inhaeream infimis; sed *semper potens* sim *me convertere ad interna: et sine gravi tardatione ascendam ad caelestia.* Sic me conserva in aeternorum desiderio, in amore sanctarum virtutum, in fruitione caelestium: ut tu Domine Deus ampliorem inde habeas honorem: et ego salubriorem profectum suscipiam. Non mihi veniat ex tua visitatione pes superbiae: *nec me vexet pestis vanae gloriae.* Non me sinas Satanae decipi illusione, neque falsa rapi dulcedine nec privata devotione extra communitatem recedere, neque immoderata frangi exercitatione; sed da mihi cuncta cum discretione agere, sine sollerti consilio nil praetendere: cum timore et reverentia maiestatis tuae in conspectu tuo munde ac *libere sine* omni passione et *corruptibilium rerum*

affectione incedere. Da humilem et quietum spiritum possidere; effusum et immoderatum numquam esse: *nulli* quoque *creaturae vitioso affectu inhaerere*, sed tibi soli cor meum mundum et tranquillum conservare; ut *semper ad caelum mente erectus*, et tibi Deo meo secrete intentus, a nulla re visibili *capiar*: sed verus mundi contemptor permaneam. Sic exteriora pro loco et tempore da congruenter perficere: ut nullum interioribus meis sint detrimentum; sed omnis labor et actio pro te assumpta: ad *liberius* postmodum vacandum iuvamen mihi praestent et ducatum [1].

CAPUT XXVII.

Quod privatus amor a summo bono maxime retardat.

1. Fili, oportet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsius esse. Scito, quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam aliqua res mundi. Secundum amorem et affectum, quem geris, quaelibet res plus vel minus adhaeret. Si fuerit amor tuus purus, simplex et bene ordinatus, eris

[1] De disciplina claustralium c. 10, P. 2, p. 303 sqq, l. 24.

sine captivitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere; noli habere, quod te potest impedire et libertate interiori privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis cum omnibus, quae desiderare potes vel habere.

2. Quare vano maerore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum. Si quaeris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum et proprium beneplacitum magis habendum: numquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit, qui adversetur.

3. Iuvat igitur non quaelibet res adepta vel multiplicata exterius, sed potius contempta et decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu aeris et divitiarum intellegas, sed de honoris etiam ambitu ac vanae laudationis desiderio, quae omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris; nec diu stabit pax illa quaesita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes,

sed non meliorare. Nam occasione orta et accepta, invenies, quod fugisti, et amplius.

Oratio pro purgatione cordis et caelesti sapientia.

4. Confirma me, Deus, per gratiam Sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare, nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei, vilis aut pretiosae; sed omnia inspicere sicut transeuntia, et me pariter cum illis transiturum: quia nihil permanens sub sole, ubi omnia vanitas et afflictio spiritus. O quam sapiens, qui ita considerat!

5. Da mihi, Domine, caelestem sapientiam, ut discam te super omnia quaerere et invenire, super omnia sapere et diligere, et cetera secundum ordinem sapientiae tuae, prout sunt, intellegere. Da prudenter declinare blandientem et patienter ferre adversantem, quia haec magna sapientia, non moveri omni vento verborum, nec aurem male blandienti praebere Sirenae; sic enim incepta pergitur via secure.

Consideratio.

Noli intuta desiderare. Nam desiderio numquam satis erit: nec extinguitur cupido pretio rerum [1]. Pro dolor multi tempora sua, *cassa sollicitudine* consumunt; parum vel raro ad interiora se convertunt: et valde insensibiles intus fiunt. Erige cor sursum: noli cum bestiis inhaerere terrenis. . . . Bonus et pius Dominus qui promisit aeterna: non negabit temporalia. Tu quaere caelestia: et ipse absque dubio adiciet necessaria quamdiu es in hac vita [2].

Quaerant alii multa et varia ad extra; tu quaere unum internum bonum, et sufficit tibi. Ecce, alius villam quaerit, alius in negotiationem suam vadit. Alius argentum et aurum multum congregat, alius voluptates ambit et honores. Pauci unum et propter unum pure et simpliciter quaerunt. Ideoque nec stabilem *pacem* inveniunt, nec internam gratiam sapiunt [3].

Quaere ergo nunc, anima mea, tam singulare et supereminens bonum. Quamdiu in carne vivis, quaerere ne cesses, quia nec satis inveniri potest, quod ad plenum com-

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 17, P. 3, p. 161 sq, l. 29. — [2] Ib. p. 162, l. 4. — [3] Soliloquium animae c. 12, n. 2.

prehendi non potest. Erit autem finis quaerendi, cum venerit hora fruendi. Tunc enim erit omnia in omnibus, ipse solus unus, sufficiens omnibus et singulis [1].

Quam felix et sancta anima, quae solius Dei pascitur amore et sanctarum virtutum trahitur amore, cuius tantum propositum est, ut visibilia contemnendo invisibilibus et divinis saginetur. Talis multum *sapiens* esse liquido demonstratur, quia pro modicis immensa, pro transitoriis perpetua, pro vilibus pretiosa, pro deformibus pulchra, pro miseris iucunda, pro amaris suavia, et (quod sublimius est et verius) pro nihilo universa mercatur [2].

Oratio de lacrimosa contritione peccatorum.

O misericordissime Deus cuius natura bonitas et opus misericordia est, da mihi secundum multitudinem misericordiarum tuarum perfectam peccatorum meorum habere contritionem, ut dolore cordis intrinsece compunctus amarissime flere valeam, et scelera mea atque delicta universa, digna castigatione extorquere, eaque sacro paenitentiae lavacro abluere possim et purgare [3].

---

[1] Ib. n. 4. — [2] Sermo I ad fratres n. 3. — [3] De elevatione mentis P. 2, p. 414, l. 6.

Visita me frequenter, clementissime Iesu, et in amore tuo vehementer accende; ut *discam* omnia inferiora et creata despicere: et te solum aeternum et increatum bonum pure quaerere, et *super omnia te* propter te veraciter *amare*[1]. Da fastidium omnium terrenorum desiderium aeternorum, amorem omnis boni assecutionem omnis virtutis, cognitionem summae veritatis fruitionem aeternae felicitatis. . . . *Evacua cor meum* ab omni creatura et ab omni quod me impedire potest et obtenebrare. Sim simplex purus et totus in te fixus ac suspensus. Da veram internam et divinam pacem, et sine omni perturbatione mentem possidere tranquillam. Da ad aliquid temporale vitiose non affici, nec ab hominibus velle agnosci nec curari nec stulte amari quia omnes seducunt et seducuntur, qui aliquid extra te *inordinate* cupiunt vel *diligunt.* Nullum ad me hominem, per blandimenta aut obsequia fac me trahere, sed omnes a me sapienter removere ad te vero salubriter dirigere, nilque in homine aut aliqua creatura respicere et amare nisi quod tuum est et propter quod facti sunt[2].

---

[1] De elevatione mentis P. 2, p. 403, l. 6. — [2] Ib. p. 416 sq, l. 13.

CAPUT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1. Fili, non aegre feras, si quidam de te male senserint et dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipso sentire debes, et neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Est non parva prudentia, silere in tempore malo et introrsus ad me converti, nec humano iudicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum; sive enim bene sive male interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi est vera pax et vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore et vano timore oritur omnis inquietudo cordis et distractio sensuum.

Consideratio.

«In patientia vestra possidebitis animas vestras» (Lc 21, 19). Quando ergo aliquis dure tibi loquitur aut te iniuste increpat, non statim irascaris nec dure respondeas; sed *tace* aut humiliter loquere et sustine

patienter, sicut fecit Iesus. Nam accusatus a multis tacuit et flagellatus non murmuravit. Aut si opus est loqui et prosit, tunc responde benigne et doce prudenter, sicut Christus dura alapa percussus respondit servo pontificis verbis rectis et mansuetis. Sic enim alios magis aedificas et te ipsum a confusione liberas[1].

Ille amplius placet Deo, qui profundius se humiliat et ferventer ipsum amat. Beatus, qui *se viliorem omnibus reputat* et cavet omne, quod Deo displicere cognoscit[2]. Non est sine laude et honore, qui propter Deum spernit laudes et honores. Nec est sine solacio divino, qui omnia huius mundi gaudia reputat pro nihilo et omnia sibi contraria sustinet libenter pro Christo et cotidie anhelat esse cum eo in caelo[3].

CAPUT XXIX.

Qualiter instante tribulatione Deus invocandus est et benedicendus.

1. Sit nomen tuum, Domine, benedictum in saecula, qui voluisti hanc temptationem et tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse

---

[1] Vallis liliorum c. 22, n. 1. — [2] Ib. c. 4, n. 2. — [3] Ib. c. 31, n. 4.

habeo ad te confugere, ut me adiuves et in bonum mihi convertas. Domine, modo sum in tribulatione, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a praesenti passione. Et nunc, pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Salvifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus et per te liberatus. Complaceat tibi, Domine, ut eruas me: nam ego pauper quid agere possum, et quo ibo sine te? Da patientiam, Domine, etiam hac vice. Adiuva me, Deus meus, et non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter haec quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari et gravari. Oportet utique, ut sustineam, et utinam patienter, donec transeat tempestas et melius fiat! Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc temptationem a me auferre et eius impetum mitigare, ne penitus succumbam, quemadmodum et prius saepius egisti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est haec mutatio dexterae excelsi.

Consideratio.

Disce Dominum laudare in tribulatione quam pateris: et fac de necessitate virtutem; ut meritum tuum augescat: et poena minuatur peccatorum. Vis murmurare contra Deum; quia te flagellat et probat? Hoc tibi non expedit: sed magis ora ut malis tuis non parcat. Confitere ergo Domino quia bonus in donis suis: confitere etiam, quia iustus in flagellis tuis. Bonitas sua sine meritis tuis contulit tibi bona; iniquitas autem tua quid meruit nisi flagella? Dic igitur ei in oratione prostratus. Domine Deus, *ego* nil aliud ex me *promerui*, quam *pati et flagellari*; nec dignus sum vel minimam a te consolationem recipere: quoniam in multis te offendi. *Sis igitur* in omnibus *benedictus*: in quibus me affligis et uris. Si minus est: addes amplius. Modicum est totum secundum quod merui. Afflictio mea, laus tua sit et gloria. Gloriari enim me oportet hoc modo in cruce Domini mei Iesu Christi. Duret et valeat dolor meus: quantum tibi placuerit. Laudem tuam imple in me: scio enim quod nihil iniuste agere potes [1].

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 7, P. 2. p. 369 sq, l. 10.

Da patientiam pie *Domine*, et sit mihi omnis tribulatio et angustia super omnem consolationem desiderabilis et beneventa [1]. Confirma me in verbis tuis, ne deficiam in via. Redde mihi laetitiam salutaris tui [2]. Potens es, omnipotens et misericors Domine, qui me de nihilo creasti quique hominis infirmitatem et casum ab initio praenosti, omnia commissa mea benignissime dimittere ac instaurare omissa, perdita restituere, livida curare ac totum statum mentis meae in melius commutare, ita ut iam nil desit de priori proposito, sed etiam omnis occasio mali cooperetur mihi in melius, tibi humiliter prostrato. Haec est *mutatio dexterae excelsi*, haec est visitatio caelestis, haec est multiplex collatio divinae pietatis [3].

CAPUT XXX.

De divino petendo auxilio et confidentia recuperandae gratiae.

1. Fili, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc est, quod maxime

---

[1] De elevatione mentis P. 2, p. 417 sq, l. 29. — [2] Hospitale pauperum c. 18, n. 2, 1. — [3] Soliloquium animae c. 25, n. 11.

consolationem impedit caelestem, quia tardius te convertis ad orationem. Nam antequam me intente roges, multa interim solacia quaeris, et recreas te in externis. Ideoque fit, ut parum omnia prosint, donec advertas, quia ego sum, qui eruo sperantes in me, nec est extra me valens auxilium, neque utile consilium, sed neque durabile remedium. Sed iam resumpto spiritu post tempestatem reconvalesce in luce miserationum mearum; quia prope sum, dicit Dominus, ut restaurem universa, non solum integre, sed et abundanter ac cumulate.

2. Numquid mihi quicquam est difficile? aut ero similis dicenti et non facienti? Ubi est fides tua? Sta firmiter et perseveranter. Esto longanimis et vir fortis; veniet tibi consolatio in tempore suo. Expecta me, expecta; veniam et curabo te. Temptatio est, quae te vexat, et formido vana, quae te exterret. Quid importat sollicitudo de futuris contingentibus, nisi ut tristitiam super tristitiam habeas? Sufficiat diei malitia sua. Vanum est et inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quae forte numquam evenient.

3. Sed humanum est, huiusmodi imaginationibus illudi, et parvi adhuc animi signum, tam leviter trahi ad suggestionem inimici. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illudat et decipiat, utrum praesentium amore, aut futurorum formidine prosternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, et in misericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, saepe sum propinquior. Quando tu aestimas paene totum perditum, tunc saepe maius merendi instat lucrum. Non est totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare secundum praesens sentire, nec sic gravitati alicui, undecumque venienti, inhaerere et accipere, tamquam omnis spes sit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miserim aliquam tribulationem vel etiam optatam subtraxerim consolationem: sic enim transitur ad regnum caelorum. Et hoc sine dubio magis expedit tibi et ceteris servis meis, ut exercitemini adversis, quam si cuncta ad libitum haberetis. Ego novi

cogitationes absconditas, quia multum expedit pro salute tua, ut interdum sine sapore relinquaris, ne forte eleveris in bono successu, et tibi ipsi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre possum, et restituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dedero, meum est, cum retraxero, tuum non tuli, quia meum est omne datum bonum et omne donum perfectum. Si tibi admisero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito sublevare possum et omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen iustus sum et recommendabilis multum, cum sic facio tecum.

6. Si recte sapis et in veritate aspicis, numquam debes propter adversa tam deiecte contristari, sed magis gaudere et gratias agere, immo hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, et ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis, quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina, non ad honores, sed ad despectiones, non ad otium, sed ad labores, non ad requiem,

sed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

Consideratio.

Ego sum fons vitae, qui non potest exhauriri. Qui sitit, *veniat ad me* et bibat. Qui morbidus est, *veniat,* ut sanetur. Qui tepidus est, *veniat,* ut accendatur. Qui timidus est, *veniat,* ut *confortetur.* Qui tristis est, *veniat,* ut consoletur. Qui aridus est, *veniat,* ut adipe et pinguedine spiritus repleatur. Qui taedio afficitur, *veniat,* ut gaudio recreetur[1].

Cura est mihi de te, *ut bene habeas;* nolo ergo, ut de me haereas. Scio quidem, quantum pati valeas; et ideo tempero vices meas, ne supra id, quod possis sustinere, tenteris et deficias. Nec ignoro, quia interim in maerore existis; sed tam subito infirmari et ab omni spe deficere, quasi non essem rediturus, non placet utique mihi. *Ubi est fides tua?* Magna fide opus est tibi in hac parte maxime; quia, etsi me non vides, videris tamen a me, cui te et omnia tua credere deberes. Licet namque iudicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum est, quidquid disponit et operatur Deus.

Noli contristari, quasi a Deo derelictus. Noli timere, quasi ab inimicis vallatus. Non

---

[1] Soliloquium animae c. 18, n. 5.

te deserui nec deseram. Sed in multis te probabo et per varias temptationes te ducam et quasi aurum igne examinabo te et purgabo. Et in tempore tribulationis apparebo tibi et consolabor te praesentia mea, devotionis gratiam infundendo, vino compunctionis primo te potando, deinde oleo laetitiae ungendo. Non desperes, quacumque adversitate imminente et omni humana consolatione recedente. Non soleo tristem praeterire nec orantem spernere, sed ad me clamantem cum gemitu clementer exaudire. Probo certantem, coronabo perseverantem. Permitto ad modicum tribulari mihi dilectum, et dum minus aestimat aut indignum se reputat aliquo solacio, *subito* appareo et illumino ignorantem. Tu ergo haec audiendo praepara te ad devotionis gratiam; *expecta patienter,* donec veniam et iterum visitem cor tuum, ab omni molestia te liberando et in novae exultationis statum producendo [1].

CAPUT XXXI.

De neglectu omnis creaturae, ut creator possit inveniri.

1. Domine, bene indigeo adhuc maiori gratia, si debeam illuc pervenire, ubi me

---

[1] Soliloquium animae c. 17. n. 4 5.

nemo poterit nec ulla creatura impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum libere ad te volare. Cupiebat libere volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, et volabo et requiescam? Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam, et se ipsum perfecte deserere, ac in excessu mentis stare, et videre, te omnium conditorem cum creaturis nil simile habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se a perituris et creaturis ad plenum sequestrari.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quae animam levet et supra semet ipsam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu elevatus et ab omnibus creaturis liberatus ac Deo totus unitus, quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu parvus erit et infra iacebit, qui aliquid magnum aestimat, nisi solum unum immensum, aeternum bonum. Et quidquid Deus non est, nihil est et pro nihilo

computari debet. Est magna differentia, sapientia illuminati et devoti viri et scientia litterati atque studiosi clerici. Multo nobilior est illa doctrina, quae de sursum ex divina influentia manat, quam quae laboriose humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare; sed quae ad eam requiruntur, non student exercere. Est magnum impedimentum, quia in signis et sensibilibus rebus statur, et parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, quo spiritu ducimur, et quid praetendimus, qui spirituales dici videmur, quod tantum laborem et ampliorem sollicitudinem pro transitoriis et vilibus rebus agimus, et de interioribus nostris vix raro plene recollectis sensibus cogitamus.

4. Pro dolor! statim post modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera nostra districta examinatione trutinamus. Ubi iacent affectus nostri, non attendimus, et quam impura sint omnia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam suam, et ideo sequebatur diluvium magnum. Cum ergo interior affectus noster multum corruptus sit,

necesse est, ut actio sequens, index carentiae interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonae vitae.

5. Quantum quis fecerit, quaeritur; sed ex quanta virtute agit, non tam studiose pensatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, investigatur; quam pauper sit spiritu, quam patiens et mitis, quam devotus et internus, a multis tacetur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit. Illa frequenter fallitur; ista in Deo sperat, ut non decipiatur.

Consideratio.

Amor mundi perditio: amor Iesu animae redemptio. Amor carnis stultitia: amor Iesu sapientia. Amor creaturae minuit Creatoris amorem: amor Creatoris dat omnibus creaturis abeundi licentiam[1]. *Magna libertas* animi, *nil concupiscere, quae sunt mundi*[2]. Quis est verus Iesu discipulus? Qui omnibus terrenis perfecte renuntiat: et propriam voluntatem

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 1. — [2] Hortulus rosarum c. 8, n. 3.

suam relinquit [1]. Sperne igitur mundum: et obtinebis caelum. *Relinque creaturas: et invenies Creatorem.* Desine temporalia: et dabuntur tibi sempiterna [2].

Ille ambulat cum Deo in luce, qui nil cupit de hoc mundo habere, sed habet cor suum fixum ad Deum in caelo. Nam ibi est thesaurus animae absconditus, Dominus Iesus Christus, in quo omnia bona continentur [3]. Nil quippe animae famem satiat, nisi solus Deus, qui eam creavit [4]. *Omne quod de Deo non est* vanitas est: et *pro nihilo reputandum* [5].

Libenter sequor te, amande Iesu, in terris, sed multo libentius sequerer te in caelos. Thesaurus meus tu es, carior omni creatura, qui es ad dexteram Patris [6]. Tu es dilectus ille: quem cupio videre. Caelum terra mare et omnia quae in eis sunt, non curo aspicere: ut te vel semel possim inspicere. Omnia mihi angusta sunt et parva comparatione tui: donec te merear videre ac frui [7].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 31, P. 3, p. 288, l. 4. — [2] Ib. 15, P. 3, p. 153, l. 21. — [3] Vallis liliorum c. 7, n. 1. — [4] Hortulus rosarum c. 8, n. 3. — [5] Sermones de vita et passione Domini 26, P. 3, p. 219, l. 25. — [6] Soliloquium animae c. 12, n. 7. — [7] Sermones de vita et passione Domini 9, P. 3, p. 117, l. 24.

CAPUT XXXII.

De abnegatione sui et abdicatione omnis cupiditatis.

1. Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietarii et sui ipsius amatores cupidi, curiosi, gyrovagi, quaerentes semper mollia, non quae Iesu Christi, sed hoc saepe fingentes et componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummatum verbum: Dimitte omnia, et invenies omnia; relinque cupidinem, et reperies requiem. Hoc mente pertracta; et cum impleveris, intelleges omnia.

2. Domine, hoc non est opus unius diei, nec ludus parvulorum; immo in hoc brevi includitur omnis perfectio religiosorum.

3. Fili, non debes averti, nec statim deici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora provocari, et ad minus ad haec ex desiderio suspirare. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum

meum pure stares, et eius, quem tibi praeposui, Patris: tunc mihi valde placeres, et tota vita tua in gaudio et pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quae nisi mihi ex integro resignaveris, non acquires, quod postulas. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias, id est, caelestem sapientiam omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam et propriam complacentiam.

4. Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis et altis in rebus humanis. Nam valde vilis et parva ac paene oblivioni tradita videtur vera caelestis sapientia; non sapiens alta de se, nec magnificari quaerens in terra: quam multi ore tenus praedicant, sed vita longe dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita a multis abscondita.

Consideratio.

Amor sui, plenus timore et angore: *abnegatio sui*, ineffabilis *libertas*. Amor sui intestinum malum: qui raro vincitur nisi Deus perfecte diligatur. Contemptus sui salutis indicium; et quia a contemptu in-

cipit: in amore Iesu perficietur[1]. Cum aliquis ad tantam pervenerit *abnegationis* profunditatem, ut neque in magnis neque in parvis, nec in adversis nec in prosperis suam exquisierit voluntatem, iure etiam de se dicere potest: Consummatum est. Hoc est: Quidquid virtutis, quidquid *perfectionis*, quidquid spiritualis est conversationis, in hoc uno munere adimplevi, videlicet in plenaria mei abnegatione[2].

Omne gaudium, *quod de caelo non est*, cito *perit*, maculat et laedit[3]. Qui amat animam suam: perdet eam (Io 12, 25). Haec loquitur amantissimus Iesus: volens te separare a mundi curis et illecebris. Ecce amor et perditio. Aeternum Patris Verbum id dicit; non te fallit, sed saluti tuae consulit[4]. Salvare vis animam tuam: contemne nunc vitam praesentem[5]. Si vis lucrari thesaurum caelestem, proice a te terrae molem[6]. Omnia enim infima caduca; omnia mundana vana, quantumcumque sint decora. In solo Deo omnia bona plena, sine fine.

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 7. — [2] De fideli dispensatore c. 3, § 2. — [3] Hortulus rosarum c. 5, n. 2. — [4] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 156 sq, l. 26. — [5] Ib. p. 157, l. 28. — [6] Hortulus rosarum c. 9, n. 2.

Si Iesum sequeris et omnibus *renuntiaveris*, omnia in eo possidebis [1].

Eia dilecte Domine fac me participem gratiae tuae; et ne derelinquas me in necessitatibus meis: quia adhuc plura habeo ad superandum. *Necdum ad fundum me reliqui;* neque totaliter mihi ipsi sum mortuus: nec ab omnibus creatis rebus et affectionibus adhaesivis solutus et evacuatus; sed natura adhuc fortiter in me vivit, et operatur partem suam: et dat mihi intellegere quod Iebusaeus adhuc in terra mea moratur. Benefac dilecte Domine propter gratiam tuam: quia in virtute tua mox ad nihilum cadunt omnes inimici mei [2].

CAPUT XXXIII.

De instabilitate cordis et de intentione finali ad Deum habenda.

1. Fili, noli credere affectui tuo; qui nunc est, cito mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens: ut modo laetus, modo tristis, modo pacatus, modo turbatus, nunc devotus, nunc indevotus, nunc studiosus,

[1] Hospitale pauperum c. 18, n. 3. — [2] De mortificata vita P. 2, p. 390, l. 19.

nunc acediosus, nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed stat super haec mutabilia sapiens et bene doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis, sed ut tota intentio mentis eius ad debitum et optatum proficiat finem. Nam sic poterit unus et idem inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo per tot varios eventus ad me impraetermisse directo.

2. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus, tanto constantius inter diversas itur procellas. Sed in multis caligat oculus purae intentionis; respicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam et raro totus liber quis invenitur a naevo propriae exquisitionis. Sic Iudaei olim venerant in Bethaniam ad Martham et Mariam, non propter Iesum tantum, sed et ut Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, ut sit simplex et rectus, atque ultra omnia varia media ad me dirigendus.

Consideratio.

Cor non potest diu quiescere; aut enim bona aut mala imaginatur, aut tristia pensat

aut laeta revolvit, sicut molendinum, quod a vento movetur [1]. Quando cor hominis a summo bono abstrahitur; tunc in infimis quaerit delectari: et variis desideriis hinc inde movetur. Et qui tempestive non resistit: captivatur et superatur. Nil laboriosius quam cor custodire ab evagatione et vitiosis imaginibus, ex sensibilibus rebus acquisitis. Pravum et inscrutabile est cor hominis: et ad malum proclivum ab adulescentia sua [2].

Ne ergo mala subito irruant et maculent, sacra verba tamquam grana cordi tuo insere et ea diligenter revolvendo in cibum converte [1]. Dic ergo cum David in psalmo, neglecto omni bono terreno, intime orando: «Mihi autem adhaerere Deo bonum est, ponere in Domino spem meam» (Ps 72, 27). Sicut fuerit voluntas in caelo, sic fiat. Nil aliud volo, nil cupio, nisi te solum, Domine, pro omni labore meo et praemio in caelo [3].

In vanum laborat, qui Deum in omni facto suo et cogitatu non praeponit, nec ipsum pure quaerit et cupit [4]. Beatus, qui omnia bona opera sua facit cum pura *intentione simpliciter ad laudem Dei*. Beatus, qui omni tempore suo cor suum ad bene-

---

[1] Manuale parvulorum c. 6, n. 2. — [2] Sermones ad novicios 13, P. 6, p. 89, l. 17. — [3] Manuale parvulorum c. 11. — [4] Vallis liliorum c. 30, n. 1.

placitum Dei dirigit et nullum proprium commodum finaliter quaerit. Beatus, qui omnia immunda idola antiqui hostis a se longe proicit et ad arma Christi crucifixi humiliter in angustiis confugit et orat. Hic bene procedit et cum Iesu ubique per mare et aridum pergit, donec ad patriam cum eo perveniat [1].

CAPUT XXXIV.

Quod amanti sapit Deus super omnia et in omnibus.

1. Ecce, Deus meus et omnia. Quid volo amplius, et quid felicius desiderare possum? O sapidum et dulce verbum! sed amanti Verbum, non mundum, nec ea, quae in mundo sunt. Deus meus et omnia. Intellegenti satis dictum est, et saepe repetere iucundum est amanti. Te siquidem praesente iucunda sunt omnia; te autem absente fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum et pacem magnam laetitiamque festivam. Tu facis bene sentire de omnibus et in omnibus te laudare, nec potest aliquid sine te diu placere;

---

[1] Manuale parvulorum c. 12, n. 1.

sed si debet gratum esse et bene sapere, oportet gratiam tuam adesse et condimento tuae sapientiae condiri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, et qui carnem sapiunt: quia ibi plurima vanitas, et hic mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum et carnis mortificationem sequuntur, vere sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: et quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen, et multum dissimilis sapor Creatoris et creaturae, aeternitatis et temporis, lucis increatae et lucis illuminatae.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, laetifica, clarifica et vivifica spiritum meum, cum suis potentiis ad inhaerendum tibi iubilosis excessibus. O quando veniet haec beata et desiderabilis hora, ut tua me saties praesentia et

sis mihi omnia in omnibus? Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, pro dolor, vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfecte mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella movet intestina, nec regnum animae patitur esse quietum.

4. Sed tu, qui dominaris potestati maris et motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuva me. Dissipa gentes, quae bella volunt; contere eas in virtute tua. Ostende, quaeso, magnalia tua, et glorificetur dextera tua: quia non est spes alia nec refugium mihi, nisi in te, Domine Deus meus.

Consideratio.

«Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi?» (Ps 34, 10.) Unus est, et similis illi non est; Deus meus est, et omne, comparatum ei, nihil est. Dilectus intimus et amicus fidelissimus, qui amantem se numquam deserit, sed cum amante se libenter sociat [1]. Ideo in laudem Dei psalmista frequenter dicit et repetit: «Confitemini Do-

[1] Soliloquium animae c. 11, n. 1.

mino, quoniam bonus»; *et hoc dicere dulce est amanti*[1].

Pulcher es, dilecte mi, et amabilis valde, non carni, sed menti, non oculo aut sensui alicui, sed animae credenti, mundum cor habenti et ad invisibilia atque spiritualia se transferenti. Qui ergo tibi per devotionis affectum uniri desiderat, necesse est, ut omnem carnalem affectum in se mortificet et puritatem conscientiae maxime custodiat. Displicet enim tibi, si quis graditur ad fragiles creaturas pro mendicando solacio. Propterea introrsus me vocas, ut amem te, et iubes, ut expectem te, quoniam tunc inveniam, quotienscumque me postpono et, sicut tu vis, ita et ego volo.

Ego autem longe a te proiectus saepe eo per aliam viam amando rēs perituras, non sicut oportet, nec ad quem finem decet[2]. Quapropter planctum saepe gemino pro cantu, et «dum dicitur mihi» per singulos dies, «ubi est Deus tuus?» (Ps 41, 4), magis compungitur spiritus meus. Penso enim suspense: Ubi est bonum meum et perfectum *gaudium cordis* mei? Ubi *pax* et requies vera? Ubi haec omnia ineffabilia bona nisi in Deo meo? Ubi est ergo Deus

[1] Vallis liliorum c. 4, n. 1 (cf. Ps 105, 1; 106, 1; 117, 1; 135, 1). — [2] Soliloquium animae c. 11, n. 1.

meus, quem sic amo et nondum video, cuius amor me totiens vulnerat, *absentia contristat*, sed et *visitatio* nonnumquam *recreat?* Ubi est Deus meus, pro quo tot sustineo labores et dolores, cuius memoria dulcis, sed *praesentia* carior omnem repellit de corde maestitiam? Ubi est spes mea et gloriatio mea? [1]

Nondum perfecte mortuus sum mundo, sed *vivit adhuc in me vetus homo, suscitans in me varias rixas* et desideria multorum malorum, faciens noctes amaras et dies taediosos [2]. Oportet cor esse liberum et ab omni inordinata affectione purgatum; oportet mentem esse inoccupatam ab omni strepitu et imaginatione corporum: si debeat aliquid comprehendere de *aeterno incircumscripto lumine* illuminante totum mundum. Da mihi Domine, ut in lumine tuo videam lumen; non lumen caeli non lumen terrae, non angelicum non humanum lumen: sed *lumen aeternum* increatum *immensum* ineffabile incomprehensibile superessentiale et incommutabile lumen. O quam gravis est mihi sarcina carnis, quam onerosa lex peccati in membris meis: quae impedit et retrahit ab aspectu caelestis luminis; a vultu gloriae Dei, a gustu felicitatis aeternae, ab introitu

---

[1] Ib. c. 20, n. 6. — [2] Ib. c. 8, n. 1.

civium supernorum: quos laetitia sempiterna circumdat et implet.... Visita me frequenter clementissime Iesu, et in amore tuo vehementer accende; ut discam omnia inferiora et creata despicere: et te solum aeternum et increatum bonum pure quaerere, et super omnia te propter te veraciter amare [1].

CAPUT XXXV.

Quod non est securitas a temptatione in hac vita.

1. Fili, numquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, et a dextris et a sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto patientiae, non eris diu sine vulnere. Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire et potenti manu uti adversus obiecta. Nam vincenti datur manna, et torpenti relinquitur multa miseria.

---

[1] De elevatione mentis P. 2, p. 402 sq, l. 13.

2. Si quaeris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad aeternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quaere veram pacem, non in terris, sed in caelis, non in hominibus nec in ceteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei debes omnia libenter subire, labores scilicet et dolores, temptationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliationes, confusiones, correctiones et despectiones. Haec iuvant ad virtutem, haec probant Christi tironem, haec fabricant caelestem coronam. Ego reddam mercedem aeternam pro brevi labore, et infinitam gloriam pro transitoria confusione.

3. Putas tu, quod semper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas gravitates et temptationes varias magnasque desolationes. Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, et magis confisi sunt Deo, quam sibi, scientes, quia non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam promeren-

dam. Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrimas et magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, et confortare; noli diffidere, noli discedere, sed corpus et animam expone constanter pro gloria Dei. Ego reddam plenissime, ego tecum ero in omni tribulatione.

Consideratio.

In hac vita *inter hostes versamur:* et ex omni parte bellum nobis instat contra vitia gerendum. Cotidie temptamur et impugnamur; nunc quidem molliter, nunc acriter, semper autem periculose et nequiter: diabolo nobis ubique insidiante et infestante. Nullus quippe vivens a temptationibus et turbationibus totaliter liber est quamdiu spiritus in corpore manet: sed quilibet cogitur etiam invitus portare pondus diei et aestus. Nemo ergo otio torpeat; nemo a castris Dei *recedere* cogitet: nemo ante finem belli arma sua deponat [1]. *Arma* militiae nostrae non carnalia, ab extra, sed *spiritualia* dona, ab intra [2]. Accingatur novus miles ense novo in fervore spiritus contra nequitias diaboli pugnaturus;

[1] Sermones ad novicios 18, P. 6, p. 143, l. 12. — [2] Hospitale pauperum c. 16, n. 2.

pugnet fortiter in gladio bis acuto: timorem et amorem Dei in mente habendo [1].

Per fortia certamina itur sine dubio ad gaudia sempiterna, vincentibus in extremis reddenda. Hinc Christus per beatum Iohannem in Apocalypsi loquens adhortatur strenue fidelem militem suum certare: et contra diaboli nequitias per orationes et sacra studia vigilare. Esto, inquit, fidelis usque ad mortem: et dabo tibi coronam vitae (Apc 2, 10). Et iterum in eodem: Vincenti dabo manna absconditum (Apc 2, 17) [2].

Non ergo fugiamus labores et angustias pro salute nostra in religione subortas, de quibus antea nesciebamus; sed stemus firmiter, *certemus viriliter*, oboediamus festinanter: oremus frequenter, laboremus diligenter, taceamus libenter. Sustineamus nos propter Christum patienter sicut omnes *sancti* fecerunt: qui graviora perpessi, nunc gaudent in caelis et dicunt. Transivimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium (Ps 65, 12) sempiternum. . . . Igitur surgentibus ventis duris non retrocedamus, sed manus ad remos ponamus; *arma spiritualia* arripiamus, animum tristem erigamus, de novo incipiamus: et multo fortius quam

[1] Sermones ad novicios 18, P. 6, p. 143 sq, l. 26. — [2] Ib. 15, P. 6, p. 121 sq, l. 29.

fecimus contra carnem, contra mundum, et contra diabolum certare studeamus. Quanto enim durior pugna: tanto gloriosior corona [1].

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

1. Fili, iacta cor tuum firmiter in Domino, et humanum ne metuas iudicium, ubi te conscientia pium reddit et insontem. Bonum est et beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi et Deo magis quam sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, et ideo parva fides est adhibenda. Sed et omnibus satis esse, non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere et omnibus omnia factus est, tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuit.

2. Egit satis pro aliorum aedificatione et salute, quantum in se erat et poterat; sed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commisit, qui totum noverat; et patientia ac humilitate contra ora loquentium iniqua aut etiam vana ac

---

[1] Sermones ad novicios 5, P. 6, p. 38 sq, l. 27.

mendosa cogitantium atque pro libitu suo quaeque iactantium se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3. Quis tu, ut timeas a mortali homine? Hodie est, et cras non comparet. Deum time, et hominum terrores non expavesces. Quid potest aliquis in te verbis aut iniuriis? Sibi potius nocet, quam tibi; nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum prae oculis, et noli contendere verbis querulosis. Quodsi ad praesens tu videris succumbi et confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam, sed ad me potius respice in caelum, qui potens sum eripere ab omni confusione et iniuria, et unicuique reddere secundum opera sua.

Consideratio.

Si quando insurrexerit contrarius tibi e dixerit, quod non libenter audis: esto patiens et tace; illatis malis Dominus respondebit. Quid tibi nocere potest alterius malitia, si contra te inflatur, si detrahit, si obiurgat? *Se ipsum magis prodit,* quia bonus non est.

Nam si tu bonus fueris et in patientia manseris, nil mali tibi intulit, sed potius meritum tuum auxit. *Nemini nocet pravitas alterius,* neminem laedit verbum contumeliosum, quamdiu ipse pius et immotus fuerit. Omnis homo, qualis interius est, talis ei exterior adversitas erit; quia, si tu bonus, simplex ac rectus ac Deum timens probaris, nemo tibi bonitatem, iustitiam et pacem tuam potest auferre, nisi eam voluntarie reliqueris [1].

Non est magna patientia, quam parva res perturbat. Disce saltem tacere ad iniuriam, quia prudentis est tacere in tempore malo. Cogita de corona, non de iniuria, et quomodo possis alium sanare, non quid possis e contrario, quasi zelo iustitiae motus, respondere. Si ille non ignoscit, tu ignosce; quia frequenter maiorem habet culpam, qui alteri irascitur, quam qui iratum patitur. Miserorum proprium est, conqueri, et impatientium, citius commoveri et causas aliis imponere. Tu ergo esto libenter reus, ut fias ante Deum innocens [2].

Nempe et ipse apostolus *Paulus* vas electionis, ad caeli secreta frequenter raptus, temptationes habuit; vexationes hominum passus est: atque in multis laboribus fatigatus, *detractiones et murmurationes contra se iniustas*

---

[1] Epistula I, n. 7. — [2] Ib. n. 8.

saepius audivit et sustinuit. Nec tamen propter adversa affligentia a Christi servitio et amore discessit, nec refriguit: sed magis viriliter ad tolerandum omnia se exposuit; et alios secum ad certamen propter coronam gloriae confortavit: quam Christus servis suis multa contraria pro se sustinentibus promisit. Et factus est beatus Paulus tanto laetior et securior ad percipienda praemia futura in caelo: quanto duriora pertulit a notis et ignotis tamquam homo *despicabilis* in mundo [1].

Esto diligens in operando bona, patiens in tolerando mala, et beatus eris in vita tua, Deum laudando omni hora [2].

CAPUT XXXVII.

De pura et integra resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.

1. Fili, relinque te, et invenies me. Sta sine electione et omni proprietate, et lucraberis semper. Nam et adicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris nec resumpseris.

2. Domine, quotiens me resignabo, et in quibus me relinquam?

---

[1] Sermones ad novicios 15, P. 6, p. 114 sq, l. 16. — [2] Hortulus rosarum c. 5, n. 2.

3. Semper et omni hora: sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus et ego tuus, nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis, et quanto plenius et sincerius, tanto mihi plus placebis, et amplius lucraberis.

4. Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plene Deo confidunt, ideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primo totum offerunt, sed postea temptatione pulsati ad propria redeunt, ideo minime in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem et iucundae familiaritatis meae gratiam non pertingent, nisi integra resignatione et cotidiana sui immolatione prius facta; sine qua non stat nec stabit unio fruitiva.

5. Dixi tibi saepissime, et nunc iterum dico: Relinque te, resigna te, et frueris magna interna pace. Da totum pro toto; nil exquire, nil repete; sta pure et inhaesitanter in me, et habebis me. Eris liber in corde, et tenebrae non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc

desidera, ut ab omni proprietate possis expoliari, et nudus nudum Iesum sequi, tibi mori et mihi aeternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanae phantasiae, conturbationes iniquae et curae superfluae. Tunc etiam recedet immoderatus timor, et inordinatus amor morietur.

Consideratio.

«Qui non renuntiaverit omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus» (Lc 14, 33).

Domine Deus, durus videtur hic sermo tuus, et quis potest eum implere?

Audi, *fili* mi, et docebo te, et non erit grave et impossibile facere, quod dixi: Dilige me et *relinque te*, *et invenies me in omni loco et tempore.* Ego summum bonum et summe desiderabile animae tuae. En, sto ante ostium cordis tui et pulso; aperi mihi, et introibo ad te, quia ego salus et vita tua. Ego omnia in omnibus et super omnia amandus et laudandus. Ego totus tuus, hic et ubique praesens; sed caecus me non videt et surdus non audit et stultus non intellegit haec. Tu ergo esto totus meus et in nullo te quaerens, et sapiet tibi suavissime prae omnibus Deus tuus.

Domine, verum est, quod loqueris; placet mihi omne, quod dicis. Igitur *relinquam me* cito propter te, ne tarde *inveniam te. Tu in me et ego in te* per amorem, quem accendis in me. Tu solus mihi sufficis plene et perfecte; ideo nil volo nec cupio nisi te, qui es ante omnia et supra omnia et in omnibus Deus benedictus in saecula. Amen[1].

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis et recursu ad Deum in periculis.

1. Fili, ad istud diligenter tendere debes, ut in omni loco et actione seu occupatione externa sis intimus liber et tui ipsius potens, et sint omnia sub te, et tu non sub eis: ut sis dominus actionum tuarum et rector, non servus, nec emptitius, sed magis exemptus verusque Hebraeus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super praesentia et speculantur aeterna, qui transitoria sinistro intuentur oculo et dextro caelestia: quos temporalia non trahunt ad inhaerendum, sed trahunt ipsi magis

---

[1] Doctrinale iuvenum c. 11, n. 12.

ea ad bene serviendum, prout ordinata sunt a Deo et instituta a summo opifice, qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu stas non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita, sed mox in qualibet causa intras cum Moyse in tabernaculum ad consulendum Dominum: audies nonnumquam divinum responsum, et redies instructus de multis praesentibus et futuris. Semper enim Moyses recursum habuit ad tabernaculum pro dubiis et quaestionibus solvendis, fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis et improbitatibus hominum sublevandis. Sic et tu confugere debes in cordis tui secretarium, divinum intentius implorando suffragium. Propterea namque Iosue et filii Israel a Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogaverunt, sed nimium creduli dulcibus sermonibus, falsa pietate delusi sunt.

Consideratio.

Multum valet pro pace et custodia cordis si *exteriora* tua discrete *ordinaveris*, et quae-

dam exercitia spiritualia apud te conservaveris; ut scias quando legere, quando orare, quando operari, quando meditari: quando tacere, quando loqui, quando solus, quando cum aliis esse debeas; ut omnia in tempore suo, cum bona deliberatione facias: et nullo tempore a sancto opere et pio exercitio vaces [1].

Hoc tuum est, digne Deo conversari et *in externis negotiis mentem a supernis non avertere*, sed ad illa gustanda secreta de novo semper aspirare [2]. Quis est *verus Hebraeus*, qui mare rubrum transit? Qui de sensu carnis ad suavitatem spiritus pergit: et ea quae retro sunt obliviscens, ad anteriora se extendit. Quis est verus Abrahae filius? Qui de timore servili *in libertatem filiorum Dei proficit*. . . . Quis est idoneus contemplari faciem Christi, et penetrare secreta caeli? Qui mundus est corde, fervidus in oratione: ac totus internis deditus [3].

In omni tribulatione et temptatione *ad orationem recurre*, sicut ad portum animae tutum, *divinum implorando auxilium*. Quanto citius, tanto melius; quanto tardius, tanto

---

[1] De disciplina claustralium c. 5, P. 2, p. 288, l. 5. — [2] De fideli dispensatore c. 3, § 7. — [3] Sermones de vita et passione Domini 31, P. 3, p. 287 sq, l. 28.

peius. Quanto saepius, tanto utilius; quanto ferventius, tanto Deo acceptius. Pius et misericors Deus vult rogari, causas dat orandi, spem promittit exaudiendi, dicens: «Petite et dabitur vobis» (Mt 7, 7)[1].

Si non potes semper ore clamare, ora spiritu et mente, ora desiderio et pia intentione. Qui non orat, non pugnat; et qui non pugnat et resistit, cito vincitur et coronam perdit[2].

CAPUT XXXIX.

Quod homo non sit importunus in negotiis.

1. Fili, committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, et senties inde profectum.

2. Domine, satis libenter tibi omnes res committo, quia parum potest cogitatio mea proficere. Utinam non multum adhaererem futuris eventibus, sed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. Fili, saepe homo rem aliquam vehementer agitat, quam desiderat; sed cum

---

[1] Hortulus rosarum c. 12, n. 3. — [2] Ib. n. 1.

ad eam pervenerit, aliter sentire incipit: quia affectiones circa idem non sunt durabiles, sed magis de uno ad aliud impellunt. Non est ergo minimum, etiam in minimis se ipsum relinquere.

4. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius, et homo abnegatus valde liber est et securus. Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, a temptatione non cessat; sed die noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum deceptionis possit praecipitare incautum. Vigilate et orate, dicit Dominus, ut non intretis in temptationem.

Consideratio.

Non sis *importunus:* sed omnia fac cum tranquillitate [1]. Quidquid modum excedit et discretionem non tenet: nec Deo placet, nec diu durare solet [2]. Qui *importune* et inconsiderate agit facile offendit: et dolebit ipse offensus [3].

Praecave tibi, ut, quantum minus vales, *importune* aliquid postules; et dum sentis

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 431, l. 13. — [2] De disciplina claustralium c. 9, P. 2, p. 302, l. 16. — [3] Libellus spiritualis exercitii c. 1, P. 2, p. 333, l. 4.

parum proficere petitionem tuam, noli vexare te per aliquam impatientiam, sed recordare: O felix patria, sanctorum replens desideria et miserorum nesciens gravamina [1].

Amor sui cor obscurat, parit rixas, tollitque profectum. *Qui* autem propter Iesum se *abnegat: liber* fit et pacatus [2].

Humanae fragilitatis est, nimium sollicitari de *futuris*. Deficientibus opibus terrenis non deficiat fides tua; quinimmo confidas magnifice de Dei providentia. Qui promisit caelestia et aeterna, non negabit temporalia. Non tamen semper donat pro nostro libitu, ne simus abundantes in saeculo et minus idcirco desideremus, quae sursum sunt in caelo [3]. Beatus qui *ordinationem Dei expectat:* et omnia de manu eius accipit [4].

CAPUT XL.

Quod homo nihil boni ex se habet et de nullo gloriari potest.

1. Domine, quid est homo, quod memor es eius, aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, ut dares

---

[1] De fideli dispensatore c. 1, § 23. — [2] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 13. — [3] De fideli dispensatore c. 1, § 6. — [4] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 431, l. 24.

illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si me deseris; aut quid iuste obtendere possum, si, quod peto, non feceris? Certe hoc in veritate cogitare possum et dicere: Domine, nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio et ad nihil semper tendo. Et nisi a te fuero adiutus et interius informatus, totus efficior tepidus et dissolutus.

2. Tu autem, Domine, semper idem ipse es, et permanes in aeternum semper bonus, iustus et sanctus, bene, iuste ac sancte agens omnia, et disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quam ad profectum, non sum semper in uno statu perdurans, quia semper tempora mutantur super me. Verumtamen cito melius fit, cum tibi placuerit, et manum porrexeris adiutricem, quia tu solus sine humano suffragio poteris auxiliari et in tantum confirmare, ut vultus meus amplius in diversa non mutetur, sed in te uno cor meum convertatur et quiescat.

3. Unde, si bene scirem omnem humanam consolationem abicere, sive propter devotionem adipiscendam, sive propter

necessitatem, qua compellor te quaerere, quia non est homo, qui me consoletur, tunc possem merito de gratia tua sperare et de dono novae consolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotienscumque mihi bene succedit. Ego autem vanitas et nihilum ante te, inconstans homo et infirmus. Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? et hoc vanissimum est. Vere inanis gloria mala pestis, vanitas maxima: quia a vera trahit gloria et caelesti spoliat gratia. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria et exultatio sancta, gloriari in te et non in se, gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloriabor et exultabo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

6. Quaerant Iudaei gloriam, quae ab invicem est; ego hanc requiram, quae a solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, aeternae gloriae tuae comparata, vanitas est et stultitia. O veritas mea et misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, honor, virtus, gloria, per infinita saeculorum saecula.

Consideratio.

De bonis naturae quid gloriaris, cum sis mortalis, a vermibus mox rodendus?[1] Qui gloriatur: in Domino glorietur[2]. Igitur cautus sis et sollicitus, ut omnia bona ad laudem Dei referas et *nihil tibi* vane *attribuas*. Nam Dei dona sunt omnia, quae habes, scilicet esse, vivere, intellegere, cogitare, loqui et operari[3]. Exulta et lauda Deum tuum, qui te fecit et redemit; quia debitor Dei es in valde multis et magnis beneficiis et cotidianis bonis tibi benigne collatis, pro quibus omnibus plene et digne Deo regratiari numquam sufficis, etiam si angelus sanctus esses[4].

---

[1] Vallis liliorum c. 7, n. 2. — [2] Sermones ad novicios 17, P. 6, p. 136, l. 5. 2 Cor 10, 17. — [3] Hospitale pauperum c. 7, n. 2. — [4] Vallis liliorum c. 26, n. 2.

Cum fueris laetus et bene tibi successerit, lauda et gratias age; quia pius Dominus te consolari dignatus est, ne in via deficias. Cum fueris tristis aut debilis, lauda et gratias age, quia Deus te visitat, probat et purgat, ne superbias et de te praesumas. Cum fueris sanus et fortis, lauda et gratias age, quia Deus dedit tibi vires, ut labores et aliis servias[1].

Noli extolli de aliquo bono coram hominibus; quia habes multos defectus intus, quos novit Deus, et tu non vides nec ponderas, sicut debes[2]. Qui mala sua praeterita, et praesentia pericula vigilanter attendit, et stricte ponderat: numquam de operibus suis vane gloriari potest. Quis nostrum scit qualiter Deus singula verba, cogitationes et opera die et nocte pensat et iudicat: utrum ea acceptat vel reprobat? Nescit etiam homo quamvis modo bonus et devotus sit, quamdiu sic manebit: utrum melior an deterior adhuc fiet[3]. Vani sunt et stulti: qui laudibus delectantur humanis. *Laudetur Deus: non homo* fragilis[4]. *Qui* autem *sibi placet,* stulto placet et *Deo displicet*[5].

---

[1] Hortulus rosarum c. 18, n. 4. — [2] Enchiridion monachorum c. 8, n. 1. — [3] Sermones ad novicios 17, P. 6, p. 136, l. 13. — [4] De recognitione propriae fragilitatis c. 2, P. 2, p. 362, l. 28. — [5] Vallis liliorum c. 7, n. 2.

CAPUT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. Fili, noli tibi attrahere, si videas alios honorari et elevari, te autem despici et humiliari. Erige cor tuum ad me in caelum, et non contristabit te contemptus hominum in terris.

2. Domine, in caecitate sumus, et vanitate cito seducimur. Si recte me inspicio, numquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, unde nec iuste habeo conqueri adversus te. Quia autem frequenter et graviter peccavi tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuste debetur confusio et contemptus; tibi autem laus, honor et gloria. Et nisi me ad hoc praeparavero, quod velim libenter ab omni creatura despici et relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interius pacificari et stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plene tibi uniri.

Consideratio.

Si ab hominibus *despiceris* et alii tibi praeponuntur, ne *tristeris* nimis; quia melius et securius est, humiliari cum mitibus et

simplicibus, quam a Deo reprobari cum divitibus et elatis [1].

Si ponis vitam tuam in ore hominum; eris modo aliquid, modo nihil: numquam tamen liber et quietus. Iustus verbis non movetur ornatis: sed quod Deo placet attendit. Saepe homines laudant: quod improbat Deus. Multotiens Deus acceptat: quod homines vituperant et spernunt. Ille ergo digne laudatur: quem Deus omnia sciens commendat [2]. Igitur humanas laudes non affectes; nec vane aliquem extollas: nescis enim quid futura pariet dies. Saepe novissimi sunt primi, et primi novissimi [3]. Ille bene stat et recte ambulat, qui in humilitate se fundat et omnes mundi honores pro nihilo taxat [4].

Si iniuria tibi fit: pensa quia bene *meruisti* [5]. Scito te infirmum esse et peccatorem: atque cito moriturum. Siquidem in mortis articulo patebit, quam fallax fuit omnis gratia mundi: quam stulta laetitia, laus ab hominibus quaesita [6]. Omnia supplebit Dominus: et multo melius quam tu poteris cogitare [7].

[1] Vallis liliorum c. 31, n. 4. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 2, P. 2, p. 363, l. 5. — [3] Ib. p. 362, l. 22. — [4] Hortulus rosarum c. 12, n. 7. — [5] Libellus spiritualis exercitii c. 8, P. 2, p. 346, l. 17. — [6] De recognitione propriae fragilitatis c. 2, P. 2, p. 363, l. 20. — [7] Libellus spiritualis exercitii c. 8, P. 2, p. 346, l. 15.

CAPUT XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1. Fili, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire et convivere, instabilis eris et implicatus. Sed si recursum habes ad semper viventem et manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio stare, et propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est et multum carus in hac vita. Sine me non valet nec durabit amicitia, nec est vera et munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humano optares esse consortio. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solacio terreno longius recedit. Tanto etiam altius ad Deum ascendit, quanto profundius in se descendit et plus sibi ipsi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit, quia gratia Spiritus Sancti cor humile semper quaerit. Si scires te perfecte adnihilare

atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinate diligitur et respicitur, retardat a summo et vitiat.

Consideratio.

Non ponas spem tuam et *pacem in homine,* nec in aliqua creatura caeli et terrae, si non vis errare, falli et turbari. Salus in solo Deo vivo, vero, aeterno et summe bono, qui omnia creavit ex nihilo et regit recto iudicio [1].

Non est fidus amicus nisi in Deo. . . . Amor Dei amicum fidelem constituit: *sine Deo nulla amicitia stabit* [2]. Amicus tuus est qui in Deo te amat: et propter Deum te tolerat. Vere ille amicus tibi est, qui salutem animae tuae diligit: non qui foris blanditur et applaudit. Ille tibi dilectus est, qui pro malis tuis dolet et orat; qui profectui tuo congaudet: et corripit in caritate [3].

---

[1] Hospitale pauperum c. 13. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 3, P. 2, p. 364, l. 5. — [3] Ib. p. 363, l. 27.

Sed ubi talis, qui in omnibus fideliter agit? O quam pretiosus talis: qui amore Dei sit plenus. Amor mundanus cito deficit: et in necessitate vacuum relinquit. Time Deum: et iungetur tibi amicus fidelis. Serva nomen bonum: et invenies socium bonum. Et cum inveneris, utere sapienter: et dilige sicut te ipsum. Multi amici in prosperis: in adversitate vix unus adhaerebit. Non eris tamen desolatus: si Deum habes semper prae oculis. Si Deo non places: non prod-erunt amici mortales. Si inveneris iustum ac Deum timentem: magis dilige quam potentem. Sustine verbum amici; et memento quia homo est sicut et tu, quoniam solus Deus qui non errat: et in quem peccatum non cadit [1].

Disce sine humano solacio vivere: etiam cum copia adsit consolatorum. Fragile et indurabile est solacium in hominibus con-fidere, aut nimis de eorum praesentia gaudere; vel *de absentia contristari.* Nec enim tu diu hic eris: nec illi etiam diu tecum per-manebunt [2]. Non est parvus fructus spiri-tualis gratiae, quando se homo *ab omni temperat* propter Christum *amicorum inclina-*

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 3, P. 2, p. 364 sq, l. 20. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 431 sq, l. 26.

tione et eius appetit solummodo gratiam, qui confortat pauperem et exulem consolatur in abscondito [1].

CAPUT XLIII.

Contra vanam et saecularem scientiam.

1. Fili, non te moveant pulchra et subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone, sed in virtute. Attende verba mea, quae corda accendunt et mentes illuminant, inducunt compunctionem et variam ingerunt consolationem. Numquam ad hoc legas verbum, ut doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quaestionum.

2. Cum multa legeris et cognoveris, ad unum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam, et clariorem intellegentiam parvulis tribuo, quam ab homine possit doceri. Cui ego loquor, cito sapiens erit et multum in spiritu proficiet. Vae eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, et de via

[1] De fideli dispensatore n. 1, § 25.

mihi serviendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit magister magistrorum Christus, dominus angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias. Et tunc scrutabitur Ierusalem in lucernis, et manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego sum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures aeternae veritatis capiat rationes, quam si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum. Ego sum, qui doceo terrena despicere, praesentia fastidire, aeterna quaerere, aeterna sapere, honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, et super omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intime, didicit divina et loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quam in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia; aliquibus in signis et figuris dulciter appareo, quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria.

Una vox librorum, sed non omnes aeque informat: quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicavero.

Consideratio.

Sapiens plus facta ponderat quam verba. Res bene gesta se ipsam laudat. Qui verba tantum sectatur: nihil inveniet. Virtus in Deo facta: a Deo gloriam recipiet [1]. Sapientia mundi vanitas est et stultitia reputatur apud Deum [2]. Cito vilescet sapientia terrena amanti caelestem sapientiam [3].

Quaere veram sapientiam, quam Christus docuit et exemplo suo ostendit. Trahitur vera sapientia de occultis verbis et sacris actibus Christi, qui *suadet spernere mundum, fugere* delicias, domare carnem, pati dolores, subire labores, *amare* virtutes [4]. Cito igitur doctus erit et beatus, quisquis Christum fuerit humiliter imitatus [5]. Amor carnis stultitia: amor Iesu sapientia [6].

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 2, P. 2, p. 363, l. 1. — [2] Hortulus rosarum c. 3, n. 2. — [3] De solitudine et silentio c. 1, n. 4. — [4] Hortulus rosarum c. 3, n. 1 2. — [5] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 378, l. 6. — [6] Sermones de vita e passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 2.

Verus sapiens odit iniquitatem, loquitur veritatem et operatur iustitiam. Qui sobrie, caste, pie, humiliter et devote vivit, et pericula temptationum cavet, sapiens est et Deo placet. Hic bonam famam habet, bonam conscientiam servat et cordis laetitiam frequenter a Deo accipit, quam mundus ignorat nec sapit [1].

Potest et aliis multis modis pro desiderio amantis animae dilectus Iesus se mirabiliter *revelare:* et de sanctissima vita sua et pretiosa morte ac resurrectionis gloria plenius informare; ut quae sacra evangelia docent et pandunt verbis exterius: adveniente spiritu Iesu spiritualiter et sagaciter ipse aperiat *intus sine strepitu verborum,* cum multa illuminatione summae veritatis, ad capiendum etiam gloriam deitatis; prout potiri conceditur purgatis mentibus quandoque per excessum spiritus [2].

CAPUT XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

1. Fili, in multis oportet te esse inscium, et aestimare te tamquam mortuum super terram, et cui totus mundus cruci-

---

[1] Hortulus rosarum c. 3, n. 1. — [2] Sermones de vita et passione Domini 11, P. 3, p. 137, l. 7.

fixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire, et quae tuae pacis sunt, magis cogitare. Utilius est oculos a rebus displicentibus avertere et unicuique suum sentire relinquere, quam contentiosis sermonibus deservire. Si bene steteris cum Deo et eius iudicium aspexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine, quousque venimus? Ecce, damnum defletur temporale, pro modico quaestu laboratur et curritur, et spirituale detrimentum in oblivionem transit, et vix sero reditur. Quod parum vel nihil prodest, attenditur; et quod summe necessarium est, neglegenter praeteritur: quia totus homo ad externa defluit; et nisi cito resipiscat, libens in exterioribus iacet.

Consideratio.

Noli cor tuum effundere ad *exteriora:* sed disce manibus operari et corde orare[1]. Magno conamine ad interiora te extende et quae retro sunt et huius mundi obliviscere, nec ad remissos et infirmiores respice, sed ad quid venisti et quid te agere oportet, attende[2]. Beatus servus super pauca fidelis

---

[1] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 426, l. 21. — [2] Dialogus noviciorum c. 3, n. 2.

et prudens, qui omnia tempora sua utiliter expendit et de *extraneis* rebus ad se non pertinentibus tacet, sed tamquam *surdus* et mutus propter Deum factus pacifice tumultus saeculi *pertransit* et animam suam ante se in manibus suis semper portat [1].

O Deus aeterne, summe et immense, Creator omnium et Rector. Ad amandum te factus sum et modo volo amare te, et non possum, quantum volo. Ligatus sum vano amore et viscoso affectu rerum labentium, a quibus dum me excutere conor, vix aut nullatenus sine gravi dolore possum [2]. Converte me ad te et noli me in terrenis relinquere, qui caelestia te sequentibus dignatus es promittere [3]. O Iesu, vita vera, vita mori nescia, tribue mihi ex amore mori, ne caro mihi possit dominari. O quando fiet, ut cum fiducia dicam: Ego autem aestimabam me *tamquam mortuum super terram* [4].

CAPUT XLV.

Quod omnibus non est credendum, et de facili lapsu verborum.

1. Da mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana salus hominis. Quam

---

[1] Vallis liliorum c. 17, n. 1. — [2] Soliloquium animae c. 9, n. 2. — [3] Ib. n. 4. — [4] Ib. c. 8, n. 1.

saepe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quotiens etiam ibi repperi, ubi minus praesumpsi? Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum in te, Deus. Benedictus sis, Domine Deus meus, in omnibus, quae accidunt nobis. Infirmi sumus et instabiles, cito fallimur et permutamur.

2. Quis est homo, qui ita caute et circumspecte in omnibus se custodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Domine, confidit, ac simplici ex corde quaerit, non tam facile labitur. Et si inciderit aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut a te consolabitur: quia tu non deseres in te sperantem usque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseverans pressuris. Tu, Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, et praeter te non est alter talis.

3. O quam bene sapuit sancta illa anima, quae dixit: Mens mea solidata est et in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me sollicitaret, nec verborum iacula moverent.

Quis omnia praevidere, quis praecavere futura mala sufficit? Si praevisa saepe etiam laedunt, quid improvisa nisi graviter feriunt? Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quam fragiles homines sumus, etiam si angeli a multis aestimamur et dicimur. Cui credam, Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quae non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, instabilis et labilis maxime in verbis, ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter praemonuisti, cavendum ab hominibus, et quia inimici hominis domestici eius; nec credendum, si quis dixerit: Ecce hic, aut: Ecce illic. Doctus sum damno meo, et utinam ad cautelam maiorem, et non ad insipientiam mihi. Cautus esto, ait quidam, cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo et absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me et se, et abiit. Ab huiusmodi fabulis et incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorum

incidam, nec umquam talia committam. Verbum verum et stabile da in os meum, et linguam callidam longe fac a me. Quod pati nolo, omnimode cavere debeo.

5. O quam bonum et pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari, paucis se ipsum revelare, te semper inspectorem cordis quaerere, nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima et externa secundum placitum tuae voluntatis optare perfici! Quam tutum pro conservatione caelestis gratiae humanam fugere apparentiam, nec appetere, quae foris admirationem videnter praebere, sed ea tota sedulitate sectari, quae vitae emendationem dant et fervorem! Quam multis nocuit virtus scita ac praepropere laudata! Quam sane profuit gratia silentio servata in hac fragili vita, quae tota temptatio fertur et militia!

Consideratio.

Inspice te recte et interne et noli *leviter credere linguae alienae* et famae ventosae. Vidi laudantem socium suum in facie et post tergum detrahentem pessime. Consideravi arguentem amicum in caritate seriose

et excusantem eum publice, ipso nesciente [1]. *Homines* agunt et saepe obloquuntur sicut *homines;* nec semper verum est quod dicunt: nec multum curandum si laudant vel vituperant. Cave omni tempore et loco a malefacto et scandalo: et Deus liberabit te a verbo iniquo de te mendaciter dicto [2].

Quod non vis sciri: dicito nulli. Arduum et rarum, celare verbum. Sic refer secretum: ut non erubescas cum fuerit detectum. Qui nescit tacere: non diu servabit amicum. Quando multa audisti et perlegisti; sic hoc posses retinere ut scires quando deberes loqui et quando tacere: bene didicisses. Det Deus hoc magnum bonum, quia vere egregium donum, quod pauci habent: scire loqui, quando et quomodo et quibus oportet [3].

CAPUT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.

1. Fili, sta firmiter et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant, sed lapidem non laedunt.

---

[1] Enchiridion monachorum c. 9, n. 1. — [2] Sermones ad novicios 14, P. 6, p. 106, l. 25. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 3, P. 2, p. 365, l. 6.

Si reus es, cogita, quod libenter emendare te velis; si nihil tibi conscius es, pensa, quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, et homines magis, quam oportet, attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, et excusationum umbracula quaeris.

2. Sed inspice te melius, et agnosces, quia vivit adhuc in te mundus et vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis et confundi pro defectibus, constat utique, quod nec verus humilis sis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, et non curabis decem milia verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quae fingi malitiosissime possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plus quam festucam perpenderes? Numquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum prae oculis, faciliter verbo movetur

vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex, et cognitor omnium secretorum; ego scio, qualiter res acta est; ego iniuriantem novi et sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum et innocentem iudicabo, sed occulto iudicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum saepe fallit; meum iudicium verum est, stabit, et non subvertetur. Latet plerumque et paucis ad singula patet; numquam tamen errat, nec errare potest, etiam si oculis insipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum est in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio. Iustus enim non conturbabitur, quidquid a Deo ei acciderit. Etiam si iniuste aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vane exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes, qui non iudico secundum faciem et humanam apparentiam. Nam saepe in oculis meis

reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5. Domine Deus, iudex iuste, fortis et patiens, qui hominum nosti fragilitatem et pravitatem, esto robur meum et tota fiducia mea: non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nosti, quod ego non novi; et ideo in omni reprehensione humiliare me debui et mansuete sustinere. Ignosce quoque mihi propitius, quotiens sic non egi, et dona iterum gratiam amplioris sufferentiae. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia, ad consecutionem indulgentiae, quam mea opinata iustitia, pro defensione latentis conscientiae. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum: quia remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Consideratio.

Libenter iniurias remitte a quocumque inflictas: ut Deus iterum tibi cunctas dimittat offensas [1]. Cum audieris aliquem tibi durius loqui: noli contendere verbis austeris; sed

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 8, P. 2, p. 346, l. 18.

patienter fer fratris infirma: et indisciplinatum doce ratione prudenti [1]. Qui alium verbo vel facto laedit, Christum offendit [2]. Melius est tibi rem tuam perdere, quam offendere Deum et laedere fratrem ac frangere caritatem [3].

Certissime constat quod in comparatione dolorum et obprobriorum Christi: nullius ponderis sunt angustiae tuae quas pateris. Bonum est ergo tibi, hic oculum frequenter habere; et in dolorosa passione Christi solacium quaerere [4]. O mira Dei clementia; o inaestimabilis Christi patientia: quae tantis iniuriis commoveri non potuit nec poenis superari. Exemplum enim optimum et fortissimum solacium, omnibus iniuriam patientibus in hoc articulo dedit; *ut saltem pauca verba volantia* sustineant: *qui dura verbera nequeunt adhuc sustinere* [5].

Iustus Dominus inultum non patietur abire quodcumque nocivum verbum [6]. Deus veritas est et mendaces non sinit diu latere [7]. Quid ergo facies et in quo *confides* et sperabis? Non in te nec in homine, sed in solo

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 8, P. 2, p. 346, l. 20. — [2] Hortulus rosarum c. 15, n. 1. — [3] Ib. c. 9, n. 1. — [4] Sermones de vita et passione Domini 26, P. 3, p. 219, l. 10. — [5] Ib. p. 223, l. 19. — [6] Epistula 1, n. 7. — [7] Hortulus rosarum c. 10, n. 2.

Creatore Deo tuo, qui fecit te et habet te et omnia creata simul in manu et potestate sua. Dic ergo et ora cum David in psalmo (24, 15): Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos[1].

CAPUT XLVII.

Quod omnia gravia pro aeterna vita sunt toleranda.

1. Fili, non te frangant labores, quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te deiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret et consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum et mensuram. Non diu hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus. Expecta paulisper, et videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando cessabit omnis labor et tumultus. Modicum est et breve omne, quod transit cum tempore.

2. Age, quod agis; fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus et

---

[1] Vallis liliorum c. 31, n. 1.

maioribus proeliis vita aeterna. Veniet pax in die una, quae nota est Domino; et erit non dies neque nox huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, et requies secura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! quoniam praecipitabitur mors, et salus erit indefectiva, anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis et decora.

3. O si vidisses sanctorum in caelo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles et quasi vita ipsa indigni putabantur; profecto te statim humiliares usque ad terram, et affectares potius omnibus subesse, quam uni praeesse; nec huius vitae laetos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes, et pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O si tibi haec saperent, et profunde ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita aeterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est parvum quid, perdere aut lucrari

regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in caelo. Ecce, ego et omnes sancti mei mecum, qui in hoc saeculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt, et sine fine mecum in regno patris mei permanebunt.

Consideratio.

Certa fortiter, ora ferventer, labora diligenter, stude frequenter, tace libenter, *sustine patienter*. Esto fidelis in modico, et lucraberis decem milia talenta in regno superno [1]. Habebis certe aeternam requiem pro parvo labore, aeternum honorem pro humili statu et infimo loco [2].

O pauper et infirme, sustine per modicum tempus dolores corporis et penuriam in cibis et vestimentis, quia *non diu hic* eris et *dolebis* [3]. Gaude in Domino, frater Lazare, qui multis vulneribus modo repleris; quia tibi praeparatur aeterna requies pro modico et vili cibo maleque parato et pro brevi dolore in corpore sustentato. Pro micis tibi negatis habebis splendidas epulas in convivio caelestis

---

[1] Hortulus rosarum c. 14, n. 2. — [2] Ib. c. 18, n. 2. — [3] Vallis liliorum c. 20, n. 1.

regis et comedes semper panem caeli de mensa Iesu Christi in regno Patris sui [1], Siquidem omnis praesens labor parvus est, et brevis haec vita: sed merces sequens grandis est et requies infinita [2].

«Ego sum pauper et dolens» (Ps 68, 30); Deus, adiuva me. Haec vox pauperis et infirmi, ad Deum suspirantis pro regno Dei [3]. Veni, Domine Iesu, veni et noli tardare; relaxa facinora mea, solve vincula, educ vinctum de domo carceris, de lacu miseriae et de luto faecis. Noli me apud saeculum diutius relinquere. Ostende mihi faciem tuam, quam angeli semper vident. Sonet vox tua in auribus meis, quam illi sine intermissione audiunt. Veni, Domine Iesu, et tolle me de terra aliena; revoca abiectum ad patriam et in pristinum gradum lapsum restitue. Veni, Redemptor bone, fac me participem aeternae tuae gloriae. Taedet me vitae temporalis; sola dies me delectat aeternae claritatis. Iesu bone, dulcis, optime, redde mihi laetitiam vultus tui et noli me reprobare a dilectis sanctis tuis, sed retracta seu recordare, o fili Dei, quod pretioso sanguine tuo ab inimico

---

[1] Consolatio pauperum et infirmorum n. 4. — [2] Sermones de vita et passione Domini 26, P. 3, p. 232, l. 23. — [3] Vallis liliorum c. 20, n. 1.

me redemisti. Sit tibi laus et gloria, qui es vita viventium, spes morientium, salus et requies omnium ad te pervenientium [1].

CAPUT XLVIII.

De die aeternitatis et huius vitae angustiis.

1. O supernae civitatis mansio beatissima! O dies aeternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat; dies semper laeta, semper secura, et numquam statum mutans in contraria! O utinam dies illa illuxisset, et cuncta haec temporalia finem accepissent! Lucet quidem sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi a longe et per speculum peregrinantibus in terra.

2. Norunt caeli cives, quam gaudiosa sit illa; gemunt exules filii Evae, quod amara et taediosa sit ista. Dies huius temporis parvi et mali, pleni doloribus et angustiis: ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis

---

[1] Soliloquium animae c. 7, n. 3.

distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, temptationibus gravatur, deliciis enervatur, egestate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor a misera servitute vitiorum? quando memorabor, Domine, tui solius? quando ad plenum laetabor in te? Quando ero sine omni impedimento in vera libertate, sine omni gravamine mentis et corporis? Quando erit pax solida, pax imperturbabilis et secura, pax intus et foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod praeparasti dilectis tuis ab aeterno! Relictus sum pauper et exul in terra hostili, ubi bella cotidiana et infortunia maxima.

4. Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solacium. Desidero te intime frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhaerere

caelestibus, sed deprimunt res temporales et immortificatae passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem invite subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, et factus sum mihimet ipsi gravis, dum spiritus sursum et caro quaerit esse deorsum.

5. O quid intus patior, dum mente caelestia tracto, et mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus, ne elongeris a me, neque declines in ira a servo tuo. Fulgura coruscationem tuam et dissipa eas; emitte sagittas tuas, et conturbentur omnes phantasiae inimici. Recollige sensus meos ad te; fac me oblivisci omnium mundanorum; da cito abicere et contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi, aeterna veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni, caelestis suavitas, et fugiat a facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi et misericorditer indulge, quotiens praeter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim vere, quia valde distracte me habere consuevi. Nam ibi multotiens non sum, ubi corporaliter sto aut sedeo; sed ibi magis sum, quo cogitationibus feror. Ibi sum, ubi cogitatio

mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, ubi est, quod amo. Hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat aut ex usu placet.

6. Unde tu, veritas, aperte dixisti: Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. Si caelum diligo, libenter de caelestibus penso. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo et de adversitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quae carnis sunt, saepe imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quaecumque enim diligo, de his libenter loquor et audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturae vim facit et concupiscentias carnis fervore spiritus crucifigit, ut serenata conscientia puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris et intus exclusis.

Consideratio.

O beata patria, ubi perpetua laetitia, pax summa, clara Dei notitia: caritas perfecta et beatitudo consummata. Ibi melior est

dies una quam hic mille milia; quia ibi penuria nulla: hic miseria multa, pax rara, cognitio parva[1]. *O quando* veniet dies illa *cui nox non succedit:* quae temporum vices nescit, sed semper lucet et diescit?[2]

O si dies illa illuxisset, qua caeli gaudia me rapuissent! Quam laetus tunc essem, et quam felicem me putarem, quam tunc utique in stabili pace beatus essem! Sed in nocte vita mea versatur et ideo non mirandum, si caligat oculus meus inter nebulas gloriae. Attamen levabo oculos meos, *a longe* prospectans et salutans *sanctam illam civitatem* Ierusalem, quae construitur in caelis vivis ex lapidibus, angelis videlicet et hominibus sanctis, plena semper existens in laude et canoro iubilo, Deum sine fine laudando[3].

Ibi videtur Deus facie ad faciem, clare et sine aenigmate, non raptim, nec horarie, sed sine fine limpide. *Ibi* cognoscitur beata et gloriosa trinitas et inseparabilis unitas, quae ab omnibus caeli civibus adoratur et laudatur et benedicitur. *Ibi* est ille unicus dilectus singularis, pretiosior cunctis opibus,

---

[1] De disciplina claustralium P. 2, p. 318, l. 23. — [2] Sermones de vita et passione Domini 7, P. 3, p. 99, l. 26. — [3] Soliloquium animae c. 21, n. 2.

thesaurus desiderabilis, Dominus meus Iesus Christus, ecclesiae sponsus, immortalis, in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae Dei a saeculo absconditi, sed ipsis beatis manifesti [1].

O quam iucundi sunt omnes sancti ante faciem sancti sanctorum, qui est causa et origo salutis eorum. Ibi iam sequuntur agnum, quocumque ierit; quia nulla separatio ab ipso erit, sed in aeternum gaudentes in Domino gaudebunt. Vere locus iste sanctus est, et Dominus est in ipso. Hic semper pax et gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omnium malorum perpetua carentia [2].

Quid miseri loqui possunt de felicitate superna, quid mortales capere sciunt de aeternitate vera et vita sempiterna; nisi sub quadam caligine et scripturarum velamine tecta? Gemat ergo anima fidelis mundi circumfusa tenebris, ad gaudia lucis aeternae, ad societatem patriae caelestis; indesinenter oculos mentis sursum elevans: ubi Christus est in gloria Patris, per aeterna saecula regnans [3].

---

[1] Soliloquium animae c. 21, n. 3. — [2] Ib. n. 3 5 6. — [3] De disciplina claustralium c. 16, P. 2, p. 318 sq, l. 29.

CAPUT XLIX.

De desiderio aeternae vitae, et quanta sint certantibus bona promissa.

1. Fili, cum tibi desiderium aeternae beatitudinis desuper infundi sentis, et de tabernaculo corporis exire concupiscis, ut claritatem meam sine vicissitudinis umbra contemplari possis: dilata cor tuum et omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernae bonitati gratias, quae tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernae gratiae et divini respectus: quatenus in virtutibus et maiori humilitate proficias, et ad futura certamina te praepares, mihique toto cordis affectu adhaerere ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, saepe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic et aliquorum desideria ad caelestia flagrant, et tamen a temptatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omnino pure pro ho-

nore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est et tuum saepe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum et perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile et commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia, si recte iudicas, meam ordinationem tuo desiderio et omni desiderato praeferre debes ac sequi. Novi desiderium tuum, et frequentes gemitus audivi. Iam velles esse in libertate gloriae filiorum Dei; iam te delectat domus aeterna et caelestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris et probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modo. Ego sum: expecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris et in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non conceditur. Confortare igitur, et esto robustus, tam in agendo quam in patiendo

naturae contraria. Oportet te novum induere hominem et in alterum virum mutari. Oportet te saepe agere, quod non vis; et quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit; quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, et accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contristabitur; et magnum, si silens portaveris. In his et similibus multis probari solet fidelis Domini servus, qualiter se abnegare, et in omnibus frangere quiverit. Vix est aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, sicut videre et pati, quae voluntati tuae adversa sunt; maxime autem, cum disconvenientia et quae minus utilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare et omne proprium sentire omittere.

6. Sed pensa, fili, horum fructum laborum, celerem finem atque praemium nimis magnum; et non habebis inde gravamen, sed fortissimum patientiae tuae solamen. Nam et pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in caelis. Ibi quippe invenies omne, quod volueris, omne, quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni sine timore amittendi. Ibi voluntas tua una semper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit; sed cuncta desiderata simul erunt praesentia, totumque affectum tuum reficient et adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpessa, pallium laudis pro maerore, pro loco novissimo sedem regni in saecula. Ibi apparebit fructus oboedientiae, gaudebit labor paenitentiae, et humilis subiectio coronabitur gloriose.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus; nec sit tibi curae, quis hoc dixerit vel iusserit. Sed hoc magnopere curato, ut sive praelatus seu iunior aut

aequalis aliquid a te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, et sincera voluntate studeas adimplere. Quaerat alius hoc, alius illud, glorietur ille in illo, et iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, et in mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificetur.

Consideratio.

Unicum et singulare *desiderium* sanctorum in hac vita fuit, nihil commune habere cum hoc saeculo: sed per contemptum terrenorum tendere semper ad praesentiam Christi et consortium angelorum. Unde et beatus Paulus vehemens amator Christi omnia terrena perfecte despiciebat: et ad caelestia exaestuans, dicebat. Cupio dissolvi: et esse cum Christo (Phil 1, 23).

Non est omnium *tale desiderium:* sed perfectorum qui dicere possunt, nostra conversatio in caelis est. Nam valde pauci ita nudati inveniuntur, qui totum affectum suum ad aeterna erigunt: et de terrenis divitiis et honoribus nihil ambiunt. . . . Felix anima cui *tale desiderium* inest, et per singulos dies

fervorem addit fervori; non desistens orare et clamitare ad Christum donec aperiatur sibi porta caeli: et ingrediatur regnum Dei cunctis fidelibus promissum [1].

O rex altissime, Deus summe laudabilis, Creator omnium rerum, angelorum et hominum, quamdiu morabor in terris et elongabor a te et ab omnibus sanctis angelis tuis in caelis? Heu me pauperem et infelicem, quamdiu manducabo cum hominibus panem terrenum, panem laboris et doloris et privabor pane angelorum, continente omnis saporis suavitatem? O Domine, quando audiam vocem laudis tuae ex ore angelorum tuorum in caelo, sicut beatus Ioannes apostolus relegatus in exilium audivit vocem multorum angelorum psallentium in unum: Sanctus, Sanctus, Sanctus [2].

O Domine Deus, salutare vultus mei et Deus meus, quando laetificabis me in regno tuo clarissimo vultu tuo? O quando illuminabis omnes tenebras meas splendore lucis aeternae? quando auferes omnia obstacula mea de intimo cordis mei, pax vera, beatitudo summa et felicitas perfecta? O quando sine impedimento contrariorum sequar te secure et libere, quocumque ieris, Domine? O quando

[1] De disciplina claustralium c. 16, P. 2, p. 317 sq, l. 18. — [2] Vallis liliorum c. 27, n. 1 2.

oculis meis clare te videbo sine speculo, sine aenigmate, sine parabolis, sine figuris, sine quaestionibus, sine dubiis, sine opinionibus, sine interrogationibus a magistris? O quando omnia sciam, quae credo in scripturis sanctis et lego in libris variis et audio auribus meis a lectoribus in multis locis de Deo meo, de angelis et omnibus angelorum choris, de gloria et beatitudine caelestis patriae, de pace et ineffabili gaudio civium supernorum? O quando ibi ero? quando veniam et apparebo in conspectu tuo et contemplabor laetam faciem tuam et gloriam regni tui cum Cherubim et Seraphim et omnibus sanctis? *Sed nondum venit hora illa;* clausa est adhuc ante me caeli porta. Ideo gemo corde et ore, quamdiu hic fuero, donec veniam ad te, Deus meus [1].

CAPUT L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1. Domine Deus, sancte Pater, sis nunc et in aeternum benedictus, quia, sicut vis, sic factum est, et quod facis, bonum est. Laetetur in te servus tuus, non in se,

---

[1] Ib. c. 26, n. 4.

nec in aliquo alio; quia tu solus laetitia vera, tu spes mea et corona mea, tu gaudium meum et honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quae dedisti et quae fecisti. Pauper sum et in laboribus meis a iuventute mea: et contristatur anima mea nonnumquam usque ad lacrimas, quandoque etiam conturbatur ad se propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis a te pascuntur. Si das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima servi tui plena modulatione, et devota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut saepissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus genua eius incurvantur: quia non est illi sicut heri et nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, et sub umbra alarum tuarum protegebatur a temptationibus irruentibus.

3. Pater iuste et semper laudande, venit hora, ut probetur servus tuus. Pater

amande, dignum est, ut hac hora patiatur pro te aliquid servus tuus. Pater perpetuo venerande, venit hora, quam ab aeterno praesciebas affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur et deficiat coram hominibus, passionibus conteratur et languoribus: ut iterum tecum in aurora novae lucis resurgat et in caelestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti et sic voluisti; et hoc factum est, quod ipse praecepisti.

4. Haec est enim gratia ad amicum tuum, pati et tribulari in mundo pro amore tuo, quotienscumque et a quocumque id permiseris fieri. Sine consilio et providentia tua et sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliasti me, ut discam iustificationes tuas, et omnes elationes cordis atque praesumptiones abiciam. Utile mihi, quod confusio cooperuit faciem meam; ut te potius, quam homines ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile iudicium tuum expavescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine aequitate et iustitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores et immittens angustias foris et intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, quae sub caelo sunt, nisi tu, Domine Deus meus, caelestis medicus animarum: qui percutis et sanas, deducis ad inferos et reducis. Disciplina tua super me, et virga tua ipsa me docebit.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virga correctionis tuae me inclino. Percute dorsum meum et collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuositatem meam. Fac me pium et humilem discipulum, sicut bene facere consuevisti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et omnia mea ad corrigendum commendo; melius est hic corripi, quam in futuro. Tu scis omnia et singula, et nil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti ventura: et non opus est tibi, ut quis te doceat aut admoneat de his, quae geruntur in terra. Tu scis, quid expedit ad profectum meum, et quantum deservit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac

mecum desideratum beneplacitum tuum, et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli melius nec clarius, quam tibi soli, notam.

7. Da mihi, Domine, scire, quod sciendum est, hoc amare, quod amandum est, hoc laudare, quod tibi summe placet; hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet, hoc vituperare, quod oculis tuis sordescit. Non me sinas secundum visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundum auditum aurium hominum imperitorum sententiare; sed in iudicio vero de visibilibus et spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui semper inquirere.

8. Falluntur saepe hominum sensus in iudicando; falluntur et amatores saeculi, visibilia tantummodo amando. Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, caecus caecum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat; et veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum unusquisque est in oculis tuis, tantum est, et non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

Consideratio.

O sancte sanctorum, Domine Deus meus, inclina aurem tuam ad precem *pauperis servi tui*. Adiuva me, et salvus ero [1].

O Domine Deus, qui omnia provides ac iuste disponis in caelo et in terra cum angelis et hominibus et omnibus creaturis tuis, accipe pro magnis laudibus et gratificationibus tibi debitis omnes tribulationes et angustias cordis mei, in vera contritione peccatorum meorum tibi modo oblatas. Converte mihi omne malum in bonum et bonum semper in melius, pro gloria nominis tui et animae meae aeterna salute [2]. *Benedictus Deus,* ego bene promerui pati: et recte ad me pertinet tribulari et contemni [3].

O dilecte Iesu iuva me portare onus meum: quia sine te nihil possum. Tu es fidelissimus amicus et auxiliator optimus: quando necessitas rei incumbit [4]. Fac sicut tibi melius videtur: quia ad profundum non intellego me ipsum. Tibi soli notum est, quid mihi utilius sit. *Ego committo me tibi:* fac mecum secundum praecariorem voluntatem tuam [5].

Libenter Domine portabo *virgam* tuam per gratiam tuam: et quidquid patiendum

---

[1] Vallis liliorum c. 17, n. 3. — [2] Ib. c. 32, n. 1. — [3] De mortificata vita P. 2, p. 389, l. 1. — [4] Ib. p. 388, l. 8. — [5] Ib. p. 390, l. 2.

est pro salute mea aeterna. Multo enim *melius ac levius est modo* cum bonis et electis *affligi: quam postea* cum malis aeterno igne cremari [1].

CAPUT LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis.

1. Fili, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora descendere, et onus corruptibilis vitae etiam invite et cum taedio portare. Quamdiu mortale corpus geris, taedium senties et gravamen cordis. Oportet ergo saepe in carne de carnis onere gemere, eo quod non vales spiritualibus studiis et divinae contemplationi indesinenter inhaerere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis actibus te recreare, adventum meum et supernam visitationem firma confidentia expectare, exilium tuum et ariditatem

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 7, P. 2, p. 370, l. 21.

mentis patienter sufferre, donec iterum a me visiteris et ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci et interna quiete perfrui. Expandam coram te prata scripturarum, ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.

Consideratio.

Si *graviora* non potes agere: fac libentissime *parva*[1]. Si non potes cum Iohanne Evangelista *sublimia et divina contemplari, procide* cum Maria Magdalena ad pedes Iesu, *humiliter* veniam petendo et pro peccatis lacrimando, ut dimittantur tibi etiam peccata multa, quibus Deum saepe offendisti. Si non vales cum sancto Paulo ad tertium caelum evolare, maneas cum eo apud Iesum crucifixum, non in carne gloriando, sed carnem cum vitiis et concupiscentiis suis crucifigendo. Si non habes alas aquilae volantis ad caeli sidera, habeas pennas simplicis columbae nidificantis in petra, meditando cotidie sacrosancta Iesu vulnera[2].

---

[1] Libellus spiritualis exercitii c. 7, P. 2, p. 345, l. 7. — [2] Sermo 28 ad fratres, n. 8.

Maneas in silentio et cogita de Deo pro solacio habendo, et *liberaberis de taedio* boni operis, te perseverante in bono incepto [1]. Omne opus bonum in Deo factum gratiam maiorem meretur, laetificat mentem et delectat operantem [2].

O quam magnam dat fideli servo fiduciam nunc in tempore isto et dabit maiorem in extremo examine sermo Domini, quem locutus est, dicens: «Euge, serve bone et fidelis, quia in modico fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui» (Mt 25, 23). Pius Dominus, qui remunerare semper solet famulantes sibi, non idcirco denegabit tibi abscondita dulcedinis suae, quia te promptum *externis et servilibus operibus* mancipasti.

CAPUT LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1. Domine, non sum dignus consolatione tua nec aliqua spirituali visitatione; et ideo iuste mecum agis, quando me inopem et desolatum relinquis. Si enim

---

[1] Hortulus rosarum c. 14, n. 1. — [2] Epistula 6, n. 5.

ad instar maris lacrimas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellari et puniri, quia graviter et saepe te offendi et in multis valde deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuae in vasa misericordiae, etiam praeter omne proprium meritum dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuae enim consolationes non sunt sicut humanae confabulationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam caelestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum et ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, et negare non possum. Si aliter dicerem, tu stares contra me, et non esset, qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum et ignem aeternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio et contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc aegre audiam, tamen adversum me pro

veritate peccata mea arguam, ut facilius misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus et omni confusione plenus? Non habeo os loquendi, nisi hoc tantum verbum: Peccavi, Domine, peccavi; miserere mei, ignosce mihi. Sine me paululum, ut plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine. Quid tam maxime a reo et misero peccatore requiris, nisi ut conteratur et humiliet se pro delictis suis? In vera contritione et cordis humiliatione nascitur spes veniae, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, et occurrunt sibi mutuo, in osculo sancto, Deus et paenitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi est, Domine, sacrificium, longe suavius odorans in conspectu tuo, quam turis incensum. Haec est gratum etiam unguentum, quod sacris pedibus tuis infundi voluisti: quia cor contritum et humiliatum numquam despexisti. Ibi est locus refugii a facie irae inimici. Ibi emendatur et abluitur, quidquid aliunde contractum est et inquinatum.

Consideratio.

Audivi consolatoriam vocem loquentem ad eos, qui in tristitia et luctu sunt. «Beati, qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur» (Mt 5, 5). Et iterum: «Paenitentiam agite; appropinquabit enim regnum caelorum» (Mt 4, 17). Eleva igitur te, anima mea, in confidentiam bonam, quia Dominus locutus est. Optimum consilium et forte auxilium datum est tibi de caelo. Consilium tale est, ut digne paeniteas et flendo peccata tua vindices et sic reconciliata pacem habeas ad Deum [1].

Domine Deus dilecte sancte Pater meus *non sum dignus a te consolari et visitari,* sed duris verberibus *castigari et flagellari.* Ego merui gravitates multas, et varias tribulationes habere *quia valde peccavi,* et innumeris beneficiis tuis ingratus extiti [2]. Prosterno me in oratione ante te et clamo ex toto corde meo: *Domine Deus, sancte Pater,* peccavi in caelum et contra te, et non sum dignus vocari filius tuus. Sed, Pater mi, fac me sicut unum ex mercenariis tuis. Iuste agis, si proicis me a facie tua; sed misericorditer facis, indignum omni beneficio recipiendo. In hac confisus misericordia procido ad pedes tuos, lacrimas fundo, vestigia tua adoro et osculor devote,

---

[1] De vera compunctione n. 3 4. — [2] De elevatione mentis P. 2, p. 417, l. 9.

te deprecans *humili et contrito corde.* Repropitiare mihi, sicut beatissimae Mariae Magdalenae, quondam peccatrici, *veniam ad pedes tuos tam cito promerenti.* Dimitte, obsecro, omnem noxam servo tuo, et ne deleas nomen meum de libro viventium, sed in electorum tuorum numero me scribere digneris, ut inveniar in laude et gloria sancti nominis tui [1].

CAPUT LIII.

Quod gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.

1. Fili, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus nec consolationibus terrenis. Abicere ergo oportet omnia impedimenta gratiae, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem et puram conscientiam. Totum mundum nihil aestima; Dei vacationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare et in transitoriis pariter delectari. A notis et a

[1] De vera compunctione n. 5 6.

caris oportet elongari, et ab omni temporali solacio mentem tenere privatam. Sic obsecrat beatus apostolus Petrus, ut tamquam advenas et peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, aeger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen si vere velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis, et a nemine magis cavere, quam a se ipso. Si temet ipsum perfecte viceris, cetera facilius subiugabis. Perfecta victoria est de semet ipso triumphare. Qui enim semet ipsum subiectum tenet, ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis oboediat mihi, hic vere victor est sui et dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere, et securim ad radicem ponere, ut evellas et destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum et ad omne privatum et materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semet ipsum nimis inordinate diligit, paene totum

pendet, quidquid radicaliter vincendum est: quo devicto et subacto malo pax magna et tranquillitas erit continuo. Sed quia pauci sibi ipsis perfecte mori laborant, nec plene extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu elevari possunt. Qui autem libere mecum ambulare desiderat, necesse est, ut omnes pravas et inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturae privato amore concupiscenter inhaereat.

Consideratio.

Quia multi vanas *consolationes* quaerunt et ad *exteriora* se convertunt, idcirco devotionis *gratiam* non sentiunt nec caelestem illuminationem accipere merentur [1]. Oportet namque te omnibus infimis funditus *renuntiare,* si Spiritus Sancti consolatione desideras recreari; si eius vis virtute firmari: si eius cupis amore accendi [2]. Si vis consolari caelitus: fuge homines et saeculi rumores. Esto libenter *cum Domino solus:* et quaere solacium intus in devotis precibus et meditationibus sanctis [3].

---

[1] Dialogus noviciorum c. 2, n. 3. — [2] Sermones de vita et passione Domini 34, P. 3, p. 301, l. 27. — [3] Sermones ad novicios 28, P. 6, p. 288, l. 10.

Devotus et internus homo *secretum* diligit: ut *Deo* liberius *vacet*[1]. Quidquid scitur vel habetur: nihil est, nisi Deus ad votum habeatur[2]. Illi Deus est ad votum: qui se reliquit ex toto[3]. Si vis Deo digne vivere: debes te ipsum illi resignare[4].

Fortissimus triumphus hominis, vincere, quod delectat, aggredi, quod terret, sufferre leniter, quod graviter dolet[5]. *Valde magnam rem facit:* qui propter Deum *se resignat, et in omnibus vincit.* Nam qui *victor est sui: dominus est mundi,* et haeres caeli. Qui se ipsum non vincit in parvis; quando maiora superabit?[6]

CAPUT LIV.

De diversis motibus naturae et gratiae.

1. Fili, diligenter adverte motus naturae et gratiae, quia valde contrarie et subtiliter moventur, et vix, nisi a spirituali et intimo illuminato homine, discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, et ali-

[1] Recommendatio humilitatis P. 2, p. 380, l. 30. — [2] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 23. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 6, P. 2, p. 369, l. 5. — [4] De bona pacifica vita P. 2, p. 395, l. 3. — [5] Hortulus rosarum c. 8, n. 4. — [6] De recognitione propriae fragilitatis c. 6, P. 2, p. 368 sq, l. 29.

quid boni in suis dictis vel factis praetendunt; ideo sub specie boni multi falluntur.

2. Natura callida est, et multos trahit, illaqueat et decipit, et se semper pro fine habet: sed gratia simpliciter ambulat, ab omni specie mala declinat, fallacias non praetendit, et omnia pure propter Deum agit, in quo et finaliter requiescit.

3. Natura invite vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subiugari: gratia vero studet mortificationi propriae, resistit sensualitati, quaerit subici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper vivere, stare et esse; atque propter Deum omni humanae creaturae humiliter parata est inclinari.

4. Natura pro suo commodo laborat, et quid lucri ex alio sibi proveniat, attendit: gratia autem, non quid sibi utile et commodosum sit, sed quod multis proficiat, magis considerat.

5. Natura libenter honorem et reverentiam accipit: gratia vero omnem honorem et gloriam Deo fideliter attribuit.

6. Natura confusionem timet et contemptum: gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam.

7. Natura otium amat et quietem corporalem: gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

8. Natura quaerit habere curiosa et pulchra, abhorret vilia et grossa: gratia vero simplicibus delectatur et humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi iniuriae verbo: sed gratia attendit aeterna, non inhaeret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia thesaurum suum et gaudium in caelo, ubi nil perit, constituit.

10. Natura cupida est, et libentius accipit quam donat, amat propria et privata: gratia autem pia est et communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius dare iudicat quam accipere.

11. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates et discursus: sed gratia trahit ad Deum et

ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquod solacium habet externum, in quo delectetur ad sensum: sed gratia in solo Deo quaerit consolari, et in summo bono super omnia visibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum et commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut aequale, aut melius, aut laudem vel favorem pro benefactis consequi sperat, et multum ponderari sua gesta et dona concupiscit: gratia vero nil temporale quaerit, nec aliud praemium, quam Deum solum pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum haec sibi ad assecutionem aeternorum valeant deservire.

14. Natura gaudet de amicis multis et propinquis, gloriatur de nobili loco et ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit sibi similibus: gratia autem et inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum nec

ortum natalium reputat, nisi virtus maior ibi fuerit; favet magis pauperi quam diviti, compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci, non fallaci; exhortatur semper bonos meliora charismata aemulari, et Filio Dei per virtutes assimilari.

15. Natura de defectu et molestia cito conqueritur: gratia constanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat et arguit: gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant; nihil boni sibi ascribit, nec arroganter praesumit; non contendit, nec suam sententiam aliis praefert; sed in omni sensu et intellectu aeternae sapientiae ac divino examini se submittit. Natura appetit scire secreta et nova audire; vult exterius apparere et multa per sensus experiri; desiderat agnosci et agere, unde laus et admiratio procedit: sed gratia non curat nova nec curiosa percipere; quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cum nihil novum et durabile sit super terram. Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam et ostentationem

devitare, laudanda et digne miranda humiliter abscondere, et de omni re et in omni scientia utilitatis fructum atque Dei laudem et honorem quaerere. Non vult se nec sua praedicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera caritate largitur.

17. Haec gratia supernaturale lumen et quoddam Dei speciale donum est, et proprie electorum signaculum et pignus salutis aeternae: quae hominem de terrenis ad caelestia amanda sustollit, et de carnali spiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premitur et vincitur, tanto maior gratia infunditur; et cotidie novis visitationibus interior homo secundum imaginem Dei reformatur.

Consideratio.

Non invenitur hic aliquod remedium, quo plene omnes vitiorum morbi sanentur; ita quod nullus motus concupiscentiae sentiatur: quia hoc futurae beatitudinis est donum sanctis promissum. Sed tamen gratia Dei iuvante possunt mali motus refrenari; et occasiones peccandi vitari: atque maculae contractae per singulos dies paenitendo

lavari [1]. Saepe diabolus instinctu maligno: devotos etiam *sub specie boni decipit* [2].

Caro trahit deorsum, spiritus trahit sursum. *Caro quaerit mollia et blanda; spiritus* contra suadet *dura et aspera* [3]. Sensualitas quaerit exteriora, cupit delectabilia, aspicit praesentia, neglegit futura, fugit, ubicumque potest, amara et aspera, quae tamen spiritui saepe sunt salubria. Unde non sinit spiritum in silentio et quiete agere, sed diversa ei adducit phantasmata, quae vix sunt dicenda, pro nihilo tamen in veritate curanda. Qui autem habet gratiam spiritualis fortitudinis, potest citius subiugare insolentes carnis motus, psallens in verbo divinae virtutis: «Dominus mihi adiutor, non timebo, quid faciat mihi caro» (Ps 117, 6). Quamvis igitur illi sensualitas bellum incitet et vox carnis submurmuret, non tamen facile consentit, quia maior est vis amoris Dei, quae interius confortat [4].

Natura semper *quae sua sunt quaerit,* diversis modis foris et intus, in magnis et parvis: et valde *invite vult mori et se ipsam*

---

[1] De disciplina claustralium c. 5, P. 2, p. 290, l. 6. — [2] Sermones ad novicios 17, P. 6, p. 141, l. 3. — [3] Hospitale pauperum c. 3, n. 1. — [4] Soliloquium animae c. 8, n. 1 2.

abdicare. Verumtamen oportet ipsam mori et devinci: si spiritus debet quietari et cum Deo uniri[1].

Vere caeleste est verbum: mori peccato, et vim facere naturae. Nec prius vera interna pax invenitur; nisi homo sibi ipsi sit mortuus et mundo: atque cotidie de novo mori se disponat. . . . Omni hora et tempore oportet me niti exire a me ipso et ad fundum me relinquere propter Christum: atque in eius amore mei ipsius amorem abnegare et nihilare. Nam tantum lucror: quantum pro Christo dimitto; et tantum proficio: quantum a me exeo. Ubi me relinquo ibi me invenio: et ubi me ipsum quaero ibi me perdo. Ubi me ipsum praetendo ad commodum: ibi me laedo. Adhuc in multis habeo mihi ipsi mori: non est mihi cum una morte faciendum. Volo autem libenter mori secundum spiritum: quamvis caro sit infirma et rebellis. Oportet me saepius agere quod invite facerem: aut saepe dimittere quod libenter agere vellem. Et in istis tota pugna mea et victoria mea consistit. Beatus, qui in omnibus se relinquere scit et frangere: quia coronam aeternae vitae a Deo accipiet[2].

---

[1] De mortificata vita P. 2, p. 390, l. 12. — [2] Ib. p. 386 sq, l. 14.

CAPUT LV.

De corruptione naturae et efficacia gratiae divinae.

1. Domine Deus meus, qui me creasti ad imaginem et similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam et necessariam ad salutem, ut vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata et in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meae, et captivum me ducentem ad oboediendum sensualitati in multis; nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est gratia tua, et magna gratia, ut vincatur natura ad malum semper prona ab adulescentia sua. Nam per primum hominem Adam lapsa, et vitiata per peccatum, in omnes homines poena huius maculae descendit: ut ipsa natura, quae bene et recta a te condita fuit, pro vitio iam et infirmitate corruptae naturae ponatur, eo quod motus eius, sibi relictus, ad malum et inferiora trahit. Nam modica vis, quae remansit, est tamquam scintilla

quaedam latens in cinere. Haec est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni et mali, veri falsique distantiam; licet impotens sit adimplere omne, quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condelector legi tuae secundum interiorem hominem, sciens, mandatum tuum fore bonum, iustum et sanctum, arguens etiam omne malum, et peccatum fugiendum. Carne autem servio legi peccati, dum magis sensualitati oboedio, quam rationi. Hinc est, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non invenio. Hinc saepe multa bona propono, sed quia gratia deest ad iuvandum infirmitatem meam, ex levi resistentia resilio et deficio. Hinc accidit, quod viam perfectionis agnosco, et qualiter agere debeam, clare satis video: sed propriae corruptionis pondere pressus ad perfectiora non assurgo.

4. O quam maxime est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum et ad perficiendum! Nam sine ea nihil possum facere: omnia

autem possum in te, confortante me gratia. O vere caelestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturae ponderanda! Nihil artes, nihil divitiae, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, sine gratia. Nam dona naturae bonis et malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia sive dilectio; qua insigniti digni habentur vita aeterna. Tantum eminet haec gratia, ut nec donum prophetiae, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio aliquid aestimentur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliae virtutes tibi acceptae sunt sine caritate et gratia.

5. O beatissima gratia, quae pauperem spiritu virtutibus divitem facis, et divitem multis bonis humilem corde reddis! Veni, descende ad me, reple me mane consolatione tua, ne deficiat prae lassitudine et ariditate mentis anima mea. Obsecro, Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quae desiderat natura. Si fuero temptatus et vexatus tribulationibus

multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert et auxilium. Cunctis hostibus potentior est, et sapientior universis sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinae, lumen cordis, solamen pressurae, fugatrix tristitiae, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrimarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, et stipes inutilis ad eiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia semper et praeveniat et sequatur, ac bonis operibus iugiter praestet esse intentum, per Iesum Christum, filium tuum. Amen.

Consideratio.

Sine Deo et *gratia* eius nil *boni potes perficere*, nec *incipere*, nec bene, recte et virtuose *consummare* [1]. Oratio semper est *necessaria* sicut et *gratia:* sine qua vivere spiritualiter non possumus. Orare debemus pro gratia: quia gratia est, qua tantum indigemus [2].

---

[1] Hospitale pauperum c. 11, n. 1. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 422, l. 3.

Oro te Deus meus et precor te ex totis intimis meis: libera me et eripe distractum et captivum animum ab omnibus mundi concupiscentiis et corporalibus imaginibus; ut te ipsum in me ipso illuminata ratione inveniam: *qui me ad tuam pretiosam et incorruptibilem fecisti imaginem.* Non enim in aliqua mundi creatura tanta relucet sapientiae tuae pulchritudo et similitudo; sicut in hominis anima, quam tui capacem fecisti: et omnibus creaturis per rationem intellectualem excellentissime praefecisti. Eleva ergo mentem meam ab omnibus terrenis, et purifica cordis mei affectiones: renova me *secundum interiorem hominem,* et reforma imaginem tuam per septiformem Spiritus Sancti gratiam; quam immortalem invisibilem et incorpoream, omnibus virtutibus habilem aeternae veritatis capacem, sui intellegibilem, rationis compotem, bestiis eminentem: omnibus sensibilibus et visibilibus digniorem *ad imaginem et similitudinem tuam creasti.* Repelle a me et expelle quidquid potest imaginem tuam maculare et obfuscare; ne indigna conspectui tuo fiat et oculos maiestatis tuae offendat. Dignare hanc pretiosam et nobilissimam imaginem tuam caritate informare; intellegentia illuminare, et sine intermissione visitare: quam sine medio intueris et in esse conservas. Recordare quam alto consilio ipsam prius

de nihilo sed non pro nihilo condidisti: quam magno sacroque commercio de peccati vinculo ipsam rursus redemisti; et tantae dignitatis creaturam ne sinas substerni mortali vitio: sed ab omni defende malo ac *dita* per *gratiam.* Multiplica in ea dona largitatis tuae; et quod minus valet ex infectione *corruptae naturae:* suppleatur ex supervenienti dono *gratiae* [1].

Solummodo eget adiutorio tuo, *qui praepeditur pondere suo.* Nec valet per se abicere sarcinam peccatorum, donec *tu de caelo praestes gratiam, valentem solvere dura vincula passionum.* Quam peto donari mihi, quia sine gratia non potest esse bona vita, *nec sine ea percipitur aeterna vita* [2].

Ave Maria, gratia plena. Quid melius quidve utilius et quid tam necessarium mihi indigno peccatori, nisi ut inveniam gratiam coram te et dilectissimo Filio tuo? Peto ergo gratiam Dei, te interveniente et intercedente, quae (teste angelo) apud Deum plenitudinem gratiae invenisti. Nulla carior petitio est, *nec ulla re plus indigeo, quam gratia et misericordia Dei. Sufficit mihi gratia Dei, ceteris non obtentis.* Quid est enim omnis conatus meus sine illa? Quid

[1] De elevatione mentis P. 2, p. 400 sq, l. 14. —
[2] Soliloquium animae c. 6, n. 2.

item impossibile *ea assistente* et iuvante? Habeo multas et diversas animi aegritudines, sed divina gratia efficacissima medicina est contra omnes passiones, et si dignanter advenerit, mitigabit universas. Habeo quoque inopiam spiritualis sapientiae et scientiae, sed divina gratia *summa magistra* est et *doctrix* caelestis *disciplinae*, quae repente in cunctis necessariis me sufficit instruere. Hanc igitur mihi impetra gratiam, clemens virgo Maria, quae tam nobilis est et pretiosa, ut merito aliud nihil desiderare debeam aut petere, quam gratiam pro gratia [1].

CAPUT LVI.

Quod nos ipsos abnegare et Christum imitari debemus per crucem.

1. Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere internam pacem facit, sic se interius relinquere Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea sine contradictione et querela. Sequere me: Ego sum via, veritas et vita. Sine via non

---

[1] Soliloquium animae c. 23, n 6 8.

itur, sine veritate non cognoscitur, sine vita non vivitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in via mea, cognosces veritatem, et veritas liberabit te, et apprehendes vitam aeternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Si vis esse discipulus meus, abnega temet ipsum. Si vis beatam vitam possidere, praesentem vitam contemne. Si vis exaltari in caelo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis et verae lucis.

3. Domine Iesu, quia arcta erat vita tua et mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari. Non enim maior est servus domino suo, nec discipulus supra magistrum. Exerceatur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sanctitas vera. Quidquid extra

eam lego vel audio, non me recreat nec delectat plene.

4. Fili, quia haec scis et legisti omnia, beatus eris, si feceris ea. Qui habet mandata mea et servat ea, ipse est, qui diligit me: et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum, et faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. Domine Iesu, sicut dixisti et promisisti, sic utique fiat, et mihi promereri contingat. Suscepi, suscepi de manu tua crucem; portabo, et portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Vere vita boni monachi crux est, sed dux paradisi. Inceptum est, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eia fratres, pergamus simul, Iesus erit nobiscum. Propter Iesum suscepimus hanc crucem: propter Iesum perseveremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster et praecessor. En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriae nostrae, ut fugiamus a cruce.

Consideratio.

Dominus noster Iesus Christus non misit apostolos suos ad quaerendum honores temporales et commoda carnis, sed ad crucem portandam et propriae voluntatis libertatem abnegandam. Unde sequaces suos hortatur dicens: Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me [1]. Quia ergo vita Christi crux fuit, debet vita christiani etiam crux esse; et multo magis vita monachorum, clericorum et omnium religiosorum in cruce erit [2]. *Vita boni monachi crux est, sed dux paradisi;* portat portantem, salvat sua vulnera flentem [3].

Via crucis via nostra, via electorum, via paucorum; via amara, via vitae et salutis, via brevis, via *directa;* via laboris, via perfectionis. *Via,* inquam, *crucis est, sed ducit ad gloriam* [2].

Ecce, humilitas via est et alia non est. Ego (inquit) *sum via, veritas et vita.* Humilia te, inclina te, quaeso, anima mea, et erit Christus vita tua [4]. Si tenueris modo asperam viam: ibis in vitam aeternam [5]. *Recta via* ad caelum: est pati propter Deum [6].

---

[1] Dialogus noviciorum c. 3, n. 3. — [2] Epistula 3, n. 4. — [3] Canticum 7. Versus de sancta cruce. — [4] De tribus tabernaculis c. 2, n. 2. — [5] Sermones de vita et passione Domini 16, P. 3, p. 157, l. 30. — [6] De bona pacifica vita P. 2, p. 396, l. 27.

Erige sursum oculos cordis; intuere iter quo praecessit Iesus salutare vultus tui: sequere eum passibus amoris usque ad introitum caeli. Habes enim ante te speculum omnis sanctitatis, et lumen vitae caelestis; secure gradere post Iesum aeternae beatitudinis largitorem: caeli et terrae Dominatorem. Nemo sanctior illo, nemo purior: nemo praeclarior, nemo ditior, nemo potentior. Data est mihi inquit omnis potestas in caelo et in terra (Mt 28, 18)[1]. Iesus Christus, *via, veritas et vita,* salus, virtus, sapientia, aderit tibi a dextris tuis et sinistris in omnibus, quae agis. Ipse *adiutor tuus,* custos et protector fortis ab omnibus hostibus malignis[2].

Si prospera appetis et iucunda: ne formides adversa. Sequere peccator iustum; homo Deum, creatura Creatorem: exul Redemptorem. *Abice timorem terrenum* indue fortitudinem: certa ut bonus miles vincendo naturam. . . . Levius namque fert miles: quod regem facere cernit[3]. Sub tali igitur rege tutum est militare, sub tali pastore iucundum est stare, pasci et informari,

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 30, P. 3 p. 281, l. 13. — [2] Hospitale pauperum c. 10, n. 1. — [3] Sermones de vita et passione Domini 22, P. 3, p. 191 sq, l. 15.

subici et gubernari: qui nullius indiget, et omnibus bonis abundat[1].

Si tu, Domine Deus noster, pro nobis, quis contra nos? Sequar ergo te, Domine, quocumque ieris, dummodo mihi dux in via tu fueris. Si ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es[2].

CAPUT LVII.

Quod homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. Fili, magis placent mihi patientia et humilitas in adversis, quam multa consolatio et devotio in prosperis. Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoveri non debuisses. Sed nunc permitte transire; non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obviat adversi. Bene etiam consulis, et alios nosti roborare verbis; sed cum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio et robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam saepius

---

[1] Ib. 30, P. 3, p. 282, l. 4. — [2] De tribus tabernaculis c. 1, n. 1.

experiris in modicis obiectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cum haec et similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde; et si te tetigit, non tamen deiciat nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minus libenter audis, et indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli scandalizentur. Cito conquiescet commotio excitata, et dolor internus revertente dulcorabitur gratia. Adhuc vivo ego, dicit Dominus, iuvare te paratus, et solito amplius consolari, si confisus fueris mihi, et devote invocaveris.

3. Animaequior esto, et ad maiorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si te saepius percipis tribulatum vel graviter temptatum. Homo es, et non Deus; caro es, non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in caelo, et primo homini in paradiso? Ego sum, qui maerentes erigo sospitate, et suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. Domine, benedictum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus et angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curae est, quae et quanta passus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei, Deus meus, et dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

Consideratio.

Inter multa pericula versamur; et qui temptant nos et vexant non dormiunt nec quiescunt: sed quaerunt nos decipere et a bono incepto impedire. Non tamen desperemus. . . . Vita nostra in cotidiano certamine consistit. . . . Ideo non mirum, si interdum labimur et vulneramur: si leviter offendimus et offendimur, in verbis, in factis propriis vel alienis. *Homines sumus non angeli;* mortales sumus et fragiles peccatores: exules sumus et peregrini, non cives caeli; instabiles et proni ad vitia: nondum perfecti in gratia, nec beati in gloria. Ista consideratio humiliare nos debet, non elevare in superbiam mentis; sed per propriam fragilitatem inducere ad spem divinae misericordiae et

pietatis: sine qua nihil boni incipere valemus nec perficere, Domino attestante qui ait Quia sine me nihil potestis facere (Io 15, 5). Propria namque fragilitas nos maxime premit: sed divina inspiratio ac caelestis visitatio *deficientes* iterum *erigit,* et ad bene operandum confortat; atque ad sustinendum quaecumque improvisa super nos veniunt, benigne pro utilitate salutis nostrae ordinat: et iusto occultoque iudicio omnia dispensat. Ipsi enim cura est de omnibus nobis: ab initio vitae usque ad finem mortis. Qui enim fecit nos non derelinquet nos si eum non relinquimus: sed faciet cum temptatione proventum ut possimus resistere, et molestias eius sustinere. Dicamus ergo cum sancto in psalmo: quando impugnamur ab inimico maligno. Adiuva me Domine Deus: ne derelinquas me (Ps 26, 9)[1].

Da mihi odium vitiorum meorum, victoriam passionum, mortificationem concupiscentiarum et superborum motuum suppressionem.... *Concede beatam et felicem mortis horam invenire* et in timore tuo et caritate semper ambulare[2]. Non despero nec desperabo de venia et misericordia tua, quamvis saepius cado et gravor in me ipso ex infirmitate

---

[1] Sermones ad novicios 5, P. 6, p. 39 sqq, l. 7. — [2] De elevatione mentis P. 2, p. 415 sq, l. 29.

mea. Nec cesso nec cessabo a laude tua in via mea; sed laudabo et magnificabo te, donec ad te perveniat, o Deus, anima mea [1].

CAPUT LVIII.

De altioribus rebus et occultis iudiciis Dei non scrutandis.

1. Fili, caveas disputare de altis materiis et de occultis Dei iudiciis: cur iste sic relinquitur et ille ad tantam gratiam assumitur, cur etiam iste tantum affligitur et ille tam eximie exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad investigandum iudicium divinum ulla ratio praevalet, vel disputatio. Quando ergo haec tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud prophetae: Iustus es, Domine, et rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iustificata in semet ipsa. Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda; quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere nec disputare de meritis sanctorum, quis alio sit sanctior,

---

[1] Vallis liliorum c. 32, n. 2.

aut quis maior fuerit in regno caelorum. Talia generant saepe lites et contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam et vanam gloriam: unde oriuntur invidiae et dissensiones, dum iste illum sanctum, et alius alium conatur superbe praeferre. Talia autem velle scire et investigare nullum fructum afferunt, sed magis sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis; quae pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potius quam divino. Ego sum, qui cunctos condidi sanctos; ego donavi gratiam, ego praestiti gloriam. Ego novi singulorum merita; ego praeveni eos in benedictionibus dulcedinis meae. Ego praescivi dilectos ante saecula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me praeelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per misericordiam; ego perduxi eos per temptationes varias. Ego infudi consolationes magnificas, ego dedi perseverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum et novissimum agnosco, ego omnes inaestimabili dilectione am-

plectror. Ego laudandus sum in omnibus sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, et honorandus in singulis, quos sic gloriose magnificavi et praedestinavi, sine ullis praecedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum et magnum ego feci. Et qui derogat alicui sanctorum, derogat et mihi, et ceteris omnibus in regno caelorum. Omnes unum sunt per caritatis vinculum; idem sentiunt, idem volunt, et omnes in unum se diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius est, plus me, quam se et sua merita diligunt. Nam supra se rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo fruitive quiescunt. Nihil est, quod eos avertere possit aut deprimere: quippe qui aeterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis caritatis. Taceant igitur carnales et animales homines de sanctorum statu disserere, qui non norunt nisi privata gaudia diligere. Demunt et addunt pro sua inclinatione, non prout placet aeternae veritati.

6. In multis est ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione spirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu et humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur, et sicut in inferioribus se habent, ita et de caelestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quae imperfecti cogitant, et quae illuminati viri per revelationem supernam speculantur.

7. Cave ergo, fili, de istis curiose tractare, quae tuam scientiam excedunt; sed hoc magis satage et intende, ut vel minimus in regno Dei queas inveniri. Et si quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno caelorum: quid ei haec notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, et in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine et virtutum suarum parvitate cogitat, et quam longe a perfectione sanctorum distat, quam is, qui de eorum maioritate vel parvitate disputat. Melius est sanctos devotis precibus et lacrimis exorare, et eorum gloriosa suffragia

humili mente implorare, quam eorum secreta vana inquisitione perscrutari.

8. Illi bene et optime contentantur, si homines scirent contentari et vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis ascribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita caritate mea donavi. Tanto amore divinitatis et gaudio supereffluenti replentur, ut nihil eis desit gloriae, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in se ipsis, et mihi viciniores et dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, et ceciderunt in facies suas coram Agno, et adoraverunt Viventem in saecula saeculorum.

9. Multi quaerunt, quis maior sit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est vel minimum esse in caelo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur et erunt. Minimus erit in mille, et peccator centum annorum morietur. Cum enim quaererent discipuli, quis maior esset in regno caelorum, tale audierunt responsum: Nisi conversi

fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Quicumque ergo humiliaverit se, sicut parvulus iste, hic maior est in regno caelorum.

10. Vae eis, qui cum parvulis humiliare se sponte dedignantur, quoniam humilis ianua regni caelestis eos non admittet intrare. Vae etiam divitibus, qui habent hic consolationes suas, quia pauperibus intrantibus in regnum Dei ipsi stabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, et exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Consideratio.

Reddet pius Dominus mercedem congruam, immo ultra condignum bonis servis suis, pro parvo labore aeternam requiem, pro brevi tristitia aeterna gaudia, pro omni contumelia et iniuria pro se passa aeternam gloriam et coronam. Dat etiam nunc unicuique dona sua, quantum sibi placuerit secundum *occulta iudicia* sua iusta et recta, in omni loco et tempore sine errore. Nam bonis omnia ad bonum ordinat et malis ad poenam convertit[1]. Nemo de Deo iuste conqueri habet;

---

[1] Hospitale pauperum c. 1, n. 1 2.

quia omnia iuste sapienter et provide disponit: licet homo vias iustitiae eius non comprehendat[1]. Non potest quis dicere Deo *cur me ita affligis et aridum relinquis; et alium sic promoves* et plures voluntates habere permittis? Stulta et vana est huiusmodi cogitatio: vel in minima re dubitare aut conqueri de Dei providentia et bonitate. Infirmorum et insipientium mos est reprehendere et male interpretari facta prudentium quae non intellegunt; qui mirantur et scandalizantur plerumque in se ipsis: quare Deus ista vel illa, tam aperta mala fieri permittit. Quibus psalmista ita respondet (Ps 144, 17; 118, 137). *Iustus Dominus in omnibus viis suis: et sanctus in omnibus operibus suis.* Et iterum. *Iustus es Domine: et rectum iudicium tuum*[2]. Bonum est ergo de frivolis rebus et incertis eventibus tacere; et Deo omnia occulta iudicia sua committere: sine cuius providentia nec folium arboris cadit in terram[3].

Quicumque voluerit in spiritu proficere: det se saepius ad orationem et silentii secretum; caveat multas quaestiones et fabulationes longas texere: sed potius cum sancto

---

[1] Sermones ad novicios 19, P. 6, p. 173, l. 15. — [2] Ib. 14, P. 6, p. 102 sq, l. 27. — [3] Ib. 19, P. 6, p. 173, l. 9.

David (Ps 142, 9 10) devote oret. Domine ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam. Si quaeritis quae sit voluntas Dei: respondet beatus Paulus (1 Thess 4, 3) plane et lucide omnibus nobis. Haec est voluntas Dei sanctificatio vestra. Quae est sanctificatio ista; nisi abstinere a malo, et exercere se cotidie in bono?[1] Igitur *occulta* super te *iudicia Dei metue*, omnia opera tua districte discute, altiora noli quaerere nec curiosa rimari, sed quae tibi praecepit Deus, cogita semper[2]. Tempus breve est: et incerta mortis hora. Qui ergo modo non paenitet nec se emendat; *post clausam ianuam foris stabit* et misericordiam non impetrabit: *clamabit dolens* nec exaudietur plorans[3].

Insuper sanctorum exempla intuere et eorum suffragia iugiter quaere. Memento, quantum sancti pro vita aeterna laboraverunt, in qua nunc cum Christo sine fine regnantes gaudent. *Quanto* in mundo despectiores et pauperiores fuerunt, *tanto* nunc *gloriosiores* et nobiliores in caelo refulgent[4]. Qui tamen *sibi victoriam de hostibus non ascribunt;* sed cum omni reverentia et gratitudine *coronas*

---

[1] Sermones ad novicios 3, P. 6, p. 21 sq, l. 27. — [2] Dialogus noviciorum c. 3, n. 3. — [3] Sermones ad novicios 28, P. 6, p. 284, l. 20. — [4] Epistula 3, n. 6.

suas ante sedem Dei coram Agno *deponunt:* et cum ingenti exultatione et consona voce psallunt et dicunt. Benedictio claritas sapientia, laus honor gloria, salus virtus victoria, Deo nostro in saecula: *qui nos per multas tribulationes perduxit* ad hanc gloriosam coronam feliciter obtinendam [1].

O si merear, *inter sanctorum numerum unus de minimis inveniri,* ut locum inveniam in domo tua! [2]

CAPUT LIX.

Quod omnis spes et fiducia in solo Deo est figenda.

1. Domine, quae est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius solacium meum ex omnibus apparentibus sub caelo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiae non est numerus? Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse potuit praesente te? Malo pauper esse propter te, quam dives sine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam sine te caelum possidere. Ubi tu, ibi caelum; atque ibi

[1] Sermones ad novicios 27, P. 6, p. 250, l. 17. — [2] De tribus tabernaculis c. 1, n. 4.

mors et infernus, ubi tu non es. Tu mihi in desiderio es; et ideo post te gemere, clamare et exorare necesse est. In nullo denique possum plene confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportunis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, tu fiducia mea, tu consolator meus et fidelissimus in omnibus.

2. Omnes, quae sua sunt, quaerunt: tu salutem meam et profectum meum solummodo praetendis, et omnia in bonum mihi convertis. Etiam si variis temptationibus et adversitatibus exponas me, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consuevisti. In qua probatione non minus diligi debes et laudari, quam si caelestibus consolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam et refugium, in te omnem tribulationem et angustiam meam constituo; quia totum infirmum et instabile invenio, quidquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adiuvare poterunt, nec prudentes consiliarii responsum utile dare, neque libri doctorum consolari, nec

aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus et amoenus contutari: si tu ipse non assistas, iuves, confortes, consoleris, instruas et custodias.

4. Omnia namque, quae ad pacem videntur esse et felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum et altitudo vitae et profunditas eloquiorum tu es; et in te super omnia sperare fortissimum solacium servorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus, misericordiarum pater. Benedic et sanctifica animam meam benedictione caelesti, ut fiat habitatio sancta tua, et sedes aeternae gloriae tuae, nihilque in templo tuae dignitatis inveniatur, quod oculos tuae maiestatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuae et multitudinem miserationum tuarum respice in me, et exaudi orationem pauperis servi tui, longe exulantis in regione umbrae mortis. Protege et conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitae corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad patriam perpetuae claritatis. Amen.

Consideratio.

Solacium est miseris, socium habere in poenis. Quis est iste socius tam bonus et pius, qui scit compati miseris et infirmis? Iste est Dominus noster Iesus Christus, pro nobis passus et crucifixus, qui in evangelio dicit, se medicum et pastorem esse animarum et consolatorem tribulatorum, pauperum et infirmorum, lapsorum et vulneratorum. Non est, inquit (Mt 9, 17), opus sanis medicus, sed male habentibus[1]. In ipso summe *sperare* debes, quia ipse est dator vitae et destructor mortis. Noli timere[2].

Super nullo sapore nec commodo nec solacio *confidere* possum: sed tantummodo super gratia tua o dulcis misericors Domine. *Sine te* sum mihi ipsi onus et impedimentum: sed *tecum* et in te efficior *firmus* et liber et potens mei ipsius. *Non possum ponere cor meum super aliquem locum quantumcumque pulcher ille fuerit;* quia totum transitorium est quidquid hic quaeritur extrinsecus: totum est *instabile* et *insecurum, in hominibus, in rebus, in domibus*[3]. *Quid prodest omne solacium hominum, quando tu me deseris? Aut quid me impedire potest; cum tu mihi assistis?*[4]

---

[1] Vallis liliorum c. 16, n. 1. — [2] Soliloquium animae c. 24, n. 3. — [3] De mortificata vita P. 2, p. 391, l. 6. — [4] Ib. p. 389, l. 10.

Iesu bone, dulce est *tecum* esse in cruce, quod *magis opto* habere, *quam* omnes solationes naturae. *Melius est mihi tecum* esse in magnis doloribus, *quam sine te* in summis mundi honoribus [1].

Domine Iesu Christe *spes* mea et totum *refugium* meum; . . . te hodie eligo mihi in Deum protectorem meum, in gubernatorem vitae meae, in provisorem omnium necessitatum mearum, in *consolatorem* omnium dolorum et angustiarum ac temptationum omniumque laborum meorum, quibus laborare me necesse est numero dierum vitae meae pro amore tuo et animae meae salute. Tu refugium meum, tu domus mea, tu civitas mea, tu habitatio mea, tu cibus meus, tu potus meus, tu requies et refectio, tu socius dilectus, tu intimus amicus, tu cognatus et proximus, tu frater et soror, tu pater et patronus, tu pastor et custos totius vitae meae, cui me et omnia mea fideliter commendo, quia non est salus *extra te*, nec tuta vita *absque te* [2].

O Iesu, dulce nomen super omnia nomina sanctorum in caelo et in terra, cui omne genu flectitur caelestium, terrestrium et in-

---

[1] Orationes de passione Domini 4, P. 3, p. 346, l. 23. — [2] De elevatione mentis P. 2, p. 409 sq, l. 20.

fernorum, angelorum et hominum! Esto mihi *adiutor et protector in omni necessitate* propter nomen sanctum tuum, benedictum in saecula[1]. Quotienscumque tristis fuero, *aspice in me* et miserere mei: et consolabitur anima mea[2]. Fiat ergo misericordia tua Domine super me, gratia tua in omnibus comitetur mecum, sitque oculus tuus super me die ac nocte, et manus tua protegat me semper a dextris et a sinistris, *ac recto itinere me digneris perducere in domum habitationis gloriae tuae,* ubi te merear laudare et benedicere sine fine. *Amen*[3].

[1] Manuale parvulorum c. 12, n. 2. — [2] Sermones de vita et passione Domini 8, P. 3, p. 108, l. 3. — [3] De elevatione mentis P. 2, p. 411, l. 1.

LIBER IV.

DE SACRAMENTO.

Devota exhortatio ad sacram communionem.

Vox Christi.

Venite ad me, omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. Accipite et comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.

CAPUT I.

Cum quanta reverentia Christus sit suscipiendus.

Vox discipuli.

1. Haec sunt verba tua, Christe, veritas aeterna, quamvis non uno tempore pro-

lata, nec uno in loco conscripta. Quia ergo tua sunt et vera, gratanter mihi et fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sunt, et tu ea protulisti; et mea quoque sunt, quia pro salute mea ea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctius inserantur cordi meo. Excitant me verba tantae pietatis, plena dulcedinis et dilectionis; sed terrent me delicta propria, et ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat multitudo vitiorum meorum.

2. Iubes, ut fiducialiter ad te accedam, si tecum velim habere partem, et ut immortalitatis accipiam alimoniam, si aeternam cupiam obtinere vitam et gloriam. Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. O dulce et amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum et pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi Corporis. Sed quis ego sum, Domine, ut ad te praesumam accedere? Ecce, caeli caelorum te non capiunt; et tu dicis: Venite ad me omnes.

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio et tam amicabilis invitatio? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim praesumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui saepius offendi benignissimam faciem tuam? Reverentur angeli et archangeli, metuunt sancti et iusti; et tu dicis: Venite ad me omnes? Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet? Et nisi tu iuberes, quis accedere attemptaret?

4. Ecce, Noë, vir iustus, in arcae fabrica centum annis loboravit, ut cum paucis salvaretur: et ego quomodo me potero una hora praeparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam? Moyses, famulus tuus magnus et specialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam et mundissimo vestivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret: et ego, putrida creatura, audebo te, conditorem legis ac vitae datorem, tam facile suscipere? Salomon, sapientissimus regum Israel, templum magnificum septem annis in laudem nominis tui aedificavit, et octo diebus festum dedicationis eius celebravit, mille hostias pacificas ob-

tulit et arcam foederis in clangore buccinae et iubilo in locum sibi praeparatum sollemniter collocavit. Et ego infelix et pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devote novi horam et utinam vel semel digne fere mediam?

5. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere studuerunt! Heu, quam pusillum est, quod ago: quam breve expleo tempus, cum me ad communicandum dispono! Raro totus collectus, rarissime ab omni distractione purgatus. Et certe in tua salutari deitatis praesentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non angelum, sed angelorum dominum sus cepturus sum hospitio.

6. Est tamen valde magna distantia inter arcam foederis cum suis reliquiis et mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus; inter legalia illa sacrificia futurorum praefigurativa et veram corporis tui hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco praesentiam? Cur

non maiori me praeparo sollicitudine ad tua sancta sumenda, quando illi antiqui sancti patriarchae et prophetae, reges quoque et principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrarunt affectum erga cultum divinum?

8. Saltavit devotissimus rex David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus; fecit diversi generis organa, psalmos edidit, et cantari instituit cum laetitia, cecinit et ipse frequenter in cithara, Spiritus Sancti afflatus gratia; docuit populum Israel toto corde Deum laudare, et ore consono diebus singulis benedicere et praedicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinae laudis extitit recordatio coram arca testamenti: quanta nunc mihi et omni populo christiano habenda est reverentia et devotio in praesentia sacramenti, in sumptione excellentissimi corporis Christi?

9. Currunt multi ad diversa loca pro visitandis reliquiis sanctorum, et mirantur auditis gestis eorum, ampla aedificia templorum inspiciunt, et osculantur sericis et auro involuta sacra ossa ipsorum. Et

ecce, tu praesens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, Creator hominum, et Dominus angelorum. Saepe in talibus videndis curiositas est hominum et novitas invisorum, et modicus reportatur emendationis fructus, maxime ubi est tam levis sine vera contritione discursus. Hic autem in sacramento altaris totus praesens es, Deus meus, homo Christus Iesus: ubi et copiosus percipitur aeternae salutis fructus, quotienscumque fueris digne ac devote susceptus. Ad istud vero non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas, sed firma fides, devota spes et sincera caritas.

10. O invisibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiscum; quam suaviter et gratiose cum electis tuis disponis, quibus temet ipsum in sacramento sumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum superat; hoc specialiter devotorum corda trahit et accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo sacramento magnam devotionis gratiam et virtutis amorem frequenter recipiunt.

11. O admirabilis et abscondita gratia sacramenti, quam norunt tantum Christi fideles, infideles autem et peccatis servientes experiri non possunt! In hoc sacramento confertur spiritualis gratia, et reparatur in anima virtus amissa, et per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta est aliquando haec gratia, ut ex plenitudine collatae devotionis non tantum mens, sed et debile corpus vires sibi praestitas sentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valde et miserandum super tepiditate et neglegentia nostra, quod non maiori affectione trahimur ad Christum sumendum, in quo tota spes salvandorum consistit et meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra et redemptio; ipse consolatio viatorum, et sanctorum aeterna fruitio. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advertunt, quod caelum laetificat, et mundum conservat universum. Heu caecitas et duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, et ex cotidiano usu etiam ad inadvertentiam defluere!

13. Si enim hoc sanctissimum sacramentum in uno tantum celebraretur loco, et ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo: quanto putas desiderio ad illum locum et ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offertur Christus, ut tanto maior appareat gratia et dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra communio diffusa per orbem. Gratias tibi, Iesu bone, pastor aeterne, qui nos pauperes et exules dignatus es pretioso corpore et sanguine tuo reficere, et ad haec mysteria percipienda etiam proprii oris tui alloquio invitare, dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.

Consideratio.

Ego sum panis vivus de caelo descendens: qui praesto vitam mundo. Ego sum pastor bonus qui pasco oves meas simplices et oboedientes: voluntatem propriam relinquentes, et meam in omnibus sequentes. Ego sum manna absconditum gaudium angelorum, pascha christianorum, felicitas sanctorum;

angelos aperta visione laetificans: et homines in terra sacramento meo communicans[1]. Veniant ad me humiles et devoti: procedant sacerdotes et ministri albis induti; accedant ad mensam meam cum summa reverentia singuli christiani[2].

Dicite filiae Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus[3] (Mt 21, 5). Ecce Rex tuus, venit tibi. Ecce Rex tuus; non terrenus non temporalis, nec mortalis: sed caelestis aeternus et immortalis. Ecce venit non regnare in mundo: sed salvare: mundum sanguine suo. Ecce Rex non rex Romanorum aut Francorum: sed Rex regum et Dominus omnium dominorum. . . . Ecce Rex tuus quem desideras quem amas: in quem credis, et in quo speras. . . . Ab ipso dependet caelum et terra: et eius imperio regitur omnis creatura. Huius potentiae nemo resistere potest: eius sapientia disponuntur universa. . . . Ecce venit. Venit non in auro et argento, nec indutus purpura et bysso; non in equis phaleratis, aut armis splendentibus, non in clangore buccinae et citharae: sed in humilitate et paupertate, in mansuetudine et caritate; ut amaretur potius

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 29, P. 3, p. 274, l. 13. — [2] Ib. l. 7. — [3] Ib. 2, P. 3, p. 67, l. 6.

quam timeretur: ut attraheret magis ad se peccatores quam fugaret. . . . Venit infirmitatem tuam adiuvare: et tolerantiam in adversis docere. Venit a terrenorum appetitu revocare: et ad caelestia amanda sustollere. Venit virtutes praedicare: et finem vitiis imponere. Venit gratiam infundere: et caelestium consolationum dulcedine laetificare. Venit omnibus bonis te replere: et ab omnibus malis eripere. . . . Venit omnia sua tibi conferre: et super omnia bona se ipsum tibi in perpetuum fruendum praebere. Venit ad errantem via; ad ignorantem veritas, ad mortuum vita: ad caecum lumen, ad infirmum medicus; ad desolatum consolator [1].

O si bene intellegeres ac diligenter animadverteres qualis ac quantae maiestatis sit iste Rex gloriae; attolleres utique portas cordis tui affectuosissime, et introduceres ad te Regem perennis gloriae: quia cum summa exultatione, cum ingenti honore, et sollemni praeparatione, decet talem ac tantum Regem suscipere. Si enim mandasset tibi rex aliquis terrenus, aut unus ex principibus eius, cras veniam ad te, para mihi hospitium, volo apud te mansionem facere; qualem putas

[1] Sermones de vita et passione Domini 2, P. 3, p. 71 sqq, l. 29.

haberes sollicitudinem, quantamque duceres admirationem? Nunc ecce mandat tibi Rex de caelo loquens per prophetam (Am 4, 12), praeparare in occursum Dei tui Israel: quia ego veniam et habitabo in medio tui. Idcirco ad hunc suscipiendum hospitem, cordis tui adorna thalamum; quia non solum ad te venire, sed etiam in te habitare desiderat: et tamquam in thalamo suaviter requiescere [1].

Tu es ipse Rex meus et Deus meus (Ps 43, 5). *Terret me impuritas mea,* sed iterum *me trahit et allicit* ad te maxima humilitas et *pietas tua.* Ad te confugio, quia nihil boni in me invenio [2].

CAPUT II.

Quod magna bonitas et caritas Dei in sacramento homini exhibetur.

Vox discipuli.

1. Super bonitate tua et magna misericordia tua, Domine, confisus, accedo aeger ad Salvatorem, esuriens et sitiens ad fontem vitae, egenus ad Regem caeli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, de-

---

[1] Ib. p. 75, l. 3. — [2] Soliloquium animae c. 22, n. 1 5.

solatus ad meum pium Consolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Quis ego sum, ut praestes mihi te ipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? et tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti servum tuum, et scis, quia nil boni in se habet, unde hoc illi praestes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, et gratias ago propter nimiam caritatem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innotescat, caritas amplior ingeratur, et humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fieri iussisti, placet et mihi dignatio tua; et utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime et benignissime Iesu, quanta tibi reverentia et gratiarum actio cum perpetua laude pro susceptione sacri corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, et tamen devote suscipere desidero? Quid cogitabo

melius et salubrius, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te, et tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, et exalto in aeternum. Despicio me, et subicio tibi in profundum vilitatis meae.

3. Ecce, tu Sanctus sanctorum, et ego sordes peccatorum. Ecce, tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce, tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis caelestem cibum et panem angelorum ad manducandum: non alium sane quam te ipsum, panem vivum, qui de caelo descendisti, et das vitam mundo.

4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit! quam magnae gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur! O quam salutare et utile consilium tuum, cum istud instituisti! quam suave et iucundum convivium, cum te ipsum in cibum donasti! O quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua! quam infallibilis veritas tua! Dixisti enim, et facta sunt omnia: et hoc factum est, quod ipse iussisti.

5. Mira res, et fide digna, ac humanum vincens intellectum: quod tu, Domine Deus meus, verus Deus et homo, sub modica specie panis et vini integer contineris, et sine consumptione a sumente manducaris. Tu, Domine universorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per sacramentum tuum habitare in nobis; conserva cor meum et corpus immaculatum; ut laeta et pura conscientia saepius tua valeam celebrare mysteria, et ad meam perpetuam accipere salutem, quae ad tuum praecipue honorem et memoriale perenne sanxisti et instituisti.

6. Laetare, anima mea, et gratias age Deo pro tam nobili munere et solacio singulari in hac lacrimarum valle tibi relicto. Nam quotiens hoc mysterium recolis et Christi Corpus accipis, totiens tuae redemptionis opus agis et particeps omnium meritorum Christi efficeris. Caritas etenim Christi numquam minuitur, et magnitudo propitiationis eius numquam exhauritur. Ideo nova semper mentis renovatione ad hoc disponere te debes, et magnum salutis mysterium attenta consideratione pensare. Ita magnum, novum

et iucundum tibi videri debet, cum celebras aut missam audis, ac si eodem die Christus primum in uterum virginis descendens homo factus esset, aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur et moreretur.

Consideratio.

Quotiens missa celebratur, et hostia verbo Dei consecratur; *totiens Deus* noster *ad homines venit:* pro hominibus de caelo *descendit;* cum hominibus manere desiderat, quos creavit et redemit: ac in aeternum beatificare intendit [1]. *O quam* magna *mirabilia agit Deus* in sacramento; *cui nihil impossibile est* facere quodcumque voluerit in caelo et in terra: pro sancti nominis sui gloria et *aeterna memoria* [2]. O quam suavis est, Domine, spiritus tuus (Sap 12, 1), qui, ut dulcedinem tuam in filios gratiae demonstrares, pane suavissimo de caelo praestito esurientes animas replesti bonis internis, fastidiosos divites dimittens inanes [3]. Tu es salutare vultus mei et Deus meus: vere super omnia mihi amandus. Nemo te pulchrior, nemo amabilior: nemo te no-

---

[1] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 310, l. 4. — [2] Ib. p. 309, l. 20. — [3] De tribus tabernaculis c. 3, n. 6.

bilior, nemo te sanctior. Tu omnibus sapientibus sapientior: omnibus ditior, omnibus maior. Tui sunt caeli et tua est terra (Ps 88, 12): mare et omnia quae in eis sunt [1].

Vide *exiguitatem* et indigentiam meam, clementissime Iesu; attende affectum cordis mei, quem ad te gero et habeo; non quia ego dignus sum, sed quia tu *benignus es*, qui ab indignis *non dedignaris* tangi et amari [2]. *Infirmus* sum et ulcerosus, *sana* animam meam. Caecus sum et nudus; illumina tenebras meas: et orna me virtutibus veris [3].

Sed adhuc quid agam in memoriam et laudem sanctissimi nominis tui? Multa deberem agere; multis teneor et obligor et vix ad minima sufficio. Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Digne adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quaesivi, quem semper optavi. O dulcissime et super omnia amabilissime Iesu, sis devotissime salutatus, altissime laudatus et nunc et aeternaliter ab omni creatura benedictus. Dicant et pro me laudes immensas omnes angelorum chori, tibi semper assistentes [4].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 5, P. 3, p. 90, l. 7. — [2] Soliloquium animae c. 22, n. 5. — [3] Sermones de vita et passione Domini 5, P. 3, p. 89, l. 29. — [4] Soliloquium animae c. 22, n. 4

CAPUT III.

Quod utile sit saepe communicare.

Vox discipuli.

1. Ecce, ego ad te venio, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo, et laetificer in convivio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. Ecce, in te est totum, quod desiderare possum et debeo; tu salus mea et redemptio, spes et fortitudo, decus et gloria. Laetifica ergo hodie animam servi tui, quoniam ad te, Domine Iesu, animam meam levavi. Desidero te nunc devote ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachaeo merear a te benedici ac inter filios Abrahae computari. Anima mea corpus tuum concupiscit, cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, et sufficit. Nam praeter te nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo, et sine visitatione tua vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, et in remedium salutis meae recipere; ne forte deficiam

in via, si fuero caelesti fraudatus alimonia. Sic enim tu, misericordissime Iesu, praedicans populis et varios curans languores, aliquando dixisti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in sacramento reliquisti. Tu es enim suavis refectio animae: et qui te digne manducaverit, particeps et heres erit aeternae gloriae. Necessarium quidem mihi est, qui tam saepe labor et pecco, tam cito torpesco et deficio, ut per frequentes orationes et confessiones ad sacram corporis tui perceptionem me renovem, mundem et accendam; ne forte diutius abstinendo a sancto proposito defluam.

3. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adulescentia sua; et nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo sancta communio a malo et confortat in bono. Si enim modo tam saepe neglegens sum et tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem, et tam grande iuvamen non quaererem? Et licet omni die non sim aptus, nec

ad celebrandum bene dispositus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere mysteria, ac tantae gratiae participem me praebere. Nam haec est una principalis fidelis animae consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore, ut saepius memor Dei sui dilectum suum devota suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuae pietatis dignatio, quod tu, Domine Deus, Creator et Vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, et cum tota divinitate tua ac humanitate eius impinguare esuriem! O felix mens, et beata anima, quae te, Dominum Deum suum, meretur devote suscipere, et in tua susceptione spiritali gaudio repleri! O quam magnum suscipit Dominum, quam dilectum inducit hospitem, quam iucundum recipit socium, quam fidelem acceptat amicum, quam speciosum et nobilem amplectitur sponsum prae omnibus dilectis, et super omnia desiderabilia amandum! Sileant a facie tua, dulcissime dilecte meus, caelum et terra et omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex digna-

tione tuae est largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis, cuius sapientiae non est numerus.

Consideratio.

Quaere spiritualem *animae refectionem* quam Christus praeparavit accedentibus ad pretiosi corporis sui mensam: omnibus corporalibus epulis dulciorem [1]. *Salus animae saepe confiteri saepe communicare* [2]. Beatus pauper et mendicus, qui cotidie transit pro pane caeli et, donec accipiat unam micam, non cessat supplicare humiliter ante mensam Dei. *Beatus*, qui vocatur ad coenam Agni et, *donec perveniat ad convivium supernum, accipit eius sacramentum* [3].

Studeas, fidelis anima, talem te exhibere Christo, caelesti sponso, ut eius gratia et consolatione digna semper existas, quia per ipsum et in ipso copiosissime reperies, quod te in quavis anxietate positam consoletur. Quanto *frequentius ad ipsum accesseris* eiusque lateri vicinius et tuum applicueris, tanto tibi dulcior et iucundior apparebit [4].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 30, P. 3, p. 282, l. 27. — [2] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 308, l. 19. — [3] Vallis liliorum c. 13, n. 3. — [4] Soliloquium animae c. 19, n. 4.

Ipse est, qui te fecit et redemit; ipse pro te laboravit, certavit et vicit. Ipse est advocatus tuus et propitiatio pro peccatis tuis. Ipse est *consolator* tuus, provisor tuus et gubernator tuus. Ipse est *unicus et singularis dilectus* tuus, qui pascitur inter lilia et intra ubera tua optat commorari. Quis umquam tibi tanta bona fecit? Quis tanta caritate te dilexit? *Ad hunc accede, huic te praebe* [1].

O venerande et summe amande Iesu! Vere tu es manna absconditum, omne habens in se delectamentum: et omnem vincens alienam suavitatem. Tu paradisus voluptatis, tu hortus deliciarum; tu fons sapientiae, sol iustitiae, lux mundi, gaudium caeli, pax cordis, *solacium animae: spes* in tribulatione, refugium in temptatione, auxilium in omni necessitate [2]. *In te omnia invenio* et habeo, te donante et miserante; et *quidquid extra te* quaero et *desidero*, parum vel nihil mihi prodesse sentio [3]. *In te* solo *totum* bonum meum. *Da te ipsum mihi, et sufficit* animae meae, Domine Deus salutis meae. Amen [4].

---

[1] Ib. c. 22, n. 1. — [2] Sermones de vita et passione Domini 7, P. 3, p. 100 sq, l. 7 29. — [3] Vallis liliorum c. 28, n. 3. — [4] Ib. c. 34, n. 4

CAPUT IV.

Quod multa bona praestantur devote communicantibus.

Vox discipuli.

1. Domine Deus meus, praeveni servum tuum in benedictionibus dulcedinis tuae, ut ad tuum magnificum sacramentum digne ac devote merear accedere. Excita cor meum in te, et a gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo ad gustandam in spiritu suavitatem tuam, quae in hoc sacramento tamquam in fonte plenarie latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum mysterium, et ad credendum illud indubitata fide me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad haec capienda et intellegenda aliquis idoneus per se reperitur, quae angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra et cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare et capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma fide et in tua iussione ad

te cum spe ac reverentia accedo; et vere credo, quia tu praesens es hic in sacramento, Deus et homo. Vis ergo, ut te suscipiam, et me ipsum tibi in caritate uniam. Unde tuam precor clementiam, et specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liquefiam et amore pereffluam, atque de nulla aliena consolatione amplius me intromittam. Est enim hoc altissimum et dignissimum sacramentum, salus animae et corporis, medicina omnis spiritalis languoris, in quo vitia mea curantur, passiones frenantur, temptationes vincuntur aut minuuntur, gratia maior infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, et caritas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, et adhuc saepius largiris in sacramento dilectis tuis devote communicantibus, Deus meus, susceptor animae meae, reparator infirmitatis humanae, et totius dator consolationis internae. Nam multam ipsis consolationem adversus variam tribulationem infundis, et de imo deiectionis propriae ad spem tuae protectionis erigis, atque nova quadam gratia eos intus recreas et

illustras, ut, qui anxii primum, et sine affectione se ante communionem senserant, postea refecti cibo potuque caelesti in melius se mutatos inveniant. Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant et patenter experiantur, quantum infirmitatis ex se ipsis habeant, et quid bonitatis ac gratiae ex te consequantur. Quia ex semet ipsis frigidi, duri et indevoti, ex te autem ferventes, alacres et devoti esse merentur. Quis enim ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? Aut quis iuxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es semper plenus et superabundans, ignis iugiter ardens et numquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen caelestis fistulae, ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam, et non penitus exarescam. Et si necdum totus caelestis et tam ignitus, ut Cherubim et Seraphim, esse possum, conabor tamen devotioni

insistere et cor meum praeparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deest, Iesu bone, salvator sanctissime, tu pro me supple benigne ac gratiose, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, temptationibus inquietor, multis malis passionibus implicor et premor; et non est qui adiuvet, non est qui liberet et salvum faciat, nisi tu, Domine Deus, salvator meus: cui committo me et omnia mea, ut me custodias et perducas in vitam aeternam. Suscipe me in laudem et gloriam nominis tui, qui corpus tuum et sanguinem in cibum et potum mihi parasti. Praesta, Domine Deus salutaris meus, ut cum frequentatione mysterii tui crescat meae devotionis affectus.

Consideratio.

Debet omnis sacer locus a nobis in reverentia semper haberi: propter multa *bene-*

ficia quae ibidem orantibus solent devotis praestari. . . . Ibi sacerdos celebrans offert Deum sacrificium omni sacrificio dignius: ibi communicans recipit sanctissimum corpus Dominicum angelorum cibum omni dono dignissimum [1]. In quo quidem loco humana iunguntur divinis, ima summis, terrena caelestibus: per sacramenta Christi quae ibidem tractantur et celebrantur a sacerdotibus in missis [2].

Iesus est salvator mundi. Ipse est *spes* piorum, consolatio devotorum, pax mansuetorum, divitiae pauperum, gloria humilium, fortitudo debilium, via errantium, lumen caecorum, baculus claudorum, unctio aridorum, levamen oppressorum, iuvamen tribulatorum et omnium bonorum singulare refugium [3]. Per ipsum habebis accessum ad Patrem, et ab ipso *omnis gratia tibi donatur* et *virtus amplior infunditur* [4]. Qui de hoc fonte biberit, non sitiet umquam. Habet enim *fontem* omnium *consolationum;* habet et paradisum omnis voluptatis [5].

Vere, Domine, non est similis tibi in pulchritudine et in gloria, in divitiis et po-

---

[1] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 307, l. 4. — [2] Ib. 28, P. 6, p. 286, l. 12. — [3] Soliloquium animae c. 24, n. 5. — [4] Ib. c. 22, n. 1. — [5] De solitudine et silentio c. 2, n. 34.

tentia, neque talis in caelo et in terra. Tu es enim solus altissimus super omnem creaturam. Multum est, quod creaturis donasti, ex quibus magna pulchritudo, sapientia et bonitas tua relucet; sed nihil in comparatione beatae et gloriosae praesentiae [1]. Adhaeret tibi anima mea et super omnia data te diligit, quamvis pulchrum sit et dulce, quod mihi ex caritate miseris. Tu namque solus sponsus es, cetera donaria sunt et indicia amoris. Non diligam ea pro te, nec credam sine te omnia mihi posse sufficere, ne forte cum illis amittam et te [2].

Aperi cor meum in lege tua sancta, redde mihi laetitiam salutaris tui, dilata cor meum ad currendam viam tuam, confirma me in verbis tuis; quia *non est, qui adiuvet, non est, qui praeter te salvum faciat, ad vitam aeternam perducat* [3]. *Tu supple pro me, quod minus valet vis mea perficere* [4]. Exaudi me, Deus, cum deprecor, cum tribulor, cum laetor, cum sanus sum. In *omnibus me tibi commendo,* et te in aeternum benedico [3]. Da ergo feliciter te frui et in fruibili unione una tecum perpetuo beatificari [5].

---

[1] Soliloquium animae c. 17, n. 7. — [2] Ib. c. 16, n. 8. — [3] Vallis liliorum c. 28, n. 3. — [4] Soliloquium animae c 22, n. 5. — [5] Ib. c. 16, n. 8.

CAPUT V.

De dignitate sacramenti et statu sacerdotali.

Vox dilecti.

1. Si haberes angelicam puritatem et sancti Iohannis baptistae sanctitatem, non esses dignus hoc sacramentum accipere nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo consecret et tractet Christi sacramentum, et sumat in cibum panem angelorum. Grande ministerium et magna dignitas sacerdotum, quibus datum est, quod angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes rite in ecclesia ordinati potestatem habent celebrandi et corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei, per iussionem et institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est auctor et invisibilis operator, cui subest omne, quod voluerit, et paret omne, quod iusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo sacramento, quam proprio sensui aut alicui signo visibili. Ideoque cum timore et reverentia ad hoc opus est accedendum. Attende

tibi et vide,' cuius ministerium tibi traditum est per impositionem manus episcopi. Ecce, sacerdos factus es, et ad celebrandum consecratus; vide nunc, ut fideliter et devote in suo tempore Deo sacrificium offeras, et te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tuum, sed arctiori iam alligatus es vinculo disciplinae, et ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et aliis bonae vitae exemplum praebere. Eius conversatio non cum popularibus et communibus hominum viis, sed cum angelis in caelo aut cum perfectis viris in terra.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget. Habet ante se et retro Dominicae crucis signum, ad memorandam iugiter Christi passionem. Ante se crucem in casula portat, ut Christi vestigia diligenter inspiciat, et sequi ferventer studeat. Post se cruce signatus est, ut adversa quaelibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam

commissa per compassionem defleat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat, nec ab oratione et oblatione sancta torpescat, donec gratiam et misericordiam impetrare mereatur. Quando sacerdos celebrat, Deum honorat, angelos laetificat, ecclesiam aedificat, vivos adiuvat, defunctis requiem praestat, et sese omnium bonorum participem efficit.

Consideratio.

Inter cetera divini cultus obsequia emicat, et domum orationis illustrat: atque ingredientes ecclesiam ad orandum excitat, et in divino amore corda fidelium accendit; cum *sacerdotes sacris vestibus induti* ad altare reverenter accedunt, missas devote celebrant: et pro se et communi populo sacrificium Deo summe placitum offerunt, et pie intercedunt [1]. Ubicumque ergo in ecclesia ista devota et sancta officia debitis temporibus reverenter et diligenter fiunt; ibi Deus habitat, ibi praesidet, docet et gubernat: sicut in Apocalypsi beatus Iohannes ait (Apc 21, 3). Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: et habitabit cum illis [2].

---

[1] Sermones ad novicios 28, P. 6, p. 282, l. 20. — [2] Ib. p. 285, l. 16.

Quando sacra hostia in altari sacerdotis manibus levatur et hominibus adoranda ostenditur; tunc *Christus* pro nobis passus et crucifixus sub mystico velamine praesentatur: vere adoratur, devote invocatur, digne *honoratur*[1]. In illa hora, dum Christus in altari inter manus sacerdotis Deo Patri pro salute *vivorum* et *defunctorum* offertur, te ipsum cura cum omnibus tibi in orationibus commendatis offerre, in acquisitionem et possessionem perpetuae salutis et ut omnes sint *participes* huius pretiosissimi sacrificii, quod immolatum semel in cruce sufficiens est pretium pro peccatis totius saeculi[2].

O felix mater ecclesia vere apud te est Deus absconditus; thesaurus infinitus, copiosa redemptio: et salus aeterna![3] O dulcissimum amicum, prae omnibus dilectis gratiosissimo honore suscipiendum! Qui et tantae dignitatis est et nobilitatis, ut nulla persona, nulla creatura tam valens et elegans sit, quae ei praesentari debeat vel assimilari; et iterum tantae humilitatis et bonitatis existit, ut ad hominem inopem et infirmum venire atque sub tectum eius intrare non dedignetur[4].

---

[1] Ib. 30, P. 6, p. 310, l. 18. — [2] Epistula 5, n. 3. — [3] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 309, l. 12. — [4] De solitudine et silentio c. 2, n. 32 33.

CAPUT VI.

Interrogatio de exercitio ante communionem.

Vox discipuli.

1. Cum tuam dignitatem, Domine, et meam vilitatem penso, valde contremisco et in me ipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; et si indigne me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus et consiliator in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam; propone breve aliquod exercitium sacrae communioni congruum. Utile est enim scire, qualiter scilicet devote ac reverenter tibi praeparare debeam cor meum, ad recipiendum salubriter tuum sacramentum, seu etiam celebrandum tam magnum et divinum sacrificium.

Consideratio.

Bene illi animae, quae huic sponso et amico dulcissimo ad se venienti *domum mentis* semper *parat*, parandoque cotidie mundiorem efficere curat! Ipse utique libens hanc intrabit, qui, antequam mundari in-

cepisset, ad hoc venit, ut eiceret tenebras eius et mundaret eam sibi.

Veni, Domine Iesu, et munda me; lava et exterge me; ut merear puro corde et casto corpore *suscipere te*, quia non est mihi bonum esse sine te[1].

CAPUT VII.

De discussione propriae conscientiae et emendationis proposito.

Vox dilecti.

1. Super omnia cum summa humilitate cordis et supplici reverentia, cum plena fide et pia intentione honoris Dei, ad hoc sacramentum celebrandum, tractandum et sumendum oportet Dei accedere sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam et pro posse tuo vera contritione et humili confessione eam munda et clarifica: ita ut nil grave habeas aut scias, quod te remordeat et liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, et pro cotidianis excessibus magis in speciali doleas et gemas. Et

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 34.

si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce et dole, quod adhuc ita carnalis sis et mundanus; tam immortificatus a passionibus, tam plenus concupiscentiarum motibus; tam incustoditus in sensibus exterioribus, tam saepe multis vanis phantasiis implicatus; tam multum inclinatus ad exteriora, tam neglegens ad interiora; tam levis ad risum et dissolutionem, tam durus ad fletum et compunctionem; tam promptus ad laxiora et carnis commoda, tam segnis ad rigorem et fervorem; tam curiosus ad nova audienda et pulchra intuenda, tam remissus ad humilia et abiecta amplectenda; tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum; tam inconsideratus in loquendo, tam incontinens in tacendo; tam incompositus in moribus, tam importunus in actibus; tam effusus super cibum, tam surdus ad Dei verbum; tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem; tam vigilans ad fabulas, tam somnolentus ad vigilias sacras; tam festinus ad finem, tam vagus ad

attendendum; tam neglegens in horis persolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando; tam cito distractus, tam raro plene tibi collectus; tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam; tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum; tam laetus ad prospera, tam debilis in adversis; tam saepe multa bona proponens, et modicum ad effectum perducens.

3. His et aliis defectibus tuis, cum dolore et magna displicentia propriae infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam et in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione et integra voluntate offer te ipsum in honorem nominis mei in ara cordis tui holocaustum perpetuum, corpus tuum scilicet et animam mihi fideliter committendo: quatenus et sic digne merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, et sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior et satisfactio maior pro peccatis diluendis, quam se ipsum pure et integre cum oblatione corporis Christi in missa et in

communione Deo offerre. Si fecerit homo, quod in se est, et vere paenituerit, quotienscumque pro venia et gratia ad me accesserit: Vivo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur et vivat: quoniam peccatorum suorum non recordabor amplius, sed cuncta sibi indulta erunt.

Consideratio.

Misereri potius eligo quam irasci, parcere malens quam punire. Tam pius et misericors sum, ut semper paratior sim ad indulgendum, quam tu ad paenitendum, promptior ad dandum, quam tu ad rogandum. Quid igitur times, quid trepidas, ad sinum tantae pietatis accedere? Et cur te alienares a gratia mea tam sponte oblata? Quid dicit propheta de me? «Accedite», inquit, «ad eum, et illuminamini et facies vestrae non confundentur» (Ps 33, 6). Ego magis accuso raritatem accessus tui, quam frequentem accessum, et plus timidam verecundiam, quam promptam veniae praesumptionem. De mea bonitate confidere, rectae humilitatis et magnae fidei est indicium. Haec dico, ut non pecces; quodsi peccaveris, non desperes, sed cito resurgas [1].

[1] Soliloquium animae c. 18, n. 4 5.

Cum *humilitate* et cordis *contritione* ad *confessionis* remedium celeriter recurrendum est[1]. Cito namque veniam a Deo obtinebit: quisquis de peccatis suis veraciter *dolens*, de cetero *firmiter se emendare proponit*[2].

Deus meus, vitam meam maculavi peccatis multis; sed vide lacrimas meas, quas fundo in conspectu tuo pro eis. Scio enim, quia non habitat in me bonum, et quamdiu mortale gero corpus, non sum liber a peccatis. Facio igitur malum et pecco cotidie, et quod gravius est, multa patior abire sine gemitu et digna contritione. Nam exterioribus rebus et vanis curiositatibus saepius intentus et implexus, non possum tam celeriter reverti ad salutares fletus. Ideo tam fortiter multiplicantur in me peccatorum tenebrae, fontes obstruentes gratiae et venas divinae consolationis non admittentes. Parce mihi, Domine, parce mihi. Tuum est dare cor novum, creare cor mundum et praeparare ibi secretum habitaculum, ut fiat locus requietionis tuae et tabernaculum nominis tui, qui es amator munditiae et hospes bonae conscientiae[3].

---

[1] Sermones ad novicios 8, P. 6, p. 59, l. 27. — [2] Sermones de vita et passione Domini 26, P. 3, p. 239, l. 2. — [3] Soliloquium animae c. 3, n. 1 3.

CAPUT VIII.

De oblatione Christi in cruce et propria resignatione.

Vox dilecti.

1. Sicut ego me ipsum, expansis in cruce manibus et nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divinae placationis transiret: ita debes et tu temet ipsum mihi voluntarie in oblationem puram et sanctam, cotidie in missa, cum omnibus viribus et affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre. Quid magis a te requiro, quam ut te studeas mihi ex integro resignare? Quidquid praeter te ipsum das, nihil curo: quia non quaero datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, praeter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum corpus meum et sanguinem in

cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permaneres. Si autem in te ipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua praecedere debet spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis et gratiam. Ideo enim tam pauci illuminati et liberi intus efficiuntur, quia se ipsos ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia mea: Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

Consideratio.

Quis est, qui vel in modico me imitari gestit? Quisquis ille est, dilectus est mihi. Si diligis, sequere me. En, pauper et *nudus* tandem *in cruce* sum suspensus [1].

Tunc te amplector; cum *omnes affectiones cordis tui* ad me traho: ita ut nil in creaturis sit, quod te abstrahere aut allicere possit.... Et tunc me amplecteris; quando *intimo cordis*

[1] De tribus tabernaculis c. 1, n. 9.

affectu te mihi unitum sentis, et tam ardenter astringis: *ut totus meus esse velis*, et nihil tibi de privato amore reservas. Tunc poteris cum sponsa in Canticis dicere. Dilectus meus mihi et ego illi: qui pascitur inter lilia (Ct 2, 16). Si te sponte relinqueres, et omnia terrena vilipenderes; ego te in meum familiarem reciperem: et in virtutibus divitem facerem. Qui enim mihi devotus fuerit, et totus deditus: ego ero illi rursum totus ex toto apertus; quia ideo sum Deus homo incarnatus: ut homo in me esset perpetue beatus. *Dedi me totum* homini: *ut homo totus esset deditus mihi*. Nam deliciae meae esse cum filiis hominum (Prv 8, 31); quibus veni dare etiam regnum caelorum: et per contemptum mundi perducere ad aeternum consortium angelorum [1].

Da te ipsum Deo et totum, quod habes; da ei, quidquid agis, scis et vales, et eris ditior et carior Deo, quam fuisti [2]. *Offer Deo cor tuum plene* et ora: Obsecro, salvifica, benedic et sanctifica me, Domine, qui habitas in caelis; fiat voluntas tua in me omni tempore [3].

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 8, P. 3, p. 113 sq, l. 22. — [2] Vallis liliorum c. 26, n. 3. — [3] Hospitale pauperum c. 17, n. 1.

CAPUT IX.

Quod nos et omnia nostra Deo debemus offerre et pro omnibus orare.

Vox discipuli.

1. Domine, omnia tua sunt, quae in caelo sunt, et quae in terra. Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, et tuus perpetue permanere. Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium et in sacrificium laudis perpetuae. Suscipe me cum hac sancta oblatione tui pretiosi corporis; quam tibi hodie in praesentia angelorum, invisibiliter assistentium, offero, ut sit pro me et pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata et delicta mea, quae commisi coram te et sanctis angelis tuis a die, quo primum peccare potui, usque ad horam hanc, super placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas et comburas igne caritatis tuae, et deleas universas maculas peccatorum meorum, et conscientiam meam ab omni delicto emundes, et re-

stituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plene indulgendo et in osculum pacis me misericorditer assumendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo et lamentando, et tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maxime displicent, nolo ea umquam amplius perpetrare; sed pro eis doleo et dolebo, quamdiu vixero, paratus paenitentiam agere et pro posse satisfacere. Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum, salva animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiae tuae, resigno me manibus tuis. Age mecum secundum bonitatem tuam, non secundum meam malitiam et iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca et imperfecta; ut tu ea emendes et sanctifices; ut ea grata habeas et accepta tibi facias, et semper ad meliora trahas; nec non ad beatum

ac laudabilem finem me pigrum et inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque carorum meorum, et eorum, qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, et qui orationes et missas pro se suisque omnibus dici a me desideraverunt et petierunt; sive in carne adhuc vivant, sive iam saeculo defuncti sint; ut omnes sibi auxilium gratiae tuae, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a poenis advenire sentiant, et ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas laeti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces et hostias placationis, pro illis specialiter, qui me in aliquo laeserunt, contristaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt; pro his quoque omnibus, quos aliquando contristavi, conturbavi, gravavi et scandalizavi, verbis, factis, scienter vel ignoranter, ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata nostra et mutuas offensiones. Aufer, Domine, a cordibus nostris omnem suspicionem,

indignationem, iram et disceptationem, et quidquid potest caritatem laedere et fraternam dilectionem minuere. Miserere, miserere, Domine, misericordiam tuam poscentibus, da gratiam indigentibus; et fac nos tales existere, ut simus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus aeternam. Amen.

Consideratio.

Respice, clementissime Pater, de sanctuario tuo et de excelso caelorum habitaculo super sacrificium acceptabile tibi. Intuere *sacrosanctam hostiam unigeniti Filii tui*, quam offert vultui tuo pro nobis. Ipse est enim summus sacerdos et verus pontifex, qui non alienam hostiam, sed propriam carnem dedit ad immolandum in ara crucis pro vita saeculi. *Propitiare* ergo *mihi* peccatori hodie per hanc salutarem victimam. Esto exorabilis mihi infirmo homini, multum labili et vitioso: qui non sum dignus respicere caelum neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi saepissime, saepius agendo, loquendo, cogitando contra praecepta tua irreverenter et insensate[1]. Sed, o mi Pater fidelissime, quid agam, quia nil dignum in me reperio

[1] Orationes de passione Domini 1, P. 3, p. 333, l. 6.

aptum dono gratiae tuae. Verumtamen, bone Pater, cuius sunt omnia dona bonorum, scio, quia nullius indiges, et tamen te parva nostra delectant, si ea devote et spontanee tibi videris offerri. Dabo igitur aliquid et modicum, quod mihi relictum deperire potest, amori tuo sacrificabo. Nam tibi oblatum melius mihi manet, et tamen merces futura non deerit tam libere offerenti. Si auderet quis inhaesitanter se donare tibi, tu te utique redderes illi... Nunc ergo si digneris accipere, ecce voluntarie *me ipsum offero* et tuae dispositioni animam meam et corpus meum fidenter derelinquo. Voluntatem quoque propriam, qua pinguius nil tibi offertur, ex hac hora et deinceps promptissimo corde resigno, quemadmodum dilectus filius tuus, Christus Dominus noster suam tibi commisit voluntatem, ut nostram in sua abnegatione obtineret salutem, formam praebens sequentibus se fidelibus brevi et pleno sermone, quem dixit. Pater mi, non sicut ego volo, sed sicut tu, fiat voluntas tua [1].

Suscipe me hodie in *sancta oblatione*, qua nulla sanctior est et praestantior, quae tibi venerabiliter offertur per manus sacerdotum tuorum diebus singulis pro vivis et mortuis ac pro cunctis necessitatibus nostris. Proficiat haec mihi et omnibus orationibus meis com-

[1] Ib. p. 337 sq, l. 25.

mendatis, quorum necessitas et fides tibi nota est, *sive iam praesentes sive absentes huic sollemni celebrationi existant.* Perveniant ad te preces eorum et devotio, cooperetur illis ad salutem ineffabilis virtus et efficacia sacramenti, quod divinitus est institutum, non humanitus investigandum, sed pie colendum, fideliter adorandum, firmiter credendum et usque ad consummationem saeculi continuandum [1].

Conserva, quaeso, per orbem famulos tuos, longe lateque dispersos, tuo tamen servitio specialiter deputatos. Fac eos enarrare laudes tuas et voce consona ubique gloriam tuam praedicare. Excita corda eorum valenter in amore tui et dona eis omnia opera sua sancto fine consummare [2].

CAPUT X.

Quod sacra communio de facili non est relinquenda.

Vox dilecti.

1. Frequenter recurrendum est ad fontem gratiae et divinae misericordiae, ad fontem bonitatis et totius puritatis: quatenus a

---

[1] Orationes de passione Domini 1, P. 3, p. 336, l. 13. — [2] Soliloquium animae c. 11, n. 2.

passionibus tuis et vitiis curari valeas, et contra universas temptationes et fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum et remedium maximum in sacra communione positum, omni modo et occasione nititur fideles et devotos, quantum praevalet, retrahere et impedire.

2. Cum enim quidam sacrae communioni se aptare disponunt, peiores satanae immissiones patiuntur. Ipse nequam spiritus, ut in Iob scribitur, venit inter filios Dei, ut solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat et perplexos: quatenus affectum eorum minuat vel fidem impugnando auferat: si forte aut omnino communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandum de versutiis et phantasiis illius, quantumlibet turpibus et horridis; sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Contemnendus est miser et deridendus; nec propter insultus eius et commotiones, quas suscitat, sacra est omittenda communio.

3. Saepe etiam impedit nimia sollicitudo pro devotione habenda, et anxietas

quaedam de confessione facienda. Age secundum consilium sapientum, et depone anxietatem et scrupulum; quia gratiam Dei impedit et devotionem mentis destruit. Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem sacram ne dimittas communionem; sed vade citius confiteri, et omnes offensiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, et Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre communionem? Expurga te cumprimis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, et senties melius, quam si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius eveniet: et sic diu posses a communione impediri et magis ineptus fieri. Quanto citius vales, a praesenti gravitate et inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione transire, et ob cotidiana obstacula se a divinis sequestrare. Immo plurimum nocet diu communionem protelare; nam et gravem torporem consuevit inducere. Pro dolor! quidam tepidi et dissoluti

moras confitendi libenter accipiunt, et communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam se dare teneantur.

5. Heu, quam modicam caritatem et debilem devotionem habent, qui sacram communionem tam faciliter postponunt! Quam felix ille et Deo acceptus habetur, qui sic vivit, et in tali puritate conscientiam suam custodit, ut etiam omni die communicare paratus, et bene affectatus esset, si ei liceret, et sine nota agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediente causa, laudandus est de reverentia. Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare debet, et facere, quod in se est; et Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cum vero legitime praepeditus est, habebit semper bonam voluntatem, et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu sacramenti. Potest enim quilibet devotus, omni die et omni hora, ad spiritualem Christi communionem salubriter et sine prohibitione accedere; et tamen certis diebus et statuto tempore

corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere, et magis laudem Dei et honorem praetendere, quam suam consolationem quaerere. Nam totiens mystice communicat, et invisibiliter reficitur, quotiens incarnationis Christi mysterium passionemque devote recolit, et in amore eius accenditur.

7. Qui aliter se non praeparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, saepius imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert, quotiens celebrat aut communicat. Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum communem modum, cum quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam et taedium, sed communem servare viam secundum maiorum institutionem, et potius aliorum servire utilitati, quam propriae devotioni vel affectui.

Consideratio.

Qui caelum inhabitat et omnem caelestem curiam sua deifica praesentia laetificat, adhuc cum pauperibus hominibus esse eorumque hospitia mendicare et ingredi, quotienscumque desideraverint et sibi aperuerint, non despicit.

Unde sic ait: «Ecce, ego sto ante ostium et pulso; si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum» (Apc 3, 20).

Fit autem ista cena, quandocumque *Christus spirituali mente* vel etiam *communione sacramentali* devote et *suscipitur* et manducatur [1].

Tam pius et misericors est Iesus: tam dulcis et mitis est Christus; ut si quis ei locum in corde praeparaverit, absque dubio lumen gratiae suae libenter illi ostendet: et cum eo cenabit [2].

Est maxima consolatio animae, despicientis iam cuncta praesentia, soli Deo et sibi in silentio vacare, ut Christum, consolatorem animarum omnium, saepius ad suam sumat consolationem et profectum. Non est illi materia externae laetitiae, non aegra spes longioris vitae; sed habet intus in anima Christum, propter quem omnia terrena solacia aestimat detrimenta, loquens cum beatissima Agatha. Mens mea solidata est et in Christo fundata, ideo non curo haec ima. Tantum mihi consortium suum Christus donet amicabiliterque confabuletur, et satis dulciter

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 33. — [2] Sermones ad novicios 4, P. 6, p. 35, l. 27.

consolabor. Excedunt quippe eius colloquia omnium consolatorum verba [1].

Sed omnium bonorum aemulator, *diabolus*, tantam considerans hominis cum Deo pactionem, non patitur eum sine molestia temptationis in sancto proposito consistere. Curandum ergo summopere est et vigilandum contra *nequitias eius*. Nam saepe gravi tristitia saepe taedio affligit bene conversantem, et cuncta quae possunt eum angustiare, ad memoriam ducit [2]. Lapsum tepidum hostis callidus decipit; quatenus parum paeniteat, tarde ad confessionem eat: communicare differat [3]. *Sed* quisquis firmiter in Deo confidit eiusque amori nihil anteponit, sed mundum et omnia, quae mundi sunt, calcare appetit, se ipsumque volenti animo ad omnes perferendas tristitias, amaritudines et gravedines exponit, nullumque aliud solacium quam Christum, unicum omnium bonorum solacium, concupiscit, profecto non tantum tristitiae et acediae, sed omnium temptantium vitiorum victor et expulsor erit. Eleganter persuadet S. Antonius dicens. Unica ratio vincendi inimicum laetitia spiritualis. Nam qui virilis est et alacer in Domino, quamvis

---

[1] De solitudine et silentio c 2, n. 36. — [2] Ib. n. 37. — [3] Sermones ad novicios 15, P. 6, p. 117, l. 10.

fuerit impetitus temptationibus, potens erit adversarium suum expugnare. E contrario tristitiae et acediae morbo languens, etiamsi armamenta resistendi habet, nulla utitur potentia. Deficit enim corde et formidine, ac pusillanimitate propria saepe ante prosternitur, quam labor eum proelii tangat. Quapropter, o miles Christi, indue animam virilem et ne paveas ad sonitum folii volantis; sed resumptis viribus sta constanter adversus multiplices diaboli conatus nec credas mendacio eius. Dominus omnipotens ipse erit protector tuus et merces tua magna nimis [1].

CAPUT XI.

Quod corpus Christi et sacra scriptura maxime sint animae fideli necessaria.

Vox discipuli.

1. O dulcissime Domine Iesu, quanta est dulcedo devotae animae, tecum epulantis in convivio tuo, ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu, unicus dilectus eius, super omnia desideria cordis eius desiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in praesentia tua ex intimo

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 37 38 39.

affectu lacrimas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos lacrimis irrigare. Sed ubi est haec devotio? ubi lacrimarum sanctarum copiosa effusio? Certe in conspectu tuo et sanctorum angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet et ex gaudio flere. Habeo enim te in sacramento vere praesentem, quamvis aliena specie occultatum.

2. Nam in propria et divina claritate te conspicere, oculi mei ferre non possent, sed neque totus mundus in fulgore gloriae maiestatis tuae subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meae consulis, quod te sub sacramento abscondis. Habeo vere et adoro, quem angeli adorant in caelo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie et sine velamine. Me oportet contentum esse in lumine verae fidei, et in ea ambulare, donec aspiret dies aeternae claritatis, et umbrae figurarum inclinentur. Cum autem venerit, quod perfectum est, cessabit usus sacramentorum; quia beati in gloria caelesti non egent medicamine sacramentali; gaudent enim sine fine in praesentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes; et de claritate in clari-

tatem abyssalis Deïtatis transformati, gustant verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio et manet in aeternum.

3. Memor horum mirabilium, grave mihi fit taedium etiam quodlibet spirituale solacium: quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio et audio. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu, Deus meus, quem desidero aeternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, et me ipsum in omni desiderio tibi submittam. Nam et sancti tui, Domine, qui tecum iam in regno caelorum exultant, in fide et patientia magna, dum viverent, adventum gloriae tuae expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi speraverunt, ego spero; quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus sanctorum. Habebo etiam libros sanctos pro solacio et vitae speculo; atque super haec omnia

sanctissimum corpus tuum pro singulari remedio et refugio.

4. Duo namque mihi necessaria permaxime sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo scilicet et lumine. Dedisti itaque mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectionem mentis et corporis, et posuisti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus bene vivere non possem; nam verbum Dei lux animae meae, et sacramentum tuum panis vitae. Haec possunt etiam dici mensae duae, hinc et inde in gazophylacio sanctae Ecclesiae positae. Una mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, corpus Christi pretiosum; altera est divinae legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, et firmiter usque ad interiora velaminis, ubi sunt sancta sanctorum, perducens.

5. Gratias tibi, Domine Iesu, lux lucis aeternae, pro doctrinae sacrae mensa, quam nobis per servos tuos prophetas et apostolos aliosque doctores ministrasti. Gratias tibi, Creator ac Redemptor ho-

minum, qui ad declarandam toti mundo caritatem tuam, cenam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus et sanguinem proposuisti manducandum: laetificans omnes fideles convivio sacro, et calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciae paradisi, et epulantur nobiscum angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum maiestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, et ceteris ministrare! O quam mundae debent esse manus illae, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculatum cor erit sacerdotis, ad quem totiens ingreditur auctor puritatis! Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum et utile procedere debet verbum, qui tam saepe Christi accipit sacramentum.

7. Oculi eius simplices et pudici, qui Christi corpus solent intueri. Manus purae et in caelum elevatae, quae Creatorem caeli et terrae solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in lege dicitur: Sancti

estote, quoniam ego sanctus sum, Dominus Deus vester.

8. Adiuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut, qui officium sacerdotale suscepimus, digne ac devote tibi in omni puritate et conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitae conversari, ut debemus: concede nobis tamen digne flere mala, quae gessimus, et in spiritu humilitatis ac bonae voluntatis proposito tibi ferventius de cetero deservire.

Consideratio.

Intolerabile mihi prorsus *foret in hoc mundo vivere*, nisi spem haberem in te, Domine. *Desiderium* animae meae est *esse tecum in regno caelorum;* sed quia tempus meum nondum est paratum, *expectabo* te usque ad vesperam. Interim haec mihi sit consolatio in loco peregrinationis meae, quod memor sum nominis tui et maximae caritatis tuae, et quod *praesentem te* habeo *in* fide et *sacramentis* ecclesiae [1]. O benignissime Domine Iesu Christe, misericordia mea et refugium meum in omni tribulatione et

[1] Soliloquium animae c. 22, n. 6.

angustia mea; o utinam digneris quandoque cum caelesti lumine comitantibus angelis in domum animae meae intrare: et cum aureo turibulo aromatibus pleno omnia interiora mea turificare, et cor meum in templum Sancti Spiritus consecrare; cruce sancta signare, oleo gratiae inungere: auream urnam cum manna ibi reponere, et *librum legis* tuae lateri meo fixe applicare; ut in eo studeam caelestia ac divina mandata tua die ac nocte: quamdiu dego exul in terra [1].

O salutaris hostia quae caeli pandis ostium; quam mirabilia dicuntur de te, quam ineffabilia sunt omnia quae latent in te: quam pie et veraciter creduntur de te, et invisibiliter operantur per te. Haec nobis proponuntur fideliter credenda, reverenter celebranda: desideranter sumenda, suaviter gustanda; incessanter recolenda, ardenter amplectenda: et cotidie pro omnium salute gratissime Deo Patri offerenda. Nam quotiens missa celebratur, et hostia verbo Dei consecratur; totiens Deus noster ad homines venit: pro hominibus de caelo descendit; cum hominibus manere desiderat, quos creavit et redemit: ac in aeternum beatificare intendit sicut promisit dicens: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus: usque ad consummationem

[1] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 303 sq, l. 22.

saeculi (Mt 28, 20). O solatiosum verbum, o pium et fidele testimonium, o magnum et indubitabile divinumque promissum: Deum *habere* secum *in sacramento praesentem; quem angeli* habent et *adorant in caelo* regnantem [1].

CAPUT XII.

Quod magna diligentia se debeat communicaturus Christo praeparare.

Vox dilecti.

1. Ego sum puritatis amator et dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quaero, et ibi est locus requietionis meae. Para mihi cenaculum grande stratum, et faciam apud te pascha cum discipulis meis. Si vis, ut veniam ad te et apud te maneam: expurga vetus fermentum, et munda cordis tui habitaculum. Exclude totum saeculum et omnem vitiorum tumultum; sede tamquam passer solitarius in tecto, et cogita excessus tuos in amaritudine animae tuae. Omnis namque amans suo dilecto amatori optimum et pulcherrimum praeparat locum, quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis dilectum.

---

[1] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 309 sq, l. 25.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic praeparationi ex merito tuae actionis, etiam si per integrum annum te praeparares et nihil aliud in mente haberes. Sed ex sola pietate et gratia mea permitteris ad mensam meam accedere: ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, et ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, nisi se humiliando et ei regratiando. Fac, quod in te est, et diligenter facito, non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore et reverentia et affectu accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum, qui vocavi, ego iussi fieri; ego supplebo, quod tibi deest: veni, et suscipe me.

3. Cum gratiam devotionis tribuo, gratias age Deo tuo, non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce et pulsa; nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiae salutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare et meliorare venio. Tu venis, ut ex me sanctificeris

et mihi uniaris; ut novam gratiam recipias et de novo ad emendationem accendaris. Noli neglegere hanc gratiam, sed praepara cum omni diligentia cor tuum, et introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum te praepares ad devotionem ante communionem, sed ut etiam te sollicite conserves in ea post sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota praeparatio prius. Nam bona postmodum custodia optima iterum est praeparatio ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valde indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solacia. Cave a multiloquio, mane in secreto, et fruere Deo tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita ut iam ultra non in te, sed in me absque omni sollicitudine vivas.

Consideratio.

In hoc agnoscitur uniuscuiusque devotio et *amor* ad Christum, secundum quod ingeniose *se aptare curaverit ad susceptionem* eius. Timendum, quod multi ideo fructum parvum

accipiunt de mensa Christi, quia nec antea nec postea sunt in sufficienti custodia sui, nec satis reverenter recogitant, quis est, qui venturus est, nec postea ruminant, quia hodie Sanctus sanctorum ingressus est ad eos. Qui autem solliciti sunt, *praeparare* interiorem *domum* suam et occurrere laetanter obviam Christo, ipsi noverunt, quid efficaciae et suavitatis habeat haec sacrosancta communio [1]. Defle maculas culpae, ablue intima contritione reatus conscientiae; et pete ab eo oleum misericordiae, largitionem plenae indulgentiae: ac restitutionem novae gratiae [2].

Quotienscumque te ad *perceptionem* corporis Christi *praeparas* et perceptum tecum habes, esto, quaeso, memor fidelium defunctorum et implora tanto ardentius misericordiam eius, quanto certius retines in te pignus aeternae redemptionis [3]. Sicut nobis desideramus subveniri post mortem, ita et eis, quo melius possumus, Deo opitulante, laboremus subvenire. Oremus igitur pro caris nostris, quia post modicum eos sequemur, et cum melius habuerint, omnino in eadem necessitate recordabuntur nostri [4].

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 35. — [2] Sermones de vita et passione Domini 6, P. 3, p. 98, l. 22. — [3] Epistula 5, n. 3. — [4] Ib. n. 1.

Convenit illo praecipue *die, quo Christum sacramentaliter suscepimus* ad hospitium cordis nostri, sacratiori nos insistere *custodiae* et saltem unum laetum diem cum ipso ducere, qui multis diebus et horis ab eius amplexu distrahimur. Non esset nimis mirum, si tunc anima devota cum eo esset tota, quando et ipse non dimidiatus, sed totus ad eam venire dignatus est Christus. Quis enim, veniente ad se amico carissimo, statim cum allocutus eum semel fuerit, foras egredi festinat, ipso solo in domo relicto; quin potius ingreditur cum eo, etiam si foris fuerit; et tanti hospitis curam alacriter excipit, ita ut aliis hinc inde occupatis huic soli se coniungit, tantoque familiarius alloquitur, propius assidet et cuncta dilectionis signa exhibet; quanto securior est, quia nemine praesente vel aspiciente possit verecundari vel prohiberi. Hoc modo susceptionis Christi adventus deberet ab omnibus famulantibus sibi recoli; et longe devotius et reverentius, quanto maior est omnibus amicis et creaturis, desideranter ab unoquoque nostrum recipi [1].

Salvator meus et Redemptor meus es tu: Domine Deus meus [2]. Numquid *mei indiges;*

---

[1] De solitudine et silentio c. 2, n. 31 32. — [2] Sermones de vita et passione Domini 5, P. 3, p. 89, l. 20.

qui caelum et terram ad nutum possides? Et si mei servitii non eges: *ego* tamen *tui indigeo*, cui servire teneor pro posse; cum mihi gratia et virtus semper ex te crescat: et totum bonum meum ex te pendeat[1].

CAPUT XIII.

Quod toto corde anima devota Christi unionem in sacramento affectare debet.

Vox discipuli.

1. Quis mihi det, Domine, ut inveniam te solum, et aperiam tibi totum cor meum, et fruar te, sicut desiderat anima mea, et iam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris, et ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui, et amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, et cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram communionem ac frequentem celebrationem caelestia et aeterna sapere discam. Ah, Domine Deus, quando ero tecum totus unitus et ab-

---

[1] Ib. 7, P. 3, p. 101 sq, l. 31.

sorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, et ego in te: et sic nos pariter in unum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animae meae habitare omnibus diebus vitae suae. Vere tu pacificus meus, in quo pax summa et requies vera, extra quem labor et dolor et infinita miseria. Vere tu es Deus absconditus; et consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus et simplicibus sermo tuus. O quam suavis est, Domine, spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo, de caelo descendente, illos reficere dignaris! Vere non est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi, sicut tu, Deus noster, ades universis fidelibus tuis; quibus ob cotidianum solacium et cor erigendum in caelum te tribuis ad edendum et fruendum.

3. Quae est enim alia gens tam inclita, sicut plebs christiana? Aut quae creatura sub caelo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriosa? O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio! o amor immensus,

homini singulariter impensus! Sed quid retribuam Domino pro gratia ista, pro caritate tam eximia? Non est aliud, quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam et intime coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondebo illi: Dignare, Domine, manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, ut cor meum tibi sit unitum.

Consideratio.

«Adhaesit anima post te» (Ps 62, 9). Tu super omnia Deus, et ego inter ista inferiora homo pauperculus. Tu solus altissimus, ego vero mendicus sum et pauper. Quis ergo me tibi *adunabit?* Quique terrigenae et filii hominum, audite, quia possibile est ac facillimum apud Deum, ut fiat, quod scriptum est: «Simul in unum, dives et pauper» (Ps 48, 3). Pauper ego sum et omnibus indigens; sed dives iste Deus meus est, nullius egens [1].

O Deus meus, amor meus in loco peregrinationis meae, quando ero *tibi totus*

---

[1] Soliloquium animae c. 13, n. 1 2.

unitus, cum omnibus animae meae viribus, a te mihi datis et gratiose infusis? [1] *Domine dignare esse mecum:* et *ego libenter volo esse tecum* [2]. *Tu in me, et ego in te* per amorem, quem accendis in me [3]. O dulcis societas cum Christo et sub alis Christi! O gratiosa coniunctio, plena dilectione et suavitate Spiritus Sancti, quae melius sentitur, quam dicitur [4].

O dignissime Iesu, quid honoris umquam reperiam aut quam gratiarum actionem reddam tibi, qui mihi infinitas misericordias exhibuisti? Et si aliquid invenirem, quod tibi donare possem, nonne tuum esset, antequam darem? Quid ergo retribuam? Parum vel nihil habeo. Numquid de nihilo sacrificare possum? Accipe tamen sacrificium humilitatis, paupertatis, nihileitatis meae; et sit totum tibi ascriptum, quidquid mihi impartiri voluisti [5].

Ego dilecto meo sum id quod sum: et praeter ipsum non curo alium. Ipsi soli cupio intendere: ipsi me totaliter commendo; quia ipsi cura est de me: et ad me sine dubio conversio eius [6].

---

[1] Vallis liliorum c. 29, n. 2. — [2] Brevis admonitio spiritualis exercitii P. 2, p. 428, l. 15. — [3] Doctrinale iuvenum c. 11, n. 2. — [4] Soliloquium animae c. 13, n. 3. — [5] Ib. c. 22, n. 3. — [6] Sermones de vita et passione Domini 25, P. 3, p. 209, l. 9.

CAPUT XIV.

De quorundam devotorum ardenti desiderio ad corpus Christi.

Vox discipuli.

1. O quam magna multitudo dulcedinis tuae, Domine, quam abscondisti timentibus te! Quando recordor devotorum aliquorum ad sacramentum tuum, Domine, cum maxima devotione et affectu accedentium, tunc saepius in me ipso confundor et erubesco, quod ad altare tuum et sacrae communionis mensam tam tepide et frigide accedo, quod ita aridus et sine affectione cordis maneo, quod non sum totaliter accensus coram te, Deo meo, nec ita vehementer attractus et affectus, sicut multi devoti fuerunt, qui prae nimio desiderio communionis et sensibili cordis amore a fletu se non potuerunt continere: sed ore cordis et corporis pariter ad te, Deum, fontem vivum, medullitus inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum cum omni iucunditate et spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacrae praesentiae tuae! Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis de Iesu ambulante cum eis. Longe est a me saepe talis affectus et devotio, tam vehemens amor et ardor. Esto mihi propitius, Iesu bone, dulcis et benigne, et concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacra communione sentire, ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tua proficiat, et caritas semel perfecte accensa et caeleste manna experta numquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi praestare, et in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissime visitare. Etenim licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans et desiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

Consideratio.

Domine Deus meus summe amabilis, memento *mei pauperis;* quia homo sum fragilis, non angelus sanctus; peccator magnus, non innocens agnus; *tepidus* orator, non *fervidus* contemplator. Et ideo nec dignus servitor tuus, nec *inter devotos* oratores debeo *computari, nec videri, nec nominari* [1]. Ego non sum dignus sicut ceteri boni fideles et *devoti* fratres mei divinis consolationibus recreari, et inter caelestes convivas computari. Sed obsecro te Pater sancte dulcis ac pie Domine fac me *unum ex minimis vernaculis tuis* ut sim saltem novissimus pedisequus eorum, quorum vestigia non sum dignus osculari [2].

«Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae» (Ps 25, 8). Dedisti te ipsum nobis in sacramento tamquam dulce manna in cibum, ne essemus in hoc mundo sine Deo et angelorum cibo [3]. *Sitivit* in te anima et multipliciter affligitur te non adepto [4]. Anima mea *desideravit* te in nocte. Nox ei est, cum tu, vera lux, non ades. Nullam aestimo huic tam molestam fore vel videri molestiam, quam tuam abesse praesentiam [5].

---

[1] Vallis liliorum c. 32, n. 2. — [2] De elevatione mentis P. 2, p. 417, l. 15. — [3] Doctrinale iuvenum c. 9, n. 1. — [4] Soliloquium animae c. 20, n. 3. — [5] Ib. c. 13, n. 4.

CAPUT XV.

Quod gratia devotionis humilitate et sui ipsius abnegatione acquiritur.

Vox dilecti.

1. Oportet te devotionis gratiam instanter quaerere, desideranter petere, patienter et fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiose cum ea operari, ac Deo terminum et modum supernae visitationis, donec veniat, committere. Humiliare praecipue te debes, cum parum aut nihil devotionis interius sentis; sed non nimium deici, nec inordinate contristari. Dat saepe Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore; dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper cito gratia daretur, et pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile. Propterea in bona spe et humili patientia expectanda est devotionis gratia. Tibi tamen et peccatis tuis imputa, cum non datur vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque est,

quod gratiam impedit et abscondit; si tamen modicum, et non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoveris, et perfecte viceris, erit, quod petisti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu seu velle quaesieris, sed integre te in ipso posueris, unitum te invenies et pacatum; quia nil ita bene sapiet et placebit, sicut beneplacitum divinae voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam simplici corde sursum ad Deum levaverit, seque ab omni inordinato amore seu displicentia cuiuslibet rei creatae evacuaverit, aptissimus gratiae percipiendae ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, ubi vasa vacua invenerit. Et quanto perfectius infimis quis renuntiat, et magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tanto gratia celerius venit, copiosius intrat et altius liberum cor elevat.

4. Tunc videbit, et affluet, et mirabitur, et dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, et ipse se posuit totaliter

in manu eius usque in saeculum. Ecce, sic benedicetur homo, qui quaerit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram eucharistiam magnam promeretur divinae unionis gratiam, quia non respicit ad propriam devotionem et consolationem, sed super omnem devotionem et consolationem ad Dei gloriam et honorem.

Consideratio.

Cum praesens sum et blandior, cum *devotionem* tribuo aut datam augeo, cum tantum prospera aut pro maiore parte iucunda praefero, tunc devote dicis: *Dilecte* mi, diligo te. Sed in benefactis solum me amare et laudare, quid grande est? Nam et peccatores hoc faciunt. Equidem me saepe benedicunt, cum acceperint, quod male cupiunt. Proficias, proficias et ad perfectionem ascende. Pigeat semper debilem et mollem esse; disce solidum edere cibum, non lacte parvulorum diutius vesci. Transi ad numerum fortium David, tenentium hastam et gladium et clypeum. Tolle crucem et sequere me. Festina inter illos computari, qui diversa gravamina et multa exilii genera pro me sciunt portare. Nimis inclinaris ad consola-

tionem. Probare ergo te volo et inclinare ad latus aliud, ut experiaris, quid pati possis, ne tibi innocens et sancta videaris. Recedam nec dimittam, quin diligenter te examinem, si in facie mihi benedixeris[1].

Quod si moram fecero, *expecta me usque in diem visitationis.* Veniens veniam et promissioni meae satisfaciam. Tu autem *orationi incumbe*, sacrae lectioni intende et in omnibus patientiam et longanimitatem tene.

Abstuli a te desiderium tuum et volui temptare fidem et dilectionem tuam. Feci enim haec omnia, ut tuam infirmitatem apertius scires et meam bonitatem magis intellegeres. Agnosce ergo, quid ex me tibi veniat; vide, quam pauper ex tuo sis, si quando a me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione plene profecisti. Et quia expedit plurimum hoc te scire, volui, ut experimento disceres. Bonum est tibi, quod aliquando desolaris, quod tribularis, quod *humiliaris*, ut sic propriam manifestius palpes infirmitatem[2]. Experire modo te ipsam, agnosce, quid virium habeas. Si ex te est, quod habuisti, cur non tenuisti? Si nec illud tenere potuisti, cognosce, quia desuper ac-

---

[1] Soliloquium animae c. 17, n. 4. — [2] Ib. n. 5.

cepisti. Da ergo honorem gratiae et confitere, quia sine me nihil potes facere. Considera, quam necessarius sum tibi, quam sufficiens et solus potens, in omni bono te confirmare [1]. Ego numquam clausi viscera mea humiliter et serio deprecanti [2]. Infinitae sunt miserationes meae, et *quod uno tempore negatur, alio tempore poterit pie concedi* [3].

Noli taedio vinci: sed coge corpus spiritui servire. Datur enim frequenter nova gratia devote psallenti. Si non ad primum oris tui sonum lectio sapit aut psalmus; *expecta* Domini *gratiam:* et persevera usque in finem. Veniet incunctanter Dominus: et visitabit desideranter ad se clamantem. *Tunc mirabitur et dilatabitur cor* tuum (Is 60, 5): in omnibus quae audieris et legeris. Et scies quia multiplex eius lex; et beatus quem ipse docuerit testimonia sua: ad faciendum ea omni tempore cum diligentia magna [4]. *Ecce, sic* operatur Deus *in vasis sibi electis.* Si quis venit ad eum, non revertetur vacuus, qui libenter dat aquam sitienti et panem esurienti [5].

---

[1] Soliloquium animae c. 17, n. 6. — [2] Ib. n. 9. — [3] Ib. c. 18, n. 4. — [4] Libellus spiritualis exercitii c. 5, P. 2, p. 340 sq, l. 29. — [5] Soliloquium animae c. 10, n. 7.

CAPUT XVI.

Quod necessitates nostras Christo aperire et eius gratiam postulare debemus.

Vox discipuli.

1. O dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc devote desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam et necessitatem, quam patior; in quantis malis et vitiis iaceo; quam saepe sum gravatus, temptatus, turbatus et inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione et sublevamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, et qui solus potes me perfecte consolari et adiuvare. Tu scis, quibus bonis indigeo prae omnibus, et quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce, sto ante te pauper et nudus, gratiam postulans et misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina caecitatem meam claritate praesentiae tuae. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia et contraria in patientiam, omnia

infima et creata in contemptum et oblivionem. Erige cor meum ad te in caelum, et ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas usque in saeculum; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gaudium meum, dulcedo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tua praesentia accendas, comburas et in te transmutes, ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internae unionis et liquefactionem ardentis amoris! Ne patiaris, me ieiunum et aridum a te recedere, sed operare mecum misericorditer, sicut saepius operatus es cum sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ignescerem, et in me ipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens et numquam deficiens, amor corda purificans et intellectum illuminans?

Consideratio.

Confitebor adversum me iniustitiam meam Domino et infirma mea non abscondam, si forte a bono medico consolationis fermenta percipiam [1]. Est enim misero saepe con-

---

[1] De tribus tabernaculis c. 1, n. 1.

solatio suam miseriam amico revelare. Et vulnus tumens, dum aperitur, minus dolet et citius curatur [1].

Ah Domine Deus, quid umquam fiet de me, cum *deficiam cotidie?* Quomodo emendabo perfecte vitam meam? Quando melius fiet? quando convalescam et quando omnia vincam? [2] Adhuc in mari laboro, et an portum attingam salutis, propter temptationes ex diverso afflatu tumescentes ignoro. Domine Deus, miserere animae meae, et ne sinas me periclitari in temptationibus meis, sed adiuva me fideliter, ut fortiter resistam et vincam [3]. *Tu scis* omnem *infirmitatem meam* et magnam ignorantiam meam atque cotidianam instabilitatem memoriae meae, quam cito *vagor* huc illuc, longius a te saepissime. Parce mihi, Domine, secundum multitudinem miserationum tuarum et reduc me citius ad te. Conserva cor meum apud te in devota oratione et sacra meditatione die ac nocte, quantum mihi est possibile in hoc fragili corpore [4]. O qui parum saperet de dulcedine tua, quam cito illi *amaresceret* omnis delectatio *terrena!* O quantum ferveret, qui parvam

---

[1] Ib. c. 3, n. 3. — [2] Soliloquium animae c. 4, n. 1. — [3] Ib. c. 16, n. 3. — [4] Vallis liliorum c. 32, n. 1.

scintillam caritatis tuae haberet[1]. Da ergo mihi amantissime Iesu fervorem spiritus tui, *accende* in me *ignem quem venisti mittere in terram,* ut cuncta haec *infima despiciam,* et tibi soli vivere desiderem, tibi solum placere studeam, ac pro amore tuo ab hominibus despici et neglegi non timeam. . . . Omnis labor pro te parvus mihi videatur, *omnis adversitas levis*, omnis gravitas tolerabilis efficiatur. Praestet haec mihi amor tuus qui omnia vincere facit, sequatur et humilitas cordis quae omnia implens nil dignum se egisse reputat. Tu es expectatio mea et adimpletio desiderii mei, tu *recreatio* mea et illuminatio cordis mei, qui numquam deseris sperantes in te, quamvis ad horam patiaris eos temptari, ut melius se cognoscant, et memores sint quia nihil sine te facere possunt. O unice dilecte Iesu *ne* derelinquas *me inconsolatum* in huius mundi exilio, sed sicut dixisti et promisisti ita mecum age, ut vadas et venias iterum ad me tempore opportuno, donec finito probationis certamine assumas me ad te ipsum in aeternam gloriam tuam. In qua vivis et regnas Deus per omnia saecula saeculorum. Amen[2].

---

[1] Soliloquium animae c. 25, n. 2. — [2] Meditatio de incarnatione Christi P. 3, p. 56 sq, l. 9.

CAPUT XVII.

De ardenti amore et vehementi affectu suscipiendi Christum.

Vox discipuli.

1. Cum summa devotione et ardenti amore, cum toto cordis affectu et fervore, desidero te, Domine, suscipere, quemadmodum multi sancti et devotae personae in communicando te desideraverunt, qui tibi maxime in sanctitate vitae placuerunt et in ardentissima devotione fuerunt. O Deus meus, amor aeternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio et dignissima reverentia, quam aliquis sanctorum umquam habuit et sentire potuit.

2. Et licet indignus sum omnia illa sentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem. Sed et quaecumque potest pia mens concipere et desiderare, haec omnia tibi cum summa veneratione et intimo favore praebeo et offero. Nihil

opto mihi reservare, sed me et omnia mea tibi sponte et libentissime immolare. Domine Deus meus, Creator meus et Redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, laude et honore, cum tali gratitudine, dignitate et amore, cum tali fide, spe et puritate te affecto hodie suscipere, sicut te suscepit et desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando angelo evangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac devote respondit: Ecce, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.

3. Et sicut beatus praecursor tuus, excellentissimus sanctorum, Iohannes baptista, in praesentia tua laetabundus exultavit in gaudio Spiritus Sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus, et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valde se humilians, devoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: sic et ego magnis et sacris desideriis opto inflammari, et tibi ex toto corde me ipsum praesentare. Unde et omnium devotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales

excessus, ac supernaturales illuminationes, et caelicas visiones tibi offero et exhibeo, cum omnibus virtutibus et laudibus, ab omni creatura in caelo et in terra celebratis et celebrandis, pro me et omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus digne lauderis, et in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine Deus meus, et desideria infinitae laudationis ac immensae benedictionis, quae tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuae iure debentur. Haec tibi reddo et reddere desidero per singulos dies et momenta temporum, atque ad reddendum mecum tibi gratias et laudes omnes caelestes spiritus et cunctos fideles tuos precibus et affectibus invito et exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus et linguae, et sanctum ac mellifluum nomen tuum cum summa iubilatione et ardenti devotione magnificent. Et quicumque reverenter ac devote altissimum sacramentum tuum celebrant, et plena fide recipiunt, gratiam et misericordiam apud te invenire mereantur, et pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque

optata devotione ac fruibili unione potiti fuerint, et bene consolati ac mirifice refecti, de sacra mensa caelesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

Consideratio.

Lauda benefactorem tuum, qui tanta beneficia tibi tribuit, quae vix enumerare sufficis. Ecce, adhuc cotidie nova bona tibi transmittit et per se etiam ad te in altare venit, in quo optimum donum, quod ipse est et habet, tibi ad communicandum praebet. Nihil aliud pro his a te requiret et tam gratum habet, nisi ut ipsum pure et intime propter se ipsum ames et laudes [1].

Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis et facies decora. Haec sunt verba amantis animae, ad te dulcissime Iesu Christe. Sed obsecro te puer bone: ut mihi peccatori concedas etiam haec verba in *desiderio* animae dicere. Quando enim potero satiari, de te cogitare et loqui? Tu enim salutare vultus mei, et Deus meus. Ostende ergo mihi faciem tuam: et salva erit anima mea. Quotienscumque tristis fuero, aspice in me et miserere mei: et consolabitur anima mea [2]. Renovetur

[1] Hortulus rosarum c. 18, n. 3. — [2] Sermones de vita et passione Domini 8, P. 3, p. 107sq, l. 23.

semper in me tui *amoris* sacer et purus *affectus*; et *velut ignis* desuper accensus renes meos et cor meum exurat: omnia quoque interiora mea purget et inflammet; ut nil vitiorum in me remaneat: quod oculos tuae claritatis offendat [1].

Cupio, Domine Deus meus, in omni loco et tempore nomen sanctum tuum magnificare et exaltare. Quoniam tu es Deus meus et ego pauper servus tuus. Tu lux mea, spes mea, cibus meus et potus meus [2].

Deus meus laus mea et gloria mea. Cupio te laudare tam excelsa voce et tam devota mente: sicut umquam laudatus es ab aliqua creatura in caelo et in terra. Desidero te *honorificari* tam magno et digno honore: sicut umquam honorificatus es ab aliquo sancto in regno tuo caelesti. Opto te venerari et amare *tam ardenti affectu et amoroso corde: sicut* aliquis *devotus et perfectus* homo te dilexit et diligit in hoc mundo [3].

Omnes sancti ab origine mundi, qui per gratiam tuam illuminati sunt et vocati, omnes quoque fideles et christiani *in omni populo*

---

[1] De recognitione propriae fragilitatis c. 8: Oratio ad laudandum Deum ferventer, P. 2, p. 373, l. 1. — [2] Vallis liliorum c. 28, n. 1 2. — [3] De recognitione propriae fragilitatis c. 8: Oratio ad laudandum Deum ferventer, P. 2, p. 372, l. 20.

et *tribu* et *lingua* et natione, qui usque hodie sunt et ante nos fuerunt et post nos erunt, pariter celebrent et *collaudent dulcissimum* atque gloriosissimum nomen tuum. Et cum illud fecerint et *pro me suppliciter dixerint:* tunc adhuc confitebor tibi, quia necdum satisfactum est ineffabili laudi nominis tui, quod totis viribus cupio laudare et omnimodo superexaltare, quousque ad illas perveniam curiales laudes, quas modo non possunt attingere nec prosequi mortalium hominum voces [1].

Offero igitur tibi desiderium desiderii mei in *laudem nominis tui; accipe vota mea* in holocaustum matutinum: et oratio mea sicut incensum vespertinum ad te ascendat et placeat in aeternum. Amen [2].

CAPUT XVIII.

Quod homo non sit curiosus scrutator sacramenti, sed humilis imitator Christi, subdendo sensum suum sacrae fidei.

Vox dilecti.

1. Cavendum est tibi a curiosa et inutili perscrutatione huius profundissimi

---

[1] Soliloquium animae c. 25, n. 12. — [2] De recognitione propriae fragilitatis c. 8: Oratio ad laudandum Deum ferventer, P. 2, p. 373, l. 13.

sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi. Qui scrutator est maiestatis, opprimetur a gloria. Plus valet Deus operari, quam homo intellegere potest. Tolerabilis est pia et humilis inquisitio veritatis, parata semper doceri, et per sanas patrum sententias studens ambulare.

2. Beata simplicitas, quae difficiles quaestionum relinquit vias, et plana ac firma pergit semita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora scrutari voluerunt. Fides a te exigitur et sincera vita, non altitudo intellectus, neque profunditas mysteriorum Dei. Si non intellegis, nec capis, quae infra te sunt, quomodo comprehendes, quae supra te sunt? Subdere Deo, et humilia sensum tuum fidei, et dabitur tibi scientiae lumen, prout tibi fuerit utile ac necessarium.

3. Quidam graviter temptantur de fide et sacramento; sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas a diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei,

crede sanctis eius et prophetis, et fugiet a te nequam inimicus. Saepe multum prodest, quod talia sustinet Dei servus. Nam infideles et peccatores non temptat, quos secure iam possidet; fideles autem devotos variis modis temptat et vexat.

4. Perge ergo cum simplici et indubitata fide, et cum supplici reverentia ad sacramentum accede. Et quidquid intellegere non vales, Deo omnipotenti secure committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit. Graditur Deus cum simplicibus, revelat se humilibus, dat intellectum parvulis, aperit sensum puris mentibus, et abscondit gratiam curiosis et superbis. Ratio humana debilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis ratio et naturalis investigatio fidem sequi debet, non praecedere nec infringere. Nam fides et amor ibi maxime praecellunt, et occultis modis in hoc sanctissimo et superexcellentissimo sacramento operantur. Deus aeternus et immensus, infinitaeque potentiae, facit magna et inscrutabilia in caelo et in terra, nec

est investigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, ut facile ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

Consideratio.

Intonuit vox *dilecti* mei et dixit: Quis similis mei in consilio et prudentia? Quis *fecit mare et aridam?* Ego Dominus, formans lucem et creans tenebras. Quis intravit abyssum et de profundo eduxit aquas? Ego Dominus scrutans corda et renes. Quis cognovit omnia novissima et antiqua? Ego Dominus, qui feci omnia in numero et pondere et mensura. *Ego Creator caeli et terrae*, Rector omnium saeculorum. Ego Deus omnipotens, cuius potestas insuperabilis. Ego altissimus, cuius altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cuius entitas incapabilis. Ego praesentissimus et secretissimus. Ego intimus et a sensibus remotissimus. Vere ego Deus absconditus [1].

Applica cor tuum: et vide Dominum tuum. Vide in spiritu, quemadmodum olim sancti prophetae viderunt. . . . Nam cordis oculus hic requiritur, et talis oculus me intuetur; sed corporis oculus non est hic necessarius:

---

[1] Soliloquium animae c. 17, n. 2.

qui plerumque nocivus invenitur. Qui enim credit in me: videt me. Et qui diligit me: habet me. Ergo credendo videbis me: et amando habebis me [1].

Si non potes adhuc altiora capere, tunc parva cum parvulis disce: *Quae* ergo *intellectum tuum excedunt*, noli temere perscrutari; sed omnia haec *Spiritui Sancto committe* et firmiter vera esse crede; quia Spiritus Sanctus doctor est omnis veritatis et non potest testis esse falsitatis [2]. Bonum est ergo . . . *sacramentum* Christi suppliciter adorare; alta non discutere: difficilia nolle penetrare; secreta humiliter venerari: *profunda Deo committere.* Nam *veritas neminem fallit:* omnipotens Deus omnia potest [3]. Sit proinde potior meditatio tua et affectus frequentior circa *humilia vestigia Iesu;* et noli ad alta cito conscendere, ne *opprimaris a gloria* [4].

Domine, sequor te, quocumque ieris, quia verba vitae aeternae habes [5]. Quem sequar, si te non sequor? Cui credam, si tibi non

---

[1] Sermones de vita et passione Domini 9, P. 3, p. 118, l. 10. — [2] Vallis liliorum c. 21, n. 1. — [3] Sermones ad novicios 30, P. 6, p. 308, l. 5. — [4] Soliloquium animae c. 12, n. 6. — [5] Hospitale pauperum c. 19, n. 3.

credo?[1] Sequor te, quia sequendo te nemo errat, quoniam lux es et dies, et qui ambulat in die, non offendit[2]. O errantium et quaerentium fulgida lucerna! Tu iugiter mihi mica, tu mansionem in me para, donec illucescat lux perpetua[3].

---

[1] De tribus tabernaculis c. 2, n. 1. — [2] Ib. n. 5. — [3] Soliloquium animae c. 19, n. 3.